ЧАСОПИС ЗА ПОЕЗИЈУ

ПоезијаСРБ
Број 8 и 9

Крушевац, октобар 2017.

Издавач: Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ, Крушевац
Портал: www.poezijascg.com - www.poezija.rs – поезија.срб
Мејл: pesnik@poezija.rs

ЧАСОПИС ЗА ПОЕЗИЈУ

ПоезијаСРБ

Број 8 и 9

Крушевац, септембар 2017.

Издавач: Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ, Крушевац
Портал: www.poezijascg.com - www.poezija.rs – поезија.срб
Мејл: pesnik@poezija.rs

УМЕСТО УВОДА – Љубодраг Обрадовић

Овај лист је посебан. Ми заувек у Ваша срца уносимо лепоту поезије! Свака песма коју у часопису за поезију - ПоезијаСРБ прочитате или је објавите, оплеменићe и челичити Ваше тело и душу!

У поетском свету постоје људи који живе поезију и за поезију. Њихово стваралаштво је изузетно, али их често рефлектори културе не осветле кад треба и колико треба. Ми ћемо за такве ствараоце у нашем часопису и на нашем порталу увек пронаћи простора и довољно светлости да њихово стваралаштво не избледи.

У овом броју писаћемо о стваралаштву три књижевника из: Ћуприје, Параћина и Крушевца. Писаћемо о Радивоју Миладиновићу Пацку из Ћуприје и о Слободану Јовановићу, председнику општине Крушевац, просветном раднику и песнику, који нису више са нама. Писаћемо и о Ђорђу Петковићу из Параћина, који активно пише и покушава свим својим умећем да од заборава чува и сачува дело песника из провинције, па и дело свог комшије Пацка.

Управо у циљу чувања од заборава, у Народној библиотеци Душан Матић у Ћуприји, 18.07.2017. године, одржано је књижевно вече посвећено сећању на Радивоја Миладиновића Пацка. Уводну реч је дао Александар Дрндаревић Сингер, а затим је прочитана и реч Ђорђа Петковића, књижевника и публицисте из Параћина. О Пацку су говорили бројни пријатељи и поштоваоци дела ћупријског песника, међу којима су били: др Велибор Лазаревић, Љубодраг Обрадовић - председник Удружења песника Србије - ПоезијаСРБ, Милош Милошевић Шика, Александар Дрндаревић, Борисав Благојевић, Милка Ижогин, Миле Лазаревић и други ћупријски књижевници. Многобројна сећања и анегдоте, мало поезије и пуно добрих предлога како сачувати дело овог нашег врсног ствараоца, обележили су ово помало несвакидашње књижевно вече.

А још давне 2009. године, (17 марта) у Белој сали Културног центра Крушевац, са истим циљем да се прошлост не заборави, одржана је прва у низу трибина под заједничким називом *КРУШЕВАЦ ПАМТИ* посвећена Слободану Јовановићу, председнику општине Крушевац, у време чијег мандата је одржана прослава *ШЕСТ ВЕКОВА КРУШЕВЦА*. Учесници трибине били су: Драгомир Лазић Ђурица, Љубиша Бата Ђидић, Радојко Илчић, Мирољуб Несторовић, Миодраг Бата Јовановић, Слађана Обрадовић - уредник трибине и Љубодраг Обрадовић – директор КЦК и идејни творац циклуса трибина *КРУШЕВАЦ ПАМТИ*.

Поштовани песници, пишите и својим стваралаштвом градићете незаборав себи и свом делу. Ми нажалост, нисмо у ситуацији да Вам платимо ауторски хонорар за објављивање у часопису! Ако сте са тим сагласни, пошаљите нам свој рад.

Наш мејл је: pesnik@poezija.rs

Добродошли!

ПОЕЗИЈАСРБ

Теодора Тода Матић-Медић - Сиднеј, Аустралија

Теодора Тода Матић-Медић је рођена у Бајиној Башти. Школовала се у Београду. Ради као слободни новинар и књижевник. Заступљена је у деведесетипет антологија, зборника и лексикона широм света на српском и енглеском језику.

Учесник је многобројних књижевних манифестација и добитник значајних признања. Поред класичне поезије и прозе пише хаику песме и приче за децу. Објавила је десет књига на српском језику и једну на енглеском, (а друга на енглеском изаћи ће из штампе у Америци до краја ове године) и то:

НЕКО МЕ ИЗ ДРУГОГ ВЕКА ДАРИВА, У ПОДНЕВИМА СУНЦА, У ПЕСМИ ТЕ ТРАЖИМ, ПРЕСТО СВЕТЛОСТ, ЗЕМЉА СКРИВЕНА ИЗА МОРА, БОГИЊА САМОЋЕ, ОЧИ МОЈЕ МАЈКЕ, ИЗГУБЉЕНА ЉУБАВ хаику поезија, *МАГИЧНА ПЛАНЕТА* за децу, *ПОВРАТАК У ДЕТИЊСТВО* роман и *LOVE LOST* на енглеском језику.

Књиге су јој преведене на енглески и руски језик. Председник је Удружења „Просвета" из Сиднеја, председник Подружнице Поета у Аустралији, члан је УНС, УКС и Удружења песника у Аустралији и Америци. Члан је и Удружења песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу. Живи у Сиднеју, Аустралија.

О Теодори Тоди Матић Медић може се много писати, али она из скромности увек наглашава како њене књиге и њене песме говоре о њој, њеном животу, раду и љубави према писању…

ДВОЈЕ

Волели се ...
Говорили су лажи,
А о истини сањали
Туга их је обузела
А о радости су маштали...
Растапали су тугу,
У срећу претварали
Били су сами ...

Награђена песма од стране
WRITERS WORDLS OLD. AUSTRALIA

ВИЛА НА ДНУ ЈЕЗЕРА

Било је то једне вечери.
чуло се тихо куцање срца
На вратима а тамо нека
Жена увијена у маглу са
Косом од танких жица,
Хаљина јој од морских трава.
Зелена вода језера цедила се сан је.
Ја сам та - рече
Прешла сам велике даљине
Пођи са мном хоћу да ти покажем нешто.
А кад се окрете и пође,
Огртач јој се отвори изненада,
Златна светлост. .. преплави све.

Награђена песма од стране ЛИТЕРАРНОГ УДРУЖЕЊА "ЗОРА" МЕЛБУРН - АУСТРАЛИЈА

ЉУБАВНА ПЕСМА

Потруди се да отвориш врата
Мом затвореном срцу
Да се умије твојим мирисом
Покапаних речи.
Припијам се својој сени
Док ме мисли ухватише под руку
Предане љубави ...
Отварам капију
Непознатих душа
И сагоревам у великој жеђи
Док љубав клизи влажним речима
Утапа се у браздама језика
И у непцима занеми.

Награђена песма од стране
УДРУЖЕЊА ПИСАЦА 7.
ФРАНКФУРТ НА МАЈНИ-НЕМАЧКА

АПОКАЛИПСА

Битисао сам пре но што се родих,
И видех земљу како гори
И крв што пљушти да пламен угаси.
Визије ко у сну...
Наде наше и отровно биље,
У казанима великим врију;
Смрзнуте сузе се топе кроз
Кључаонице Сунца.
Тврђаве судбине около се руше.
Издајник Анђео вољену земљу своју
Ђаволу прода.
Узалуд са иконама и молитвама
Божијем Престолу пођох;
Земља и пакао већ уговор склопише.
Прочитах: Пролазници смо само.
Проливам сузе од крви,
Очај других у души осећам
И срца што се грче.
С фењером у руци
Журим да слику своју нађем
Из дана среће, пре но што се родих.

Песма која је ушла у избор
25 најбољих на свету
THE INTERNATIONAL
LIBRARY OF POETRU - AMERIKA

ВЕНЧАЊЕ МОЈИХ СЛОВА

Не знам да ли сам још увек жива
или сам у праху песме расуте?
Тихо дишем и сањам венчање мојих слова
Стадоше пред олтар
обучени у рухо симбола
Под шифром: вечност
О, каква радост преплави моју душу
Уз топли загрљај песама и сонета
Осећам да кружим Глобусом света
Полако устајем из кревета
Расањујем несаницу
И сакупљам све омиљене песнике
Да заједно поделимо радост
Венчања мојих слова.

ОТИШЛА СИ

Отишла си,
Изгубила се у хладним маглама вечности
Са сенкама на издисају,
Док су ветрови спавали на небу.
Отишла си,
На бескрајним дугама пешчаних брегова,
И у рањеној души мојој
Остави топле отиске нежних стопала твојих.
Ужасан бол и туга надвише се нада мном
Као тамни облаци олује.
Мајко, гледајући твоје анђелско лице
Не смедох ништа да кажем.
Било је као туга што личи на смрт!
Мука ме обузе.
Узнемирена ходам улицама.
Сунчеви зраци носише ме све даље и даље.
Угледах Сребрено језеро
И виле како излазе из воде.
Уз непознате звуке заиграше коло!
Чекам крај језера све док виле не одоше.
На том месту створи се кутија пуна блага.
Нечији глас ми проговори:
"Узми, то ти је дар од Бога!"
Стадох замишљена и претвори се
У пророчанство.
Брзо се окретох и кренух према кући.
Испред куће створи се гомила људи!
Ништа не говоре, зуре једни у друге.
Вихор туге ме преплави!
Помислих на тебе, Мајко!
Отишла си ...

Песма награђена у Србији

ОТАЏБИНА

Док пишем о теби
Замишљам таласе што се о стену ломе,
Извор са ливаде
Што небеским коритом тече.
Тамо су остале чаробне љубави, Мисли понекад залутале,
С мојим именом.
И време у којем само ти,
Мила мати, можеш ме видети.

Награђена песма БЕОГРАД-СРБИЈА

НАД СРЕБРЕНОМ РЕКОМ

Кроз мене хрле потоци и реке,
Носећи мисли и горке сузе.
Валови воде пуни се тугом моје срце,
А души јадној шапућу утеху.
Погледах у небеса!
У једном пламену ноћи
Угледах мајку изгубљену;
Тражи путању којом кући да се врати.
Стадох и заплаках:
О, судбино моја!
Однеси ме тамо где мојих предака
Кости почивају!
Тамо где ме млади Месец пратио,
Где сам увек млада и лепа била,
Тамо је земља моја.
Овде сам само пустињак на ветру,
Са лицем урезаних бора
И срцем што појачано лупа.
Јесен у мени увела,
Са жутим лишћем прекрила путеве
Моје младости.
О, јадна моја душо!
Зашто су твоје вечери толико хладне
Кад Сунца на претек имаш?
Зато што носим болове
И моје и твоје, мајко!
Мени се срећа у свету није насмејала,
Већ сумрак све до васионе.
Неко ми проговори:
"Зашто у теби туга да лежи
Када си спаситељ многих живота?"
Поглед ми ка небу одлете
Бриге да одстрани, љубав да задржи,
Које је још мало у мени остало.
Речи то навиру из жалосног срца,
Нека уплове у ноћ над сребреном реком!

Песма награђена од стране
KNJIŽEVNE KOLONIJE BLELLA-CRNA GORA

УСТАНИ МАЈКО

Враћам се са далеког пута кући.
Кроз мене пролазе неодољиве мисли:
Да ли је Сунце завичајно сагорело у
очима моје мајке?
Осећам мртву кућу како лелуја закуцана
мојим словима.
Веруј да ћу и у пукотини прага
Мирис твоје душе осетити.
Опрости ми, мајко!
Моја душа је залутала негде на морском песку.
Нека туга, уместо мајке,
наслања главу на моје раме.
Устани, мајко! Ослушни моје кораке!
Чекај ме тамо, где си ме увек чекала!
Пођи према мени у сусрет
са кочијама Сунца!
Устани из окова тишине!
Донећу ти са собом светлу зору
Да те пробудим са њом.
Да ти поверим тајне, од кад се виделе
нисмо. Устани мајко, никад заборављена!
Чиме да те даривам, моја успавана душо?
Да ли са песмом или
мојим земаљским животом? Устани, мајко!
Отклони таму, што те прекрива у скрињи закованој!
Душа ми црна, као и ова слова на папиру.
Мајко, да ли те ветар кроз траву буди у ноћи?
Да ли још памтиш на Земљи шта је остало
Или се одмараш у безбрижном сну?
Молићу Сунце насмејаног лица,
Нека ти светлост врати
кроз пукотину леденог камена!
Замолићу и моју песму да пробуди смрт
која те успавала.
Пробуди се, проклета Земљо,
Хранитељко смрти од Искона!
Мајко, чујеш како је вриснула
нека реч у мени, док сам је писала.
Сва твоја светла јутра нестала су!
Престала сам да се радујем
од твог последњег пута.
Ко скрива твоје очи, мајко,
Кад је у њима бескрај?
Устани, устани, мајко!
Устани, моја успавана душо!

КУЋА МОЈИХ ПРЕДАКА

Долазим у кућу предака
са чежњом у очима
грлим мрачне зидове.
Узимам кључ, отварам врата
а очи круже около као да неког
траже.
Ходам по кући,
осећам како ми врхови прстију
додирују страх.
Нема више ни брата ни сестре
ни мајке ни оца нема
на прагу да ме чекају.
Све је пусто
у кући мистична тишина влада
док туга одјекује
улицом моје младости
Узидаћу бол у хиљаду речи
јер нисам цвет из корова.
нити сам камен
отргнут од неке стене
Уморна од пута тонем у сан
као лађа у море.
Чемер и туга
затежу узде у мени
а ноћ ме прогони ...
Зора је раскопчала сан
Плеше на сенкама опијеног јутра
Док осећам мирис
праисконских душа.
Отварам мале вратнице
и видим Венеру и Сатурн
како у мени спавају.
У кући мојих предака
прелиставам време
да ставим на латице
пожутелог папира.

БОГИЊА ПРАВДЕ

Да ли ме видиш
међ' словима кријем се?
Неко ми озари лице
Кроз мирис кафе. Отаџбина,
Земља моја!
Српски опанци крвљу се пуне
Кроз векове проливене.
Сањам, а будна сам,
Бесане снове сањам.
Са пером разговарам,
Где је "Богиња правде"?
Да ли још увек са мачем
Тражи Богове с Олимпа,
Док чекам да моја слова оживе ?
Из песама процвета лотос
Док у овим стиховима
"Богиња правде се крије"…

ЋУТЕЋИ ПЕВАМ

Отета од среће кружим планетом
У облацима пуним кише.
Из дубине свести осетих страх
Како транзиције животног прогонства
Погледах у себе ја нисам више она.
У концепцији мисли
Угледах и неко огромно пространство.
Ћутећи певам и гледам у реку
Како протиче
својим бесмртним коритом.
Седох на обалу да слушам шум воде
И шапат цвећа
што се шарени по обалама.
Угледах над водом
и свој лик празан и болан
У њему нема ништа
сем једне песме што живи.
Тамо сам и ја ћутим
и дишем кроз слова
У којим сам отпевала
сва своја ћутања.

Елеонора Лутхандер, Шведска

ПУТ У ДАМАСК

Зашто тражити неки нови начин
како да се убије 80 људи
само да би се ушло у рај
Ја бих одскочила у рај
преко трамбулине у базену
само ради боље конекције
живи и мртви
с места да ми одговоре
на телефонски позив

КРУШЕВАЦ

Када је дете
било на путу
то је било уз пут
и не баш по вољи
створитељу

Место рођења -
крај пута
или сам пут

Зауставите аутобус
овде сам се родила
баш ту где стојим

Песма објављена 01.11.2008. на сајту www.poezijascg.com

АЛО БРЕ, ЈАВИ СЕ!

Могла бих да удам кћер
и направим раскошну
провалу облака у пустињи
с високим штиклама
на њеном венчању
Не желим да ме мазе 72
невина момка
већ један добар човек
нек пружи руку
и прати ме као змаја на небу
Нећу да спакујем ексере и ацетон
у ранац
само да бих бесплатно
одавде одлетела
Треба поштено купити карту
налакирати нокте
и напити се к`о мајка
на јефтином лету на југ
сакрити се од сунца и од мора
у дубини кафића на плажи
у Црној Гори
где мушке бутине
остају на изглед мирне
једва с муком
док ваздух вибрира од тог напора
и планине се не усуђују
да крену
без њихове дозволе
а смокве, грожђе и необријани киви
маме новог Каравађа
да умочи четкицу у боју

КРИЛА ЛЕПТИРОВА

Када помену нагу ђевојку
одмах помислим
да су то мене кришом гледали
како се пресвлачим и чешљам

Прије или касније
запросиће ме пијани пјесници
јер сам додирнула крила лептирова
што излећу из њихових књига
па имам дугине боје на прстима
као доказ кривице

Зато ћу морати
за све њих да се удам

Песма објављена 18.4.2009. на сајту www.poezijascg.com

НОВАЦ ЈЕ ЉУБАВ

Мој омиљени Кинез
гледа ме искоса
жели да се етаблира
у Нобеловој барутани
у друштву са мном
негативне поене добија
зато ме избегава

А када будем била богата
његове оштре очи
гледаће право
у моје богатство

Новац је љубав

ОБАВЕЗНА ЛЕКТИРА

Кад ме се зажелиш
пођи у библиотеку
позајми моју књигу
и лези поред ње

Буквално неверна
спавам уз неког
из обавезне лектире
или онако
необавезно ...

Нечије те руке милују
увек када отвориш књигу

САРМА

Из насилно отворене
шкољке са седефом
киселог купуса
појавио се црни бисер
као зеница твог ока
што ме посматра
са беоњаче тањира

И не пада ми на памет
да загризем

Бацићу га у вис
да призовем боју
твојих очију

Волела бих да се вратим
у ону глад пред ручак
и да ме пред вратима
дочека младунче фоке
са бибером у очима

МАЈАКОВСКАЈА

Као да сам радиоактивна
људи око мене скакућу
у скафандерима

Ретко кад прође неко
у панталонама
ко нормално хода

Ја сам руска мајка
моји синови су само они
најхрабрији

Слободан Ценц, Крушевац

КОРАЛНИ СПРУД

Путује лађа Кипарска,
пуни се банка Ларначка.
Под палубом седим, веслам и ја,
за труд ми награда ударац- два.
Ту поред мене весла пук,
музика души робова мук.
Ритам нам задаје бубњар, глув и слеп
док на глас пева – „Живот је леп".
На палуби бесни пијани пир,
цео мој живот је нечији хир?
Оргија бал од јела и пића,
а танго цвили кроз гајда мех,
пуцњи, кикот и јарећи смех.

Окно се отвара у прави час,
Боже, има те!
Неко се, ето, сетио нас?
По главама пљушти помија киша,
угњило воће и избљувак слаткиша.
Ниоткуд, пацов стрчи низ нос
на очи отме ми оглодану кост.

Од страха блед завлада мук.
Из мрака грми Божији суд,
над нама капетан пијан и луд:
„Јао, што мрзим робова плач"-
цери се док бауља и милује мач –
„Добро сте веслали, за милост знам.
Море да суди ил' да судим сам?
Нек буде онда корални спруд,
усуд је то, да све што плови угледа дно".

Чамци односе злат-товар плен,
док глас грми – „Брже !
Осека ће и брод је њен!"
Чупамо зглобове уз неми крик,
за окове немамо никакав трик.
Тули здушно робова пук,
док меље га корални гребен и воде хук.
И док у мени тоне свет у себи певам –
„Живот је леп".
Осмех ми држи капетана суд –
„Свакога чека корални спруд".

Слободан Станковић, Ћуприја

СТАБЛО

Гледам, а не видим ништа,
као да сам цео у леду.
Тражим видик најшири,
не верујем више, ни двогледу.

Међу облацима, видео сам,
слике, недоступне чулима.
Био сам, закључан сатима,
у кући са кровом од лима.

Ћутим и слушам промају,
коју често, заобилази глиста.
Отварам очи да видим,
сузе рано опалог листа.

Једна птица злослутница:
Бога мрзи, а вампире воли.
Прићи ближе, и прескочи реку,
јуре нас гладни ђаволи.

Ах, што нисам и ја стабло,
па нека ме целог издељу,
само, душа да ме не боли,
бар, једну, слободну недељу.

Љубиша Бата Ђидић, Крушевац

ЈЕДНО ПИСМО И ДВЕ КЊИГЕ: „ВРЕМЕ ЗМИЈА“ И „МИРИС ПРОЛЕЋА 1999.“

Ово је текст о *Пишчевим записима* како их је (у шестој свесци) 1999. видео Добрица Ћосић кроз књигу *Време змија* и истим таквим дневничким записима како их је видео паралелни сведок истих догађаја, писац ових редова у књизи *Мирис пролећа 1999.*

Да ли је непримерено направити овакво поређење? Можда и није – јер је писац *Пишчевих записа* чак непосредно учествовао у сличним записима *Мириса пролећа 1999*.

Како су се у једном реском прозно лирском запису одигравали догађаји, јер писац ових редова није имао ниједну информацију осим јавних медија и свог доживљаја, за разлику од другог хроничара, који је у моћној друштвено политичкој структури био и председник Југославије, дакле сведок једне друге моћи, како су се прожимали исти догађаји сведок исте немоћи!

Обе књиге су изашле у готово у исто време, о десетогодишњици бомбардовања Југославије и Србије, и како су у подтексту имале дневно реаговање на догађаје, готово су на њих и идентично реаговале. Наравно, из углова својих посебности. Не би ми била никако намера да правим некакво поређење са пријатељом, земљаком и пре свега са генијалношћу моћног писца, да не постоји та копча којом ме је у ово право на поређење увео управо он, сам Добрица Ћосић. Како је он био главни јунак ове своје змијске сторије, видео је између осталих и још неког сличног, и то право на исто сведочење неког другог главног јунака, сличног срца, дало ми је повода на ову исповест јер се догађала у истим животима истог времена.

Добрица каже: „Прочитао сам садржајну, лепу књигу *Мирис пролећа 1999.* песника Љубише Ђидића. А то пролеће у Србији мирисало је на смрт из небеса.

Љубиша Ђидић је изражено и потврђено даровит песник и прозаист, прожет историзмом и православном духовношћу, креативно завичајан, радознао и пространа дух, отворен за старо и ново, од кад га познајем, а одавно га читам и слушам, треперио је неким замислима и кад је ћутао.

Али га је рат НАТО пакта који је предводила Америка против Србије 1999. године с циљем да јој за Албанце и своје ратне базе преотме Косово и Метохију, патриотски и песнички узнемирио. Љубиша Ђидић је осетио да је то пролећно небо и лепота и смрт. Заболела га је немоћничка изгибија Србије и драма свог Крушевца. Али његов запис није патетичан, него је некако стишан, личан, текстуално фрагментаран, скицуозан. И када казује опште чињенице, оне лично резонирају и, рекао бих, зато свагде уверљиво.

Ђиди еви „ратни записи“ немају претензију на национални историзам тих заиста стравичних дана у младо пролеће и младо лето 1999. последње године другог миленијума. Они сведоче српску реалност виђену и доживљену из Крушевца; тиме Ђиди из „престоног Крушевца“ исписује историјску драму свога града, али и читаве Србије.

Лепо је у овим Ђидићевим дневничким записима и то што има много људи са именима, много животних призора и реалија типичних за то кобно српско пролеће. Тај интиман дневник писца са особеним асоцијацијама, личним и општим и као такав значајан, истински је људски документ о Малом светском рату против Србије.

То је и књижевно дело које часно стоји у стваралачком луку Љубише Ђидија"

Новембар 2008.

Наравно да се нећу задржавати на томе колико је он по истом доживљају био мој главни јунак, што је сам собом у овом слову потврдио.

А верник својих карактеристичних наслова какви су *Време смрти, Време власти…* овог пута има жесток наслов: *Време змија!*

Чудесан, апокалиптичан наслов који као да је позајмио из догађаја каквог Страшног суда! Наравно да ће у тексту открити да ће ту асоцијацију имати са неким из самог пакла, протагонистом зла који је назван Змијом.

Заправо, ова о бомбардовању Србије је шеста књига којом и завршава своје *Пишчеве записе* (почео је са 21. мартом, а завршио са 1. јануаром 2000).

За све време кроз ставове Добрице Ћосића осећала се личност која води дијалог са самом Историјом. И личном историјом своје самосвести, свог интегритета, свог емотивног и друштвеног бића! Таква личност!

Што не значи да са историјом не разговара и редов трећег позива, и сељак са небом, и можда онај који је такође водио дневник о 78 дана бомбардовања „светског рата на малену Србију". И онда све мине. Осим оног који има пуну свест о томе где смо и шта смо. И ми у тој свести можемо видети сами себе!

У овом веку, каже Добрица првог дана бомбардовања, чиме и почиње коментарисање са Историјом, ово је трећи, а са Стаљином, четврти ултиматум светских сила које Србија одбија, прихватајући неравноправан рат. Превелика је цена наше слободе и нашег идентитета. Ноћас је дакле, опет сумануто прорадила Историја на српској земљи. У том збивању морални победник је само онај који не побеђује!

А први дан је прича бившег председника земље, грађанина који са породицом одлази у куповину по лекове, кромпир и поморанџе, Шиптар пиљар га пита: шта ће да буде, не знам, каже он, Гиле Ђурић из Париза му телефонира да ће француска ТВ преносити бомбардовање (и рат је забава), моји унучићи су срећни јер неће ићи у школу, ноћас су три стотине авиона кренули. Прво Приштина.

Ћосић је своје дневне записе бележио не само у тих 78 дана, већ све до краја године, завршавајући их са новим миленијумом, са 1. јануаром 2000 године.

Он није само онај који тако богато записује сваки детаљ, дан за даном, час за часом. Чује шта каже Б 92, Слободна Европа, грме телефони, електронске поруке… Овај дневник је жила куцавица његовог духовног и политичког бића, јер коментари шта се догодило немају у његовој личности само посматрача и хроничара већ активног учесника догађаја. Признаје, по иначе његовом познатом песимистичком ставу очај: „Шта ја то покушавам да запишем у овој свесци када она не може да сними и упије српску очајничку бежанију из Ђаковице, Призрена, Ораховца, Пећи, Клине, читаве Метохије… Не могу да заборавим оне до неба вапијуће крике рашчупане жене: Где ћемо сада? Док сам исписивао ове записе о косовској трагедији ја знам да радим, да чиним нешто апсолутно узалудно. Историја од нас Срба узела је своје погонско гориво: то су наш бол и патња."

Тако је некако певао пре сто година и Милутин Бојић у *Песмама бола и поноса* на Крфу.

Очигледно да је овде писац не само медијски хроничар и аналитичар већ активан учесник догађања који ту улогу претвара у књижевног јунака свог дневника. Тако добијамо човека који трчи код патријарха Павла да му изложи идеју да Пећка патријаршија и Дечани добију државно правно стање какво имају Ватикан и Хиландар на Светој Гори. Или за друге међусобне савете о Србима у Босни, и подели Косова… У више састанака са овим светим и мудрим човеком узбуђује онај када патријарх долази сам изненада у његову кућу… У ту кућу, у Бранка Ђоновића бр. 6. долазе и многи угледници, политичари и амбасадори, лорд Овен, Торвалд Столтенберг, Караџић и Кољевић, многи са Косова… Признаје да је некад (1991-1992) подржао Слободана Милошевића, али са

њим је настала једна ружна млада Србија која иступа из етоса и устоличује неодговорност, аморалност, хедонизам као бивствујући постулат. Асоцијалност, вулгарни материјализам, анационалност – то су нека основна својства која је Србији донела американизација и субкултура. Томе су изванредно допринели криминални режим Слободана Милошевића и опозиција. У ствари, и у Србији је извршена криминална револуција. Победили су лопови, покварењаци, победили су четници и „ју ловци" Мире Марковић. Добрица ће у САНУ одржати говор и затражити оставку Слободана Милошевића, али ће исто тако, по осећању части, какву је имао Пушкин када је у земљи нападао цара а у иностранству га бранио, тако ће га и Добрица пред онима који су туђинци бранити . „Ружно је бити и нечасно бити с америчким и европским нападачима на Слободана Милошевића, на председника чији сам грађанин. Није свакако он најгори човек на свету и већи злочинац и властољубац од Клинтона, Бера, Ширака, Јелина. А има славу најгорег диктатора на Планети зато што је Србин"

Писаће под бомбама, уз светлост свеће, по договору са Владимиром Димитријевићем, нашим Парижанином апел француском народу (8 април), писаће апел о потреби да се подели Косово (18 мај), кроз Академију износи ставове у којима се налази процена садашњег стања (3 април), Недељном телеграфу интервју (29 март) итд. итд.

Предвидеће како ће халапљиви и морално лабилни Црногорци оставити „мајку Русију" и „сестру Србију" продајући се Западу, како ће Македонијом завладати Албанци.

Иако непрестано региструје бомбе и страдања српских градова, и страхота (јавио ми се Момчило Трајковић и каже да Шиптари чисте Приштину од Срба, јуче су осморицу заклали…) дневник, за разлику од његових књижевних аутобиографских јунака, било да је то Уча у Далеком сунцу, или многи од Катића у Времену смрти и власти, тек сад има ту опуштеност да говори par lui meme, сам собом, њим самим. Јер је ту породица, вољена Божица, супруга, кћи Ана и унуци, пријатељи. Када је умро калуђер Митрофан о коме ће писати у НИН-у подсетио се како се Србија испразнила, остала без Косова, Жупа је упропашћена, Антоније Маринковић је мртав, Раде Чајетинац је мртав, Ђуле Мутавци је мртав, Трифун Николић је мртав, Горски је мртав, Слободан Јовановић је мртав, мој највећи и најзначајнији пријатељ Јова Шпанац је мртав, мртви су Оскар Давичо, Мима Дединац, Милорад Панић Суреп, Марко Ристић, Зоран Гавриловић, Петар Џаџић, Милован Ђилас, Срба Савић и Александар Радовановић Шнајца, моји верни ратни другови, па Данило Лекић и Коча Поповић, па одавно ми је умро Радован Грковић, Аца Томашевић, Лаза Трифуновић, Буба Михајловић, Зоран Пјанић, Радован Самарџић, Исидор Папо, луди и велики. Драгоцени и блиски Меша Селимовић, па Скендер Куленовић и Бранко Ћопић… и келнер Добривоје у Врњачкој Бањи. Колико је то гробље!

Животворност овог дневника није само моћ свакодневице која добија своје бележење и коментаре. Овде је то моћ сведочења и моћ учествовања у збивањима те ратне Србије 1999. Политичке, друштвене, породичне, људске, идејне, идеолошке, социолошке, родољубиве, националне, међународне, верске, антрополошке, психолошке… патолошке!

Ако је бар једном требало да се вратим на поређење којим су се нашли „заједнички" мотиви из *Времена змија* и *Мириса пролећа 1999*. а они су идентично пратили како је Србија разарана с небеса.

Недеља, 4 април 1999. Дан дванаести (*Мирис пролећа)*

Ујутру чујем у Београду бомбардована топлана. Изгорео у ватри њен радник Слободан Тришић. О несрећном човеку написах песму како је својим жаром разгоревао још нерасцветано цвеће у раном српском пролећу… Ноћас опет пале Приштину, Врање, Косовску Митровицу, поново Београд, Нови Сад, Богутовац. О Боже! Смедерево, опет Чачак, ни спикер не може све да поброји. Тај спикер Слободне Европе. Која је то бесомучна небеска армада. Кажу да их крене и по 600! Све што погоде снимају. Ако преживимо они ће то својим генералима доносити као видео иглице…

4. април 1999. (*Време змија)*

Јутрос око пола пет, бомбардован Београд. Центар за везе и „Институт" МУП-а , Топлана на Новом Београду. Срећа што је пролеће! Ракетиран мост Слобода на Дунаву, бомбардован Чачак, Богутовац, Смедерево…

Дан је раскошни пролећни. Цветају трешње, кајсије, ране шљиве, украсно шибље. Природи се не тичу рат и наше људско злопамћење…

Иако је имао политичке визије, а себе знао да разочара, као писца, као романсијера сроза - било је обратно. Ћосић је био расан романсијер али није био добар политичар. Био је исувише честит и частан. И националан. Био је исувише писац. Та ерудиција, тај вулкански унутрашњи гнев, та срџба, та правдољубивост, не зато што је физички немоћан, већ зато што је духовно моћан, морално моћан, задивљујућа је. Честитост својих политичких убеђења он је бранио писцем. И на тој искрености је падао. Политика има друге путеве, најчешће кроз странпутице којима његова честитост није дорасла. Коначно, Добрица ти и признаје: …"Помишљам: можда би српски народ могао имати другачију судбину да је прихватио моје политичке погледе и да сам ја имао снагу и вољу да му их убедљивије наметнем од својих политичких проповеди и текстова? Помишљам и на ту могућност па се застидим такве самоуверености. Српски народ није био спреман да ме следи; ја нисам био спреман да се свим средствима борим за власт."

Баш тако – Ћосић, својом природом, није био од оних који се свим средствима боре за власт.

Не правећи нимало поређења о којима смо говорили на почетку овог текста, у *Времену змија и Мирису пролећа 1999,* осим оних који су носили исту фактографију, дакле идентично бележење свих догађаја у „светском рату против Србије" право на историју кад се ови дневници читају после 15 година носе подједнако пред својим душама један моћан писац и политичар и један поета који је мислио исто као тај политичар а да је имао то чуло. Право на то чуло потврдили су касније многи каснији књижевни критичари, савременици и аналитичари.

Први је био Добрица Ћосић.

Кад он каже: Ови ратни записи не претендују на национални историзам, али сведоче о српској реалности историјске драме „престоног Крушевца" , али и читаве Србије!

Ако је ту стала читава Србија, онда је ту и њен „историзам". Кад историјска прашина све обухвати, онда ће она изједначавати то исто срце из национа које је одоздо тукло истим откуцајима…

Иза те његове књижевне критике у облику писма усудио сам се на своју, исту истину, коју је имао и он у својој истој и наравно различитој у истости, о 78 дана рата. Верујем да би Добрица ово моје сведочење о „о једном писму и две књиге" разумео.

Ако ништа друго, јер не бих смео ништа друго да поредим пред њим, обојица смо ждрали своје срце.

Сваки живи човек има тај орган који на исти начин биолошки откуцава, али има и друге начине како то ради.

Не само биолошке! Које? Оне које нису само биолошке.

А то су већ теме у којима се Ћосић једино може објаснити!

Љубиша Бата Ђидић

Изговорено у Народној библиотеци Крушевац 31. августа 2017. године на Међународном научном скупу под називом „Књижевно дело Добрице Ћосића".

Гордана Влаховић, Крушевац

Од Ђидића и о Ђидићу

Једне априлске вечери у великој сали Удружења књижевника Србије уприличен је портрет Љубише Ђидића, песника, путописца, приповедача, а најпре уредника издавачке куће „Багдала", која је у нека не тако давна времена (а по нашој злој навици помало од неких заборављена) изненађивала културну јавност Србије и Југославије својим новим, авангардним издавачким подухватима. Као што обично бива у сличним приликама о Ђидићевом разуђеном раду говорила су позната имена наше књижевне сцене, а на столу испред су биле изложене књиге ауторове, од којих су три биле новијег датума, из године 2015.

Једна која је побудила пажњу је књига познатог Милоша Јевтића именом Песнички вртови Љубише Ђидића. Књига интервјуа познатог новинара свакако је за књижевну, друштвену и културолошку делатност Љубише Ђидића од велике важности, утолико пре што је Јевтић у едицији Одговори забележио разговоре са 206 имена српске културе, науке, уметности, и других делатности важних за грађане једног пристојног друштва. Међу именима из те едиције су Љубомир Симовић, Никола Хајдин, Владета Јеротић, Дејан Медаковић, Ратко Божовић и многи помена и имена важних стваралаца.

Пратећи питањима развојни пут Љ. Ђидића, од рођења до времена данашњег, Јевтић смислено, обавештено, знатижељно и ненападно кроз Ђидићеве одговоре прати портрет личности о којој ће се доста сазнати, забележити и тиме отети од протока времена које зна да брише имена, али да сачува дело.

Овај пут није намера писца ових редова да улази у детаљну анализу Јевтићеве књиге нити Ђидићевог живописа (иако Бродски зна да каже да је његов живот у његовим делима), већ је пажња фокусирана на двема Ђидићевим новим књигама, невеликим по обиму али пажње вредним по тематици и форми.

Прва је Путописни триптих, књига путописних записа (којима се Ђидић и раније бавио). Овај пут записи су настали као неизбрисиви утисци са боравака у Милешеви, на Сицилији и Финској. Ред је обрнут а може се и успоставити, упркос писцу. Под северњачом у Финској (1983) аутор уочава оно што се зна , што се слути али и што је индивидуална импресија. Земља безброј језера, хладно северно сунце, брезе као да си у Русији (случајност?), опчињеност Хелсинкијем. Парадокс или уважавање историјске величине: споменик цару Александру руском, поробљивачу. А онда путовање од 800 километара ка северу, уз дрвене кућице, сауне као неизбежне навике, ноћна тишина коју чак ни пијани Рус не може да сасвим омете. И једна као из неке песме мисао: "Под Северњачом кад вас препозна осетићете се топло."

Други путописни запис потиче из 1986. године и насловљен је Зелени ветрови Сицилије; са сусрета је медитеранских писаца. Путу претходе неке београдске приче, поуздане и непоуздане, о пословима око издавачке делатности, у чијем учешћу има добрих људи и фолираната, ситних лукавстава и сумњивих обећања, али пре свега упорности да се посао заврши. Делегација за Рим позамашна. Разгледања, сусрети, поезија, песме Љиљане Петровић уз њену музику а за Ђидића „храна анђелима", разни језици. Утисци визуелни и акустични. Море са укусом арапских ветрова. Дружење са Стевом Раичковићем коме није било много тешко да Ђидића убеди за бег са предавања и да се предају улицама, луци, обали, кеју.

Раичковић је усамљеник тишине а Ђидић му рецитује његове стихове. Животне дивоте примамљивије су им од званичних скупова: зраци сунца, мирис мора, бутељке вина и разговори по избору, звездано небо и баршунаст глас Стеве Раичковића остају да трају док се приближава моравској долини.

Најближи по утисцима и доживљају је путопис из 2014, Милешеви у походе (он ће бити први у књизи, али шта мари, по утиску најјачи). Први утисак: међу писцима и међу фрескама, блискост дивног сродства, литургијски брујг, бдење Белог анђела. Прилаз светињи: мириси, мир, ћутња. Ђидић не заобилази географију и историју места, те подсећа читаоца на налоге Св. Саве Владиславу да се направи Милешева на рајскоме месту у Србији, где тишина има боју млека, а аутор прави праву песму у прози својим монологом како „постоје ствари на свету које су неописиве".

Киша дневима и ноћима. Киша у њивама, по песницима, по калуђерским одеждама. Киша у народној псовци. Киша у песниковом стиху. Уз политичке јавне похвале, и покуде других, неизречене. Киша и даље. Као да спира профаност. Добар тренутак је поглед на Белог анђела, и песма девојчице о косовским божурима. Ђидић наглашава да нико лепше није певао о Белом анђелу него Светислав Мандић. С времена на време враћа се, занет унутрашњом лепотом милешевске цркве, њеној историји вековима уназад. Посебно је занет трагањем за „угребима" на фрескама на којима су тај запис остављали они којима је на том светом месту, умишљали су, представљао наду, спас.

У дану трећем сунце просијава. Очи Белог анђела прате га. Акварел поклоњен милешевском владици, књиге библиотеци. Поклон и целивање руке Св. Саве, чин који не треба објашњавати. Дан кад је требало из Милешеве отићи је овоземаљски привид. Милешева остаје у ходочаснику, посетитељу, патнику и покајнику.

Може се поставити питање шта је то што спаја записе толиких топонимских растојања, и наоко, толике дисхармоније међу њима. У чему то писац види сличност, хармонију, чак сагласје да их наниже у исту књигу? Пажљивим читањем уочава се пишчева радозналост новим, сагледавањем лепоте у различитости, задовољство дружења, очараност пејзажима. Трагање за духовношћу која оплемењује, те прам те исте духовности унет у исказ, доживљај, искрену унутарњу прочишћеност.

Још једна невелика књига са тога стола избора те вечери априлске привлачи пажњу. Названа (само наоко) претенциозно Моја Десанка. Драшко Ређеп у једној од својих књига бележи: "Има наших писаца међу прецима а богме и међу савременицима, које, невидљивим плебисцитом, такорећи од памтивека зовемо именом: Бранко, Лаза, Ђура, Исидора, Растко, Десанка... И има их које по правилу такорећи, зовемо Ракић, Ускоковић, Матавуљ, Матић." Чак ни Михиз од Црњанског није могао устоличити Милоша. Љубиша Ђидић, не само по „невидљивом плебисциту", допушта заменици у множини наша да се врати у посесивну једнину, моја, већ по неком времену које је било заједничко за песника и уредника издавачке куће „Багдала" и велике и драге поетесе.

Љубиша Ђидић при свом казивању о виђењима на песничким сусретима, путовањима, посетама, пословној сарадњи користи документа, писма, песме посвећене Десанки, назначене датуме виђења, мноштво фотоса. Од првог сусрета на Смедеревској песничкој јесени па надаље развија се једно фино пријатељство што је за очекивати од оног чиме је зрачила Десанка: једноставност, непосредност, духовитост, лице доброте. Код песникиње је годинама показивана наклоност за Ђидићев рад а код Ђидића дубоко поштовање. У књизи су штампане и скраћенице које су се односиле на виђења са Десанком од којих се неке могу сврстати и у поетску прозу (нпр. Све је свето и честито било, окт.1990).

Године 1974. Десанка Максимовић даје интервју за Багдалу, после примања Змајеве награде. У интервјуу открива ону страну своје личности која се може слутити у њеним песмама: „Кад кажем душа мислим на савест, на дисање, на кајање, тугу и стрепњу. Душа ми је потребна да стварам. "

Оно што је драгоцено су писма писана руком Десанке Максимовић.

Ђидић је, давши назив књизи Моја Десанка, ризиковао да би га могли оптужити за превише својатања. Али кад се све прочита и уочи мноштво неспорних података који говоре о годинама финог дружења и пријатељске узајамности, наслов је баш на свом месту.

Исто као што је код сваког ко воли поезију велике поетесе сасвим на свом месту рећи наша Десанка.

Гордана Влаховић

КРУШЕВАЧКА КЊИЖЕВНА СЦЕНА – Вељко Стамболија

Промјене које су се десиле на крају 20. миленијума учиниле су доста штете добро организованом књижевном животу у Крушевцу. Ипак, након смиривања трусног тла, у новим, и помало непознатим, околностима јављају се и неке нове иницијативе, долазе неки нови људи, писци и љубитељи књижевности са приватном иницијативом. Јављају се и неке нове могућности, прије свега у техници преношења књижевних остварења и брзој комуникацији међу писцима унутар Србије, Европе, свије та. Нећемо погријешити ако у тај нови вал који се појавио на крушевачкој књижевној сцени сврстамо Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ са сједиштем у Крушевцу које функционише, искључиво, захваљујући приватној иницијативи и менаџменту, ето те нове ријечи која нам је долетјела с промјенама и на коју се полако привикавамо, групе људи на челу са бившим директором Културног центра Крушевац Љубодрагом Обрадовићем. Са ентузијазмом и великом љубављу према поезији, менаџерским способностима, максималним коришћењем друштвених мрежа, Љуба Обрадовић успоставља контакте и ван граница Крушевца и Србије, окупља сараднике и осваја књижевну крушевачку сцену која се још увијек опоравља од (не)очекиваних промјена и потреса. Наравно да је све подложно критици, али нико ником не брани да засуче рукаве и да покуша у овим новим околностима, када паре више не долазе из касе СИЗ-а за културу, приватном иницијативом прошири и обогати крушевачку књижевну сцену.

Лична карта Удружења песника Србије – Поезија СРБ је књижевни часопис (који се и зове *ПоезијаСРБ*) који, искључиво, објављује поезију. У двоброју за ову годину објављена су 133 пјесника из Крушевца, Александровца, Ћићевца, Бруса, Параћина, Новог Сада, Београда, Прокупља, Ниша, Даниловграда; Лазаревца, Шида, Лесковца, Крагујевца, Горњег Милановца, Пожаревца, Ужица, Соко Бање, Бања Луке, Задра, Стокхолма, Антверпена, Цириха, Берна... Овако широку књижевну територију одавно не памти ниједан крушевачки књижевни часопис. Прелистављући овај по свему обимни часопис, наилазимо на пјеснике различитих стилова, школа, култура, тема, мотива и свима им је заједничко да воле поезију, да уживају у њеним чарима и љепотама. Неки више, неки мање успјешно стихотворче своје пјесме, али да су сви заједно одани сљедбеници тој богињи ријечи, неоспорна је чињеница. Овај број часописа има историјско-књижевну конотацију јер су се у њему нашла имена крушевачких пјесника који одавно нису међу нама и које смо можда и заборавили.

Није Љуба Обрадовић заборавио ни српску дијаспору која се ријетко појављује у крушевачкој књижевној периодици. У цијелини гледајући, ово књижевно гласило се одликује разноликошћу и баш то може привући пажњу читалаца, па зашто и не, и строгих критичара. Осим часописа за поезију Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ објављује и неке значајне књиге везане за ово поднебље, прије свих треба истаћи прилично обимну студију о Дарину под насловом ''Загонетка Драинац'' , као и пјесничку манифестацију ''Песници Драинцу у походе'', а ти походи трају већ шест година у Драинчевом родном селу Трбуњу и Блацу. На овој манифестацији судјеловали су афирмисани писци из Расинског округа и Србије, као и познати књижевни критичари и теоретичари.

ПоезијаСРБ најмање два до три пута мјесечно организује књижевне вечери и промоције књига својих чланова, такође ПоезијаСРБ је и суорганизатор многих пјесничких манифестација као нпр. оригиналне песничен манифестације *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* у Белој Води која се одржава на Морави, на скели и још многих… Поезија СРБ има и широку издавачку дјелатност домаћих пјесника и српских пјесника из дијаспоре. Оно што посебно издваја ово Удружење јесу његови чланови којих има преко шест стотина из свих дизелова Србије, као и из иностранства. За ово врлијем изненађујући број са теденцијом да се број чланова и повећа. Вјерност коју чланови Поезије – СРБ исказују према свом Удружењу наговјештава дуг период постојања Поезији - СРБ и успјешан стваралачки рад.

Вељко Стамболија

Зорица Арсић Мандарић, Београд

Зорица Арсић је рођена у Скопљу 1949. године. Детињство и младост (од 1953. до 1966) провела је у Крушевцу где је завршила Гимназију. Литерарну и уметничку ликовну "жицу" наследила је од оца Душана, бившег војног старешине, обдареног талентом писца, сликара и цртача стрипова, који је својој кћери пружио прву и праву подршку у буђењу њене стваралачке воље. Студије медицине и специјалистичке студије окончала је у Београду, где је 2000. године и докторирала. Писањем песама се бави од малих ногу. У зрелијем добу, песме су јој превођење на енглески, италијански, шпански, румунски и грчки језик. Први је добитник књижевне награде "Гордана Тодоровић" за целокупно књижевно стваралаштво 1997. године. Члан је Удружења књижевника Србије.

Удата је за доктора медицинских наука Драгана Мандарића, изузетног стручњака и некадашњег директора Клинке за грудну хирургију Института за плућне болести Клиничког центра Србије, иначе, њеног верног пратиоца од студентских дана, који јој и данас пружа пуну "логистичку" и сваку другу подршку. Мајка је две дивне кћери: Миљане дипл. музичара и Тијане, дипл. економисте.

Као књижевник, песник и есејиста, објавила је 27 књига поезија и есејистичке прозе. Дела су јој преведена на 7 страних језика. Од детињства је објављивала поезију у скоро свим књижевним часописима Југославије и Србије. Носилац је књижевних награда: Милан Ракић 2011., Велике повеље Мораве 2008., Јефимијиног веза 2005., Раваничанин — награде за очување српског националног блага 2004., Гордана Тодоровић 1997., а у 15. години награде Бели нарцис, на смотри књижевне омладине Србије. Члан је књижевног клуба "Багдала" из Крушевца од своје 16. године. Члан је Удружења књижевника Србије преко 20 година, а сада је члан Управе УКС и секретар Већа части УКС. Ликовном уметношћу, сликарством, вајарством и примењеном уметношћу, бави се од најранијег детињства. Имала је 6 самосталних и преко 100 колективних изложби у земљи и иностранству и добила више награда и признања. Живи и ствара Београду. У Академију ЈУПИН, сада СКАИН, примљена је 5.6.2011. године у новоформирано Одељење духовности и православља.

ДАМА У РИТАМА

Док су ваши преци Индијанце секли
да наместе дупе на лагодно место,
ти моји Словени ником нису клекли,
ни туђину дали свој зидани престо.

И ви што сте олако узмакли од боја,
пактирали с чизмом рад јадних живота,
подметнусте Србе, људине од соја,
да вам историју бране од срамота.

Ово нису речи примерене дами,
ал' се наше жене сјајно бране псовком
вичне свакој борби у пресудној драми
и лажној господи да скрешу оловком.

И док су ваша деца уз ТВ екране
лажи о нама мљацкали с кокицама,
наши синови учили су да бране
из ваших филмова о туђим границама.

Да вам наш професор буде сметљар,
ви нас уигравате санкцијама!
А ја сам све бољи писац и лекар,
и у ритама остајем цењена дама.

СЈАЈ МИСЛИ

Моје су истине прошле,
нечије ће тек сутра ...
Свему што промишљаш,
гласови су тек гости,
али док бираш тренутак
и одмериш се, изнутра,
већ ти промакну збори
достојни мислености!

Пра-реч суштине
негде заостане -
увек се чини - мисао
је недоречена:
доживљају и осећању
реч не пристане,
као венцу латица,
с ума одвојена.

Таква латица
песника стисла!
Све страсно ради
на погон смисла,
пропиње се и хвата
сјај мисли!
А сјај је неухватан ..

ТО ВРЕМЕ

То мало нашега Времена,
тај магични тренутак
као ретка минијатура
њише се у моме сећању.

У тако мали трен
могу да стану
сунчани пропланци
у твојим зеницама,
као обручи ватре,
као изазови,
као бакарни балкони,
на које излазим.

У то време утиснут је
један пејзаж тишине.

АКО МЕ БУДЕ

Ако ме и после буде
можда ћу вам понешто и опростити
као што се праштa умоболнима
и бившим људима.

Можда ћу вам понешто и наплатити —
понеки мост, неку празну фабрику,
срушени релеј или ТВ станицу.

Али вам нећу опростити
милион незачетих душа
у плодном трбуху Српкиња,
и недочитане лекције првака,
и нео држане часове мојих кћери
и њихово превремено старење,
и насилно одрастање
голобрадих младића
и оне хиљаде престрављених
упитника у дечјим очима.

ЈА НЕ ЗНАМ ДА ПУЦАМ

Ја одувек јесам горда са Балкана
гробом и колевком, сном отменог стана —
из Крушевца царског,
нишког Синђелића Чегра, Врања,
Призрена — Душановог града, рођеног
Лаћарка, Сремске Митровице ведра,
Алексинца, Вршца, лепог Новог Сада,
ја сам умна, нежна дама Београда,
и ја сам опасна, тврда владарица,
ја, Бесна Јерина повређеног лица.
Бисерје детињства скидам с огрлице,
љубавна сећања вадим души с круне.
Неговани језик из путеног недра
оловом оптачем у убојне речи,
да се њима борим, друге немам буне
него да вам песмом пркосим и кунем.
Ја не знам да пуцам ни пиштољ да држим,
ал' у свили слуха и у злату ума
и перо и скалпел вашом ватром пржим,
а скиптром речи гоним вас са друма:
То су моји пути, то су моје реке,
ти наши мостови — пртине мог деда!
Фабрике под кожом — тајне за вас преке,
мој муж, брат и отац, неће да вам преда.

ЈАГЊАД

Стасавала су јагњад у истом тору.
Једна су дорасла до овце,
из кожа других искочише вуци,
тренутак заклаше, наук преварише,
сису одгризоше мајци овци!

Разваљен тор опомиње
да су вукови у овчијој кожи.
Не зна се, тобоже,
крвава вуна коме припада.
Не може се по стаду закључити
ко је кога клао.

ПИСМО КЋЕРИ У ТУЂИНИ

Писмо ти једва шаљем, можда последње:
зло је кад наук мењамо под старе дане.
Покушали смо овде и варке неопробане,
сад се оружје вади из сваке српске ране.

Најгоре је време насилног умирања,
у коме стари наук почне да се колеба,
кад из срца, из знања и добрих веровања,
за узврат на камен, понестане нам хлеба.

А учила сам те да делиш и последње залогаје
јер ће и теби бити руку за уздарја,
да увек прима више ко је спреман да даје.
Уверавах те у радости благодарја.

Говорила сам — иди, учи за своју груду,
јест да личиш на оца и имаш гордост луду,
али се увек врати, све овде за тебе цвета.
Подарила сам ти понос, родила српску лепоту,
памет и радозналост пред изазовима света.
Вајала сам ти срце, учећи те мирном животу.

Шта тамо сада радиш у ова ратна времена?
Да ли отвараш књигу што те на мајку сећа?
Можеш ли да туђину свираш са виолончела
или са младог ти чела цвили усахла срећа?

Како ћеш да се снађеш у отаџбинској црнини,
ти, која си увек високо носила чело?
Обуци слободно бело, за инат на висини!
А чемер здроби жуљем свог малог музичког прста
и одсвирај им оно "Тамо далеко… је моје село…"

ПУНЕ МИ ОЧИ

Пуне ми очи мутног неба без звезда,
а уста препуна кише, беса и огорчења,
и голуждраве деце најзад нам пуна гнезда.
А стрепим, за њих стрепим кроз неподношљива
бдења.

Пуне ми уши претећих фијука, експлозија, смога.
Зар ноћи су будне к'о дани, запрепашћене, без речи?
У ослушкивању дугом има ли ипак Бога
да грмне на авионе, пред армадом се испречи!

Пуно ми грло речи, ал' песма иде са криком,
не страха, него клетви и несносног беса.
Дружим се месец дана са анђеоским ликом
који ми образ узноси над поломљена небеса.

Пуна ми шерпа ручка, журим док има струје,
последњу ведрицу пуним, вода ми је до гуше,
светлошћу напајам очи јер не знам докле ће гује
да трују земљу и воду, сунце да нам руше.

Пуне ми очи чемера и бомбашкога мрака
и не сећам се више љубавне месечине.
Дрхтим од наде да није прецизна ракета свака
и да ће и ова нова крај деце наше да мине.

Пуне ми груди млека за чедо у склоништу,
да га пркосом дојим као из давнашњег епа.
И док ми прсти чврсто сопствено срце стишћу,
ја тихо шапћем беби како је планета лепа,
како је напољу чека лептир на сунчевом зраку
са којим ће да се игра у инат ратном мраку.

ВАНЗЕМАЉЦИ

Испунили смо све услове, прохтеве, наређења,
метке и пушке пребројали и реферисали,
(оне у срцу за себе задржали)
грешнике испоручили,
порушили сувишне фабрике,
продали све што је вредело да се прода,
одали што је тражено да се ода,
и прешли преко вашег бомбардовања,
јер била је то шала за испитивање материјала.

Успешно хватамо ритам, климамо новом главом,
у име Глобализације завршићемо лустрације,
поправићемо се, поправити,
згњечити гњиле остатке
ове дотрајале, старомодне цивилизације.

Достојанство смо, засад, склонили под родослове,
који се јавно не слове да не нађуте кога
од оних што крију претке, а не боје се Бога.
Шта би још требало, да нас на миру оставе?
Колике ћемо још жртве у оданости да дамо?
Несталих да се одрекнемо и томе Космет додамо
да би нам скинули чаршафе са главе —
видите, нисмо духови, прихватите нас тамо,
поносни Словени су клекли —
произведите нас сада у витезове!

Зар ви сте ванземаљци скученог наума
па не знате како се народи зближавају и воле?!
Само лебдите небом и стражарите светом
који је с висине ситан, безличан и мало битан,
а не знате да је Корак
једини начин да пронађете Човека.

КЊИЖЕВНА КРИТИКА ДЕЛА ЗОРИЦЕ АРСИЋ МАНДАРИЋ

Један од најистакнутијих књижевних критичара, есејиста и теоретичара у Расинском округу др Милован Гочманац написао је монографију «Лауреат мисаоне поетике» о књижевном стваралаштву Зорице Арсић Мандарић, крушевачке и српске списатељице, а поводом њеног великог јубилеја

-Једна од најбољих поетеса у савременој српској књижевности, Зорица Арсић-Мандарић, еминентно влада инвентивним и мисаоним метајезичким књижевним поступком у версификацији и прозном тексту на инспиративној и мотивској линији феминистичког дискурса. Од савремених српских писаца, по хуманистичком сегменту у уметничком делу, по иновантној оригиналности метафоричног песничког језика и по мисаоном филозофском приступу стваралачком раду, издваја се високо уважена личност уметнички и научно надарене поетесе, пише др Гочманац.

-Основна особина њене поетике је генијална оштроумност, инвентивна и довитљива живост духа у споју лекарске етике и песничке наднаравне креативности. Њено књижевно стваралаштво у стиху и прози има највиши мисаони домет у казивању истине и суштине човекове борбе за опстанак и за духовно ослобођење у личном и друштвеном контексту. Поетика књижевног дела Зорице Арсић Мандарић није посебно везана ни за какву важећу идеологију, али није дистанцирана од трансцендентне идеје деловања несазнатљивог на стваралачки процес, то јест утицаја творачке више силе. Инвентивно преплитање реалног и ирационалног у оригиналном књижевном поступку и песничком и књижевнокритичком језику је особина њеног књижевног дела.

-Свака њена песма и сваки прозни и књижевно критички рад, заснива се на другачијем експерименту. Екстаза у нарацији је из надахнућа животом и одбраном живота од свих зала. Поезија и њена интелектуално филозофска и лирска проза је иновантни дар језику народа коме припада. Поетика њеног књижевног стваралаштва иновативна је и авангардна. Њено уметничко дело, у својој самобитности ингениозно и оригинално, представља посебну појаву у савременој српској уметничкој јавности, оцењује др Гочманац.

Прилог приредио новинар Живомир Миленковић

Виолета Јовић, Ниш

САМИЦА

Самија од себе саме
Самујем
У овој самици
Где врви од празнине
Сударају се
Лажне величине
Тару комплекси и
таштине
Сабласно одзвањају
шупљине
Као пресахла рударска
окна
Из којих ми се враћа
Ехо сопственог гласа
Хладно ми је од страха
Тло се под ногама измиче
Као да хоће да ме отресе
Са ове јалове лединe
Погрешног места за
сањара
За кога неко можда
Помисли да је луд
Али још не толико
Да сам са собом
разговара
Већ ћути своје мисли
Да их не би у бесцење
дао
Недостојнима
Да о њима некомпетентно
Надри расправљају

СТРПЉЕЊА...

Стрпљења...
Дође час када ти
више
Видик не заклањају
Сенке лажних
величина
И када не осећаш
да дувају
Ветрови и промаје
Из мрачних
провалија
Недодиривих
празнина
Које остају да зјапе
Над страхом невиних
И респектом наивних

Стрпљења...
То се зове искуство
Кад пустиш ствари
својим током
А ти, не осврћући се
Одлазиш својим
путем
Не бежећи од света
Не мерећи сенке
Не слушајући одјеке
Гласова који
због себе брује
Све мање чујеш
И схваташ да све
више
Слободно дишеш,
дубоко,
Ваздух намењен
теби
И сваком
подједнако...

Стрпљења...
Све једном дође
на своје
На истом нам се
месту капе кроје
И много су
мањег обима
Но што већина
поима

НЕ ЗНАШ ТИ

Примећујеш
да ме нигде нема
А не питаш се
Да ли ти одлазиш
на права места
За неког као ја
Не познајеш ме,
зато и судиш
И мериш својим
грубим аршином
Који баждариш по
помодарству
И насушној потреби
бескичмених
Да се буде близу моћи
Зар не знаш
да није моћ у новцу
Ни прилици
да владаш другима
Моћ је у снази
да владаш собом
Да господариш
својим мислима
А мисли траже тишину
Зато ме и не налазиш
На бучним и претрпаним
Парадама бесмисла
и празнине
У свом сам свету тишине
У коме не недостајеш
Све и да стојим крај тебе
Ти нећеш знати где сам ја
Залутаћеш у
недокучивости мог погледа
И нећеш знати
да се вратиш
Тражећи моје путеве
који се с твојим
пречицама
не укрштају

БЕСКУЋНИК

Неком је дато сребро и злато,
погача врућа и шоља млека...
Мени је небо звездано дато.
На мене нигде нико не чека.

Ја немам куће, немам адресе
и никад не знам где ћу да спавам.
Ја живим тамо где ме задесе
слатко уснулог свитања плава.

Нико о мени бринуо није,
једино плава капа небеска
што бескућнике од туге крије.
Мени је песма мајка и сестра,

А виолина друг у самоћи
кога уз себе привијем јаче.
Када су дуге и хладне ноћи
у рукама ми дрхти и плаче.

Немој да мислиш да ти се јадам
на судбину и срећу циганску.
Нисам ја хлеба белога гладан.
Не храни хлебом душу номадску!

Једино песмом знам да оћутим
о чему будан маштам и сневам.
Мени су само бескрајни пути
дати да бос их мерим и певам.

О СЛОБОДИ

Сви мисле да су сами на свету
Једини, прави и Богом дати
И слободни у самосвести
Не знају да је свет много већи
Не може ником у руку стати
Једино белој птици у лету
Стану у око сви наши пути
Немају краја
Зна мудра птица
Па се над нама вине и ћути
И мери крилом своју слободу
Замаха много и нигде краја
Не мари шта је
Од тога њено

Слободу нико и не присваја

НЕ ЗНАЈУ РЕЧИ НИШТА О СРЕЋИ (или НИШАВО ТЕЦИ)

В. Јовић

Сазрело сунце Нишавом оде.
Окрећем леђа још једном дану.
Немирне мисли уз реку воде,
где сунце свиће, на ону страну.

С нитима злата у дугој коси
крај реке боса корача жена,
пурпурну светлост носи у коси,
недокучива и замишљена...

Подиже очи зрелога жита,
у њима моје сунце се роди
и затрепери у мени свитац
и зажубори песма у води...

Нишаво, теци и носи речи,
живећу одсад у сјају свица.
Не знају речи ништа о срећи.
Нишаво, теци, ништа не питај.

Хтедох да питам: Чија си, сунце?
Зашто си боса? Зашто си сама...
Али све речи зароби срце,
тишине пламен букну у нама.

Откуда иде и ко је чека?
Коју то тајну носи у коси?
И све што не знам нек носи река!
За свицем ћемо ходати боси.

Подиже очи зрелога жита,
у њима моје сунце се роди
и затрепери у мени свитац
и зажубори песма у води...

Нишаво, теци и носи речи,
живећу одсад у сјају свица.
Не знају речи ништа о срећи.
Нишаво, теци, ништа не питај.

СУПЕС – Сусрети песника у Треботину - Жабару, Љ. Обрадовић

Сусрети песника - СУПЕС је пратећа манифестација Фестивала драмског аматерског стваралаштва Расинског округа - ФЕДРАРА, који се традиционално сваке године у мају одржава у Треботину и Жабару - општина Крушевац. Паралелно са трајањем манифестације ФЕДРАРО, од самог почетка 1997. године, траје и песничка манифестација у почетку названа „ПЕСНИЧКО ВРЕЛО", а касније преименована у СУПЕС.

Скраћеница СУПЕС се у првих неколико година читала као СУСРЕТИ ПЕСНИКА СА СЕЛА, али како је та подела због учешћа песника из читаве Србије и света убрзо превазиђена, (од 2005. године захваљујући сајту www.poezijascg.com), сада је важеће читање СУСРЕТИ ПЕСНИКА.

Дружења песника и склапање песничких пријатељстава отпочело је дакле 1997. године и тада су паралелно одржане две песничке манифестације и то „Багдалин врт детињства" и „ПЕСНИЧКО ВРЕЛО".

„Багдалин врт детињства" била је књижевна манифестација за најмлађе и одржана је 21.06.1997. године у основној школи у Жабару и тада су своју поезију казивали познати крушевачки песници: Љубиша Ђидић, Иван Пудло, Срба Ђорђевић, Момир Драгићевић и Недељко Попадић.

На манифестацији „ПЕСНИЧКО ВРЕЛО", одржаној 22.06.1997. године у Дому културе у Треботину наступили су: Љубодраг Обрадовић, Љуба Јовановић, Драган Тодосијевић, Ана Вучетић и Милан Петковић.

Наредне 1998. године ове две манифестације су се стопиле у једну јединствену песничку манифестацију Сусрети песника - СУПЕС и од тада трају под тим називом. Напоменућу само да је ова манифестација данас израсла у заиста импресивне СУСРЕТЕ ПЕСНИКА из Србије и расејања. Организатори СУПЕС-а су: КУД Вук Караџић, Културни центар Крушевац (раније Културно-просветна заједница Крушевац) и Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу. На СУПЕСУ се проглашава песма године са сајта www.poezijascg.com, односно портала поезија.срб и склапају трајна пријатељства песника у покушају да се песмом мења свет.

За илустрацију како су изгледали Сусрети песника у Треботину, односно Жабару прочитајте неколико песама и погледајте неколико слика из историје СУПЕСА.

Милош Милошевић Шика, Трстеник

ПЛАНИНСКЕ БРАЗДЕ

Задњим орачима у Лободеру
Како сте седи драги моји старци.
По лицу вам од бора развалине.
Све сте у животу искусили и доживели,
све вас је стизало, па стигоше и године.

Сви ратови и јади овоземни,
вас планинце и село су разбијали,
а слично вама, класови овсени,
у заборавној се прашини повијали.

Где сте волове појили, корита су пресушена.
Како орати кад рала су по јендецима?
Лажна обећања су вашим потомцима давана,
док су бразде заливане старачким јецајима.

Плачете над браздама ваше младости,
јер су то сада врзине и парлози.
Нема ту више животних радости,
самоћи и вама исти су брлози.

Ej браздо, браздо, планински јаду,
да ли си своме дошла крају?
Одоше јаки орачи ка граду,
а бразде жељне младости старцима остају.

Како сте стари очеви наши,
а како сте некада млади били,
када сте сами бразде орали
и волове на извору младости појили.

Преостала старост рђа и гробљима се спрема.
Разговор водите једино са птицама.
Најмилијих више у селу нема,
село је њима пуно једино о Задушницама.

У граду ваша деца, децу стекоше.
Тракторима браздају нека поља проста.
Браздама завичајним због рекоше,
а ви још само попа чекате, вашег задњег госта.

И звона Љубостињска јавиће се тада,
да поздраве још једном старога орача.
Затим ће се угасити огњишта за свагда
и више неће бити ни смеха, ни песме, ни плача...

Ана Вучетић, Модрица

ЈЕДНО МОДРИЧКО ЈУТРО

Ноћ своје тамне прсте
полако с твог тела миче.
Гасе се звезде, румени небо,
нови светли дан свиће.

Свиће светла Модричка зора,
сунце јој умива снене очи.
Наша се стара лепотица спрема
у нови дан да крочи.

Шума се полако буди.
Река је већ давно престала да сања.
По нашим снежним пољима
преливају се боје сунчева рађања.

У нови дан нас опет водиш,
будиш мештане жељне живота.
Јутрос нам свој бели огртач дарујеш
од ког се види сва твоја лепота.

Свиће светла Модричка зора,
сунце јој умива снене очи.
Сада се стара лепотица спрема
у нови дан да крочи.

Милан Петковић, Велики Шиљеговац

НЕЋУ РЕЋИ ИМЕ

Никад нећу рећи име твоје.
Наћи ће се пркосници неки пијани,
звaће те именом ти живи бездани.
Одазват ћеш се, нећеш знати ко је.

Никад нећу рећи име твоје.
А можда ће и лепше умети да зборе.
Ласкаве речи њихове, срцу ће пријати.
Да л' ћеш сумњу у корист јаке жеље одагнати,
зашто мисли, истине предивне, море.

А можда ће и лепше умети да зборе.
Тад нико неће осетити оно што ја,
оно кад се изгуби у животу све,
кад последњи делићи среће одлете,
биће песмо моја украдена.

Тад нико неће осетити оно што ја.
Никад нећу рећи име твоје,
наћи ће се пакосници неки пијани,
звaће те именом ти живи бездани.

СЛАВОМИР ГВОЗДЕНОВИЋ, Темишвар - Рођен 1953. г. у Белобрешки, Румунија. Завршио Српку основну школу у Белобрешки, Српку гимназију у Темишвару, Филолошки факултет у Букурешту, докторирао на Филолошком факултету у Темишвару. Живи у Темишвару, ради као професор на Западном факултету у Темишвару, посланик је Савеза Срба у Румунском парламенту. Објавио више књига песама, члан је Савеза писаца Румуније и Удружења књижевника Србије.

ОПРОСТ, МАНАСТИРУ ЗЛАТИЧКОМ

(Базјаш- Златица, о Преображењу 1999)

уместо виновом лозом
и грожђем
опрости
што те опасасмо гвожђем

и док нам, Свети, шаљеш
откуцаје сата
за образ се
и обруч суноћица хвата

у муци нашој
овој клетви
са зида анђео Косовом светли

не може господу да се намоли
да овај сачувамо камен
последње зрно соли

Братислав Спасојевић, Коњух

СУША

Стоји сељак, поцрнела лица,
ко неки предзнак црни,
ока зеленог, сред модрих пшеница:
мисли, стрепи, трни.

Још се једна бора уклеса на лицу,
и влас једна пређе у седу боју.
Дрхтавом руком загрли пшеницу
и окупа је у сопственом зноју.

Клону му глава међу спарене влати,
кад угледа земљу испуцала лица,
која ће последњу кап из утробе дати,
да спасе поља родних пшеница.

Један му облак поглед помрачи,
ко измаглица јесењег јутра.
Ипак, у нерву му вера зрачи,
киша ће пасти сутра, сутра.

Милосав Мића Ивановић, Треботин

КАТАРИНА

Понекад ми се чини
да си стварна,
збијена
уз моје хладно тело
и моји драгуљи,
мали твоји прсти,
забадају се
наизменично
у моју кожу.

Не знам одакле си дошла,
када одлазиш и зашто,
само знам да те губим,
јер се један сан завршава.
Велика моја жеља за тобом,
границе и последице не познаје.

Зашто ми допушташ
да те сањам, волим?
Катарина, сакри се у мој живот,
да би била срећна.

Ту нашу хладноћу, самоћу,
убићемо нашим животима,
који ће ти испунити жељу
твоје раздражљиве младости.
Увући ћемо се у наш живот,
оставити све,
за нашу срећу,
људи нам не требају.

Отићи од света,
побећи у дивљину,
бити Робинзони
на острву наше младости.
А чини се,
да си ми најближа у сну.
Немој ми ускратити
и то задовољство,
Катарина.

Посебно ћемо Вам представити "СУПЕС 2017".

У оквиру ФЕДРАРА 2017, у Етно домаћинству Слободана Стојановића у Жабару, одржана је 13.05.2017. године традиционална песничка манифестација СУПЕС (Сусрети песника). Манифестацију су ове године организовали Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и КУД Вук Караџић из Треботина, Жабара и Мале Врбнице. Програм су осмислили и водили Љубодраг Обрадовић и Светлана Ђурђевић, а за музички тренутак постарала се Јована Обрадовић. У самом програму учествовали су: Љубодраг Обрадовић, Драган Тодосијевић, Светлана Ђурђевић, Мирослав Живановић, Борисав Бора Благојевић, Драгојло Јовић, Саша Милетић, Миљко Бркић, Даница Рајковић, Живота Трифуновић, Ратко Тодосијевић, Мирко Стојадиновић, Боривоје Видојковић, Мирослава Смиљанић, Јована Марковић, Драган Матејић, Михајло Ћирковић, Томислав Симић, Звездана Милосављевић, Злата Јовановић, Слободан Станковић, Владимир Тасић, др Павле Бубања, Анта Џамић, Гвозден Ђолић, Драган Ћирковић, Борислав Чолић, Слободан Стојановић и Душица Миленковић. У истом простору Етно куће Слободана Стојановића одржана је и дводневна ликовна колонија ФЕДРАРО 2017 на којој је настало 8. слика. На ликовној колонији су сликали: Ратко Тодосијевић - селектор колоније, Живорад Милановић - Маки, Мирко Стојадиновић, Никола Стојадиновић, Дијана Обрадовић, Мирослава Петронијевић, Јелена Грковић...

Било је и честитки од спречених да дођу. Ево шта нам је поручила Латинка Ђорђевић - члан извршног одбора Удружења песника Србије - ПоезијаСРБ...

Данас (13.05.2017.) на овај диван сусрет песника, свим пријатељима и сарадницима исказујем дубоко поштовање и љубав и шаљем хиљаду поздрава и пољубаца. Поезија је без сумње један од најлепших дарова којим је Творац свега из своје богате ризнице даровао људски род. Готово да нема човека који је незаинтересован за поезију. Свако од нас има утеху бар у неком поетском жанру. Управо поезија оцртава исечке живота свих нас.

Захваљујем се нашем председнику Љубодрагу Обрадовићу за неприкосновен рад и труд који показује током свих ових година, на изразитом очувању нашег постојања и неговању прелепог руна наше поезије, нашег Српства и српске културе.

Желим вам леп и успешан сусрет уз много лепих стихова! Живели!!! (Латинка Ђорђевић/

На манифестацији је уручена награда Борисаву Бори Благојевићу за песму МОЈА БРАЋА, која 2015. године проглашена за ПЕСМУ ГОДИНЕ на порталу ПоезијаСРБ. Прочитајте одлуке жирија: http://poezijascg.com/poezija/archives/54432. Своју поезију говорио је и Драгојло Јовић - добитник друге награде по мишљењу жирија публике. Марина Адамовић, песникиња из Ниша, Члан Удружења песника Србије - ПоезијаСРБ од самог оснивања, са чланском картом број 1. по мишљењу посетилаца портала ПоезијаСРБ освојила је награду за песму године, а по мишљењу стручног жирија освојила је друго место. Награда ће јој бити ускоро уручена, а гости СУПЕСА 2017. могли су да чују њену награђену песму у казивању Светлане Ђурђевић. Љубодраг Обрадовић изговорио је награђену песму Милована Петровића из Шведске. Организатори манифестације СУПЕС 2017 били су Удружење песника Србије ПоезијаСРБ и КУД Вук Караџић.

Програм су осмислили и водили Љубодраг Обрадовић и Светлана Ђурђевић

Борисав Бора Благојевић је добио награду за ПЕСМУ ГОДИНЕ

МОЈА БРАЋА

Све што може да се прода
Продала су моја браћа
Ми ни свесни нисмо били
Ко купује и ко плаћа

Продали су окућницу
Шљивар изнад родне куће
И бачвану крај врбака
Плава јутра у свануће

Продали су без тапија
Све ћутуре и од ока
Све ливаде до јаруге
Бистру воду из потока

Њиву што нас хлебом храни
У закуп су јуче дали
Сад причају правдају се
Где је међа нису знали

А међа је све док може
Поглед птице да се вине
Продали су део неба
Белог орла у висине

И ћувике што међају
Од силника што нас бране
Лојзе што нас вином пои
Манастире разидане

И утробу земље ове
Где се нови камен рађа
Старо гробље поред пута
Продала су моја браћа

И све наше крвотоке
Што долазе из далека
Продали су све изворе
Све кладенце белих река

Православље славу веру
Колач што се даје сину
Продала су моја браћа
Тиху модру месечину

Продадоше браћа браћу
Расејаше кости њине
Ко да овде никад није
Било правде и истине

Продадоше цреп са куће
Кисну греде откривене
Труне душа у огњишту
Продали су део мене

Марина Адамовић, Ниш

ПОЕТО

Ушла сам у себе и
кренула са разгледањем
Знам да сам слабо осветљена
- прекидача није било
Ипак
- признајем
себи ме је привукао
опојни пиштач пажње
Никада нисам чула
тако љупке звуке
у густом шипражју
тресетних алги
Пажљиво сам пратила
где отиче моја киша
кривудала је
и спуштала се
некуда вани
Мало сам се згрчила
да дотакнем ушће
Али
Jaoooj
Тамо воде више није било
Само скерлетна хумка
у којој је седела
Цветајева
пружала ми је
руке
неми врисак и
"Низ руб - па равно
У црну земљу, да поји трстик.
Неповратно, незаустављиво,
Непоправљиво шиклља стих„

камин(н)гс

ФОТОГРАФИЈЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ СУПЕСА

Виолета Капларевић – директор КЦК

Виолета, Љуба и Живота

Дијана Обрадовић – сликарка

Мирко, Бора, Миљко, Слободан и Ратко

Мирослава Петронијевић – сликарка

Мирко, Љуба, Миљко, Слободан и Љуба

Сликарке у раду

Песникиње разгледају слике

Бора Благојевић и Ратко Тодосијевић Бађо

Учесници СУПЕС-а

Јована Обрадовић

Љубодраг Обрадовић

Љуба, Мића, Јовић и Ђурђа

Учесници СУПЕС-а

Етно домаћинство Слободана Стојановића

Признање за Удружење песника Србије -ПоезијаСРБ

Милован Петровић, Шведска

СЛУШАЈ МЕ НОЋАС

Слушај ме ноћас
ја сам у ветру
што вије липи гране,
у шуму кише што тихо лије,
капи што на длан ти кане.

Слушај ме ноћас
док си крај реке
у жубору воде сам њене,
слушај ме док сањаш уз обалу мора,
док таласи милују стене.

Слушај ме слушај
у овој ноћи
у сваком звуку,...ко зна?
Можда је само љубав моја
можда сам само ја.

ОПЕТ САМ ТУ

Опет сам ту на старом месту
где вода милује стене.
Поново крв ми к'о некад давно
тече брже кроз вене.

И сада море шуми к'о некад
галеба глас се чује,
а стране лађе као у причи
доносе голфске струје.

Поглед ми лута по тиркизно плавој
немирној боји мора,
све је к'о некад време је стало
само на лицу ми бора.

Сећам се некад како смо безбрижни
вршили јутром "смотру",
бројали бродове што мирно плове
далеко на хоризонту.

И сад се лађе шепуре морем
затрубе,... пробуде сету,
моје је друштво негде далеко
док лутам по овом свету.

ОВА ПЕСМА СВОГ ПЕСНИКА НЕМА

Ова песма свог песника нема
написа се једног давног дана
кад са стола мастило се просу
папир празан, песник у сузама.

Ова песма песникова није
и не прича ту причу о нама,
ове песме јавно се одричем
она нема баш ништа са нама.

Ова песма још за тобом пати
жели живот из давних времена
и не може никако да схвати
да те више поред мене нема.

Ова песма упорно вас лаже
да сам тужан као она сама
да по дану своју тугу кријем
а по ноћи да сам у сузама.
***
Ова песма стварно моја није
јер не уме тугу да сакрије.

ЧЕКАЈУЋИ ВЕТАР

Чекајући ветар
да моју прашину,
разнеје по пољу
где је и настала.

Чекајући ветар
сећам се још тебе
и руже што давно
за ме си узбрала.

Чекајући ветар
суза сама крене,
још мирише ружа
остало су сене.

Док ја чекам ветар
вече тихо пада,
знам да ветар само
чека мене сада.

Латинка Ђорђевић, Швајцарска

НА СУНЧЕВОМ ЗРАКУ

Певала је најлепшу песму,
голуб је љубио голубицу,
соко облетао соколицу,
вита јела
главу бору накривила,
топола брези беседила:
"Некад на сунчевом зраку,
по ивици сене,
играх игру заљубљене жене.

То бејаше радост права,
срећа незаборавна.
Сада туга срцем влада,
свитац само душу осветљава
по пропланку
пожутелих ливада."

*Пре или касније

***
Пре или касније
сазнаш,
да ли си анђео
са лепотом додира,
ил' дух
великих порива.

*Наслов ове песме дат је по првом стиху

СУСРЕТ

Са осмехом на уснама,
срцем у грлу,
на сред трга стојим.
У делићу секунде
постајем дете,
нестрпљиво, узнемирено,
очекујући сусрет.
Ти и ја.

Фењер маглу боји у жуто,
промрзао дан се ваља низ улицу;
ишчекивање расте,
расте и страх
да се поново нећемо срести.
На плочнику време исписује
своју причу.

Не желим опет да оставим
пукотине у нашем дружењу.
Црвено вино нек развеже језик.
Коса нек мирише
на јесење кише.
Заробљена осећања
нек полете к'о птице, слободно.
Дубоко у најскровитијем делу
моје душе, део мене верује
у ово пријатељство.

Осећања разноси ветар,
као што разноси цветни полен
и мирис ливадски.
Једно пријатељство
преплављује срце,
а разум све стрепње
потискује.

Стојим и чекам
пријатељско раме,
на које би се ослонила,
осмех, који улепшава свет.
Стојим и чекам
сусрет, који ће
да испуни моје груди
и прострујн венама.
Стојим…
И чекам…
Са осмехом на уснама.

Лепа Симић, Швајцарска

ДОТРАЈАЛО ПЕРО

На хиљаду страна
измичу звезде
месец се огледа
у сваком стиху
дотрајалог пера

Знам да нема смисла
што о њему пишем
и кријем га испод коже
путем варљиве месечине

Јесен у бојама
препржене карамеле
игром сећања
враћа га
из прашњавих записа

БЕЗГЛАСЈЕ

У гори под храстом
покопала сам
заводника срца мог

Камен до камена
маховину утабала
да цвет никада не
процвета

О бесмртној љубави
безгласјем
последње стихове
изрекла

МЕСЕЧИНА ИЗНАД ЦИРИХА

Месец догорева
сребро расипа
блиста са истока
божански траг рађања.

Чежњом растргнуто
свитање

Очима хоћу све да
обухватим
и схватам
кад једном уђеш у овај
град
као у зачарани свет
више не можеш изаћи

Волим моју улицу
зелену оазу мира и лепоте

Често се растужим
што незнанце срећем
никог из завичаја

Тихо улазим у стан
сушим росу са ципела
док ме поглед
као уздрхтала врба односи
у вир носталгије

Замерило би ми срце
да те се не сетим
земљо моја

ИМЕ ТИ НЕ СПОМИЊЕМ

Стиснут у самоћи
срца кукавичјег
бојиш се
да ми погледаш у очи

Тако то бива ноћу
кад испод твог неба
влада мук

Немам ништа
што бих ти могла још дати
Завршено је путовање
кроз бескрај

Наше душе
се не грле више

К'о да умро си
а ниси...

ИСТРАЈНА

Истрајна и стамена
оставља траг
док је очи девојчице
њене
однекуд прате

Тешки јој кораци
као туч

У гнезду ветрова
ослушкује
аритмију срца
и с новим јутром
изнова се рађа

КРИЛА ЛАСТАВИЧЈА

Грејем душу
на сувом лишћу
кестенова
за потпалу устрепталих
мисли

Крила ластавичја
успоравам
сабирам јесењи род

Мирише наручје
жутим дуњама

Стихујем те облаком
док стражарим
чекајући

СВИТАЦ

Недалеко од мог прозора
покрила сам те лишћем
препланулих боја
да ми као свитац
бљеском
затрепериш у самоћи

У време растанка
нисам мислила
на магле
које ће те издигнути
и путем облака
потопити у даљине

Милена Вукоје Стаменковић, Берн - Швајцарска

Промоција стваралаштва у Крушевцу

У заједничкој организацији Крушевачког позоришта и Удружења песника Србије – ПоезијаСРБ, 22.10. 2014. године у 18:00 часова у малој сали Крушевачког позоришта одржана је промоција књижевног стваралаштва Милене Вукоје Стаменковић, књижевнице из Берна, Швајцарска.

У промоције су поред ауторке учествовали и Светлана Ћурћевић, Латинка Ђорђевић и Љубодраг Обрадовић и крушевачки песници: Саша Милетић, Дејан Ристић, Мирко Стојадиновић, Драган Тодосијевић и Слађана Бундало. За музички тренутак су се побринули Момчило и Далибор Накић и Драгица Калас.

Милена Вукоје Стаменковић је песник, приповедач, новинар и преводилац. Пише и објављује на српском и немачком језику. До сада је објавила пет књига поезије и две књиге прича.

Објављивала је у многим листовима и часописима, са поезијом и прозом заступљена је у многим заједничким књигама, зборницима и антологијама на српском, немачком и енглеском језику…

Члан је Удружења књижевника Србије, Удружења швајцарских писаца АдС и Удружења песника Србије – ПоезијаСРБ. Члан је и Удружења српских писаца у Швајцарској, чији је председник била од 2009 до 2011. Живи и ствара у Берну, Швајцарска.

Погледајте снимак промоције на линку:
https://www.youtube.com/watch?v=HkSJFTjaoWU

АТЛАНТИДА

Атлантида
Куца срцем Балкана
Песму тражи
А песма
Да зна да лаже
Комадић меса на столу
Био би
Као планина
Срећан човек
Што по контејнерима
Храну тражи
Ех,
Да је краљица
Украла би
Лажне осмехе
Ратове
Забранила их
Људима ушла у срце
Шапућући
Пробудите се
Погледајте се
Ухватите за руке
Ех,
Да може
Где би нам био крај
Нама на Балкану

ХОДОЧАСНИК ПРИРОДЕ

Милешевски бели анђеле
Стојим пред тобом
Слика си. Ухваћена у лету.
Сумњам у тебе. Верујем ти.
Као и што верујем
Да ветрови сумње спавају
у сваком од нас.

И да је Галилео Галилеј
Сањајући Мардука – Бога пролећног сунца
Тражио смисао у свемиру
А један вилин коњиц на Егел језерцету
јурио своју драгану
И док те напуштам
Као ходочасник природе
Грлим заспало цвеће
Желећи њихову енергију
Трагове времена
Отимам полеглој трави
Запитано прескачем маховину
И тако са сумњом
Да сумњам у себе саму
И да се с временом
Сва у несумњу претачем
Оглушујем
На унутрашњи глас
Који као шапат истине
Говори обичне, потребне речи
И наређује ми да заборавим
Моје људско гунђање
Како бих изашла из оквира
Лажних забрана
Јер их природа не признаје
Да одбацим наталожено бреме сумњи
И да као слободан човек
Окренем се око себе
И кренем даље.

ПЕСМЕ

Стада мојих речи
Зобљу поље поезије
Не одговара

Кривудавом стазом трагам

На сваком метру поља
Мехур од сапунице лети
Песниковом оловком прободен
Срцем га хватам

Песме траже саме себе
Луталице су у магли

Не дам да изађу пре рођења.

СТИХ

Написах стих
Поцепах га
Поједох
Сад он
У мени
Вришти
Пуца
Распада се
Сам је свој господар
Песник самозванац
Јауче
Не оставља
На миру
Јури
Следи- свој пут.

Љубодраг Обрадовић, Латинка Ђорђевић и Милена Вукоје Стаменковић

Латинка Ђорђевић, Милена Вукоје Стаменковић и Светлана Ђурђевић

Сања Петровић, Нови Сад

Životno pozorište

Ruke mi otišle gore.
Glava iznenadno levo.
Leva noga pretekla desnu.
Sad bup, sedoh na tur.
Glava pognuta na dole.

'Ajd sad ja malo.

Obe ruke gore.
Glava s pogledom u nebo.
Noge u blagom raskoraku.
Tako... gledaj me u oči.

Sve je dobro
dok ja povlačim konce.

Sanja Petrović

ОТКРИВАЈУЋИ СЕБЕ

Још једна свећа је догорела.
Истопљени восак
пружио се дуж свећњака
формирајући
нови облик свог постојања.

Загледам се пажљиво.

МАКАР ДЕО ПУТА

Понесена мирисом диња
између жутих цветова
сањиво погледах у даљину
и видех те у дугиним бојама
с Икаровим крилима
како крстариш небом.

Замолих ветар да дуне
и понесе ме к теби.
Не, не знам летети
али пратићу те
газећи по крпицама облака.

Ако заостанем... Нека.
Бар знам да сам део пута
с тобом провела.

НЕ ТРАЖИ МЕ ВИШЕ...

Била сам младост
која је једва чекала
да се разбокори
у лепоти живљења.

Ушетао си ми у живот
као шетач мојим стопама.
Ни слутила нисам
да ћу постати Аморов рањеник.

Твоје речи ми одзвањају
као добовање поткованих коња
у галопу по калдрми.
Скупила сам их у недра
и претворила у јецај.

Слиле су се сузе ко зна од када
спрегнуте у очима.
Измешане с кишом
однеле су поруке боли и туге.

Сада, када сам покидала све уларе
којима си ме везао,
шћућурена у загрљају другог
душа ми се пробија
кроз сенке високог дрвећа
лако као перо
и осмех ми лицем титра.
Не тражи ме више
у мирису јоргована.

Александра Лутхандер, Шведска

ГРАМ СРЕЋЕ

Сенки

Ова књига је блиндирани ауто
корице заустављују метке

Унутра се слива мед и млеко
награда за копање

Зрнце платине из тоне мука
у руци грам среће

ПЕЛЕНЕ

Не може он само
речима да опере
прљаве руке

Ту, треба, треба
сапун и вода,
пуно пара
и тврдих корица-
квалитетних пелена
за литературу

РУПЕ

Чекам на истом месту
на коме сам
остављена

И само ту
може да ме нађе
остављач

Та места напуштања
су као рупе
у сиру

Свака шнита сведочи:
- Ту сам остављена!

Мада, леп ми је живот
укусан

Али какав је то сир
без рупа-
неће га јести

Ноћу је мајка бушила
рупе у сиру

ОГЛАС

Желим да се заљубим
у неког тебе
па да у кафићу "Медун"
гледам твој профил
и твоју руку
и помислим:

Боже, како волим
овог човека!

А ти то знаш
и смешиш се
онако, за себе

ХОЋУ ДА ЗАЛУТАМ

Нећу ни лево, ни десно
ни напред, ни назад
хоћу да залутам

Од сада би требало
само тамо да идем

Прави пут водио је
до наказа

Сада хоћу само
да залутам

Снежана Милановић, Црљенац – Мало Црниће

БЕЛА ЦИГАНКА

Хода кроз векове
Сенка моја
У трагу ђавоље сене
Отисак стопала мог
У колу играју црне Виле
И моја зла коб…
Тако је хтео Бог,
Тако је хтео Бог.
Као зрно песка у пустињи
Као кап воде на пучини
Као звезда усамљена,
Као птица рањена,
Хтела бих да полетим,
Радост да осетим,
Коло среће да заиграм,
Да не будем сена,
Већ жена вољена…
У колу судбине
У капима истине,
У срцу каменом
У крилу сломљеном,
Чекам судњи час
И опроштај за нас,
За злу коб што ме
Од млека прати,
Јер, с чергом пођох
Светом да ходим,
Бела циганка да будем
По ватри и жару да играм,
Звезде са неба да скидам
Разуздане коње да седлам,
Тебе у сан да мамим
Док самоћу венчам
Са судбином,
Једном једином,
Једном, једином.

ВЕНЧАШЕ МЕ…

Венчаше ме са пером и стихом
небом плавим и родном црницом,
ћирилицом што светом бокори,
родном грудном где се камен воли.
Венчаше ме бисером судбине
да опевам родно село моје,
шљиву ранку, бразду узорану
и шајкачу песмом опевану,
жуљевите руке у сељака,
у опанку, домаћина куће,
испод страхе и гнездо малено,
у ком зором ласта зацвркуће.
И дуд стари што векове броји,
зору рану док росом умива
мајску ружу и мирис багрема
док се звезда месецу дарива,
с првим зраком јутарњега сунца
цвркут птица најављује дан,
оштрим пером заваравам судбу
на венчању уз осмех и сузу…
стихом плетем венац од сећања,
на огњишту жар полако гасне…
у очима ни сузе ни сете,
дан за даном година пролете…
Венчаше ме са пером и стихом.

НА ПЕНЦЕРУ ДУШЕ

Ма где ти очи беху
У мене да се заљубиш
Да лице моје кроз пенџер
Погледом милујеш,
Док Свевишњи путеве
Судбине уздахом нам веже…
Путањом месечевог зрака
Осмех ти шаљем,
Звездану прашину
Уздахом из душе низ
Пољане детињства посипам,
Мамим немирне ветрове,
У загрљај их свијам
Не дам да ме замка живота
Саплете и обележи док ветар
Пољима чарлија, чарлија…
Ма где ти очи беху да се
Баш у мене загледаш,
Да баш мене заволиш…
Док на руци прстен ми сија…
Врата срца замандаљена,
Душом немир ходи, јер око,
Твоје ми око у зени спава,
На дужици ока суза неканута,
Твоја суза, моја бол, моја рана…

Милисав Ђурић, Швајцарска

ДОКЛЕ?

Доста је било срама и лажи
злобе , недаћа, народу мом,
пробуди се, Србијо, па кажи
зашто из ведра неба пуца гром?.
На делу опет су Бранковићи
прљају понос, народ терају да куне,
огледају се у шаци долара, сићи
Србијо, мајко, ко може то да разуме?.
Не могу часне замијенути хорде
нити злочинац жртва да буде,
не чини грешку, мој народе,
усправи се, док касно не буде...
А ви огавне вође, дезертери
чините и даље што газде траже,
величина се родољубљем мјери
Република Српска и Косово,
од свега нам је драже...
Србијо мајко, пробуди се и крени,
ослушни звона што са Врачара звоне,
ово су вапаји, из срца крици нијеми,
устави брод који све више и више тоне...

МИЛА...

Заборави мила на тренутак само
ко си и одакле, и ја да постојим,
на крилима маште упути се тамо
гдје се моје усне спајају са твојим.

Ослушни ми мисли кроз шаптаје брезе
умиј чедно срце росом нашег јутра,
не мисли ни на шта, пусти да се веже
оно лијепо јуче за данас, за сутра...

Заустави вријеме да што дуже траје,
твој загрљај меки и пожуда душе,
препусти се мила уз бреза трептаје
док шумећ' ти моје стихове пјевуше.

Пусти да нас вријеме води путем својим
у немирне зоре кроз чежњиве ноћи,
Теби риме пишем, за тебе постојим,
једина још живиш у мојој самоћи...

Желим, само, теби да се предам,
као просјак молим пред чарима твојим,
да са груди твојих у очи те гледам…
Твоје медне усне на уснама мојим.

ЖЕНО...

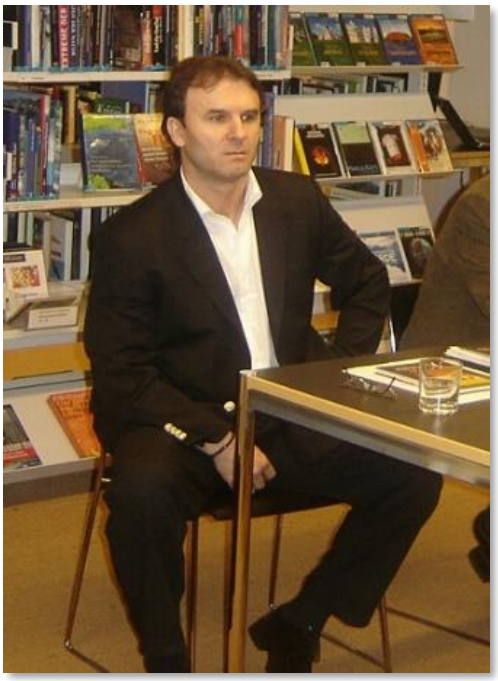
Вечерас ћу, теби, оду да испјевам
из срца да крену узавреле риме,
у ноћима дугим о теби да сневам
нијемо у самоћи призивам ти име.
Процвао цвијет си живота у мени
дашак вјетра што је застао у коси,
љубав и срећа, скупа извезени
смијешак сунца на јутарњој роси.
Вечерас ћу, теби, с вином да наздравим
именом ћу твојим строфе да испишем,
са вином и пјесмом, ноћас да те славим
да будућност нашу,
прошлост не избрише.
Слатка трешња, плодова румених
забрањена, туђа, искушења мами,
на реверу мирис, рузмарин зелени
свјетлост што ме обасја у тами.
Вечерас ћу, к'о некад са тобом
бар у машти да испуним сан,
прије него свему кажем збогом
и не дође онај судњи дан...
Вечерас ћу, Теби,
с вином да наздравим...

ОГРЛИЦА

Свија ми се око врата
у зрцалу од кристала,
драгуљ
искован од злата,
тиркизна огрлица мала.

Погледу сваком пркоси
крхка,
раскошна,
богата.
Да!
Поред срца се носи
лијепа огрлица од злата.

Дијамант
блиста из таме.
На мојим грудима заспала.
У злату стварана за мене,
моја огрлица постала.

Сава Илић, Швајцарска

ИСКУШЕЊЕ

Све даљине света, сви часи без тебе,
сломити ме неће, давну наду моју,
да ти крај узглавља, док ти душа зебе,
прострем љубав и сву нежност своју.

Сви путеви моји - ка твом срцу хтење,
у души ми сетној, где се нада купа
да ћу у твом оку спазити искрење
при сусрету што нам на сва звона лупа.

У том часу драга, све ће лепше бити,
кад погледа чари предрасуде сруше,
чак и сумње, оне што нас болом гуше,
да ће нам даљине осећања скрити.

А ти, ко божанство кад нам сиђе с неба
блистаћеш у својој заносној лепоти.
Питаћу се тада - што даљина треба
да схватимо кол`ко вреде нам животи?

Тад викнућу гласно ко пијан од вина,
да Господу Богу за те ја се молим,
да на сваком листу расцветалог крина
уписујем твоје име, јер те волим.

На сату ће нашем тада стати време,
све сањане снове венчат' са животом
и све нежне речи са љубавном нотом
разлити ко ехо у моје поеме.

СЕТНА ПЕСМА

Слушам како вешто на грани у лугу
мелодију кроји уметник свог гласа,
па ми на час сетну душу заталаса
осећањем благим и одагна тугу.

Да ли она чује, пој љубавног зова,
што нотама младој брези лишће шара,
или јој је срце сред цветног бехара,
удомила песмом нека љубав нова?

Док благ поветарац пољем ноте слаже,
а дан с ногом лењо у тих смирај крочи,
мени на ум падну једне драге очи,
од којих никада не имадох драже!

Пожелех ко никад да и ја запевам,
од лепоте гласа, да сва звони гора,
чежња да је такне што из срца левам,
па да широм макне окна свог прозора.

И удахне љубав што душа изнедри,
искрену, ал' стидом дуго прикривану
у недрима мојим, од бола што вену,
док ноћ изнад луга почиње да ведри.

ВЕРУЈЕМ

Умирем и падам, дижем се и рађам,
изнова ко феникс из сивог пепела,
ал' још увек људској доброти се надам
све док душа буде становник ми тела.

Верујем у стисак руке код поздрава,
неписано правило карактера људског,
у уздах и сузу, у бол и у врисак
кад уједе језик неког нама блиског.

Верујем у осмех, кад се очи смеју,
туп израз усана неверу ми ствара.
Без смисла би ост`о човечанства грех,
да Божанства није с небеског олтара.

У љубав се уздам, у морал човека,
те без стрепње гледам на будућност сада.
Жеље своје нећу никад да обуздам,
да за нас смртнике још постоји нада...

Зато нећу престат' добру да се надам,
све док душа буде становник ми тела
и да као феникс из сивог пепела
када мрем и падам изнова се рађам!

Иван Милановић, Јасика

НЕКТАР СУНЦА

Путују моје немирне мисли,
немир саткан од свилиних нити,
горим од жеље да певам Сунцу,
Љубави што пламти од искона.
У светлости сунчевог рођаја,
Само сам њена мајушна сен,
А блистај што се у мени слива
З`греја моју душу за ока трен.
Сунашце правде, Христе Боже наш,
Заносни сјаје помисли мојих,
Пламеном звезда што у оку сјаш,
Пресветим прстом додирни ме Ти,
Да видам ране, рањен сам грехом,
Подај ми Нектар Твога лека.

И ТО ЋЕ ПРОЋИ

Када плачем,
сузе се у срце слију ,
Не бацам их на сметлишта разна,
чувам их као драги камен ,
У ризницу где чувам бисере.
Када дође време благовања,
У ризницу уђем своју радо,
Загледам се дубоко у благо,
А сузе се засјаје у трептају.
Саберем се, па кренем изнова,
Живот је саткан од трња и цвећа,
Мало нам се боли и патње даде,
Следе онда благовање, срећа.
Сетим се тад мудрог Соломона,
Среће његове, његовог богатства,
Прстена његовог, натписа на њему:
„И то ће проћи".

ТРАЈАЊЕ

Трајање је
мудрост и љубав што боли,
молитва која тече…
Која тече чиста,
иста,
дан што се у безнађ рађа.

Трајање је
пој птице из баште,
што зацвркуће зором раном…
Уздах је то мој сваки,
који је богатство моје.

Трајање је
литица она,
у памет се угнездила,
од које да побегнем не могу.

Трајање је
онај божур који је лане промрз'о,
ал' опет ено га цвета.

Трајање су
они багремови који се уздижу
и олуја надања мога.

Рекли су ми да је трајање само трен,
али оно сија светилом вечности.

Радивоје Миладиновић Пацко, Ћуприја

МОЈ ЖИВОТ

Хтео бих а не могу
Могао бих а нећу
Имам а као да немам
Немам а као да имам
Желим а не смем
Смем али ме је стид
Тражим а не налазим
Налазим и када не тражим

То је мој живот

Напомена: Песма објављена на сајту www.poezijascg.com 28.10.2011. године

НА МОМ ПЕПЕЛИШТУ

Скупило се једа, горчине у души,
Чудна равнодушност, беспомоћност. Шта ли?
Немаштина, беда суровошћу гуши.
Згасле су ми наде, снови, идеали.

Морал ми је пао на најниже гране,
Као парни ваљак кад изгуби пару.
Грозоморне, празне сад проводим дане,
Листам старе Списе, причам причу стару.

Бљутаво и грозно, скоро грозно звучи.
Као кад удараш у трулину неку,
Суморно и шупље, ко подземље бучи,
Ко задње опело да пише човеку.

Поштапам се кад-кад лажном надом.
Као; тешко ми је, сутра биће боље,
Па обришем сузе из потаје, крадом,
Обесхрабрен, тужан, без снаге и воље.

Па опет помислим у тренутку тешком
Да Излаза има, спасење нас чека.
Ово што се збива, догађа се грешком,
Крајем миленијума, поткрај овог века.

За све своје муке, кривим, псујем Бога,
Призивам за своје и за туђе грешке.
Уздижем пороке и призивам злога
И чиним пакости тешке и претешке.

И док јад, горчину још носим у души,
Испљуван, разапет, ко Господ на крсту,
Дом ми се распада, отаџбина руши,
Ја доносим одлуку, непобитну, чврсту:

Живећу у инат, победићу вољом.
Душманима душу никад нећу дати.
Победићу духом и чврстином бољом,
А они ће знати, сигурно ће знати,

Исто тако добро, ко што и сад знају,
Чему овај хаос и у чију славу.
Коме се и зашто почасти одају
И чију ће ловор овенчати главу.

Зато када прођу све ове страхоте,
Кад се човек опет човеком назове,
Кад се зачне живот пун чедне милоте
И када осване неке зоре нове,

Ја ћу тада знати, знаће и свет цео,
Зашто круну носим изнад пепелишта,
Зашто ми је прсто углачан и бео
И зашто сем круне не оста ми ништа

МОЛИТВА ЗА УПОКОЈЕНУ ЉУБАВ

Иако већ остарела,
Офуцала се од трајања и употребе,
Ипак је само моја и једина.
Зато опрости и помилуј
И спаси бар дроњке,
О Ти свемогући Боже!
Дај јој рајско насеље,
Јер ме је служила
Верно и предано
До своје смрти.
Ја, раб Твој, молим се
За њено задње уточиште
И нека јој је лака
Тескоба која је притиска.

ЈЕДАН ЈОВАН У ЈЕДНОЈ НОЋИ

Закрсти господе, па како им буде.
Нек тамњан мирише док се свећа пали.
И спусти шаку љубави међ' људе.
Да би је од мржње лакше препознали.

Ноћас једно дете сузом јастук кваси.
Неми јаук тиња у грчу без гласа.
Тихо му се нада у будућност гаси.
А ниоткуд наде, ни јаве ни спаса.

У страћари што се на крај града стисла,
Без оца што главом плати родољубље,
У безнађу страшном без правде и смисла
Осећа да тоне све дубље и дубље.

Мати на постељи смртној ко на одру.
На груди јој мала тек рођена беба.
У дубокој патњи стиска дојку модру
А уста говоре: Хлеба! Само хлеба!

Трећи дан без хлеба, трећи дан без наде.
Он немоћан, слабашан да радом заради.
Учен је поштењу, без жеље да краде.
А мати и сестра му умиру од глади.

Хлеба! Само хлеба! - шапћу усне бледе.
А поглед уздиже ка небу што ћути.
Очајан, немоћан, усред људске беде.
Страшна је бол која и трује и љути.

ПРОТЕСТНА ПЕСМА ОСТАРЕЛОГ ПЕСНИКА

Сви су наши опустели дани.
Празне су нам душе и кафане.
Шћућурени ко птице на грани,
Још лижемо непреболне ране.

Све су наше наде опустеле.
Руше нам се кровишта, темељи.
На нов дан се наше жеље свеле.
Коло воде нови рушитељи.

Све су наше ноћи покрадене.
Развејани они лепи снови.
у апсане луче одведене.
Лучоноше сада клинци нови.

Мед од пчела, хемија разара.
Нека вајда од ораха није.
Плех музика, где је она стара?
Сад свирају зурле и шаргије.

Ни вино се на прави од лозе.
Шљивовица ни видела шљива.
Поезијом сад харају прозе.
Муза њена једва да је жива.

И док седим у своме буџаку.
Кријем мисли од постмодерниста.
Тихо зборим неку нову жваку,
А она ми увек једна, иста.

И МОЈЕ БИ ПА ПРОЂЕ

Живећу ја у свакој својој песми
С којима сам многа покупио зјала
Моји ће ме недосањани сни, несни
Урокљиво гледати иза огледала.

Ма морао сам ја да се родим,
Баш српском роду да се десим
Пригодне беседе да са вама водим
И све натенане да удесим.

Напело ме баш да будем песник
у неблагородно време, невреме
И да кроз стихове будем весник.
Јеванђелске вечите теме.

Да живим овако брзо, све брже,
С главом у овом, срцем у минулом веку.
Смисао живота већ ме растрже
Од Надчовека ка Свечовеку.

Отићи ћу тихо, за све ненадано.
Доста је мога вриска с рођењем.
Сад хоћу смирено и полагано
На пут са дубоким преумљењем.

За мном ће остати гомила смећа.
Плодови мог рада, свежи и гњили.
Скупиће се можда и цела врећа.
Неки у блату, неки у свили.

Сам Господ знаће реч да ми цени
Његова нек је прва, потоња и права.
Па кад одмери награду мени
Нек ме сачува од Злога и заборава.

Ђорђе Петковић, Параћин

Пацко Месец згацк'о

Застали су крици кад би моравски (ч)ум
Апсолут рум-дум-дум поплава на шпици
Разлагао слова уз војни арсенал
А Морава свој бал играла изнова
Достигао јеси да видиш који ред
И да останеш блед у пластичној кеси
Велико је слово иванковачки плен
Одвајаш чен по чен свијаш за олово
Јуре те ликови романескни пилав
А ти си својеглав он ти протуслови
Питати Миленка шта значи бити иђ
Астралног бића птић његова евенка
Циљају се згоде за Синђелићев пир
Када се млео жир али не из моде
А мораш реч по реч да им пронађеш кључ
А напољу је туч имитиран картеч
Како да крене ствар с умртвљене тачке
Циљају се врачке а притеже улар
Афис-паша би иђ да понизи до дна
Па вири из свог сна као из гнезда птић
Афис-пашин би пев из топовске цеви
Јер би да оплеви почетни српски гнев
Онда пристиже Он знамење Вождово
Велико пише Слово за вечити звон
И није Ђорђу рад у тој серенади
Да с њим судбу гради док је још Месец млад
А ђуле није фол кад хемија блиста
Растура Мефиста и он осећа бол
Апсолут рум-дум-дум поплава на шпици
Застали су крици кад би моравски (ч)ум

Ђорђе Петковић, књижевник и публициста

ПРИСТУП КЊИЖЕВНОМ ДЕЛУ РАДИВОЈА МИЛАДИНОВИЋА ПАЦКА

Реч на скупу који је посвећен 70. годишњици од рођења и трогодишњици од смрти Радивоја Миладиновића Пацка (1947-2014), одржаног у Народној библиотеци "Душан Матић" у Ћуприји, у уторак, 18. јула 2017. године.

Уважени,

Седамдесет година од рођења и три године од преране смрти, примерен је тренутак да се његови познаници и познаваоци његовог књижевног дела окупе и евоцирају успомене, с једне стране, с друге пак, да се полако отварају питања и покушава одговорити шта је његово књижевно дело донело овој средини и шире. Када сам иницирао овај сусрет, мислио сам на евентуалну обнову оних сусрета који су се, као један дан Књижевне колоније "Јухорског ока", одржавали више година 19. јула код његове викендице. Он је сам тај дан лансирао као свој рођендан. Тада је говорио о два дана за окупљање на викендици крај Мораве и после његове смрти: 19. јула његови пријатељи књижевници из Поморавља, а други дан је био резервисан за госте УКС-а из света. Његов пријатељ Александар Дрндаревић Сингер је одредио ово место и време, у договору са директорицом Библиотеке, хвала им. Хвала и вама што сте се позиву одазвали.

О времену као судији, како материјалном, тако и духовном стваралаштву, написао је Миладиновић у два своја катрена, прерађена у девет стихова, да би будућем читаоцу, бар на око, личили на савремену поезију, за коју је карактеристичан слободан стих. Песма је објављена у првој његовој збирци "Одсањани снови" (1996.). Учинило ми се да је најбоље са њом да почнем, овај уводни осврт на његово књижевно стваралаштво. О самом Пацку ћу само узгред јер сам сигуран да ће о томе вечерас углавном бити речи, пошто су се овде окупили његови пријатељи и људи са којима се дружио и са којима је, на културном пољу пре свега, сарађивао.

Ево тих стихова: *"Сутра ће време/ свима да нам суди,/ биће то судија/ без икакве мане,/ можда ће сведок/ у својој заблуди/ на погрешну страну/ причом да пристане.// Ти не квари суду,/ нећу вала ни ја,/ нек остане неко/ сведочанство, шта ли,/ када остаримо/ да унуци наши,/ знају да смо/ једном давно/ постојали."* ("*Судија*", 11.) Ближио се тада својим шездесетим годинама. Из дикције песме јасно произилази уверење, да ће деценија испред њега бити стваралачки интонирана/ реализована. Јер, по номенклатури, старима статистика препознаје оне са шездесет година живота, а оне са преко седамдесет година, у којима сам ја давно већ, препознаје као остареле.

Унуцима препустимо да га својим увидом у дело препознају, а ми као његови савременици, да видимо сада, какав је наш трогодишњи учинак на том плану. Породица има своје традиционалне верске и обичајне обавезе, тако да у то, као у светињу, не дирамо. Ми да чинимо своје.

Успомену на Пацка за ове три године, по мојим сазнањима, препознајемо у неколико облика: 1) Александар Дрндаревић Сингер је доградио и приредио за штампу његов роман "Иванковачко врело лето", који се прошле године појавио у издању Установе културе у Ћуприји, што је највећи допринос очувању успомене на Пацка. Ту му је помогао и Милош Милошевић Шика из Трстеника, уредник издања. Тиме се његова позиција за успомену, за трајање и у овој средини, па и шире, знатно боље позиционирала. 2) Књижевни клуб "Душан Матић" је установио награду са његовим именом на конкурсу "Моравске тајне" и започето је њено додељивање. 3) Бори Благојевићу је у Италији објављена збирка песама, наравно, у питању је превод на италијански језик. Тамо је и Пацков предговор, што је значајан ћупријски књижевни искорак. Лепо је што су се тамо нашли као тандем, јер је познато њихово вишедеценијско овдашње дружење, још док су радили у Здравственом центру. 4) На крушевачком сајту Удружења песника Србије - ПоезијаСРБ, власник и уредник, песник Љубодраг Обрадовић, повремено убаца на нове Пацкове песме и пригодне осврте њему посвећене. Има га и у његовом часопису "Поезија СРБ".

И, на крају, поменућу и своје скромно придоношење Пацковој успомени… Пишући о књижевно-публицистичком делу Томислава Милетића, нашег заједничког пријатеља из Крушевца, дао сам осврт на наше узајамне односе и сарадњу, што се и сада може видети на поменутом Сајту и у часопису "Поезија СРБ" (2). Осећао сам извесну празнину, извесну недореченост, у односу на Пацка, односно на оно што сам тада рекао. Ишчекивао сам погодну прилику да још по коју реч о њему и његовом делу кажем или напишем.

Прошле године пружила ми се почетна прилика за то. Када сам сазнао за појаву његовог романа, осетио сам да је то оно што сам ишчекивао.. Има симболике у чињеници, да сам се тада ја налазио у болници после операције срца. Када ме је Мирослав Симић Суја, библиотекар из Обрежа, позвао ради утврђивања концепције програма Дана Топлице Симића и рекао да је понуђен Пацков роман, обрадовао сам се, подржао ту иницијативу и, чак, обећао да ћу се придружити и о роману говорити, пошто сам са његовом садржином у основи био упознат, још док је био у рукопису. Нисам био у Обрежу, али сам зато, одмах по скидању са болничког режима, дошао до романа и са задовољством сам га прочитао. Крајем године сам организовао да му се посмртно додели Годишња награда "Јухорског ока" из Фонда Злате Живадиновић. Уручио сам је породици, преко Сингера, на последњој Поетској позорници за прошлу годину. Почетком године сам добио позив да се појавим на два научна скупа, скоро истовремено. Академик Живојин Андрејић из Раче ме је обавестио да ће крајем јула Митолошки центар одржати скуп поводом 200 година од Карађорђеве смрти, а проф. др Милан С. Димитријевић, да ће се IX Међународна конференција Астрономија код Срба, одржати крајем априла.

За овај други још раније сам имао пријављену тему, али ме је Милан замолио да обавезно направим и фанзин са мојим деконструисаним сонетима с репом и са акростихом

у огледалу. Они су већ пет пута у своје зборнике, поред реферата, па и мојих, убацивали фототипске копије мојих фанзина. Одабрао сам и урадио фанзин под насловом "*Преселили су се међу звезде*" са песмама које сам посветио сарадницима КП "Јухорско око", који су нас напустили између две конференције (2014-2017.). Међу њима је и песма посвећена Пацку, чији наслов асоцира на његов роман: *Пацко Месец згацк'о*. Фанзин сам поделио на скупу у Београду, а једну серију са техничком грешком сам делио на скуповима у Поморављу. Његов пријатељ Љубодраг је обећао да ће песму, Пацку посвећену, ставити на свој Сајт, односно убацити у наредни број свог часописа. За скуп о Карађорђу, тема се сама наметнула.

Док сам био у Институту за рехабилитацију у Нишкој бањи, прочитао сам студију "Увод у Доситејологију" Предрага Јашовића. Он ми је почетком године дао први број новопокренутог часописа "Српска академска мисао", који издаје јагодинска Библиотека, чији је један од уредника. Као и у Пацковом роману, и ту сам нашао текстове који се односе на Карађорђа. Код Јашовића одељак "Карађорђе и Доситеј" а у часопису текст о школама из Карађорђевог времена у Левачком / Јагодинском округу из пера историчара Нинослава Станојловића из Јагодине. Уз то, параћинска песникиња Мила Марковић је на првом песничком конкурсу у Рачи, крајем прошле године, освојила прво место (*Златан Карађорђев знамен*), а ја сам на ту вест њој посветио песму, пошто је она у Ћуприји прошле године читала једну песму мени посвећену. Значи, у наша три града, који су познати и под заједничким шаљивим називом Ћупаја, у сусрет 200. годишњици од Карађорђеве смрти, десиле су се неколике лепе ствари, те сам их ја обрадио и послао за Рачу.

То ме је подстакло да покренем иницијативу и за овај наш сусрет. Учинио сам то почетком маја у Кривом Виру, на Данима божура, када сам се, по први пут после дужег времена, срео истовремено са двојицом прослављених ћупријских песника, што се у овом веку ретко дешавало, да у разлоге не улазимо, рецензентима Пацове прве књиге, Гораном Стојковићем и Борисавом Бором Благојевићем. Вратило ме је то на крај прошлог века, када смо почели са реализацијом Културолошког пројекта "Јухорско око". Ето, укратко речено, мог приступа вечерашњем догађању.

ОСВРТ НА ПАЦКОВО КЊИЖЕВНО ДЕЛО

Господо,
Слободан сам да најпре поновим напред изречену општу премису за разговор на покренуту тему: Појавом романа "*Иванковачко врело лето*", Пацково књижевно дело је значајно обогаћено, омогућило нам је да се и оно што је раније, за живота, објавио, види у новом, потпунијем светлу. Да ли овај роман има и шири значај, да ли превазилази границе локалитета, остаје да се тиме бави књижевна критика и књижевна историја. Сам Пацко је, морам признати, много очекивао од овог романа, поготово, што је дуже времена рукопис био код Академика проф. др Војислава Ђурића, уз наводна обећања, да ће му он наћи издавача у Београду. Имао је у виду, опет наводно, академикове похвалне речи о роману. Академик Ђурић је својевремено изрекао своју оцену о томе да су значајни писци о нашој прошлости, како савременици, тако и потомци, мимоишли Иванковачку битку: "Пропуштен од Вишњића, Бој на Иванковцу – уосталом, као и бојеви које је Вишњић опевао – у потоњој књижевности једва да је имао одјека. О њему постоји само једна песма Симе Милутиновића Сарајлије, једна песма на народну и неколико усмених прича (тачније: сведочанстава). Ти прилози су не само малобројни него и махом без праве књижевне вредности и значајни су, углавном, због тога што садрже низ занимљивих појединости и што, на свој начин, дочаравају атмосферу у којој се догађај одиграо, те могу подстаћи садашњег или будућег писца да се тиме позабави и послужи

му као корисна грађа.” Написано је то и објављено поводом 175. годишњице ове битке, а ја сам се у вези са покренутим питањем огласио четврт века касније.

Ја сам, заправо, у свом раду о мито-поетским елементима у вези са Карађорђевим брдом код Параћина, коментарисао ову Ђурићеву оцену. Рад је објављен у рачанском “Митолошком зборнику” (12/2004.). Навео сам неке, у међувремену објављене, романе који се односе на овај садржај. Романи познатих српских романсијера Милована Витезовића (“*Синђелић се са сунцем смирио*”), Живорада Лазића (“*Карађорђево којекуде*”) и Радомира Смиљанића (“*Карађорђе, вожд сербски*”), значајан су прилог превазилажењу поменуте Академикове оцене. Пацков роман се њима придружује, уз, додајмо сада, добро искоришћен документациони материјал. Ја сам тада, на дискретан начин, поменуо/ обнародовао, да постоје романи у рукопису: “Имао сам прилике да у рукопису видим неколико књижевних остварења на ову тему, што указује на могућност да ће се у време обележавања предстојећих јубилеја, појавити нова књижевно-уметничка дела.” Приближавала се 200. годишњица Првог српског устанка, а научни скуп за који је писан и на коме је презентиран, одржан је годину дана раније. Зашто сам ту информацију пустио уопштено, без конкретног имена аутора и назива његовог романа. Овако сам то тада урадио, пошто Пацков рукопис нисам видео, а сусретао сам се у животу са бројним празним, па и митоманским, причама.

Посебно је интересантно питање, узгред да поменем, зашто се такво српско перо, као што је перо врсног прозаисте академика Драгослава Михаиловића, који је и сам ћупријски завичајац, ове теме до сада није подухватило. Ово питање значајно је и због лоцирања препознатљивог језика, нашег ресавско-моравског, који је употребљен и у Пацковом роману.

Када сам, пар година касније, истина на брзину, роман код Пацка на викединци прочитао, више прегледао, могао сам му рећи само неке опште опаске, с посебним нагласком на потребу, да се, уз општепознате ствари из историографије и митопоетике, посебно народних легенди и предања из наших крајева, треба још више да упусти у доградњу романа, да побољша/ прошири романескну структуру (заплете и расплете), да више слободе да машти, јер у роману фикција мора да доминира а не историја. Историјски роман треба да полази од чињеница, док се пише о конкретним историјским догађајима и личностима, али се они због потреба специфичне романескне структуре, често морају прилагођавати структури романа. Пошто ја касније рукопис романа нисам имао у рукама, не могу ништа да кажем, колики је допринос аутора а колики приређивача доградњи романа, пошто је рукопис, како сам обавештен, током поплаве оштећен. Пацкова идејна основа је у принципу очувана, доградња га је само, као што сам рекао, обогатила. Сингер би највише могао да помогне, да се разлучи шта је чије, мада то, у крајњој линији, и није нарочито важно. Најважније је, као што је напред речено, да се роман појавио, да је пред читаоцима, на којима је да кажу последњу реч. За сада, колико знам, има позитивних реаговања, како обичних читалаца, нарочито међу завичајцима, тако и код оних које теорија књижевности назива квалификованих, читалаца-истраживача.

Једну ствар са те линије посебно истичем за под лупу. Избегао сам да га помињем у свом прилогу за Рачу. Сме ли се личности романа преузете из историје мењати нека историографски значајна чињеница, без неке нарочите потребе? Конкретно, ради се о оном делу романа, у коме је реч о Карађорђевој идеји за устанак. Наводно, за то се припремао код Грка и од Грка. Рига од Фере је у томе имао своје место, немерљив је и Ичков допринос Устанку. Међутим, Срби из Аустрије, искуства Кочине крајине, па и Карађорђев увид у актуелну ситуацију у Пашалуку и свету, чак и Русија, у томе више су могли да утичу, и утицали су, од Грка. С Грцима се чвршће повезао, с њиховим тајним друштвом Хетерија, тек у егзилу, након пропасти Устанка.Не верујем да све то Пацко није врло добро знао. С данашње тачке гледишта, може се то видети само у светлу давања

предности православљу у односу на католичанство, односно Русији према Европи, али то је више него мршав аргумент, бар ја тако мислим. Уосталом, да би се имао увид у претходно изнети сажетак идеје о томе, дајем га у целини:

"За подизање устанка у Србији припремао се у Грчкој. Тамо је и научио да припреми народ и старешине на побуну. Идеја око које су се окупили грчки родољуби, била је вековна тежња о уједињењу свих православних земаља. Карађорђе је знао да народу не може нашироко и надугачко да објашњава ту идеју, али је знао да српски народ у својој традицији носи сећање на Душаново царство и он је то искористио, да објасни народу да жели да створи велику Србију. Та идеја је имала велики одјек. Нешто новца и оружја је добио од Грка, а нешто је набављено од Млетака преко Црне Горе. Сад је ту где јесте. Осећао је да има отпор код неких људи који су више окренути западу. Он их скоро све зна. Са њима је трговао и доста слушао о њиховим везама са Аустроугарским трговцима. Али док су му одани и док помажу, неће их дирати. Није добро стварати злу крв међу својима. Можда касније када се све ово смири." ("*Иванковачко врело лето*", 160-161.) У сваком случају, овим се актуелизује и савремени тренутак нашег народа и државе.

Друго питање је везано за Пацкову поезију. Поменуо сам на почетку овог излагања песму "*Судија*" из његове прве збирке и указао на његову разградњу катрена у слободан стих. Поменути рецензенти збирке су указали на разноврсност и богатство форме и садржаја у његовим песмама, уз истицање доминирајућих елемената. "Његова лирска имагинација не робује никаквим формама. Он пише разнолико, како по форми, тако и по изразу. Спознавши истину и лаж и моћ да речју својом дотакне душу било кога, Пацко се буди после одсањаних снова." (Горан Стојковић) Указујући на романтичарске утицаје, Борисав Бора Благојевић је посебно указао на "оно танано пулсирање поезије, као специфичне тајне самог аутора", те да Пацко "чини то сликовито, врло искрено и осећајно, посебно у неколико песама римованих, које су праве мале поеме, схватљиве и непоновљиве у својој лепоти." Мало даље бележи још тврђу оцену, значајну за оно што ћу ја овде изрећи. Наиме, он пише: "Песме су искрене, из једног комада исклесане, али за увек изречене, попут реке, која тече од вајкада."

Како нас обавевештава приређивач/ уредник Пацковог романа, Пацко је објавио шест збирки песама, поред поменуте, још и: *Плодоношење, Бистрик душе, Глосање, Глосни венци и Ауторски глосни венци*. Без обзира што немам при руци новије збирке, има једна песничка линија која се код Пацка може пратити, не само од романтизма, како је већ примећено, него много дубље у прошлост, она са Борине стране поменута песничка река, у коју је и Пацко имао своје "Плодоношење". Не знам ко су били рецензенти последње три збирке, верујем да су они ближе осветлили Пацкову "глосну оријентацију". Она је са три нешто измењене глосе започета у првој књизи (*"У мору надања", "Иди, само иди", "Волим те"*). Једном сам од Боре чуо да је он са глосама почео пре Пацка. У разрешењу тог чвора он би могао да нам помогне, утолико пре што је нејасно зашто то није нагласио у својој рецензији. Можда је он, када је поменуо "праве мале поеме" мислио и на три поменуте глосе?! Вероватно због тога што није могао ни наслутити да ће се глоса тако брзо проширити на српском књижевном простору, при чему је Поетска позорница, па и он сам, одиграла прворазредну улогу. Ово истичем због тога што сматрам, да су три Пацкове књиге експеримената са класичном глосом, мислим, веома занимљив песнички подухват. Бата Ждерић је једном покренуо питање класичних песничких форми, колико се сећам, био је ту и Пацко, ја сам им рекао да сам видео оне три Пацкове песме које асоцирају на глосу. Изнео сам им своје искуство са сонетом и мишљење, да ово наше постмодерно време, омогућава да из књижевне баштине/ историје узимамо шта нам је воља, али да би било добро да бар нешто у садржини или форми код (пре)узетог променимо. Не знам да ли је Војислав Илић Млађи ту умешао своје прсте, пошто је Ждерић тада имао испред себе Илићеву веома обимну, да не кажем дебелу, књигу/

међуратну збирку песама. Ждерић је у томе био борбенији, стално цитирао Илића. Они су ме позивали, тада или нешто касније, не сећам се више, да им се придружим у реафирмацији Илићевог књижевног дела (установљен је Дан В. Илића Млађег у Ораовици, објављена му је тамо књига изабране поезије), али ми то нису дозволиле моје тадашње обавезе у и око Подјухорја. Асоцијација на глосу, сада када се тих сусрета сетим, могло је да буде у њиховом инсистирању да је Илић најбољи српски песник, а да је недовољно познат и признат зато што је био краљевски/ дворски песник, а, познато је, да је глоса кренула из Шпаније и била раширена међу дворским писцима старих (средњевековних) времена

Као претходно, у вези са реченим, поставља се питање: Како то да се буђење ове класичне песничке форме оствари у Поморављу и одатле, преко Поетске позорнице, као што сам рекао, прошири на многе актуелне српске песнике. Додуше, не оне из првог ешалона, али то за ову прилику и није битно. Битно је, да је глоса постала саставни део текуће српске књижевне продукције. На Поетској позорници у Ћуприји и на бројним маратонима у ближој и даљој околини, слушао сам песнике како с поносом истичу да ће прочитати своју глосу. Утркивали су се ко ће чији катрен узети за писање своје глосе. Можемо ту појаву различито промишљати и домишљати, величати је или бацати је у прашину, али је она чињеница која се сада више не може игнорисати. Зато би веома важно било, да се ова песничка појава озбиљно проучи из различитих углова, пре свега са књижевно-историјског и књижевно-теоријског аспекта. Може се то видети и као забављачка играрија, не нарочито захтевна, којој су могли да приступе сви песници, па и они који су се у поезији макар и најскромније окушали. Глоса изгледа заводљиво као версификацијска атракција, али није нешто нарочито сложена, да се не може веома лако савладати и укључити се међу глосаторе.

Да ништа друго из тога није произашло, довољно је поменути једну књигу/ збирку (циклус) глоса које су као нешто веома вредно одавде потекле, из пера Слободанке Луковић, песникиње из Крагујевца, родом из Бачине, парађинске гимназијалке. Гостовала је у Ћуприји више пута. То је мој утисак, када њене глосе вреднујем као најбоље, треба ту оцену примити са резервом, пошто немам довољно широк увид у текућу глосну продукцију. Интересантно је, да узгред поменем, рецензент те књиге, колико се сећам, за те песме није употребио глосу као њихово версификацијско одређење. Зашто, није ми до краја јасно. Не верујем да му то није било познато. Пре ће бити да је у питању нешто друго, да се ради о његовом сусрету са нечим новим, необичним, у сваком случају другачијим у односу на оно што је имао прилике да упозна из текуће српске песничке продукције.

О свему томе треба озбиљније разговарати, не само вечерас. Утолико пре, што је нешто од тога, као свој прилог будућој расправи, оставио и сам Пацко у својој (приређеној) књизи "*Појмовник књижевних израза у поезији*". Бављење формом књижевног израза само на први поглед је другоразредно питање. Оно има и своју историјску и своју теоријску страну, те га треба и у овом случају узети веома озбиљно. Он је, не случајно, приредио избор одредница о песничким формама из бројних књига/ теорија књижевности. Неке одреднице је писао нове, посебно о глоси и сонету, што треба узети као полазну тачку, утолико пре што је као аматер, у тај подухват храбро ушао. Чини се, да га је на то нагнао страх, да ће то његово интересовање за глосу у времену које долази бити прећутано, а себе је видео као највреднијег покретача обнове класичне глосе на српском језику, што у основи и јесте, али ствар треба боље проучити, те то остаје отворено питање.

Ово би се могло окарактерисати и као треће ове вечери покренуто питање с моје стране. Отуда би добро било, да се сачини Пацкова што потпунија библиографија, како објављених радова, тако и рукописа. У томе Библиотека "Душан Матић", чији смо вечерас

гости, може да одигра прворазредну улогу. Треба чути сугестије, забележити иницијативе и не стати на томе. Ваља поразговарати и о томе какве су могућности да се ови сусрети верификују као трајни.

Може се поставити и питање, какав је Пацков удео у осмишљавању и остваривању Поетске позорнице, која се овде организује пуне две деценије, што би било четврто и моје последње питање за вечерас.

Ја сам свестан да сам вечерас, углавном постављао питања без озбиљнијег покушаја да се на њих прецизније осврнем и покушам са одговором. Покушаћу да то учиним други пут, кад будем прочитао Пацкове иновацијске подухвате, мислим првенствено на његове "глосне венце" и "ауторске глосне венце".

Пошто практикујем да, кад год пишем о другим песницима, покушам да провучем и неки свој деконструисани сонет с репом и са обостраним акростихом у огледалу, то чиним и овом приликом (ЗА РАДИВОЈА ПАЦКА/ МИЛАДИНОВИЋА ДАР): Ја сам ту, пошто се у стиху лакше изражавам, означио и неке путеве за размишљање о контексту у којем је књижевно дело Радивоја Миладиновића Пацка покренуто, уздизано и остварено.

Истовремено, додао сам и једну сопствену глосу, у основи са истом унутрашњом тематском структуром. Ја сам то учинио са сличном формом коју је Пацко користио, примењујући стандардну дефиницију глосе, с тим што ја за закључни катрен користим завршне, док је Пацко користио почетне стихове. Немам ниједну "Теорију књижевности" при руци, али, колико се сећам, она полази од песме са четири катрена, од којих су у петом завршни стихови из прва четири. Зато сам га ја овде и оставио на крају песме, док је код Пацка издвојен (увучен) и на почетку. Те стихове сам издвојио писаним словима. Наравно, да не бих себи противуречио, мислим на оно што сам својевремено Пацку и Ждерињу рекао, ја сам и овде у глосу унео акростих. У прва четири катрена, он гласи: У КОРАК СА ДРАМОМ МИ, а у петом катрену су по два почетна слова Пацковог имена и презимена: РАМИ. Наравно, ово није једина дефиниција глосе, има и других, па и другачијег објашњења глосе. Она из XVI века је са четири дециме, чији завршни стихови дају по садржају самостални катрен. Потом сам написао и једну песму по принципима која је Пацко искористио у својим првим покушајима, напред поменутим.

Но, ја сам далеко већ отпутовао, те се враћам на скуп, да чујемо и друге.

Хвала!

Ђорђе Петковић, Параћин

Прилог 1. – ПАЦКУ У ЧАСТ

Прилог 2. – ГЛОСНИ ПОМЕН У АКРОСТИХУ

Прилог 3. – ГЛОСНИ ПОМЕН У АКРОСТИХУ II

ПАЦКУ У ЧАСТ

Заумни стихови не прихватају рам;
А ипак, грам по грам, слажу се улови!
Речја (ч)умна маса носи са собом бол:
Акростих није фол с моравских таласа!

Дистиси сонетни траже зауман склад;
И пошто нисам млад за у вртић цветни,
Вијам Љубве Слово а нисам епигон:
Оставља ршум слон, поетска обново!

Ја се на пучини осећам као црв:
Акросонетни дрв одговор је глини!
Поетска нафора није за пућ-пурућ;

Ако је ветар врућ, узрок је раздора!
Циља се суштина, да се добије жад:
Ко је ту чему рад, клин са чијег клина?

Астралан јесте жар позив на каламбур;

Антејски јесте жур, кад се оствари пар.

Кажу да све(т) је ад (пр)освећеног духа,
Циља ли се муха, добиће се и смрад!
Ако се нађе птић иза паравана,

Постаће обмана: предигра за уснић!
А ма колико плав, кад стих протуслови,
Јаство се улови и туђ постајеш сав!

Освојимо ли плен, ми смо огледало
Вратили у зјало, да нисмо његов плен!
И не чекамо суд, у свакој је ватри;
Дочек на Суматри изазован је блуд!

Акростих није фол с моравских таласа,
Речја (ч)умна маса носи са собом бол;
А ипак, грам по грам, слажу се улови!
Заумни стихови прихватили су рам!

Параћин, 7. јула 2017. - Ћуприја, 18. јула 2017.

ГЛОСНИ ПОМЕН У АКРОСТИХУ

Умислити рајску птицу изван врта
Како носи (ч)умна јаја са преплета;
Од вајкада ватра сања док запрта:
Распршена глосна драма широм света!

Ак(р)о песма схвата шта је у суштини:
Креће душа према духу пуна уза!
Све се враћа, све се плаћа расној глини:
Алхемија и хемија – смех и суза!

Доживети да се душа с речје масе
Разастире као да је с духа света:
Аритмијом чиста срца (ч)ум разгласе:
Мисао се ископрца из јајета!

Ој Мораво са Пацкове викендице!
Маштовиту песму иштеш с калауза!
Матићево провиђење дух жар птице!
И одлута! Ахиловом петом пуза.

Распршена глосна драма широм света;
Алхемија и хемија – смех и суза.
Мисао се ископрца из јајета;
И одлута! Ахиловом петом пуза.

Параћин, 8. јула 2017. - Ћуприја, 18. јула 2017.

ГЛОСНИ ПОМЕН У АКРОСТИХУ II

Расте трава као јава заборава:
Постојеће у пролеће биће смеће!
Моја глава ужасава кад не спава:
Ћутња неће кад облеће око свеће!

Расте трава као јава заборава:
Антипесма јесте весма као чесма
Са свог става без оглава да не спава.
Акропесма јесте весма к'о повесма:

Постојеће у пролеће биће смеће!
Постмодерна ефемерна је каверна
Епске среће кад салеће постојеће.
Сила сферна кочоперна бива смерна:

Моја глава ужасава кад не спава!
Елегија души прија док нас шпија:
Доживљава себе трава као лава!
Ако клија из помија где сам и ја!

Ћутња неће кад облеће око свеће
Умишљати да се пати из папрати;
Траг узлеће па од среће не зна где ће...
Издах схвати благодати што се пати!

Параћин, 13. јула 2017. - Ћуприја, 18. јула 2017.

Ђорђе Петковић, Параћин

АКТУЕЛНИ НАСРТАЈИ НА ВИДОВДАН

Апстракт: Полазећи од студије Живојина Андрејића о митолгији Коса, указује се на три најновија примера којима се покушава негирање видовданске суштине косовског мита, која је код Срба у основи националног бића. Два примера су скоро истоветна (негирање постојања паганског Светог Вида, његова замена католичким свецем Светим Витом) а нађени су у књигама Миодрага Ал. Пурковића и Стевана К. Павловића, ауторима српског порекла из Енглеске, а трећи је по сазнању са интернета, из приказа књиге Ане ди Љељо, објављене на енглеском језику у Чикагу, у којој се Косовски бој 1389. године тумачи по једној албанској песми, у којој се дело Милоша Обилића приказује као дело Албанца Милоша Копилика. Одговор на прве примере је изношење увида који је у научно-истраживачкој екскурзији остварио на острву Рујану/Ригену (Балтик) др Алексије Јелачић, југословенски научник руског порекла, између два светска рата. Код трећег, аутор се користи изреченим оценама Веселина Чајкановића. Пошто ће сличних случајева бити и убудуће, аутор се залаже за адекватно реаговање науке, при чему аргументи треба да се налазе у чињеницама, а не у митовима.

Кључне речи: Видовдан, Световид/т, Свети Вит, Рујан/Риген, др Миодраг Ал. Пурковић, Стеван К. Павловић, др Алексије Јелачић, Ана ди Љељо, Милош Обилић, Живојин Андрејић

Уводне напомене.-У активност Центра за митолошке студије у Рачи[1] укључио сам се 2000. године, најпре као гост – слушалац на скупу у Рачи, а потом и са прилогом у Крушевцу, што је и мој први рад у „Митолошком зборнику" (5). Скоро у исто време, Живојин Андрејић је на Књижевној колонији „Јухорског ока" Својново представио рад и планове Центра, уз прва издања књига и бројеве зборника. Тога дона смо били на Јухору код Добре воде на коси испод Великог Ветрена и Змајевице изнад Рашевице и Поточца. Он је тада имао већ два издања своје књиге „Гривне живота", у којима је научно образложио праисторијске шакасте гривне типа „Јухор", али тек тада је први пут посетио ову планину, чије име поменуте гривне носе[2]. Уз то, његовим књигама „Владари Трибала" и „Витезови реда змаја" и овај српски духовни простор је добио на значају, на чему смо

[1] Рад је првобитно био намењен јубилеју - одласку у пензију Академика Живојина Андрејића, оснивача и директора Центра за митолошке студије у Рачи, али је за зборник узет и на скупу презентиран други рад, те је овај остао да чека бољу прилику. Како Љубодраг Обрадовић припрема следећи број свога часописа „ПОЕЗИЈА СРБ" за Видовданске празнике у Крушевцу, аутор оцењује да је ово погодна прилика да се у њему публикује и овај прилог, да је то његова права прилика. За ову прилику уз текст дат је и циклус уметничких видовданских песама у којима се Видовдан налази у наслову или се помиње унутар текста. Песме су одабране из књиге: Војислав Ђурић, *Косовски бој у српској књижевности*, Косовска споменица 1389 - 1989, Београд 1990.

[2] Упоредо са овим радом, у настајању је и прилог о оним јухорским топонимима који у књизи „Гривне живата" нису поменути, а могли су, који ће такође бити понуђен, уколико успем да га у остављеном року завршим.

му захвални. Управо зато, ми с овог духовног простора осећамо се и дужницима, што сам се ја, према својим скромним могућностима, раздуживао својим прилозима за скупове Центра, кад год сам био у могућности. Отуда не пропуштам ни овај Андрејићев јубилеј да, уз срдачне честитке, урадим и пригодан прилог, у уверењу да ће проћи рецензију и бити укључен у зборник. Изабрао сам један детаљ из његовог текста објављеног у поменутом броју Митолошког зборника (5), коме је такође јубилеј, 15 година од објављивања, као повод, да бих указао на чињеницу да је тема актуелизована. Реч је о Видовдану:

„Али, до данас је остало неразјашњено како се десило, случајно или намерно, да се битка одигра на дан Светога Вида, старог српског и словенског врховног бога и бога рата и смрти, Световида. Осим тога, нејасно је на основу чега се дан битке на Косову зове Видовдан с обзиром да је у Српској православној цркви 15. јун дан Св. Пророка Амоса, а Католичка црква овај дан везује за мученике Св. Вита, Модеста и Крискентија. Међутим, народни певач јасно каже: кнез Лазар 'служи службу Светог Амосија у Крушевцу' и 'Славу слави српски кнез Лазаре...на Косову бојном'. После канонизације кнеза Лазара, Српска црква је овај дан посветила и њему. Видовдан је једино забележен у народној епици и народном предању као дан битке до данас: 'Сутра јесте лијеп Видов данак.' Сасвим би на месту било тврдити да је овај дан намерно изабран јер активно кореспондира од памтивека са богом рата који тиме може бити на страни оних који верују у њега. Световид је био пророк, бог мртвих, хтонични, ноћни коњаник, али и бог сунца и плодности који јаше белог коња. Силни, моћни Вид је, изгледа, имао и друга имена: Триглав и Тројан. Он је апстракт свих хероја и родоначелник народа. Косовски мит је велелепан систем који се доследно држи старог словенског бога рата Вида. Временом су само темељи овог мита остали на површини која је доскора била позната и јасна целом народу. Није ли сваки дан када се одиграла велика битка, апотеоза смрти, Видовдан? Из тих разлога Вук Караџић каже да он садржи „негдашње битије Сербско, и име.“[3]

Користећи обимну референтну литературу, Андрејић је, полазећи од цитираног пројекта, саградио читав систем, разложно фундиран, веома кохерентан, који је, колико свеобухватан, толико и иницијалан за даља промишљања, јер је аутор био свестан да тема превазилази обим пригодне студије, да ће се и други, а и он сам, њој враћати, јер је са унутрашњим потенцијалним контраверзама. О некима од њих ће овде бити речи, пошто су испливале на површини у деценији иза нас, односно по објављивању цитираног текста.

1. Игнорисање/ негирање Видовдана.- Почећу са указивањем на негирање/ игнорисање Видовдана, прецизније речено, са понуђеном алтернативом Видовдану, са тумачењима која су, може се слободно рећи, ако не потпуно супротна ономе што је Андрејић изнео у свом тексту, оно битно другачија, са тумачењима која игноришу постојање прасловенског бога Вида (прасрпског, како воле да кажу неки најновији изучаваоци најстаријих времена Срба). Оба мишљења су се код нас појавила после Андрејићевог текста, мада се научна јавност са њима могла упознати раније, пошто се ради о научницима пореклом из Србије, а радови о којима је реч су најпре објављени у Енглеској. Реч је о књигама Стевана К. Павловића и Миодрага Ал. Пурковића. Пошто се несумњиво ради о познаницима, а Пурковић је старији, вероватно је Павловићу у Колеџу предавао Историју Српске православне цркве, уз то и мишљења о предметном питању су

[3] Андрејић Ж 2001: 48-49. Фуснote из цитираног текста су из рационалних разлога изостављене.

им скоро идентична, прво ћу се осврнути на оно шта је у свом кратком тексту написао Пурковић.

1а. Пурковићева замена светаца, Вида Витом.- Ево најпре Пурковићевог почетног става који, бар на први поглед, изгледа коректно, као мишљење објективног научника, којим негира само паганско народно везивање Св. Вида са виделом, глаголом видети:

„Због заводљиве сличност по звуку, људе је наводило на мисао да Видовдан има везе с основом 'видети'. Кад се узбуђени Милош Обилић због кнез-Лазаревог сумњичења да ће га издати, правда, каже: *Сутра јесте лијеп Видов данак, / Вићећемо у пољу Косову/ Ко је вјера, ко ли је невјера*. Видовдан нема никакве везе с основом глагола 'видети'. Видовдан је дан када Православна црква слави успомену на св. Вида. Истог дана Црква слави и пророка Амоса, који се помиње у једној народној песми.“[4]

То што негира народно, може се слободно рећи паганско, гледиште, не може му се замерити, пошто је, као предавач црквене историје, пропагатор црквеног становишта. Међутим, он се у даљем тексту служи малим лукавством, мени се бар тако чини. Он зна да Српска православна црква у свом календару, поред пророка Амоса, има и Видовдан, уписује га као 'успомену на св. Вида', али ни једном речју не каже да слави св. мученика кнеза Лазара. На први поглед може да изгледа као обична омашка, да је кнеза Лазара поистоветио са св. Видом, у чему и има неке истине, али о томе се овде не расправља, па то питање остављамо по страни. Права намера Пурковићева види се из наставка текста:

„Св. Вит био је родом са Сицилије . Страдао је за хришћанску веру у време римског цара Диоклецијана (284-305). Култ св. Вита јавља се и у српским земљама. Манастир св. Богородице на Мљету добио је на поклон од краља Стевана Првовенчаног, између осталог, и цркву св. Вида, на острву Корчули. У селу Винени, на западној обали Мале Преспе, била је црква св. Вида. Међа светоаранђеловског села Купељника ишла је 'путем великим право у цркву св. Вита'.“[5]

Часком Вид, часком Вит, што се чини и у наставку текста, тако да за ову расправу даљи ток тих информација није битан. Битно је, да је уместо Светог Вида, о коме Андрејић пише као о великом, чак и о највећем паганском српском и словенском божанству (божанствима)[6], подметнут св. Вит, католички светац италијанског порекла из трећег

---

[4] Пурковић М 2008: 217.

[5] Исто.

[6] Андрејић у ствари полази од тога да су упоредо постојала два паганска божанства, Свети Вид (српско) и Свентовид (словенско), што изискује посебну расправу, за коју би било неопходно да се направи екскурс, излет за који ја нисам сигуран да бих с тим питањем у овом тренутку изашао на крај. Но, у сваком случају. занимљива идеја, хипотеза која може да допринесе даљем расветљавању ове теме. Колико сам га разумео, оба паганска свеца су послужила као ослонац за доградњу старије митопоетске матрице, видовданске српске матрице која траје и дограђује се ево већ седми век, а о њој је заправо реч у овом мом раду.

века. Пошто је код Павловића исто то питање, односно на истој линији и отвореније постављено, остављамо Пурковића по страни, у уверењу да је већ ово што је цитирано и коментарисано, довољно као основа за прелазак на разуђеније Павловићево мишљење.

1б. Павловићев директан ударац Видовдану.- Пошто сам Павловићево становиште детаљније анализирао у једном свом ранијем тексту[7], овде ћу се задржати само на његовом отвореном насртају на Видовдан, онај српски празник о коме Андрејић пише и образлаже га са усхићењем. Ево шта пише Павловић у својој обимној студији, настављајући оно што је Пурковић започео:

„Свети Вид – чији је Видовдан 15/28. јуна, и који је познат под именом Витус на латинском, Гвидо на италијанском, Вид или Вит на словенским језицима, Ги на француском , Фајт на немачком, Гај на енглеском – био је мученик из Јужне Италије с краја 3. века. Легенда о њему постала је популарна чак и у словенским, германским и франачким земљама. Њега призивају они који пате од падавице и живчаних поремећаја, уједа бесних паса и отровних змија. Од хомонимије с именицом ВИД родила се идеја да такође може да учини да човек боље види или да се излечи од болести очију. Посвећена му је катедрала у Прагу, с којом су повезани чудновати књижевни симболи.“[8] У наставку нам пружа информације о Кафкином „Процесу“, чија се једна сцена у њој одвија и Карелу Чапеку, који је у њој затворен умро, а потом нам у лице сасипа своја тумачења и савете:

„Чистим подударањем календара и без икакве одговорности с његове стране, свети Вид је предуго носио терет Србије, у толикој мери да је он сам за узврат постао тежак терет за Србију. Међутим, он је био и симбол наде у невољи, одрицања од уске територијалне или националне моћи. Срби и не знају да су га могли призивати да притекне у помоћ у случају живчаних поремећаја и уједа опасних животиња. Заборавили су да он помаже да се боље види. Време је да га ослободе вековног ропства српству.“[9]

Дакле, по овом Енглезу српског порекла, чији је отац био познати српски дипломата и писац, Срби су читаву вишевековну структуру свог националног бића, не само видовдански мит, еп и етику, видовдански завет, без чега би савремени Србин био обездуховљен, сасушена стабљика без сокова, без крвотока, без вере и наде, градили искључиво на хришћанском и то католичком свецу, Светом Виту. Из тога произилази, да је све оно до сада код Срба написано и објављено о Светом Виду, као старом српском/словенском богу, на шта се студија Живојина Андрејића ослања, нека умишљена фантазија.

Пошто овај рад пишем за оне који већ из до сада реченог, виде о чему се овде заправо ради, ја ћу додати само још један од Павловићевих бисера. Није му доста што нам подмеће католичког Светог Вита, уместо српског/словенског, истина по пореклу паганког, Светог Вида, што се наше прошлости тиче, већ нам за будућност нуди новог, по њему примеренијег свеца за 21. век, Светога Јону:

„Пророк Јона може заузети његово место. Он носи име по голубици коју је Ноје послао из ковчега како би видео да ли се вода од потопа повукла, голубице која везује копно и море. Јеврејски обред за празник Јом капур, кад Израиљ моли милост господару за зло, знано и незнано, које је починио током године, између осталог обухвата и читање Књиге пророка Јоне, Црква је предосетила као неку врсту параболе која треба да истакне

[7] Петковић Ђ 2014: 18.
[8] Павловић С 2003: 280.
[9] Исто.

љубав Божију према људима, као најаву васкрсења, с темама смрти и препорода, покајања и преобраћења. Како год је читали, та необична књига вреди да буде прочитана како би се у њој изнова нашао пророк који бежи кад му Бог наложи да оде да проповеда против Ниневије, те буде бачен у море за време буре и проведе три дана и три ноћи у трбуху велике рибе коју је Господ послао, и на крају доспе у Ниневију, где се побрине за невоље њених становника, јер зна да Бог жели да их спасе. Ту књигу треба поново читати да би се у њој видело како се Бог, пред покајањем Ниневијаца, и сам каје због казне коју је хтео да им упути јер – како да се не смилује на тај град 'у ком има више од сто и двадесеттисућа људи који још не знају шта је десно шта ли лијево и много стоке?' (књига пророка Јоне 4:11, превод Ђуре Даничића). Књига се завршава овим питањем које остаје без одговора."[10]

Затим то појашњава, процењујући да већ речено није довољно, да се преко одабране и пласиране метафоре, с наше стране не пређе ћутке:

„Петог октобра 2000. године Србија је изашла из година проведених у трбуху Милошевићевог режима, заједно са свима онима који нису умели да разликују шта је десно и шта је лево, и са стоком. Сада је слободна да се на светлости дана суочи са свим својим проблемима."[11]

Док је претходно Павловићево разлагање могло да поднесе и неке дилеме код читалаца, овде је порука јасна, мада је дата у облику метафоре, с позивом на „Библију". Он Србима, одакле је и његова животна клица, поручује да се оставе Светог Вида, ратника (мада га не помиње, подмеће им италијанског – католичког Светог Вита), те да почну светковање Светог Јоне, који носи име по голубици из Нојеве барке. Са основом те поруке, окретање миру, Срби се могу сложити и, колико разумемо савремена кретања, већ се слажу[12], али не разумемо три ствари: А) Зашто је прећутао старословенско/ српско божанство Светог Вида (Видовдан), и то у оба облика? Као да је хтео да покаже арогантност с којом нам се и други обраћају (речју и делом). Отимају раније успостављане животне територије, на којима су Срби живели вековима, узимају и саме Србе (насилним преобраћањем у другу веру), онемогућавају им употребу писма (ћирилице), па ето, показује да нам се може узети и сећање на прошлост (историју), на митове и снове, на богове, па ма они били са паганског Олимпа, какав је случај са Светим Видом у обе варијанте. Б) Зашто је игнорисао кнеза Лазара као свеца из српског календара, не поменувши уопште његово име, зар то није био кнез и светац и његових предака? В) Зашто је морао да употреби онај најгрубљи библијски пример из Ниневије, могло би се некако и превидети оно „десно и лево", али употреба термина „стока" не видим да може потврдити/ подићи углед енглеског универзитетског професора, па ма био и српског порекла. Мало му је било што то стоји у цитату, већ га мултиплицира као своје речи, да случајно код некога не буде забуне. Или можда мисли да га управо то правда?!

1в. Уместо одговора: Јелачић о Свентовид/ту.- Уз она дела која је Андрејић веће користио као литературу за израду свог текста, а остављајући по страни оног мање ратоборног Светог Вида, навешћу о оном другом само један текст, сведочанство са студијског пута по Немачком Рајху, објављеног у „Српском књижевном гласнику", дакле, из међуратног периода, који је Пурковићу морао бити познат, пошто је тада био

[10] Исто, 281.

[11] Исто.

[12] Крушевац је један од светских градова мира, у њему је отворен посебан музеј овог светског покрета.

универзитетски професор у Скопљу, а и Павловићевом оцу, ако не и Павловићу самом. Да тиме покажемо како Свентовид није пука фантазија, митопоетика, већ посведочена историографска, заправо археолошка чињеница.

Реч је о студијско-путописном раду др Алексија Јелачића, аутору руског порекла (докторирао и живео у Југославији), који је под насловом „Траговима Словенства по савременој Немачкој" објављен у новој серији „СКГ"(4/ 1936). При том путовању, нађено је и забележено доста, још увек сачуваних, материјалних трагова о Свентовиду код балтичких Словена, што је довољно да послужи у аргументацији, да Свети Вит, о коме пишу Павловић и Пурковић, није могао да буде било какав предложак ни за нашу народну епику, а камо ли за тако снажно опијајући мит какав је српски косовски мит. Аутор је, како сам каже, лета 1935. године пропутовао кроз неке крајеве Немачке „у којима су сачувани мртви и живи трагови Словенства. Оно је некада било моћно и многобројно у тим крајевима; сада га или већ одавно тамо нема, или се једва једвице даде приметити. Прошао сам на своме путу три етапе: Рујан или Риген на Балтичком мору, Шпревалд или Блога на југо-истоку од Берлина и, најзад, Горњу Лужицу."[13] У овом раду, користиће се само Јелачићева сведочанства са прве етапе његовог путовања.

Наравно, навешћу са тог путовања само неколико, за ову прилику, карактеристичних, цитата, уз повезујуће опаске. Прелазећи скелом на острво Рујан, стари словенски назив, односно Риген, како га зову Немци, аутор примећује: „Свакако и немачки научници признају да су тамо дуги низ векова живели Словени. За Риген је словенско време било најзнаменитије; тамо се створила моћна словенска поморска држава. Словени са Ригена били су често господари Балтичког мора, гусари и трговци."[14] Наводи бројна имена места (топониме) који асоцирају на боравак Словена: Стубица[15] од стуба, Бобин од боба, Полквиц од поља, Веселин од весели, Глове од глава, Засниц од застење, Врехен од врха, Гор од горе, Свантов од свет итд. „Бедеми Херта-бурга то су други словенски траг, а онда рушевине града, - поред бедема изнад самога мора, остало је нешто плоча и других спомена који су нажалост однети из Арконе и пренети у музеј у Штралзунд. А неки су рељефи великог словенског бога Свентовида и његових свештеника узидани у ригенске хришћанске цркве. Тако на пример најстаријој цркви Алткирхена узидана је плоча са рељефом бога Свентовида, узидана је тако да се види како је хришћанство победило и да Свентовид лежи ту, сврgнут са свога престола. А некад је тај Свентовид господарио у величанственом граду Аркони."[16]

Ово је била увертира за великог германског летописца Саксона Граматика, чије је сведочанство о Свентовиду најдрагоценије, а које Јелачић цитира: „Тврђава Аркона лежи на величанственом узвишењу рта који са Истока, Југа и Севера бране природни бедеми не од људске руке сграђени, а то су стрме стене које се дижу право из мора. Са тих страна, дакле, море брани град, а на Западу високи бедем на пола од земље а на пола од дрвета сграђен. У подножју налази се извор слатке воде. Дански краљ Ерих пресекао је везу Арконе са извором и тиме ју је натерао на предају јер снагом оружја није се она могла заузети."[17]

---

[13] Јелачић А 1936: 204.

[14] Јелачић А1936 295.

[15] Има их и по Балкану, једна је код Параћина, друга код Згреба, например.

[16] Јелачић А 1936: 296.

[17] Исто.

Овај опис старог града Арконе, увод је у опис светилишта. У путопису се каже, да је средиште града и целог ратоборног и моћног Балтичког Словенства био храм Световида. Био је сагрђен од дрвета, десет метара висок, имао је облик огромног квадрата. Темељ је био од огромног гранитног камена. У светилишту над светилиштима, на огромном постољу, стајао је идол словенскога бога, најмање осам метара у висину. Тако пише одушевљени путописац, а затим опет даје реч Саксону Граматику: „Својом величином он далеко надмашује људско тело; са четири главе и исто толико врата стајао је ту кип на опште дивљење. Чинило се да гледа на све стране. Идол је био приказан ошишане браде и косе: као да је уметник хтео приказати ригенски начин неговања косе. У десници бог је држао рог направљен од различитих метала... Небројено богатство било је прикупљено у благајни и ризници храма: овде се вијала огромна количина државних и приватних поклона донетих од стране ревносних дародаваца који су очекивали божју благодет... Свако му је мушко и женско доносило годишње новац за увеличавање идолова сјаја.“[18]

Триста слугу служило је бога , каже се даље, поред многих свештеника и врховног свештеника. У одређене дане приношене су жртве биљне, животињске и људске. Врховни свештеник на дан највећег празника излазио је пред бога и узимао му рог из руке и гледао да ли је још пун до вршка – претпостављало се да је садржина остала од прошлога празника, или – да ли је нешто пропало. У последњем случају прорицао је он рђаву жетву и саветовао сакупљеном народу, који је чекао на улазу у храм, да припреми што више намирница. Ако је медовина остала нетакнута објављивао је свештеник плодну годину. Затим је сипао пред ноге бога медовину из рога као жртву и пунио рог свежом. У светилишту Световида чувао се божји коњ кога је Световид требало да јаши у случају рата. Неки би научници хтели, каже путописац, да се сама Аркона назвала по речи коњ, град светога коња.[19]

Према историјским изворима, Данци су успели 1168. године да освоје ово словенско острво, укључујући и тврђаву са светилиштем и идолом – кипом Световида. Био је то крај паганског Словенства на Ригену (Рујану), јер оно словенства што је остало после разарања, било је покрштено, а затим постепено германизирано или је за себе потражило неко друго станиште[20]. Године 1404. немачки летописац Канцов је забележио: „Око овог времена требало је да је умрла стара жена, у земљи Ригенској на Јасмунду, именом Гулицина, која је заједно са својим мужем била последња жива душа што је у земљи Ригенској још могла да говори вендски (тј. словенски), каже наш путописац.[21] Његов је и овај закључак: „Словенско камење, словенски бедеми, оборени рељеф

[18] Јелачић А 1936: 297.

[19] Исто.

[20] Није искључено, чак је више него вероватно, да је део тог становништва, тада или пре тога стигао и на Балкан, али се тиме нисам бавио. Нису ли то можда они последњи пагани из Паганије поред Неретве, о којима у литератури има трагова. То остаје за неку другу прилику, односно за неког другог истраживача, мада је највероватније то питање у историографији већ разјашњено. Индикативна је веза међу њима преко гусарства на Балтику и Јадрану.

[21] Исто.

Световида и мноштво имена места, брежуљака, потока на Ригену, то су трагови словенске величине, трагови некадашњих господара Балтичког мора.“[22]

Читалац, не мора да буде читалац-истраживач, па да из овога може да процени, да ли су Пурковић и Поповић игнорисањем/ занемаривањем паганског словенског – српског божанства Светог Вида у праву, односно да ли је њихов Свети Вит из трећег века заиста подстицај који је резултирао оним што је остварено у српском поимању Видовдана. Широка платформа коју је остварио Живојин Андрејић у свом раду о Косовском миту, чији је угаони камен Видовдан, с којим смо започели овај свој скроми прилог, омогућиће читаоцу да схвати да се ради о темељном одређењу српског националног идентитета. Дакле, ако је онај Свети Вид (народни, доброђудни) само у духовној сфери, овај други (ратоборни) је преко археолошких материјалних остатака и сада присутан на Балтику.

Може се на цитиране ставове научника Пурковића и Павловића гледати као на својеврсну политизацију, на злоупотребу науке у политичке сврхе, али тиме се не умањује потреба да се и од стране науке, на њих не реагује на адекватан начин, чему је скроман допринос и овај мој прилог. Реаговање је било нужно, пошто су њихове књиге у Србији објављене од српских издавача, али без било каквих коментара и ограда.

С друге стране, у одељку који следи, одговара се на текст који долази од особе која нема разлога да крије непријатељски однос према Србима као нацији, што значи, и према целини нашег духовног бића, пошто долази од ауторке која је Албанка са Косова.

2. Својатање Милоша Обилића.- Реч је о покушају да се Косовски мит присвоји, односно да се покаже како једна од кључних личности тог мита, Милош Обилић, припада другом народу а не Србима, чак ни Словенству. Наравно, мислим на српског витеза који је на Косову 1389. убио турског султана Мурата, што је неспорно, без обзира како му је стварно име било.[23] Што се тиче Милоша Обилића из митопоетике, то није спорно, свако га може користити за своје потребе и према својим могућностима и надахнућу. Међутим, кад почне да се својата витез који је убио султана Мурата, онај од крви и меса, његово дело, чије право име можда не знамо, то је већ вешто друго, много озбиљније и захтева да се адекватно реагује. По досадашњим информацијама, управо о таквом једном примеру овде ће бити речи.

---

[22] Исто.

[23] Скоро сваки српски крај тврди да је тај витез, Милош Обилић, био њихов властелин, потржући легенде и предања. Док је легенда у питању, то је чак симпатично. Па и кад се то шири код других народа. Међутим, сва трагања са намером да се утврди име те историјске личности, до сада нису дала неки сигуран доказ. Најдаље је отишао, по мом мишљењу, Проф. др Драгољуб Симоновић, један од првих чланова нашег Центра за митолошке студије у Рачи, тврдњом да се иза имена Милош Обилић скрива име Николе Вратковића, брата кнегиње Милице. Он то мишљење заснива на чињеници да је у једном од извора запазио, да је Муратов убица уписан као „Милош Никола “. (Симоновић Д :1992.) Да ли је то и довољно, друго је питање.

Живојин Андрејић је у свом раду, на почетку цитираном, указао на ту појаву у прошлости, а ми ћемо, дакле, нешто додати из текуће продукције. Пишући о томе како је о Милошу Обилићу певано и писано код других народа, он, поред остал0г, каже:

„... И код Хрвата постоје песме о Косову и Милошу. Полазећи од мита, чију суштину нису схватили, а повезујући све за историјску битку од 15/28. јуна 1389. године, о којој постоје многе тврдње у француској и руској историографији XVIII века, да је Милош Обилић хрватски витез. Што се тиче хрватских историчара они су се довијали на све могуће начине не би ли своју духовну припадност косовском миту привели историјским догађајима и личностима присвајањем српских јунака.

Милошев култ је највећи и најизраженији у Црној Гори. Као такав, искључиво базиран на Милошу, косовски мит је познат и јужно од Црне Горе. У албанској песми *Бој на Косову* централна личност је Милош. Од њега султан тражи градове и он је тај који припрема отпор и води битку. Чајкановић сматра да је то песма о Милошу и да она одражава старије митско стање ствари. Из тога изводи закључак да је можда и у српском косовском циклусу првобитно главну улогу имао Милош. (...) Између албанске песме и српских народних песама има доста додирних тачака што говори о албанској позајмици, али и о заједничкој традицији."[24] Ми смо за ову прилику прочитали и ту албанску песму, у преводу Глише Елезовића, и Чајкановићеву студију о њој. И тешко да би се ту могло било шта додати, још мање одузети, од онога што је још Чајкановић рекао, а Андрејић у основним цртама парафразирао.

Погледајмо, ипак, изблиза, шта Чајкановић констатује као заједничке додирне тачке, односно мотиве код албанске народне песме и наше народне поезије: отпуштање војника који су нерадо пошли у рат или који су „нечисти"; ухођење војске; покушај да се прикрије право стање код турске војске; два побратима; Милошево јунаштво и пропаст; етичко објашњење турске победе итд. Из тога извлачи следећи закључак: „У највећем броју случајева сличност у мотивима може се објаснити *позајмицом,* и то из *српске* народне поезије, која је, и по традицији, несравњено надмоћнија од арбанашке. Неки од тих заједничких мотива могу се објаснити *заједничком традицијом*; могућно је, на пример, да је о Милошевој погибији постојала каква етиолошка скаска везана за Бабин Мост, коју су искористили и српски и арбанаски певачи. Једно је јасно: да арбанаски певач припада истој школи којој и старац Милија из Колашина."[25]

Чајкановић посебно истиче оне мотиве којима није нашао паралеле у српским косовским песмама: превођење војске кроз море, које је пред војском устукнуло; истеривање воде из камена; покушај младих девојака да војску саблазне; кључеви које

[24] Андрејић Ж 2001: 71–72.
[25] Чајкановић В 2003: 212.

Милош носи у брковима[26]; ходање Милоша без главе[27]; постанак лековитог извора на месту где је Милош остао. Чајкановић у вези са тим закључује: „Сви ови мотиви су *мотиви из народних приповедака*, и њихово обиље, у релативно краткој песми, пада у очи.

---

[26] У једној легенди („Два лоша убише Милоша или Шуша и Муша “) коју је испричао Стојан Капетановић - Косовац (нема ближих података), реч је о тој појави, односно догађају. Турци нису могли да убију ухваћеног Милоша, јер је иђега и коња му штитио оклоп. Помогао им је Турчин Муша (’мало ћакнут’) који је близу табора нашао бабу Шушу која је знала тајну о томе где српски јунаци чувају кључеве од оклопа: „А кад су Милоша већ били ухватили, он је отишао био ван логора да набере мало дрва за ватру. Беруђи дрва он тамо нађе једну малу, суву и жгољаву бабу, где исто то ради. Баба се звала Шуша. Муша није знао српски, а Шуша није знала турски, али се они некако споразумевају, и тако Муша докаже Шуши, да је њихова војска
ухватила Кобиљић Милоша, који је распорио њиховог цара, али сада не могу да га погубе, јер не знају где му је кључ од оклопа. Шуша сада покаже Муши, да српски јунаци држе кључ од оклопа у својим мустаћима (брковима), а Муша, по овоме, сав радостан отиде у логор своје војске и покаже својим старешинама где је Милошев кључ од оклопа.“ Казивач о судбини бабе из легенде, каже да постоје две верзије: по првој, Милош је хтео да пољуби бабу издајицу, али јој је само одгризао нос и бацио га далеко, а по другој, ухватио је за главу, па је бацио чак до дашњег Бабиног Моста на Косову.“ Кад су после погибије Милошеве, Срби за ово сазнали, они су рекли: Два лоша убише Милоша. Вели, да се ова изрека, која је прешла и у народну послвицу, чује и код Турака...“ (Милетић Т 2007: 59-60) Да ли је ово заиста старинска легенда или домишљање новијег времена, без дубље анализе и претраживања народних прича, тешко је бити начисто.

[27] „Мешањем становништва на Косову након Велике сеобе 1690. године, посебно након сеобе 1734-1737. на Косову је постао изразитији и приметнији албански живаљ, посебно онај који се у то време доселио из околине Драча и Елбасана. Из старе постојбине Албанци доносе култ светог Шин-Ђона, св. Јована, св. Јована Владимира. Осећајући потребу да се трајније усаде у новодостигнуте просторе, они свесно своју легенду, легенду донету из старе постојбине уграђују у највећу легенду Косова, у легенду о Косовском боју. Тако Милош Обилић, по угледу на св. Јована Владимира, постаје кофалофорос (главоносац), а свој заштитнички мач ставља једнако и пред Србе и пред Црногорце и пред Турке и пред Албанце.“ (Љубинковић Н 1998: 54-55.)

Међутим, баш та фантастична садржина и фреквенција њихова, био би један разлог више да су ти мотиви доиста домаћи арбанаски."[28]

Ово је довољно за употпуњавање онога што је Андрејић већ рекао, те се враћам назначеном питању из међунаслова (*Својатање Милоша Обилића*). Никоме не треба да смета, дакле, преузимање мотива, као што је напред речено, али смета ако се то преузимање користи у политичке сврхе, какав је случај недавно забележен, судећи по подацима са интернета, којима се у овој прилици поклања поверење. А, по свему судећи, о таквом примеру је овде реч.

Недавно је објављена књига Ане Ди Ље̄ло *„Битка за Косово 1389: албански мит*". „Књигу сензационалног наслова у тврдом повезу објавила је њујоршка издавачка кућа Палгрев Макмилан и њен циљ је, по речима издавача, да 'понуди алтернативну верзију, пружајући боље изнијансирану причу за разумевање овог снажног мита о национализму и припадности. Да ствари буду још више омеђене велом теорије завере (великосрпске, наравно), побринуо се председник *Хелсиншког одбора* из суседне нам (...) Хрватске Иво Бенац: 'Ана Ди Ље̄ло нам је пружила ретку могућност да погледамо другачију верзију Косовске битке, ону албанску. Ова вредна колекција, изврсно преведена, представља важно дело за све оне који желе да проучавају прошлост Балкана.' Тако заинтересовани читалац на 192. страни од ауторке, бившег саветника премијера Косова, може да се упозна са поглављима као што су *Историјски записи: албански протагонисти у хришћанском кампу; Милош Обилић против Милоша Копилика*, албанске варијанте песама о Бој̄у на Косову..."[29]

У веома аргументованом коментару изнетог, у продужетку текста са интернета, може се прочитати: „Не треба бити дипломирани историчар па схватити да су тврдње о албанству Милоша Обилића бесмислица, ако ништа друго, потребно је аргументовано то и објаснити. Пре свега, ауторка занемарује озбиљну чињеницу да у Косовском бој̄у осим Срба готово да и није било припадника других балканских народа, узевши у обзир српски карактер средњевековне Босне. Да ли је то услед неразумевања два боја која су се догодила са временском разликом од неколико деценија (првог 1389, и другог 1448) или слепо веровање турским изворима који, како би увеличали свој подухват спомињу 'Србе Бошњаке, Бугаре, Албанезе, Влахе, Пољаке и Угре', остаје да се види. Да Турци претерују (конкретно у наведеном примеру историчар Сеадедин) слажу се и аутори *Хисшорије народа Југославије*, којима је итекако било у интересу да прикажу Косовску битку на што ширем међународном плану. Треба напоменути да византијске, а делом и западне хронике и писма, не наводе толику етничку разнородност војске која се борила под кнезом Лазаром. Осим трновског кнеза, цела Бугарска је у време Боја била под турском влашћу, са Власима (Румунима) Лазар није имао никаквих контаката, а о учешћу Мађара и Пољака не треба ни говорити, ако се присетимо да су односи између Моравске Србије и Угарске били прилично затегнути и да је Србија била и нападнута од Угарске непосредно по Косовском бој̄у, док је Пољској већу опасност представљала Немачка него далеко Османско царство. Што се албанског учешћа на српској страни тиче, довољно је рећи да је највећи део данашње Албаније (све осим најсевернијих крајева) био под турском влашћу после битке код Савре 1385. године."[30]

[28] Чајкановић В 2003: 213.
[29] Стевановић М 2015.
[30] Исто.

Овај аутор у наставку текста оповргава османске изворе о бројчаном саставу сукобљених војски на Косову пољу 1389. године, што за ову расправу није битно, па се враћа на идентитет витеза који је убио султана Мурата: „Узевши у обзир турске, византијске и западне, убиство султана Мурата од стране витеза који се борио на страни српске војске је историјски потврђено, те превазилази оквире народног предања. Оно што је и доста спорно јесте идентитет тог витеза, његово име, презиме и порекло. Један од главних аргумената за 'албанство' Милоша Обилића, јесте једна од варијација у којој се јавља његово презиме – Копилић, јер копиле на албанском значи дете[31]. Наравно, Копилић је само један од облика који се јављају: Обилић, Обиљевић (од обиља снаге и добрих особина), Кобиловић (по једном предању он је дете змаја и пастирице, а први пут га је подојила кобила), Кобилић (као и Кобиловић, с тим што се може тумачити и као одраз племенитости, ако узмемо у обзир средњевековну представу о коњу), Купилић. Више је него неозбиљно прогласити један од ових облика као једини који је исправан.“[32]

Као што се види, аутор одговора је и сам ушао у митопоетику из историографије, пошто, осим самог дела, убиства султана Мурата, те неких описа (витез, благородан, знатан племић, онај који зна да зада ударац и сл.), све је остало легенда, мит, прича. О досадашњим покушајима да се да ближе одређење ове личности, да се она фундира као историјска, аутор даје следећи преглед теза, с правом их тако квалификујући:

„По најновијој коју је изнео проф. Драгољуб Симоновић, личност Милоша Обилића је заправо маска за брата кнегиње Милице, Николу Вратковића, који је управљао Топлицом. Као аргументе, проф. Симоновић наводи једну хронику у којој се појављује Милош Никола као убица султана Мурата, као и чињеницу да после Косовског боја о жупану Николи нема никаквих података. Другу тезу је изнео Живојин Андрејић, по којој је Обилић пореклом од Дејановића, српских феудалаца који су владали данашњом источном Македонијом и деловима западне Бугарске. Мавро Орбин опет верује да је родом из Тјентишта. Милоје С. Милојевић да је из Обиља у Дреници, а народна предања га смештају у Браничево, где је, како се верује, подигао манастир Туман.“[33]

Пошто је изложио, уз цитате, ко је све у хроникама записао да је султана Мурата убио српски племић (Сеадин, Леоник Халкондил, Дука) , као и у документима незаобилазну чињеницу да је то дело Лазаревог племића, овај аутор закључује:

„Ни у једном од ових извора нема ни трага 'Албанцу Милошу Копилику' . Да је дело Милоша Обилића одраз оног истинског витештва и племства, слагали су се хроничари и историчари широм Европе. Нико од њих није навео било шта што би давало и најмањи наговештај да је то урадио неко албанског порекла, те је тако *Битка за Косово 1389: Албански мит*, ништа друго до – мит. (...) Све у свему, ово је још само један у низу политичких памфлета, који имају за циљ да на јако перфидан начин оправдају најновије територијалне поделе на Балкану. Покушај Ане Ди Љељо није први, али ни последњи овакве врсте. По свему судећи, до западне штампе у скорије време неће доћи до реалне слике о српској историји, али је од изузетног значаја да наша историјска јавност остане доследна науци, што је могуће више.“[34]

---

[31] Дете је и на српском, али оно коме се не зна отац. Вук је забележио два облика: копилан и копиљак. (Караџић В 1818: 326)

[32] Стевановић М 2015.

[33] Исто.

[34] Исто.

Може се очекивати, после њујоршког, да се појави и које балканско издање ове књиге, преведено на неки од новокомпонованих језика, тако да ће лако доћи и до српских читалаца. Наравно, не искључује се ни могућност да се појави и на српском језику, па и код српског издавача. Оно што је од значаја за српску културу, то је потреба да оваква издања прати адекватан додатни текст (предговор, поговор, коментари). Јер, ако смо могли да прочитамо оно што су писали Енглези српског порекла, што је изнето у првом делу овог прилога, зашто да се ишчуђавамо ономе што неки други, без обзира на разлоге, о нама пишу. То не значи, да треба бити одбојан на сваки критички текст који нам се упућује, па и у историографији, али аргументовано и са чињеницама. Исто тако, то не значи да и у српској историографији и публицистици нема некритичких текстова, на које се треба континуирано критички осврнати.

Уместо закључка.- Предстојећи улазак у Европску заједницу народа, тражи и тражиће још више, прилагођавања том заједништву, па и духовном усаглашавању, на основама концепта о европским вредностима, чија су основа мир и људска права. Могу се рушити митови, али се не смеју занемаривати историјске чињенице. У наведеним случајевима се заправо о томе ради. У књигама Миодрага Ал. Пурковића и Стевана К. Павловића, енглеских професора српског порекла, извршена је замена паганског бога Вида, католичким светим Витом, док се у књизи Ане ди Љељо, Албанке са Косова, преузима косовско дело Милоша Обилића, на основу једине њихове песме о Косовском бoју. Зато је ослонац за одговор на ове насртаје на Видовдан, полазећи од Андрејића, тражен код двојице наших научника, Алексија Јелачића и Веселина Чајкановића, који су своје увиде о светом Виду и у поменуту албанску народну песму остварили између два светска рата и своје оцене, које се темеље на научним сазнањима, тада и објавили, а која су још увек научно валидна.

АКТУЕЛНИ НАСРТАЈИ НА ВИДОВДАН

Резиме

Користећи богату референтну литературу, Живојин Андрејић је урадио запажену студију о Косовском бoју на Видовдан 1389. Као да је тиме на окончању XX века предвидео да ће у XXI веку доћи до нових облика негирања видовданских елемената, који су суштинска основа српског националног бића. Потреба да се оно коригује у духу европских вредности, чији је мир један од кључних елемената, је једно, а негирање историјских чињеница је нешто друго. То се показује на примерима замене паганског бога Вида католичким светим Витом у књигама Миодрага Ал. Пурковића и Стевана К. Павловића, енглеских професора српског порекла, и покушаја Албанке Ане ди Љењо да се дело Милоша Обилића присвоји на основу једне једине албанске народне песме о Милошу Копилику. У првом случају, износе се подаци које је о светом Виду остварио др Алексије Јелачић својом међуратном посетом острву Рујану/Ригену, где је нашао његове трагове, а у другом актуелизацијом ставова Веселина Чајкановића о тој песми, који нису превазиђени. Давно је речено, чињенице су тврдоглаве.

Current push on Vidovdan - Summary

By using rich literature for reference, Zivojin Andrejic has made noted study about battle a team field Kosovo 1389 (Vidovdan). A seems team web has forseen a the end of 20th century the negation of vidovdanian elements in 21st century, that are bedrock of Serbian national being. The need to correct this in the spirit of European values, whos peace is one of the key elements, is one, and the negation of historical facts is something else. It is obvious on the example of switching the pagan god Vida with catholic saint Vita in the books of Miodrag Al. Purkovic and Stevan K. Pavlovic, English professor of Serbian origin, and the attempt of the Albanian woman Ane di Lieno to take the act of Milos Obilic on the basis of one Albanian folk poem about Milos Kopilik. In the first case, data is taken from the work of dr Aleksije Jelacic about saint Vida, which he acquired on his visit Rigen, where he found his traces. In the other case we will take the stance of Veselin Cajkanovic about that poem whose stance has not yet been overcome. It has been said a long team ago, team facts br stubborn.

ЦИТИРАНА И КОНСУЛТОВАНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Андрејић Ж 2001; Живојин Андрејић, *Митологија Коса прастарог бога рата и смрти*, Митолошки зборник, 5, Први ванредни научни скуп Центра за митолошке студије Србије, одржан у Крушевцу 20. јуна 2000. године, тема: Косовски мит 1389-1999. године, Рача 2001.
2. Јелачић А 1936; Алексије Јелачић, *Траговима словенства по савременој Немачкој*, „Српски књижевни гласник", нова серија, XLVII, бр. 4, Београд 1936.
3. Караџић В 1818; Вук Стеф. Караџић, *Српски рјечник (1818)*, Сабрана дела Вука Караџића, књига друга, фотокопија Вуковог издања из 1918. године, Просвета, Београд 1966.
4. Лома А 2002; Александар Лома, *Пракосово: Словенски и индоевропски корени српске епике*, САНУ – Балканолошки институт, посебна издања 78; Центар за научна истраживања САНУ и Универзитет у Крагујевцу, Београд 2002.
5. Љубинковић Н1998; Ненад Љубинковић, *Митско ткиво – један од конститутивних елемената епске легенде јужних Словена - легенда о косовском бoју, легенда о Марку Краљевићу*, Митолошки зборник, 1, Рача, 1998.
6. Нодило Н 2003;*Стара вјера Срба и Хрвата*, МБТЦ, Београд 2003.
7. Павловић С 2003; Стеван К. Павловић, *Србија. Историја иза имена*, КЛИО; Београд 2003.
8. Петковић Ђ 2014; Ђорђе Петковић, *Актуелизовано питање Видовдана*, „Саборник", Зборник радова са Колоније XIX, 6. број нове серије, Параћин 2014.
9. Петровић С 2000; Сретен Петровић, *Српска митологија, Систем српске митологије*, I књига, Просвета, Ниш 2000.
10. Пурковић М 2008; Др Миодраг Ал. Пурковић, *О значењу имена Видовдан*, Јунаци српских народних песама, ЕВРО-ЂУНТИ, Епархија шабачко- ваљевска, Београд 2008.
11. Пухвал Ј 2010; Јан Пухвал, *Упоредна митологија*, превела с енглеског Јелена Лома, српско издање приредио Александар Лома, Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Сремски Карловци – Нови Сад 2010.
12.Милетић Т 2007; *Милош Обилић у моравским легендама и расинском предању* (приредили Томислав Милетић и Александар Мићић), Историјски архив, Крушевац 2007.
13.Самарџић Р 1978; Радован Самарџић, *Усмена народна хроника*, Матица Српска, Нови Сад 1992.
14. Симоновић Д 1992; Драгољуб Симоновић, *Никола Вратковић, косовски цар и бог*, Просвета, Ниш 1992.

15. Стевановић М 2015; Младен Стевановић, *Историја и „историја*", Српски лист, Гласник Српског клуба, скинуто с интернета 2015.
16. Чајкановић В 2003; Веселин Чајкановић, *Стара српска религија и митологија*, Просвета, Ниш 2003.

ПРИЛОГ: ВИДОВДАНСКЕ УМЕТНИЧКЕ ПЕСМЕ

НА ВИДОВДАН - Лукијан Мушицки (1777-1837.)

Да грозна серпском духу позоришта!
О мати беде, вечеро кнежева!
Уви, Лазаре, што ти рече!
Подиже неверу поред себе,
А благородну низврже душу, ах,
На вечно Сербом жалосну пагубу!
Он рече. Уста Милош, духа
Храброшћу, душе красотом, дика
Свег српског рода; прси му с' волиују,
У духу расте намера гигантска.
Јунак не трпи подлу љагу.
Одлази. Ждрал нам га верни чека.
Ноћ испред њега бежи, а зорица
Пред њега спеши, - пут му осветљује.
Вук лажом кује браћи оков.
Њија се дрво слободе Сербов. (…)[35]

СРБИНУ НА НОВУ ГОДИНУ 1889. - Јован Јовановић Змај (1833-1904.)

Ил' да зборим, ил' да ћутим;
Ил' да кажем, ил' да питам;
Ил' старачки да светујем,
Ил' младачки да честитам?
Време има свога плова,
А на челу лета нова
Стоје ова збиљска слова:
Пет стотина од Видова.
Ко разуме шта говоре
Пет стотина горких лета,
Том не треба ни честитке,
Опомене ни савета.
Ај, Србине, стари ђаче,
Сине мука, чедо бола –
Ти си ево изучио
Пет стотина тешких слова. (…)

СПОМЕН ВИДОВА ДАНА - Јован Стерија Поповић (1806-1856.)

Вражда сеје љуто семе,
Вера с' зове невером,
Вук се диже, Милош пада,
Милош – дика роду свом!
Бурно свиће Видов данак,
Да оправда прошлу ноћ,
Ал' је слаба рука људска
Где с' противи виша моћ. (…)
Лети Србин, лети вољно
На Косово поље бојно,
Нагли своју у пропаст. (…)
Српску славу, српску сјајност,
Српско име, српску знатност,
Све прогута Видовдан.

СЛОБОДИЈАДА - Петар II Петровић Његош (1813-1851.)

Привржени алкорана
сташе питат ненавишћу
своја зверска срца, душе
против српске владе царства,
тад витештвом сјајућега,
док косовски бојак знатни
раздријеши грозну судбу,
и Видовдан, данак страшни.
с двије главе круну диже –
са Лазара и Мурата.
Клону слаби пред силнијем,
изнемокша мишца Срба
у Косову царство даде,
и потоци крвљу течни
понесоше сјајну круну
са Лазара српског цара
на султана Бајазита. (…)

[35] Знак да је део текста изостављен.

СПОМЕН ПРИНЦИПУ - Милош Црњански (1893-1977.)

О Балши, и Душану Силном, да умукне крик.
Властела, војводе, деспоти, беху срам.
Хајдучкој крви нек се ори цик.
Убици диште Видобдански храм!
Слави, и оклопницима, нек умукне пој.
Деспотица светих нек нестане драж.
Гладан и крвав је народ мој.
А сјајна прошлост је лаж. (…)

СТАРИ НАРОДНИ ПРАЗНИК - Десанка Максимовић (1898-1993.)

Видовдан. Пуна порта људи и жена.
Око њих историје књига жива:
са каменога читају се штива
изгинулих у ратовима имена.
Понекад тек старица неписмена,
каквих по селима нашим бива,
споменике украј цркве целива,
па седне испод липе или клена.
Утом се врата отворе црквена.
Многе од тих побожних жена
не познаје свеце са иконостаса,
али знају и неписмене оне
зашто на Видовдан сва звона звоне
и слушају их растужене, без гласа.[36]

СТАРАЦ МИЛИЈА НА КОСОВУ - Драгомир Брајковић (1947-2009.)

(…) Кроз Принципа
жив Видовдан слови
Кад Милоша пуцњима обнови.
И јуначки са Цера ратници
Косовске су мисли заточници.
Јасеновци, Мојковци, Козаре,
Брегалнице, Мишар, Колубаре,
Сви Орашци и сви Иванковци
Ће осташе ђедови и оци
Сливају се у завјетно слово -
Колијевка наша је – Косово. (…)

ДВА ЦАРА - Бранко В. Радичевић (1926-2001.)

На Видовдан, кад Вид баје,
у нејав и без страве,
из Муратовог турбета устаје
мртав Мурат.
Истог часа од Раванице
Узлеће цар Лазар без главе.
На Мурату љоска грозна рана
као одваљен комад од одлока.
У Лазаревим рукама одсечена
Лазарева глава.
У њој два бела,
два преврнута ока. (…)
Мурат распорен од пупка па до грла,
просута дроба и голих ребара.
У Лазара занавек одвојена
глава од врата.
Тако у грози умиру два цара,
По мукама – два брата.
И зато један другог
најљубазније придржава.
И пристају један другом
ко два гроба.
По Муратовим раменима
проваља Лазарева глава.
У Лазаревим рукама
пљусне Муратова утроба.
Мртав Мурат придржава
главу Лазара и шапне
као кад се казује последња воља:
како нигде на свету
од постанка покоља
нож тако страшно и дубоко
не коље нити се тако, с коца
на колац, набија на коље
као усред Косова Поља.
А Лазар, сабљом пресечен надвоје,
белилом руке као из сановника
показује поворке нових мученика:
некима из грла провирује коље…
Јер с првим плачем,
кад се деца роде,
роди се знак, колац,
који их прободе.
Два мртва цара и мртви се скруше.
И мртви своје испусте мртве душе.

[36] Код више песама строфичност је елиминисана.

ЦРВЕНЕ ВОДЕ - Милорад Ђурић (1937-2013.)

Још Срби вјерују:
на косовском равном пољу,
кад узлети поноћ-птица,
крвљу проврe сви извори
и реке крваве потеку –
на Видовдан то се види.
Још Срби вјерују:
кукавице бивају јунаци,
издајници, љути оклопници,
изгубљени добивају бој.
Још Срби вјерују:
црн чун слободе и крви пун
по медној црвеној води
Ситницом небеском броди.
Још Срби вјерују:
не могу нас уставити
ни мачеви нити сила –
на мачима посадисмо грожђе
а из силе исцедисмо вино,
но смо своју узаптили душу.
Још Срби вјерују:
преко срама, преко ропства,
преко гора, преко ветра –
На Видовдан да се види.
Још Срби вјерују:
између земље и неба
мајка Сунчева иде,
друкчију струну сјаја испреда
за све људе и нељуде.
У сина таму претвара.

КО СМО (XXIX) - Зоран Костић (1948-)

Зар мога ико од оних јунака
и помислити, Видовданског јутра,
да ће ноћ рећи у вјекове мрака,
да на том пољу губи своје сјутра
све докле буде (преживи ли) рабљен,
да се с њим сунце опрашта тог дана –
(никад му ближе) – са штита, са сабље,
Прије но с крви, послије мегдана,
као млад мјесец, к победнику пређе
у појас таме испод нашег неба.
Од Обилића, сви смо злопоглеђе,
изгледа, Милош посљедњи је Себар
мирних очију што умједе бости,
оран и љубак већ у зору рану,
јер само зјене пуне питомости
могле су заћи под чадор к Султану.

БИОГРАФИЈА - ЂОРЂЕ ПЕТКОВИЋ (1940), књижевник и публициста, родом је из Поточца. По завршеној основној школи и гимназији, апсолвирао је социологију и дипломирао права, уз специјалистички испит. Радни век је провео у Параћину на разним одговорним дужностима у друштвено-политичким организацијама, локалној самоуправи и културним институцијама, изузев два мандата на регионалној функцији у Крагујевцу (1982-1986). Од 2005. је у пензији.

Прву причу, песму и приказ објавила су му локална гласила 1957. У Удружење књижевника Србије примљен је 1997. Зато је одабрао да ове године радно обележи троструки јубилеј: 70 година ода када је научио да чита и пише, 60 година од када је почео да објављује своје књижевне саставе и 20 година од пријема у УКС.

Објавио је двадесетак књига, као и двоструко више песничких плакета. Од песничких књига најзапаженије су му: *Тмини у таласе* (1970), *Црна уздарја* (1995) и *Албатрос болна варница*, венац сонетних венаца (1997). Приредио је панораму параћинског песништва *Сно(с)хватице са Црнице*, два зборника параћинског песништва (*Над Црницом свици*), зборнике песника Ћуприје (*Раваничка рапсодија*) и Ражња (*Трагови Арсене*).

Творац је *деконструисаног сонета с репом и с (доструким) акростихом у огледалу*, с којим се рве већ више од деценије.

Помагао је другима око објављивања књига, као уредник преко две стотине књига. Волео је да у тим књигама објави, ако му буде допуштено, своје рецензије у акростиху.

Један је од покретача Културолошког пројекта „Јухорско око" (1995) и главни координатор остваривања скоро две деценије. Пројекат је остваривaн у општинама Подјухорја (Варварин, Рековац, Јагодина, Ћуприја и Параћин), а започете активности се остварују и сада са новим људима и на новим основама. Најзначајније активности су биле у оквиру *Јухорских посела*, Конкурса *Одзиви Јухору и Морави*, *Књижевне колоније* у манастиру Св. Николе у Својнову, затим преко *Саборника* и награда „Јухорског ока". Из *Фонда Злате Живадиновић* (1936-2015), романсијерке и сликарке, пореклом из Бачине, која је пола века живела у Паризу, као члан жирија или непосредно, учествовао је у додели награда и поклона песницима и културним радницима, при чему је подељено преко 2000 осликаних свилених марама и слика на свили. Најпопуларније су биле награде (редовна и ванредна) Poeta primus „Јухорског ока", дељена на песничким маратонима, поетским позорницама и сличним манифестацијама, а престижне су постале Годишња и Велика награда „Јухорског ока", које се додељују једном годишње институцијама и појединцима за допринос који су дали на остваривању афирмације духовног простора Подјухорја.

Покренуо је и уређивао бројна гласила: *Реч младих* (1957), *Информативни преглед* (1964-1967), *Општински лист „14 Дана*" (1974-1975), *Петрушки саборник* (1990-1991), *Саборник* (1995-2007), *Завичајац* (2003-2007), *Темнићски зборник*, нова серија (2007).

Почетком овог века посебну афирмацију је постигао научним радовима из области завичајне историје пишући о прошлости Параћина и околних општина (Варварин, Ражањ, Крушевац...). Његови радови су, не само у зборницима са научних скупова , већ и у часописима: *Расинским анали* (Крушевац), *Митолошки зборник* (Рача), *Корени* (Јагодина), *Карађић* (Алексинац), *Савремена библиотека* (Крушевац), *Темнићски зборник* (Параћин, Крушевац), а есеје из књижевности и приказе има у *Саборнику* (Параћин, Својново), *Поезији СРБ* (Крушевац), а највише их је из космопоетике у зборницима са научних конференција *Астрономија код Срба* (IV-IX).

Добитник је бројних друштвених признања, почев од Ордена рада са сребрним венцем, златних значака републичких оргазизација: Културно-просветне заједнице, Већа Савеза Синдиката и МОК ССРН, као и Значке Народне одбране , па до октобарских признања општина Параћин и Ражањ, годишње и велике награде „Јухорско око". Од песничких награда, најдража су му две награде са локала: *Топличин шешир*, 2010. и *Топличино перо*, 2011. које су ми додељене по основу ривалитета додељивача (Библиотеке у Обрежу и Књижевног клуба „Топлица Симић" Варварин) и више се не додељују.

Ђорђе Петковић, покретач Културолошког пројекта „Јухорско око“ у Својнову

ТРОСТРУКИ ЈУБИЛЕЈ ВЕЛИКОГ КУЛТУРНОГ ПОСЛЕНИКА – Ж. Миленковић

Ђорђе Петковић (1940), књижевник и публициста из Параћина, рођен је у Поточцу, селу испод Јухора. Село је тада припадало Темнићу (Варварин), сада Параћину.

Књижевним прилозима Петковић се јавља веома рано, у гимназијским данима, а публицистиком (историографијом) од када је био директор Завичајног музеја (1998-2000.). Објавио је десетак збирки песама, од којих су три имале шири одјек („Тмини у таласе“, 1970; „Црна уздарја“, 1995; „Албатрос болна варница“, 1997). Прву је повукао под политичким притиском, због ње је морао да напусти дотадашњи посао. Друга му је донела најласкавије оцене, уз то била је повод да са пријатељима из подјухорских општина (Топлица Симић, Варварин; Бративоје Марковић, Рековац; Никодије Спасић, Јагодина и Бора Радосављевић, Ћуприја) покрене остваривање Културолошког пројекта „Јухорско око“ (1995.), чији је био главни координатор. Трећа је забележена кратком белешком на културној страници „Политике“, после које је примљен у Удружење књижевника Србије. Подружница УКС за Поморавски округ доделила му је *Повељу за животно дело* крајем прошле године, у време док се налазио у болници, после интервенције на срцу.

-Она ме је иницирала да ову, 2017. годину, прогласим ударном и тиме радно обележим свој троструки јубилеј (70 година од када сам научио да читам и пишем, 60 година од када сам почео да објављујем, да се бавим књижевно-публицистичким радом и 20 година од када је то верификовано чланством у УКС), каже Ђорђе.

Један од његових рецензената је написао је да он припада другом ешалону српских писаца. Он је задовољан својим укупним јавним ангажовањем, па и списатељским радом. Добио је бројна јавна признања са свих нивоа бивше Југославије (од ордена и златних значака са нивоа Федерације и Републике до октобарских награда општина Параћин и Ражањ, па и од разних локалних организација). Цитира нам једну шаљиву песмицу – епиграм о свом погледу на своје књижевно стваралаштво и признања. Један се параћински писац похвалио се са 70 својих књига а други са исто толико песничких признања, па је он на то реаговао овим стиховима: *„Седамдесет списах књига;/ Ја безброј акросонета;/ Ахилова то нам пета,/ Шта ко мисли, баш нас брига!// Седамдесет збрах признања;/ Ја доделих пет пут више!/ Свако своје снове гања;/ Уз снове се лакше дише.*“

Културолошки пројекат „Јухорско око“

Петковић је иницијатор, аутор и главни координатор КП „Јухорско око“.

-У Поточцу, у ОШ „Вук Караџић, окупио сам 21. маја 1995. године неке своје пријатеље, писце и склоне перу. Међу њима су били и, сада покојни, Никодије Спасић и Топлица Симић. Промовисане су две моје збирке песама („Поточник“, 1994.; „Црна уздарја“, 1995.). На уму сам имао договор о покретању књижевне колоније на том простору. Поменуо сам Школу у Поточцу и Манастир Светог Николе у Својнову. Никодије је предложио да се током године посети бар по једно село у свакој од пет подјухорских општина. Написао сам текст са пет иницијалних активности, с којим су се сагласили, уз

нас тројицу, и Бративоје Марковић и Бора Радосављевић. Свако ће се ангажовати у својој општини (координатор) а ја ћу све то обједињавати (главни координатор).

Почели смо следећим активностима: „Јухорска посела" (обилазак подјухорских села са културним програмом); „Одзиви Јухору и Морави" (књижевни и ликовни конкурс ученика основних школа подјухорских општина); Књижевна колонија у Манастиру Светог Николе у Својнову; Часопис „Саборник" (издавачка делатност); награде „Јухорско око". После се то ширило, дограђивало, док је трајао ентузијазам, да свако од нас и они који су нам се у међувремену придружили, уради по нешто у свом завичају. Нас четворица смо били завичајци, док је Никодије био из Доње Омашнице код Трстеника, али је као учитељ радио и у Трешњевици. Наше активности су се остваривале без већих проблема до краја прошлог века. Потом смо се довијали и значајно Програм кориговали. Почели смо полако да из тога излазимо. Први је иступио Бора, потом је умро Бративоје, па се разболео и, после дуже болести, умро Топлица. „Иди тамо где те зову, помажи тамо где помоћ траже. Знам да, док трајеш ти, трајаће и наш Програм." Уз друге активности, у Опарићу (Рековцу) су покренути и трају „Јанкови дани"; у Јагодини „Видовданско вече", у Ћуприји „Поетска позорница", у Бачини Дан Драгиња М. Јоксимовића, у Обрежу Дан Топлице Симића. Параћин је преузео Светосавски песнички маратон. Својново је наставило са Колонијом, уз помоћ проф. др Предрага Јашовића. Он дужи низ година, уређује и „Саборник". Својновци су активност проширили и на Ликовну колонију, а 2015. и на научни скуп о прошлости Темнића.

Хвала Адаму Стошићу и Топлици Симићу

Петковића је као песника у Крушевцу представио мр Адам Стошић („Под небом Крушевца", 1995.), преко Топлице Симића, који му је био сарадник на књизи (Варварин и Ћићевац). Тамо се нашао сонет из „Црних уздарја" којим се промовише његов повратак завичају, у акростиху је „Јухорски дистих" : *„Јесте моја глава пала преко плота,/ У сну одмотава један дан живота:/ Хтела би да није што је до сад била,/ Одраз смерне шије с пасјега вратила.// Росну траву пасла пропланцима журно,/ Сањала па згасла уз чулни ноктурно./ Како да је вратим на своја рамена/ И да јој исплатим дуг за сва времена./ Дозволим јој да се напије с кладенца/ И да себе спасе ловорова венца./ Спустим је у траву у храстовом хладу // Ту ћу своју главу поклон за баладу./ И кад моја глава опет преко плота,/ Хоће ли ми трава коју кап живота?*"

Као песник овде је касније присутан преко сарадње са Подружницом Друштва књижевника просветних радника (Љубица Ненезић) и преко песничких маратона у Културном центру (Тома Милетић и Љуба Обрадовић). - Са Љубицом смо се посећивали, као на славама, она је са писцима долазила на нашу Колонију, ми смо са њом обилазили крушевачке цркве и манастире (Наупаре, Здравиње и др.). Ђорђе је потписао неколико рецензија за књиге крушевачких писаца.

Сарадња са Музејом и Библиотеком у Крушевцу

-У време покретања КП „Јухорско око", радио сам на пословима у Општинској управи, пошто су ме социјалисти сменили са места секретара Скупштине општине Параћин, а затим сам био секретар КПЗ (1997). Наредне године, замолили су ме да будем и ВД директора Завичајног музеја, а сменио ме ДОС са обе функције.

Рад у Музеју ми је омогућио да се ближе упознам са прошлошћу Параћина и околине. Требало је да се и ми из Музеја појавимо на научним скуповима у оквиру Пројекта „Поморавље у ослободилачким ратовима". Једна од кључних личности тог

пројекта био је мр Небојша Ђокић, с коренима у Јасици. Он ме је, уз подршку Миломира Стевића, директора Историјског архива, увео међу сараднике новопокренутих „Расинских анала".

Објавио сам у ове две деценије неколико публикација, својих и приређених, и бројне научне/ публицистичке радове, око 70, како у зборницима са научних скупова, тако и у специјализованим часописима. Међу њима, највише је оних који се односе, поред Параћина, на Варварин и Крушевац. Нарочито од када сам у Бачини наишао на занимљиву заоставштину Чедомира Д. Јовановића, учитеља, међуратног директора крушевачких основних школа. Значајан књижни и ванкњижни материјал из ове заоставштине сада је у Завичајном одељењу Народне библиотеке у Крушевцу. Хвала мр Снежани Ненезић за ону изванредну изложбу о крушевачким штампаријама, на којој су доминирали новински зидни календари из те заоставштине. Моји радови се могу наћи још и у „Митолошком зборнику" (Рача), „Коренима" (Јагодина), „Караџић" (Алексинац), „Саборник" (Параћин), „Темнићски зборник" и др. Два последња сам ја уређивао. Ту су још два крушевачка часописа („Савремена библиотека" и „Поезија СРБ") са по три прилога.

Ђорђе са одушевљењем говори о својој сарадњи са неуморним мр Слободаном Симоновићем на његовој Енциклопедији Крушевца и околине, за сва три издања: Слободан је урадио за Крушевац оно што нису могле институције. Његов ентузијазам превазилази и тако изражени ентузијазам какав сам осетио пре тога још само код неумрлог мр Адама Стошића.

Сонет у акростиху

Када ми је почетком шездесетих година Драган М. Јеремић, уредник „Савременика", вратио стихове писане у акростиху, уз писмо да се оканем тога јер ми то нико неће штампати, пошто је акростих мртва форма. Нешто касније сам код њега и Заге Пешић Голубовић полагао Социологију културе, нисам му то поменуо. Вероватно је, пошто ми је била повређена сујета, код мене прорадио поточки инат. Од акростиха више нисам изашао. Проширио сам акростих на све сонете у венцу. То је постала моја опсесија. Тако је сваки од сонета био затворен. Горе и доле су били стихови из магистрала (уводног сонета), испред је акростих, позади се затвара римом. Направио сам и венац сонетних венаца, чији сам наслов поменуо на почетку, пошто сам после те књиге примљен у УКС. Ја сам то започео у време када је ћирилица све више постајала другоразредно, помоћно писмо, и код Срба. Међутим, у акростиху су написана најлепша дела наше средњевековне књижевности, да поменем само „Слово љубве" Деспота Стефана. Када је Предраг Јашовић објавио „Књигу о Ђорђу" (2003.), престао сам са том формом, а наставио да истражујем деконструисане сонете са репом и са акростихом у огледалу, чак и са обостраним акростихом. То је наставак моје почетне идеје о песмама за једног читаоца, коју сам примењивао уз бројне рецензије књига које сам уређивао. Да ли ће она значити нешто у теорији и историји наше књижевности, тек ће време да покаже. Ја само знам да западњачки сонет постао вечан ,а ја сам му додао једну формалну, само на први поглед, чињеницу. Немам ништа против миљковићевске идеје да ће поезију сви писати, ко год је затражио, ја сам му помогао да дође до књиге, било као уредник, било као рецензент, али ја такав песник нисам желео да будем. Желео сам да будем другачији, и јесам другачији. Не само песник. То ми је довољно.

Живомир Миленковић

Слободан Јовановић, Крушевац (1929.- 1985.)

***Рекох јој**

Рекох јој, волим те доживотно
рече ми, мани се те чудне несреће

***Било је**

Било је у бити
бит је у небити
и тако у круг

***Оловка**

Оловка, папир и мисао
на мом столу леже
остали би у мене
Нешто што не могу
нека даље стрпљиво стоје
Наићи ће даран човек
чија ће рука
ишарати папир бојама оловке

***Имао сам**

Имао сам цват у срцу
имао сам руци милост
имао сам души радост
имао сам осмех на уснама
имао сам оку поглед
имао сам глави мисао
имао сам унуку Јелену
све се сруши
све истече у неповрат
у јунском једном дану
што само жалим тешко
у дрхтавом срцу моме

НЕМА ДРУГЕ

Учини ми то за име света
излети из мене песмо моја клета
лагано и тихо водом броди
нечујно и нежно поља и горе гази
па злотворе и замке припази
шапатом децу за пут питај
знам је добро немири је крећу
успењи се на врхове беле
не додируј у орлове суре
не завируј у пећине тмурне
на белини трагови су јасни
гази даље у путање неме
немуштим се језиком послужи
биће негде у скровишту света
звезду моју угасит би хтела
Нема друге, гласно ћеш јој рећи
разгори јој мрак и снове
мораш са њом до поноћи стићи
песмо моја уморна и лепа.

***О, како волим**

О, како волим
лепу црну косу и очи твоје
гледајући из близине и даљине
али, то твоје је само моје.

Откуда толике лепоте у теби
лепршава и нежна
гороломна лечитељко
ако јеси, да јеси буди

О, знам и то
љуто и до краја
гороломна је то тамна и јака
авети што вечно су црне

Окружи се с погледом околине
мени суђено није што једну прошлу
алаха ми срце иште за милоште

******Имена песама са звездицом дата су по првом стиху песме*

Слободан Јовановић, патриота, председник општине и песник – Јелена Ђорђевић

(рођен 2. октобра 1929. године – умро 22. августа 1985. године)

О једној од најзанимљивијих и најзначајних личности Крушевачког краја, након Другог светског рата, какав је био Слободан Јовановић, просветни радник, културни прегалац, политичар-председник Скупштине општине Крушевац, није лако дати кратак историјско-биографски приказ.

Слободан Јовановић је задужио Крушевац и Крушевљане и зато га се његови савременици веома радо сећају, а о њему и најпозитивније мишљење имају они који нису имали срећу да га за живота упознају.

Обављајући функцију председника Скупштине општине Крушевац, у време када је овај српски царски град обележавао велики јубилеј-600 година постојања, није била само политичка дужност и част већ велика привилегија која се само великим људима једном укаже у животу. Без обзира на све стереотипе времена у коме је живео Слободан Јовановић је имао смелост, храброст и визију да на српски, домаћински начин Србију подсети на један део њене велике историје и да достојанствено организује сећање на велику годишњицу оснивања Крушевца (1371. год) и њеног оснивача, мученика Светог Кнеза Лазара. Крушевачки председник, први у Србији се вратио историјским коренима нашег народа, што у 1971. години није било подржано од тадашње власти. Због тога је он лично, иако млад али већ афирмисан политичар познат широм Србије, био сатанизован, приписујући му национализам, иако у његовом васпитању, образовању, начину живота и љубави према сопственој домовини није било ни мало национализма.

Најзначајнија оставштина Слободана Јовановића за Крушевац је то што је суптилним осећањем за лепоту и културу град издигао из паланачке летаргије и увео га у најзначајније културне дестинације, не само у Србији тога времена, већ и много шире. Изградњом споменика оснивачу града Кнезу Лазару, споменика великом српском песнику Његошу, фреске Обретење Лазарево, Мозаик сале у здању крушевачке општине и бројних других непроцењивих културних вредности ударио је темеље новом погледу на савремени Крушевац, какав овај град до тада у историји није имао.

Слободан Јовановић не само да је био културни посленик, већ је и као председник општине изузетно био ангажован на модернизацији и изградњи нових капацитета крушевачке привреде као једне од најуспешнијих у Југославији. Крушевац је у то време попримио нови урбанистичко-архитектонски изглед, по коме је сврстан у најмодерније градове Србије.

Слободан Јовановић, рођен 2. октобра 1929. године, у Страгару, општина Трстеник, у бројној породичној задрузи Јовановић, од оца Душана и мајке Анке. Растао је окружен љубављу многобројне фамилије учећи се свим пословима у сеоској породици. Четворо разредну школу завршио је у родним Страгарима, па је потом наставио школовање у Крушевачкој Гимназији, где је положио малу матуру, након чега је у Београду уписао Учитељску школу, коју је завршио са одличним успехом.

За време школовања у Београду, становао је код познате југословенске интелектуалке Кристе Ђорђевић, која је у време рата боравила у њиховој породичној кући у Страгарима и која је након оснивања Уједињених нација била на челу прве мисије Југославије у Уједињеним нацијама.

Слободан је рођен у богатој сељачкој породици, која је живела традиционалним животом српског села све до половине 20 века у сеоској породичној задрузи.

Стричеви Светислав-Гиле и Драгослав, од ране младости били су опредељени за левичарски покрет и као истакнути комунистички правци били познати ван граница Трстеничког среза.

Стриц Драгослав, студент медицине, био је активни учесник Шпанског грађанског рата у интернационалним бригадама борећи се за одбрану Републике. Драгослав Јовановић-Шпанац за време НОБ-а био је најзначајнија личност Народноослободилачког рата Округа Крушевачког, обављајући дужност секретара Окружног комитета КПЈ за Крушевачки округ. Стриц Светислав Гиле Тила Јовановић, иако инвалид активни учесник НОРА-а, страдао од четничке каме на Западној Морави између Медвеђе и Дренове.

По завршетку Учитељске школе, Слободан ће, по планској расподели ,две године службовати у Санџаку, пре војске, мада је због скојевске активности имао признати статус борца НОР – а од септембра 1943. године, а потом у Милутовцу, где среће младу и лепу колегиницу Слободанку, родом из Аранђеловца, која је радила у Малој Дренови. Колегиницом Слободанком се жени 1951. године. У браку су добили два сина Зорана Јовановића Шиљу и Душана - Дуду.

Слобода Јовановић је био омиљена личност у Крушевцу, који је умео да се дружи са свим добрим људима без обзира на њихово образовање, социјални статус и порекло.

За све њих имао је лепу, топлу, људску реч, која је често људима у невољи била довољна да реше сопствени проблем. Разумевање малих људи, Слободана је сврстало у трајну људску величину којом се наш град поноси.

Слободан Јовановић, као човек, учитељ, културни посленик, упамћени председник општине, својим радом и делом задужио је Крушевац и Крушевљане, па и ми данас његови следбеници имамо обавезу да га се кроз овако кратке приказе макар и мало сетимо и пре свега се подсетимо на један део његовог живота који није много познат јавности, а који се односи на његово песничко стваралаштво. Уз помоћ његове скромне породице прикупили смо неколико песама које се по први пут објављују у часопису за културу и уметност „Путеви културе" и са великим и дужним осећањем обавезе и поштовања према овом великом човеку, песме и објављујемо уз захтев његовим синовима, снахама и унуцима да се потруде и из његове заоставштине издвоје необјављену књижевну грађу, којом би смо употпунили стваралаштво људи који су оставили животни траг у Крушевцу. Слободан Јовановић је умро 22. августа 1985. године.

Прилог о Слободану Јовановићу - Јелена Ђорђевић

Изводи из књиге *АГОНИЈА ПРОСЛАВЕ* Миодрага Бате Јовановића

Беседа Слободана Јовановића приликом откривања споменика кнезу Лазару

Приликом откривања Споменика оснивачу града кнезу Лазару у Археолошком парку, председник Општине Крушевац Слободан Јовановић, први пут после другог светског рата, јавно је говорио о богатој историји Србије и српског народа. Скраћена верзија свечане беседе гласи:

"Другови и другарице, драги гости, грађани и грађанке, Вама који дођосте да увеличате прославу "Шест векова Крушевца" у име града слављеника, изражавам дубоку захвалност.

Нашој генерацији припала је част и дужност да прослави "Шест векова Крушевца". Та част је узбудљива и ретка, та дужност је радосна и часна.

У историји српског народа и наше земље редак је такав јубилеј, ако није и јединствен у животном луку наше генерације.

На овом тлу, откад га наше племе изабра за живот и трајање ниједна људска насеобина не потраја дуго. Овде се биваковало у збеговима, на застанцима у шумама, у хајдучким четама. Овај крај Србије се у протеклих шест векова често празнио и пустео. Овде се после Лазарице, Љубостиње, Раванице, мало стигло да гради за вечност и памћење потомцима.

Градови нису могли да настану ту где се привремено живело и за голи опстанак вазда борило. Крушевац је онај српски средњевековни град који се заче 1371, године одлуком и неимарством кнеза Лазара и који кроз неколико векова рушења и пожара, ратова и окупација, некако опстаде, именом и каменом, Лазарицом и Лазаревом кулом, дотраја до наших дана. Дотраја да га данас градимо у велики савремени град, цивилизован и социјалистички, град индустрије и културе, град стваралаштва и хуманог живљења на странама испод Багдале и између Мораве и Расине.

Само такав савремен, материјално развијен, духовно усправљен и обогаћен Крушевац и његови радни људи могли су да донесу одлуку да прослава "Шест векова постојања града" буде обележена стварањем нових материјалних и духовних вредности, које ће будуће генерације да подстичу на чување позитивних традиција и које ће да их покрећу на нова стваралаштва и борења. И ми почесмо да градимо и дограђујемо шест и завршисмо до овог дана пет, одлучисмо и почесмо рестаурацију старих градских чесама, изградњу Трга

косовских јунака, објависмо три књиге о Крушевцу, постављамо три скулптуре и две велике фреске, организујемо велики научно-историјски симпозијум, отварамо изложбу привредних достигнућа града итд.

У низу таквих и сличних подухвата грађани Крушевца одлучише да оснивачу града, Српскоме кнезу Лазару за постављени камен темељац, за име граду, за песму о њему и за уздахнуту му душу, одају посебну почаст, подизањем споменика у Лазаревом граду.

Данас када у слободној земљи и социјалистичкој епохи говоримо о кнезу Лазару и неимарској традицији наше историје, наше мисли нису окренуте оном кнезу који је својом погибијом на Косову Пољу постао оличење свесне жртве, - " благочастија непоколобими стуб", "благоразумља пучина и мудрости дубина", "огњени ум и страним заштитник", како је његов син и наследник Стефан Лазаревић у тренуцима својих победа, записао на стубу на месту бојишта.

Славом и мученишТвом овенчани Лазар, био је потребан угроженим наследницима у борби да се одржи његова лоза и настави његова политика. Таквог га је и народ у предању прихватио да би потомству у времену безизлазног страдања, из даљине прошлости светлео као "винова Даница".

О Лазару који после Маричке битке постаје свестан огромног значаја своје улоге у политичком и културном животу српског народа, изградња Крушевца је и тренутак Лазареве свесности и обавезе; о Лазару који је упро очи у немањићку традицију, ускладио са њом сву своју политичку делатност; о суровом властодршцу Лазару који је сатирао своје противнике да би утро пут јединству српских земаља; о човеку који је своје кћери удао за околне господаре и тако јачао моћ и безбедност; о Лазару који није мењао скромну титулу кнеза, а узео буктињу државне власти у своје руке; о кнезу самодржцу српских земаља који ни у једном тренутку није краљу Тврtку оспорио титулу краља Србије; о кнезу Лазару који је постао мит српске ослободилачке мисли и тежње за националном самосталношћу, говориће се на јесен на импозатном научном скупу. Наше мисли данас окренуте су према оном кнезу Лазару чије се седиште силом историјске нужде седамдесетих година четрнаестог века нашло у овом делу Поморавља, раније занемареном, а захваљујући његовом делу претвореном у предео по коме се уз нова села, плодна поља и пасишта пуна живог блага, расцветала изузетна културна и неимарска делатност; према оном кнезу Лазару који на овом подручју отвори широм врата ученим људима и ојађеним бегунцима из околних земаља, према човеку и кнезу који је био велики борац против неслободе; окренуте су према кнезу Лазару градитељу и бранитељу градова, здања, мира и слободе.

Од огромног је историјског значења Лазарева градитељска делатност. У његово време, у Поморављу ниче читав низ тврђава - градова: Крушевац, Сталаћ, Свети Роман, Бован, Брвеник на Ибру, Борач код Кнића, Жупањевац код Крагујевца, Копријан код Ниша, и читав низ знаменитих црквених здања: Лазарица, Раваница, Горњак и Свети Арханђели у Мојсињу. Велика остварења, као црква утврђеног манастира Раванице из 1381. године, а нарочито дворска црква у Лазаревом граду Крушевцу, тзв. Лазарица из око 1375. године, представљају увод у последњу велику епоху српске средњовековне уметности, трајан уметнички узлет, који је пресудно утицао на читаво неимарство наше, чак до деветнаестог века. Ти грађевински облици, сагледани и створени у Лазаревом Поморављу, представљају и један узбудљиви духовни мост који је Моравска

Србија усред својих грчевитих борби са Отоманском империјом постављала на све стране и у оном граничарском појасу преко Саве и Дунава и у суседним влашким кнежевинама. Као да су у једном тренутку све стваралачке снаге биле усредсређене да изразе сву духовну моћ и тежњу једног умирућег друштва. И у другим видовима уметничке надградње, Лазарева Моравска Србија представљала је велико сабиралиште, плодни расадник, у којем су делали учени људи и у готово грозничавом раду, хитро су протицале бурне деценије тадашње српске државе. Са високих скела као да нису силазили зидари, тесари и живописци, а то Лазарево градозиданије будило је наду и јачало снагу народа за отпоре пред силама и освајачима. Ширећи моћ духовних вредности створених у Крушевцу и Поморављу речито доказује чињеница да је ова култура представљала и главна народна упоришта у дугим вековима турске окупације, о чему сведочи трајна и непролазна лепота нашег народног песништва.

У свакој озбиљној историјској прекретници српског народа било је могуће и неопходно посезати за наталоженим позитивним вредностима, довољно моћним да никада не пресахне њихово активно народно-ослободилачко и стваралачко значење и подстицај. Славећи оснивача града, ми се данас са захвалношћу сећамо и оних безбројних хиљада марљивих руку које су себе уградиле у неимарске подвиге, у дела која могу да постану надахнуће да и наша социјалистичка епоха настави да победоносно ствара дела достојна њених напредних и човекољубивих снова. Уколико један град и један народ више тежи висини, утолико мора да дубље пушта корене у дубину: та два кретања треба да имају природне, узајамне и усклађене односе. Управо тако је схватање нашег града и то је покретачка развојна основа Крушевца, који је увек разликовао конзервативну реакционарну националну митоманију од народне и историјске корените, ослободилачке, демократске и градитељске традиције. Та борилачка, неимарска и ослободилачка традиција у нашем крају итекако је била делотворна у подизању и развијању народноослободилачког устанка 1941. године и у тешким борбама и тренуцима Расинског партизанског одреда. Та ослободилачка и борилачка традиција законито се улива у социјалистички хуманизам који је основа и дух југословенског самоуправног социјализма. Поштујући наше хумано и прогресивно завичајно корење, ми развијамо свест о себи и својој моћи и разгарамо наду у будућност. У древни летопис нашег "Шест векова строг града Крушевца", нека се и убудуће уписују златни листови његовог духовног и материјалног преображаја.

Подизање споменика кнезу Лазару, овим чином поште наша генерација потврђује стваралачки, борилачки, прогресивни и ослободилачки континуитет народа овог краја, од боја на Косову до устанка деветнаестог века, ратова од 1912. до 1918. године, Народноослободилачке борбе, до стварања хуманистичких самоуправних односа у нашем друштву.

Изузетно сам обузет радошћу и узбуђен поверењем и чашћу која ми је указана од града Крушевца, да откријем Споменик оснивачу града кнезу Лазару и тим чином омогућим свима Вама емотивни и уметнички доживљај градитеља Крушевца, скулпторско дело изванредног уметника Небојше Митрића, вајара који се племенито и надахнуто угради у наш град који му дугује захвалност и поштовање.

Народном музеју у Крушевцу предајем споменик на чување као драгоцену културно- историјску и уметничку вредност града..."

Реч о Слободану Јовановићу - Радојко Илчић

На падини последње косе Благотинског побрђа у селу Страгари, одакле поглед пуца према Дренови, Морави, Гочу, Жељину и Јастрепцу, у кући Симичиних, по деди Симици Јовановићу, у двадесеточланој породичној задрузи, оцу Душану – Дули и мајци Анки, 2. октобра 1929. године родио се син Слободан, коме су због вижљавости и живахности дали надимак Шиља, који ће касније понети његов син Зоран.

Деда Симица имао је и сина: Светолика – Гилу, Душана – Дулу, Драгослава – Драгу и Симу. Растао је Слободан окружен љубављу многобројне фамилије учећи се свим пословима у сеоској породици. Основну школу – 4 разреда изучиће у родним Страгарима а онда ће га, иза рата послати у Крушевачку гимназију где ће завршити малу матуру а онда, у Београд у Учитељску школу коју ће веома успешно завршити, станујући делом код познате Кристе Ђорђевић, која је у време рата боравила у њиховој породичној кући у Страгарима. А, каква је то породица била: Позната у широј околини по бројности, организованости и економској моћи.

Најстарији брат Светислав – Гиле, свеједно што су му биле ампутиране обе ноге и живео је у колицима, био је људина. Због своје и братове активности и старања о гошћи Кристи Ђорђевић, ружно ће завршити – од каме негде између Дренове и Мораве, августа 1944. г. из које ће га брат Дула – Слободанов отац, који се о њему старао, после два дана, извадити и достојно сахранити. Средњи брат Драгослав – Драга, студирао је медицину и , свеједно што би се очекивало да буде окренут монархији, усмерио се републиканству, па се у крају причало да је Драга Симичин отишао у Шпанију да се бори за шпанску Републику, једини из Западног Поморавља. То и друге његове активности довешће дотле да ће прве три ратне године бити именован за секретара окружног комитета КПЈ у Крушевцу, добивши псеудоним Јова Шпанац. Касније, по завршетку студија медицине отићи ће у војни санитет где ће остати до пензионисања.

Да ја о томе даље не причам, препоручујем да свакако прочитате почетак књиге Пријатељи такође непоправљивог Моравца Добрице Ћосића у којој су прво двоје његових пријатеља: Др Драгослав Јовановић и Криста Ђорђевић.

По завршетку Учитељске школе, Слободан ће – по планској расподели две године службовати у Санџаку, пре војске, мада је због скојевске активности имао признати статус борца НОР – а од септембра 1943. године, а потом у Милутовцу, где среће младу и лепу колегиницу Слободанку, родом из Аранђеловца, која је радила у Малој Дренови. Којом се жени 1951. године. Да би могли да раде заједно, долазе у Горњу Омашницу, где ће им се родити два сина: Зоран – Шиља и Душан – Дуде.

Боравак у Омашници је прича за себе која умногоме одсликава Слободанову свестрану личност. Ја о томе могу да сведочим јер сам, са супругом тада радио у Доњој Омашници. Успоставља присне контакте са мештанима кроз разне корисне акције: Уређење школе и школске авлије, све с мером и под конац: ограда, бунар и обавезан астал са две клупе под липом на коме је увек бокал хладне воде и флаша са ракијом – за намернике.

А њих је било много, са свих страна. Сви су волели да сврате код Уче, како су га, искључиво звали и да понесу шише пића. Причао је са мештанима о свему што је њих занимало: о стоци, сетви, виноградима, воћњацима. Шездесетих година пропагирао је акције сетве италијанских сорти пшенице: абоданца, сан пасторе, продукоре које су давале вишеструко веће приносе од домаћих сорти. Но, наш човек је неповерљив па је требало много напора убедити га у корисност нечег новог.

Учинио је много на оживљавању културног аматеризма – чак је лично на позадини позорнице у задружном дому одсликао један леп сеоски пејзаж као кулису за представе - и то је знао.

Такође и у спорту. Умео је да око себе окупи младе људе, углавном интелектуалце, студенте и ученике завршних разреда средње школе, са којима је проводио свако летње поподне, под липом, а потом преко пута – на игралишту за фудбал.

Једном речи љубав, мештана и Уче, како су га искључиво звали, била је обострана. Имао је више кумова у Омашници. Но свуд је стизао. Дешавало се да у истом дану буде и више свадби. Стизао је да све обиђе и честита па да оде до кумова.

Та активност је још више појачана прерастањем школе у шесторазредну и доласком нових колега: Жике Живановића, Чилка Тодосијевића и мештанина Жике Ђурића.

Није онда чудо што је њему посвећена, у народу Омашничком настала песма:

Слободане, наше росно цвеће
Омашница те заборавит' неће.

Био је покретач активности учитеља у општини Стопања а свима нама су у лепом сећању те учитељске конференције, сваког месеца у другој школи па, припрема приредби, фудбалске утакмице и спортски сусрети.

Трајало је то пуних девет година, када, на позив тадањег легендарног председника Дреновачке општине, Ђоле Мутавџића, Слободанка и он прелазе у Велику Дренову, где ће се Слободан бавити рефератом за просвету и културу, истовремено волонтирајући у Социјалистичком савезу.

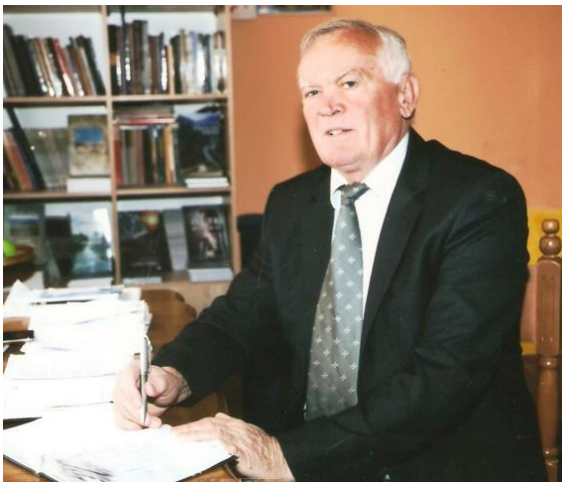
У међувремену, учећи уз рад завршио је прво Вишу педагошку школу у Крушевцу код проф. Мише Петровића а потом и Филозофски факултет група за српски језик и књижевност. Све те активности ће га, после две године преведене у Дренови, довести у Крушевац где ће бити секретар ОКССРН да би потом прешао у Закићево где ће се бавити културним активностима, оформивши и фабрички лист Обилићево.

Прелази потом у Крушевачку народну библиотеку за управника а иза тога одлази у општинску политику – бива изабран за потпредседника, а потом и председника општине Крушевац.

Е, ја ћу овде застати, јер ће о Слободановим следећим активностима говорити остали учесници трибине. Морам само да додам још један детаљ из његове биографије: Како рече прота Матија: "Седео сам и причао са царевима и краљевима, али понекад ме је питањем збунио обичан сељак". Знао је Слободан да седне са ноћобдијама, са сељацима, да понекад занође у Падежу или Шиљеговцу: Знао је да оде у насеље Марко Орловић да поприча са тамошњим људима где је такође имао неколико кумстава, а при одласку га је увек испраћао оркестар песмом: Ћелем, ћелем.

Али, дружио се и пријатељевао са значајним великанима науке, сликарства, вајарства, музичким стваоцима, драмским уметницима и сарађивао са њима на многим значајним пословима значајним за Крушевац, међу којима су: нобеловац Иво Андрић, академици: Добрица Ћосић, Павле и Мика Ивић, Георгије Острогорски- највећи европски византолог, Антоније Исаковић, Дејан Медаковић, Јован Марјановић, Десанка Максимовић, Душан Матић, политичар Вељко Влаховић, Боса Цветић, Митра Митровић, Скендер Куленовић, Криста Ђорђевић, Мухарем Первић, па Мирослав Чангаловић, Богдан Богдановић, Младен Србиновић. Милић Станковић – Милић од Мачве, Небојша Митровић, Миодраг Петровић – Чкаља, Милан Пузић, Рада Савићевић и многи други. За све њих имао је лепу, топлу, људску реч.

Ето – такав је био Слободан Јовановић, као човек, учитељ, радник у култури, УПАМЋЕНИ ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ, коме се овај град- а њему је дао целога себе – није на прави начин одужио, па покрећем иницијативу да макар једна лепа крушевачка улица, понесе његово име. /17. 03. 2009., Радојко Илчић/

Секулић Драгомир – Драган, Лепосавић

Драгомир М. Секулић рођен је 11.05.1948. године у Горњем Крњину код Лепосавића. Поезијом је почео да се бави од ране младости, али тек 2012. године је почео да објављује књиге.

Многе су му песме објављене на интернету од стране Центра за културу „Сава Дечанац" у Лепосавићу, лист „Прес", лист „Јединство", у „Лепеничком ђурђевдарју", поезија и проза Удружења писаца Крагујевца и њихових пријатеља и сарадника, Зборник поезије «Два пера у једном даху», зборник поезије са Петих међународних песничких сусрета «Орфеј на Дунаву 2017» (Од чежње саткани). У књигама је до сада објављено 453 песме, без песама које су објављене у зборницима и часописима.

Досад је написао шест збирки песама и једну књигу приповедака. Прву самосталну збирку, књигу стихова „Моје песме, моји снови", објавио је Центар за културу „Сава Дечанац" из Лепосавића 2012. године. Наредне 2013. године исти издавач објавиће му још две књиге стихова „Мирис завичаја" и „Зов природе".

Књигу „Зеленило слушам" 2014. године објавило је књижевно друштво Косова и Метохије из Косовске Митровице које је такође 2015. године објавило нову збирку песама „Јесте, волим те", љубавне поезије. Књижевно друштво Косова и Метохије 2016. године издало је његову шесту књигу приповедака, под називом „Ибром низ матицу". А 2017. године изашла је нова књига љубавне поезије „Шапутање међу брезама", у издању Књижевног друштва Косова и Метохије.

ОЈ, МОРАВО

Ој, Мораво, моја мила реко,
твој се жубор прочуо далеко.
Кроз Србију на све стране певаш,
нити спаваш, нити реко дремаш.

Кроз врбаке свуд се песма чује
и кроз песму радост поручује,
негде пастир, негде птица пева
у врбаке пуно је веселља.

Славуј пева реко моја мила
јер драга му гнездо саградила,
савила га на врбову грану
а он жури и носи јој храну.

Млади пастир у фрулу кад свира,
да ли чујеш моја реко мила.
Стадо пасе, а јагањци блеје,
сви су срећни и сви се веселе.

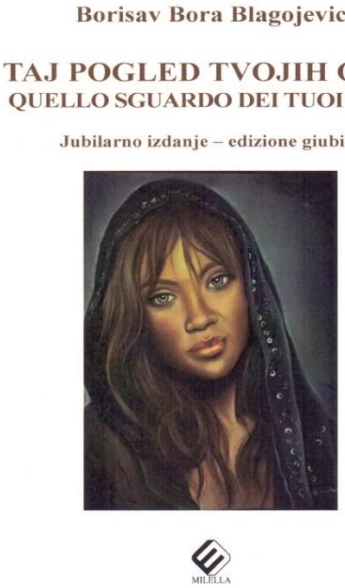
Вода твоја долину напаја
око тебе свуд се чује граја.
Ту су баште, њиве и ливаде,
вредни људи ужурбано раде.

Кроз врбаке свуд се љубав шири
срећне птице, срећни и лептири.
Срећни млади што те обилазе
и рибари што теби долазе.

Borisav Bora Blagojević è nato l'08.05.1954 a Ravna Reka (comune di Despotovac). Vive e lavora a Ćuprija. È presidente del club letterario "Dušan Matić" a Ćuprija.
Borisav Bora Blagojević je rođen u Ravnoj Reci (Opština Despotovac). Živi i radi u Ćupriji. Predsednik je književnog kluba "Dušan Matić" – Ćuprija.

ТАЈ ПОГЛЕД ТВОЈИХ ОЧИЈУ - Борисав Благојевић, Ћуприја

AMAMI ...

Amami... non bisbigliare, non dirmi nulla di
Questa brama e il desiderio che nasconde il cuore
E amami con la lontananza e amami con gli occhi chiusi
Sulle labbra miele... eh che bello sarebbe...

Amami... non voglio sentire le parole
Di non essere tua mentre io ti ho dato il cuore
Dovrei avvelenare la verità con questa lontananza
Avere solo la speranza... eh se avessi saputo...

Amami… con le parole toccami il cuore
Sul mio palmo la tua anima dorme
Come il cielo blu avvicinati alla terra anche tu
Che sei lontano non è colpa mia.

Amami... amami quanto vuoi
E vorrei un sorriso che ti risplenda sul viso
Quando con me l'amore dividi
E quando la luna dal cielo le stelle toglie

Amami... finché il desiderio ci unisce e i cuori cercano
Quel velo della felicità, quella parte del sogno
Perché la vita è amara, di nuovo ci inganna
Ma dove sei ora tu e dove sono io

Amami… con la lontananza e non dire nulla
Solo domani vorrei sentire le tue parole
Stasera desideriamo che tutto dolga di meno
Perché sappiamo che è già tardi, tardi per tutti e due

Amami ... stanotte sai, che desidero
Un domani migliore
Stanotte divido tutto solo con te
Attendendo giorni felici.

ВОЛИ МЕ...

Воли ме... не шапући и немој ми рећи
Сву чежњу и жељу коју срце крије
И воли ме даљином и воли ме жмурећи
На уснама мед... ех лепо ли је...

Воли ме... и нећу више речи да чујем
Да нисам твоја, а срце сам ти дала
Зар даљином истину да трујем
И надањем само... ех да сам знала

Воли ме… и речима у срце такни
На моме длану душа ти снива
К' о небо плаво земљи се примакни
Што си далеко ја нисам крива

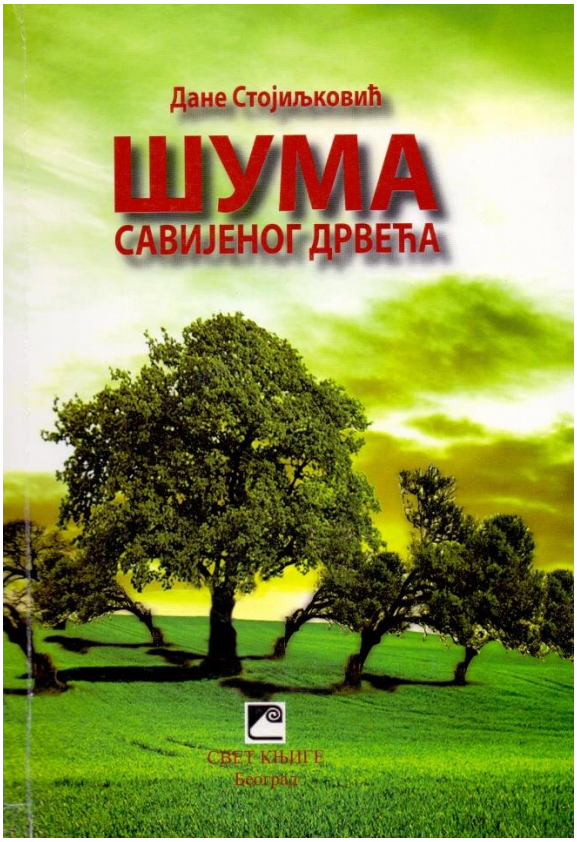
Воли ме... воли ме колико желиш
И осмех крај мене нека ти сине
И са мном само љубав да делиш
Кад месец звезде са неба скине

Воли ме… док жеља спаја а срца траже
Тај облак сређе тај део сна
А живот је горак опет нас лаже
Јер где си ти и где сам то ја

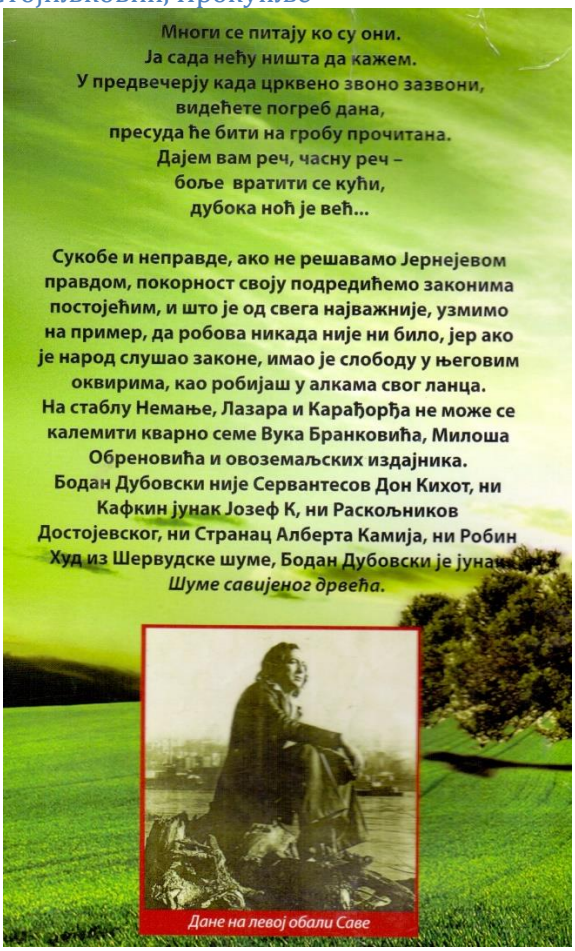
Воли ме... даљином и ништа не збори
Тек сутра да чујем речи твоје
Вечерас желимо да све мање боли
Јер већ је касно, касно за обоје

Воли ме... и опет не кажи гласно
Шапатом реци некој другој жени
И без клетве обећања и лажи
Нек вара твој поглед заљубљени

Воли ме... вечерас знаш да желим
Да биће боље сутра кад сване
Вечерас ово с тобом само делим
Због сусрета што чека боље дане

ШУМА САВИЈЕНОГ ДРВЕЋА - Дане Стојиљковић, Прокупље

ПУТ У ДУБОВО

Први аутобус је полазио у седам часова. Путујем за Дубово. Кад тамо тетка Васка лежи на самртничкој постељи. Двадесет и више година није кренула из Дубова. Неписмена жена, а увек, кад дођем овамо, хоће са мном да разговара. Овде, у селу, нема више никога, све остале празне куће, само ту и тамо по неки старац или старица. Слушају радио или гледају телевизију. И то им је једина тема за разговор.

- Чујем - каже она са сузама у очима - тамо негде на равном пољу, где је започела одавно наша несрећа, мајка повела сина њиву да оре и наишли душмани и убили јој сина на очи...

- Да... - промрмљах себи у браду - тужно је то, тетка.

А она се подиже до пола из кревета и зачуђено ме погледа...

- Није то тужно, - поче она умирујућим вапајем - у сваком рату су нам убијали децу на мајчиним грудима. Наша мајка се навикла на такве страхоте. Сваки наш рат је био дивљачки и крволочан. Али све мајке су ипак биле храбре, здружено, пркосно и стоички гледале како им непријатељ скрнави и убија децу. Данас, у миру, тридесет и више година после рата, страшно је то што друге мајке срамно ћуте. То је животињски егоизам. Ћутање и послушност најдуже човека држе у ропству. Имају ли оне децу? Имају ли оне срца? Какав ли ће оне пород изродити? Осећају ли оне шта значи убити сина на мајчиним грудима? Зар су све жене данас толико неписмене, отупеле? Зашто ли су ишле у школу? Шта ли су тамо научиле...?

- Ма не, - рекох ја - писмене су сада све жене код нас.

- Писмене! - настави моја тетка ... - е, мој синко, није писмен човек ако зна да чита и пише, заврши све школе, постане доктор, професор или академик. За писменог човека треба много више. Где му је достојанство, где су му људске врлине од природе дате?

Уништава ли та ваша школа све што је људско у човеку или је само чудна фабрика која производи роботе? Људе без икаквог самопоштовања и морала? Уме ли тај писмен човек да брани правду и кад му право не треба? Да ли га боли нешто и кад није болестан? И кад има све што му срце хоће, мора да се разликује од животиње. Човек је светиња, нико и ништа не сме да га повреди, да га игнорише, да га лаже, да било како и на било који начин угрози људско достојанство, да му ломи кичму, пљује у образ, скида боју стида са лица!!! То су слова наше неписмености!!!

Гледам пре неколико недеља на телевизији како дебели старац Стане Доланц, и преко екрана се осећа његов мирис и задах масноће, пред свим светским новинарима у "Центру Сава" дебелом ручетином лупа о сто, куне се и пече, жари и пали како ниједан тенк није ушао у тај побуњенички град. Само после недељу или две дана, душа ме заболела кад једна мала девојчица преко телевизије изјављује да јој је најтеже било у животу када је на улицама тог истог града видела тенкове и топове.

- Па да, то је веома тужно ... - слегох раменима.

- Ма не, - поново се тетка Васка подиже на пола - страшно је то да се један такав човек, који не може да предвиди ситуацију ни за три дана унапред и не зна да се истина не може сакрити, налази на тако високом положају. Зар такви воде овај народ? То само може код вашарског света. И дете се кажњава кад лаже, кад погреши. А он се и даље, без имало стида и срама, појављује на телевизији. Баш га брига за народно мишљење. А требало би и кад га зову да бежи. И тај много писмен народ га и даље гледа и слуша. Нађи ми у читавој људској прошлости тако дивљи и нецивилизован народ који му не би окренуо леђа.

Други пут сам га гледала како се јавно, на телевизији, свом врховном шефу Јосипу Брозу, као члан некакве људске уоквирене енергије, опет куне и пече на жару да ништа друго не може да буде осим члан његове организације. Изгледа да он, а можда и његов шеф, уколико се оба не пресвлаче истовремено у лисичје коже, не знају да је за сваку хуману, људску организацију најважније да њен члан прво треба да буде човек. А овај просто дрхти, мења боју као у оној народној песми "Камелеон": из године излази/у другу улази/полако се спушта/низ длаку/свакога дана/осмех му је/ жива рана/на лицу. Ej... сто лица у једном дану! Тако убедљиво лаже свог шефа. А и шефу је то мило и драго. Можда његов шеф воли само послушне, подобне и као псе одане људе, тако да им одузме, уништи свако људско достојанство. Шта се то збива са тим шефовима? Они као да не знају да кад имају у својој служби што способније људе да су и њихове организације веће. Још стари народи су говорили да се величина и богатство једног робовласника цени према томе колико он има паметније и способније робове. Зар није још деда Милан Антанасковић говорио што синови постигну већи успех то више потврђује величину и богатство њиховог оца. Није се он плашио за свој живот и своје богатство, он је стрепео само како ће његова деца да га наследе. Отац који остави своју децу у дуговима, сиромаштву и раздору није достојан никаквог поштовања. Гроб му треба одмах уништити, разорити.

- Да ... - као да сам само чуо последњу реченицу тетка Васке, устадох и онако уплашен од тог страшног заборава својих предака ужурбано рекох:

- Морам да пођем одмах на гроб мајке и оца.

- Иди, - рече сасвим мирно она - њих је живот лепо однео. А твог деду однела је тешка младост и дуга старост. Сети се и њега, од свих двадесет и неколико унука он се са тобом највише поносио.

УРНЕБЕСНО И УЗБУДЉИВО ПРОЗНО ДЕЛО - Мићо Цвијетић

Дане Стојиљковић: *Шума савијеног дрвећа*, Свет књиге, Београд, 2016.

Постоје писци, истина ретки, чија је биографија готово подударна са њиховом аутобиографијом. Наравно, не у буквалном, дословном смислу. Међутим толико су преплетени и умрежени живот и стварност тако да није лако разлучити шта је у њиховом делу реални живот и лични доживљаји, а где почиње имагинација. Односно, код којих танка линија раздваја лични живот и пресну, имагинарну стварност.

Међу такве писце спада и Дане Стојиљковић, ретка и особена књижевна појава, особена по своме животном стилу и ставу, односу према људима, друштвеним токовима, приликама и процесима, владајућим политикама и идеологијама, наметнутим и клишираним националним и културним политикама, интересном патриотизму и родољубљу ... Специфичан је по односу према свакоме и свему, човеку и Господу, па и себи самом. Они који га много дуже познају, верујем, прихватиће бар део ових личних запажања и опсервација.

Дане Стојиљковић спада и у оне ретке, не само писце већ и појединце уопште, који су заводљив сјај метрополе, макар био он и варљив, заменили за сивило и чамотињу провинције. Вратио се, после свега проживљеног и доживљеног у Београду, бесног, бурног и урнебесног, у своје родно Дубово, где се, изгледа, осећа најкомотније. А и нема где другде да побегне, осим, кад куцне судњи час, у небеса. У своме дубовском скровишту и заклону, најслободније може да хули на живот и људе, па и на звезде. Што је чинио, вероватно, откад је угледао овај свет, а у својој списатељској авантури од првог заметнутог слова. Он је таква људска природа.

У таквом духу је и биографска чињеница, која сведочи да се Стојиљковић ушанчио и још даље од свога родног места. Реченица исписана на крају белешке о писцу, управо у прозном делу *Шума савијеног дрвећа,* о коме вечерас говоримо. «Данас ради и живи на двадесетак километара од Дубова, у својој планинској кући (без воде и струје) са широким погледом преко зелених долина трију река и снежних врхова Суве планине – све до Владивостока и Земље излазећег сунца». Сјајно! Одатле је писац, сада у зрелом животном добу, загледан у широке просторе и даљине. Као што је некад давно, у младалачким данима, о чему сведочи фотографија у истој књизи, седећи на левој обали Саве у Београду, био загледан у реку, у заносу снатрио куда отичу њене воде. Какав сличан призор налазимо и у једној песми Растка Петровића, али у њој је реч о Дунаву. Све је ово сума животног избора Данета Стојиљковића, својеврсно прометејство, суматраизам и лудизам – цена којом се плаћа неспутана слобода.

Када се у књижевним круговима помене име Данета Стојиљковића, већини ће пред очима синути његов песнички лик. Он је пре свега познати песник и боем, бунтован и необуздан, каквих, нажалост, све мање има. Јер, поодавно је минуло време оне праве и славне песничке и уметничке боемије, којој је и Дане припадао. Нестале су генерације оних који су сањали и захтевали могуће и немогуће. А ретки, којима је и Дане припадао, чега се чак ни данас потпуно не одриче, по сваку цену. Све ово садржи његова поезија. Књижевним средствима претаче стварност у упечатљиво певање, чији је био непосредни сведок и судионик. Експресивно поетички уверљиво, урнебесно и личним, бунтовним ставовима поткрепљено.

И књига *Шума савијеног дрвећа* на томе је трагу, само у другом и другачијем књижевном медијуму. Проза Стојиљковићу омогућава да шире и експлицитније разгрне и маркира просторе у којима се кретао и креће и у својој поезији. Поезија је, ипак, минијатурна слика луцидно ухваћеног тренутка, а проза један цео разлистани атлас у коме су, понекад и до детаља, литерарно уверљиво и динамично топографисано једно време и простор, друштвене прилике и односи, са делатним актерима на јавној или затамњеној сцени. У самом наслову

књиге апострофирана је алегоријски снажна порука, под чијим окриљем на високој температури све ври и кључа. А главни јунак и наратор, Бодан Дубовски је у самом средишту ужарене вулканске лаве, од прве до последње странице.

Ово је узбудљива, урнебесна, највећим делом романсирана аутобиографија Данета Стојиљковића, алиас Бодана Дубовског. Па ако понешто није дословно подударно са ауторским ликом, већ је вешто маскирано, оно макар личи на њега. Централна места романескне радње су београдска Палата правде, Прокупље и Дубово. Поменута правна институција снажно је разоткривена изнутра, иронизирани су и карикирани, можда и претерано, сви њени правни механизми, поступци и људски односи. Сјајно је, готово кафкијански, захваћена чиновничка поданичка и идеологизована психологија. Палата правде је, по наратору, «личила на осињак», била пијаца «на којој се продају људске душе». На позорници високе правне институције, у једном живом мравињаку, дефилује армија запосленог народа, различитог по образовању, идеологији, погледу на свет, људским и моралним особинама. По пословима који су им примерени, али и задужењима која су им по њиховој људској природи иманентна или наметнута.

Актер, посматрач и наратор Бодан Дубовски, млади правник, део је готово фантазмагоричне машинерије привидне правде, сложеног организма који, такође, на чудесан начин функционише. Поред судија, шефова, адвоката, клијентеле, идеолошких правоверника, надређених и подређених, шарене гомиле бирократије и чиновника, у видокругу су разни каријеристи, Климаћи, како је једаном од њих писац наденуо име. А и многе друге према њиховим карактерним особинама, у Палати правде или, касније, у прокупачкој партијској и политичкој номенклатури именује. На позорници или иза кулиса су разни превејанци и блефери, набеђени стручњаци који су похађали вечерње, револверашке школе, чиновници различитих фела и задужења, манипуланти масом, полтрони, поданици, доушници, шпијуни, потказивачи, вагабунде, разне сподобе прекривених лица, продавачи идеолошке магле ... Ликови са универзалним литерарним моралним карактеристикама.

Нарочито уверљиво је приказан женски свет: разне службенице, кафе-куварице, чистачице, љубавнице, жене високо позиционираних политичких, па и војних персона. Као што је, рецимо, Жила, а наратор је био «само неплаћени дорадник њеног генерала». Поред Жиле, ту су Бика, Рада, Соња, Надија, Дуда, Јана и друге, које су у различитим улогама у правничком колективу, у «шуми савијеног дрвећа». Са којима Бодан Дубовски успоставља различите и променљиве односе, од пријатељских до љубавних и прељубничких.

Све њих скенира сатирично-иронично Боданово око, који је, најчешће, у епицентру збивања, а и сам није сасвим безазлен и невин. Он је песник, правник, боем и побуњеник, кафански ноћобдија, судионик различитих теревенки, мајстор скандала, туча и сличних представа, у колективу и изван њега, коме чак и суде. Покушавају да му поломе кичму, «да ме пресаде у шуму савијеног дрвећа». Карикира зборове радних људи, прославе и теревенке у колективу и на путовањима, различите перверзије, па све до самоубистава «у земљи радничких снова». Захвата и шири друштвено-политички контекст, побуњеничку 1968. и друга догађања. А све ово, повремено, гарнира својим сатиричним и алегоријско изузетно потентним својим стиховима. Својим лудистичким поступцима Бодан разбија привидну, вештачку и лажну хармонију социјалистичког колектива послушних, разоткрива лице и наличје једног система, идеологије и утопије. При чему не таји ни свој лични каприц, пркос и инат.

Ово је урнебесна проза, слика колективне психодраме, са бројним хуморним и парадоксалним ситуацијама, драмама са снажним заплетима и расплетима, лудим сновима и еротским набојем. Динамична прича и причање, са препуно луцидних, сатирично-ироничних духовних вратоломија, настављена је и у другом делу књиге *Шума савијеног дрвећа,* када се центар

збивања премешта у Прокупље и Дубово. Бодан Дубовски, правник по професији, а песник по изворном хабитусу, и у Прокупљу је «општински чиновник најнижег ранга». Таква позиција му, изгледа, управо одговара, да из свог кутка, али са свога песничког кафанског престола, са терасе «Хумке ума», посматра и скенира свој завичајни микро центар света. У основи, па и у појединостима, у њему је пресликан живот метрополе, али је и са неопходним зачинима и додацима, који изда'но нуди арома провинције.

У првом делу књиге је савршено, изузетно литерарно ефектно, одсликан микрокосмос Палате правде, а њен други део је са више документарних детаља, са препознатљивим догађајима, друштвеним, политичким, ратним, идеолошким, националним, патриотским и другим вратоломијама, путевима и странпутицама. Наравно, и са актерима, из самих политичких врхова, до оних господара људских судбина на локалном нивоу. Именованих или под карикираним псеудонимима, које, верујемо, није тешко препознати. Нарочито овде, на локалу. Овај део књиге је и са много више поезије Бодана Дубовског, функционално уметнуте у прозни текст.

И након повратка из Београда у Прокупље, наратор се нашао у сличној мишоловци, од које је побегао. Он исказује презир и « према једном таквом магареће м граду», његовој општинској политичкој и променљивој идеолошкој номенклатури, старим и новим народним усрећитељима, пре и после «Милостивог анђела», бомбардовања, наводних демократских промена, паљења Скупштине и других собитија, до злогласне «Сабље». Са пуно приповедачког ероса и сатирично- иронијске оштрине, бурлескних вратоломија, као и у првом делу, Дане Стојиљковић, приказује стања, људе и догађаје. Портретише уверљиво актере: партијце, општинске чиновнике, официре, полицајце и књижевнике, у којима види «сво долазеће лицемерство Србије». Без чврстих националних стубова и образаца, моралних кодекса и упоришта. Приказује атмосферу, догађаје и ситуације. Па и књижевну и културну сцену. Сјајно портретише господаре и поданике, улази у њихове душе, поступке и психологију. И уз горак, повремен, смех. И овде прави урнебесне сеансе и преступе, због којих ће сести и у судницу. На крају, као песник, наратор се оглашава клетвом, подобном оној Лазаревој, косовској. Завршни је «Оче наш». Попови подигоше крстове, «да зауставе сотону», у одори Петог октобра. Запалише свеће и тихо запеваше «Оче наш». Тако, при крају дела, реферише наратор.

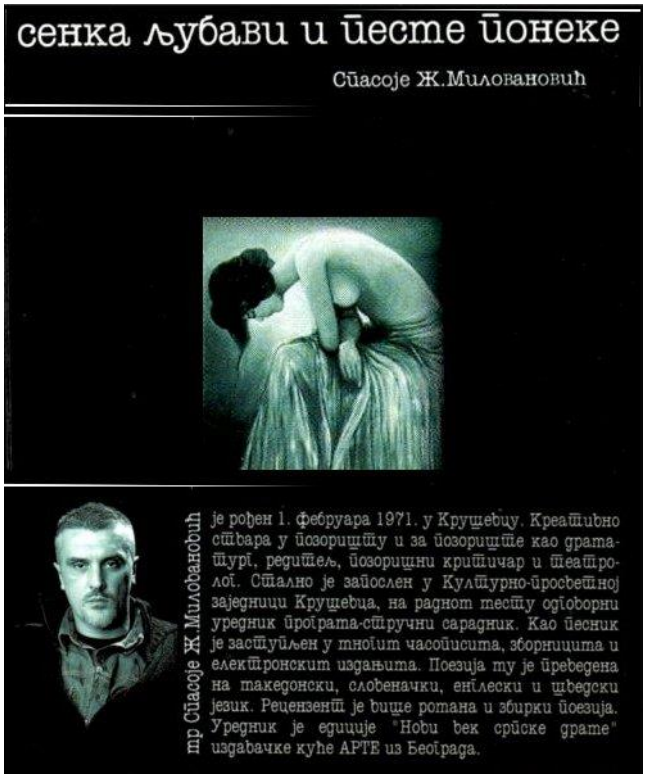
Кафански сто Бодана Дубовског на тераси «Хумке ума», место је окупљања многих, «као спаситеља њихових душа». Одакле, као и раније у Палати правде, живот и свет изврће наопачке, демонтира све, уз луцидне цаке и досетке, мале хуморне представе, пркос и инат, па и испаде и прогоњења. Ради се о прози и са финим лирским, путописним детаљима, посебно са Хисара. Гледано у целини, *Шума савијеног дрвећа* је «бурлескна хроника нашег времена», како лепо сумира писац кратког поговора професор Миливоје Јовановић. Добро и лепо звучи и ова његова реченица из истог текста: «Бодан Дубовски није Сервантесов Дон Кихот, ни Кафкин Јозеф К, ни Раскољников Достојевског, ни Странац Албера Камија, ни Робин Худ из Шервудске шуме, Бодан Дубовски је јунак Шуме савијеног дрвећа».

Дане Стојиљковић је написао изузетно занимљиво и узбудљиво прозно дело, које личи на њега. Кроз лик наратора Бодана Дубовског гради властити аутопортрет. У романескном делу, са затегнутим струнама до самог пуцања, пуном страсти и ватре. Обликује, наиме, наш писац својеврстан мит о себи. Наратор је пишчев двојник, његова слика и прилика.

(Изговорено на промоцији књиге у Библиотеци «Раде Драинац у Прокупљу, 18. 5.2017.)

Мићо Цвијетић

Сенка љубави и песме понеке – Спасоје Ж. Миловановић, Крушевац

У Белој сали КЦК у среду 09.09.2010. године у 19:00 у организацији Културног центра Крушевац, одржана је промоција књиге Спасоја Ж. Миловановића *СЕНКА ЉУБАВИ И ПЕСМЕ ПОНЕКЕ*. Како је Спале члан сајта www.poezijascg.com (некако је све ту и почело), а драматург по занимању и редитељ по опредељењу, приметан је био оригиналан приступ у реализацији ове песничке вечери, тако да смо присуствовали једном од неуобичајених приказа књига у препуној белој сали КЦК... Наравно и рецензенти књиге: Гордана Влаховић, Јелена Протић -Петронијевић и Миланка Милосављевић -Милосављевић и гости на промоцији: Миодраг Јакшић, Миломир Бата Цветковић и Љубодраг Обрадовић, као и глумци који су казивали стихове из књиге: Лидија Ужаревић и Дејан Тончић, били су оригинални и непоновљиви...

и иде и иде човек...
а где, иди за њим па види...

(Живорад Миловановић)

Гордана Влаховић

Јелена Протић Петронијевић

О ЉУБАВИ, И ПОНЕЧЕМУ ЈОШ - Гордана Влаховић

(као лако и лагано)

Спасоје Ж. Миловановић, драматург, редитељ, театролог и песник, и још понешто, сложио је у своју прву књигу песама именом СЕНКА ЉУБАВИ и песме понеке своје песничке радове, поделивши их на четири поетска круга, илити циклуса. Да се може очекивати сасвим неконвенционална творевина, пажљивом читачу јасно је и пре но што стих забруји. Да се, наиме, уочити време настанка песама, означено испод наслова (1971 - 2010). Аутор је рођен 1971. Значи, рођењем је запевао или проплакао што се у стиховима често преплете и тешко дели. Кратким мотом којим цитира Живорада Миловановића, свога оца, усмерава се ка човековом трагу. Своје пролошко обраћање једном песмом означио је ироничним предлошком: Уместо методолошког увода. Називи циклуса којима прати човечији траг пре њега зацртан, те и сопствени оставља за друге, одступају од уобичајених. Песник (или како књижевни критичари, теоретичари и професори воле да кажу - лирски субјекат) очито користи своја знања из драматургије и театрологије, помало пркосно, шеретски се поигравајући клишеима, те четири поетска

циклуса гласе: СЕНКА ЉУБАВИ у социо-културолошким околностима, СЕНКА ЉУБАВИ у сопственом контексту, О поетици СЕНКЕ ЉУБАВИ и Уместо закључка. Тематски се циклуси не затварају већ се преливају и проширују увођењем нових мотива и асоцијативним повезивањем.

Наоко лагодно, наоко као успут, па подсмешљиво, ласцивно на моменте, неког да насмеје, неког да мало лацне, да можда кога затекне распусним изразом. Испод тог лако - лагано има опрости, и помало згађености на овештале лажи и пренемагања, на свет без праве љубави. Песме еротске нису само то; ни псовачки стихови нису псовања ради само, ради струјног удара на устајалим књижевним вечерима. Иза тог правог слоја комотности као да тамни подземни корен пушта змијасту травку златицу која се пијавично прикачиње за фине биљчице детелине са четири листа. Упреда се и стеже, и разастире тамнина неуспеха, општа какофонија „мемљиве земље". Ништа на овом свету није лако, и никоме: ни мраву, ни цврчку, а ни човеку који није сигуран гледали „мајмун себе у зрцало".

У неколико махова песник (лирски субјекат, да) дотиче тему трагања за идентитетом (ко си, шта си, зашто си). У песника је стално присутно двојство. Искуственим поимањем долази до сумње у спас и на небу, и на земљи, уз експлицитну мисао да су револуције давно појеле сопствену децу, те и онај грч у речима „црни Спасоје" јесте разумљив и близак. Друга страна Спасоја, песника, потискује оно црно (јер и црно може црње бити), те исплива дионизијско слављење живота: жели да загрли белину, и смех, и жену, и поља, и чашу пуну капљице.

У другом циклусу СЕНКА ЉУБАВИ у сопственом контексту на мах превари читаоца. Учини се да је омекшао, да је љубављу опитомљен, а онда запева духовиту Ајде да се коцкамо, те еротску Домаћинску, па мало шенлучећи са вечним темама демистификује вековну мушко-женску причу. Као на клацкалици, свој немарно-жонглерски исказ преводи у медитативну структуру, и у трећем циклусу, и до краја. Не може да се не подсмехне отуђењу у свеопштој помами визуелно-акустичких техничких теоретисања, и умрежавајући као у паукову мрежу зависника; нема ни љубавника, ни правих саиграча у невиним дружбеним чарима игре удвоје. Но, није баш све за подсмех, ни за жонглерско поигравање. Буде и финог чулног доживљаја после чега се озари сунце у очном виду. Изда се уоквирени нежник иза распусних речи и натуралистичких слика. Ако је осмех вољене добродошлица дана, ипак ће лирски субјект наћи начин (и научити) како се осваја жељена. Женско је проницљивије но што мушкарац мисли. Осетиће се жена која је „потаман", а онда, нека Њега, (или - Га) и убије „високи напон". Није штета! Зна да разодене прељубу на чин, на дело, без сентиментално патетичних украса, да се подсмехне праштању као моралној вредности. По завршеној прељуби и задовољених чула стихује се

... ја ћу да те отмем
а тај твој
после може да изиграва
бановић страхињу
баш ако хоће
(Хајде да слушамо кишу)

Утицај позоришног живота код избора теме на може се заобићи, нити аутор то жели. Асоцијативне везе са позоришном литературом неизбежно је, те читалац среће и Отела, и дотиче Троју, и античку Грчку, и упознаје главне глумце и сујетне глумице.

У основи свега је ипак жудња за љубављу (Могао бих, Признајем, Да нема неба ...), о чему год певао и чиме год се човек бранио. На страну скривање у (повремено) бахата квази равнодушност која се пажљивим читањем и чини као застор, одбрана; додуше често духовито иронично, са игром речи и инверзијама, на моменте разгаљујућа, за естрадно казивање сјајна. А душа песникова? Душе ионако нико није прочитао до краја. И кад песник „распродаје снове", у свеопштој распродаји, није се лоше дочепати којег слова, речи, песме. Зашто?

... да се изразиш
да се запамтиш
да преживиш
(Распродајем снове)

Да се песмом спасеш.

Уместо закључка управо аутор признаје оно што од почетка слути. Сенка његове љубави је неизбежна пратиља, коликогод неухватљива и променљива била, у измицању. Ослобађања од ње нема. Треба схватити као фину пошалицу наслов последње песме у књизи. Спасоје Ж. Миловановић има времена. Нема времена за ситна расипања снаге, за успутне слабости, за патетична утешна самосагоревања. Има времена за предности које издваја. Предност даје животу, у снази, у моћи себе свесног, у љубави живој.

Спасоје Ж. Миловановић уме да се поигра и народним исказима (пословица, клетва, заклињање) и да их уклопи у свој урбани, свежи, помало дивљи, помало нежни поетски исказ. Дужина стихова варира; преовлађујуће је кратак, ритам је убрзан баш као и пролетање збивања у нашем захукталом добу. Поезија Спасоје Ж. Миловановића чита се (без досаде), репери је могу на свој начин казивати, а најбоља комбинација јесте да се аутор одслуша и одгледа док стихове казује. Ако буде прилике, не би је требало пропустити. (Прилике се не чекају, оне се стварају.) Имала сам задовољство да аутора слушам.

Гордана Влаховић

ИГРА СЕНКИ - Јелена Протић-Петронијевић

Ако би прва књига поезије Спасоја Ж. Миловановића могла да стане у једну реч, онда би та реч била - игра. А шта све може бити игра, о томе би се могло размишљати, пре свега о томе да је игра важна одредница уметности.

Има у књизи СЕНКА ЉУБАВИ потребе за игром, иако је љубав подлога, основна боја, сенка сенке, сенка позоришта, сенка неба и ко зна чега све још. И кад песник, на тренутак примети: ако се од сутра више не буду писале/љубавне песме/онда то нико неће опазити/неће постојати стварна потреба- остаје потреба за игром и наговештај љубави. Макар од свега остала само сенка.

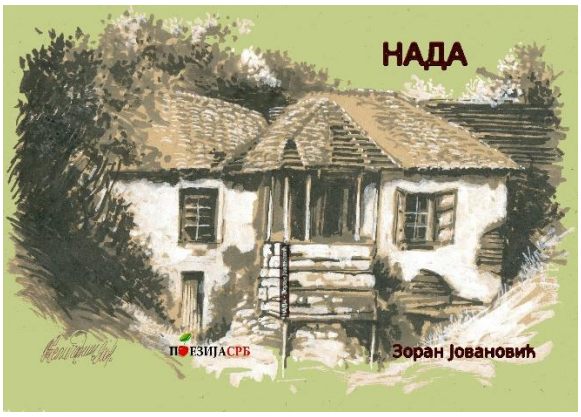
У овој првој књизи песник трага за сопственим изразом и налази га негде у рушењу очекиваног, у експерименту са народним искуством преузетим на разне начине , у варирању тема и термина из позоришног живота , у испитивању граница допуштеног... Песник сам себи одређује границе, па оне сежу до Фиџија, Лос Анђелеса и назад, подно Јастрепца, до царског града. И, да, песник не користи велика слова по правилу, него само понекад, кад је њему важно. Да ли је свет за њега то познато глобално село, па га уједначава малим словима, као и неке људе, јунаке драма, типске ликове? А поезија допушта много? Свака реч кошта, а она објављена има посебну цену, верујемо, зна и овај песник. Ако не зна, открије ускоро.

Ипак, ниједан аутор није сам над белим папиром док пише, иако мисли да јесте. Испред њега, био тога свестан или не, стоји све оно прочитано, виђено, наслеђено од других, и, кроз тај филтер пролази његов одраз на папиру. Спасоје иде, кроз сопствену игру, понегде и стазом Васка Попе и то му је комплимент. Попини елементи љубавне поезије поређани су на Спасојев начин, тај ребус неко примети, неко не. Језичке асоцијације примећују се лакше, служе и за разбијање патетике, обзиром да је љубавна поезија у питању. Ипак, снажна, изворна потреба за исказивањем експлозије осећања, понекад умотана у вишесмислену еротску свилу упркос укусу јефтине ракије и сировој снази у оптицају, увршћује ову књигу у ред љубавне поезије. Упркос сумњи аутора.

Јелена Протић-Петронијевић

НАДА - Зоран Јовановић, Лесковац

ЗАИГРАМ СЕ ПЕСМОМ

Захваљујем се песницима који су ме, својим песмама, инспирисали да на њихове стихове напишем глосе.

Опустело село под планином јеца
Као да је ране задобило ратом
На ћувику једном где се ветри роје
Оста трошна кућа облепљена блатом.

Слободан Јовановић - Стубички

Прашњавим сокаком не чује се вриска
нестала је граја, отишла су деца,
шипак, брођ и чичак тарабу притиска
Опустело село под планином јеца.

Низ калдрму пусту фрула се не чује
младенце не вози кочија с' дорaтом
а црквено звоно болно одјекује.
Као да је ране задобило ратом.

Замиришу тугом тек дудови зрели
петли као некад сад јутром не поје
Храст посечен стари по ком смо се пели
На ћувику једном где се ветри роје.

Сећања ме држе на људе из села
и легенду памтим о коњу крилатом
у дворишту нашем где су била прела
Оста трошна кућа облепљена блатом.

Проф. Др Миливој Вулић, Љубљана: Уф, Илић Војислав. Довољно за критику. Све јасно кристално, не уврће ми мождане вијуге разумем ли или не. Знам шта каже, знам за чим тугује. 13.10.2016. год.

Уморном од свега у смрт ми се жури,
Јер видех заслужног како бедно проси,
И ниткова што се богато кинђури,
И оданост како понижења сноси,

Шекспир, сонет 66

И пожелим тако да одем далеко
побегнем од себе, скривен у чахури
ил' да одем тамо, где ме чека неко
Уморном од свега у смрт ми се жури.

У овом животу к'о авет нестваран
некад бејах човек који се поноси
а сад падох тужан, у све разочаран
јер видех заслужног како бедно проси.

И пожелим зато нестати у бури
Да не гледам ужас који живот носи
И ниткова што се богато кинђури

Док поштење голу кору хлеба проси
гледам олош како светом се шепури
И оданост како понижења сноси.

Нена Миљановић, Лозница: Ма не да је сонет, него СОНЕТ, и то боме поштен, сва сонетна правила испоштована, да сад не паметујем о овој дивној певљивости која тече као слап, и нигде да запне, ритам, метрика савршена рима, све. А тема да зајаучеш!

НАДА ПОСЛЕДЊА УМИРЕ

Ваљда због тога што је на дну
ковчега
па док дође на ред!

Зоран Јовановић – НАДА

На коњу са хватаљкама... Љ. Обрадовић

Е сад, како написати приказ књиге поезије НАДА, кад Зоран неће да плати тих 50 евра?

Прво, писати забадава, за славу. Како је песник славан и писац приказа то може постати.

Друго, како пишеш џабе, можеш писати шта хоћеш. Песник нема право да се љути. Није те платио да га дижеш у висине и о њему смишљаш оде. То је бре, критика, права, ненаручена.

Зато ћу ја ићи изокола, па ћу на почетку, мало о Софронију Певцу. Наиме, под тим псеудонимом илити уметничким именом је Зоран објавио прву песму на сајту ПоезијаСЦГ давне 2006 године, прецизније 17 јануара. Та прва песма била је песма на КРИЛИМА МАШТЕ. Пошто је прва прочитаћу Вам је, јер све што се догоди први пут, мора да је и добро, мада многе кажу да боли, а други да се први кучићи у воду бацају...

НА КРИЛИМА МАШТЕ

На крилима маште
летећу ка теби,
да ти љубим усне
и милујем груди,
у заносу страсти.

Шаптаћу ти тихо,
ти си моје сунце,
ти си моје мило
и сањиву главу,
спустити у крило.

© Софроније Певац 2005

Иако баш и нисам сигуран да иза Софронија Певца стоји Зоран Јовановић, на основу саме песме, а познајући Зорана данас, смео бих да се кладим да је то баш он. Ако изгубим, то је само несрећни стицај околности, због мале квоте.

А онда се у јавности појавио Зоран Христов и на сајту ПоезијаСЦГ објавио 7. фебруара 2016. године песму НЕ ПИТАЈ МЕ. И наставио да пише под тим псеудонимом све до песме ЧАЈ коју је написао 1. августа 2017. године. И сад се Зоран Јовановић ту нешто буни што његову песму НЕ ДИРАЈ МИ... (ћирилицу), потписују неки други.

Прво, краде се нешто што је добро. Друго, сам је унео забуну са тим силним псеудонимима. И треће, ради истине, песму НЕ ДИРАЈ МИ ... (ћирилицу) Зоран је објавио на сајту ПоезијаСЦГ још 30. децембра 2009. године, што је знатно пре од 5. фебруара 2016. године, када је неко други исту песму осликао и објавио. Или је по среди нека велика забуна са тим именом аутора стихова???

НЕ ДИРАЈ МИ!!!

Не дирај ми ћирилицу, не дирај ми српско писмо,
не отимај српству душу, постаћемо то што нисмо!
Не дирај ми у наслеђе, породичну традицију,
не отимај српско чојство, не прекрајај историју!

Не дирај ми Православље, учитеља Светог Саву,
порекло ми не отимај, не дирај у крсну славу!
Не дирај ми Обилића, ни све српске витезове,
не дирај ми у светиње, што се славе кроз векове!

Не дирај ми Цар Душана који створи силно царство,
Косово ми не отимај, српско име и богатство!
Не дирај ми Карађорђа, хајдуке и Вујадина
Не дирај ми српске гусле, нити Духа, Оца, Сина!

Не дирај ми Свето Тројство, три прста и воштаницу,
не отимај манастире, нити стару воденицу!
Не дирај ми српска села, српске фруле и посела,
не дирај ми њиве, поља, пастирице, стада бела!

Не дирај ми запис дрво, успаванку моје мајке,
не отимај Баш Челика ни остале српске бајке!
Не дирај у бунар стари, у огњишта и вериге,
не дирај ми у иконе и црквене старе књиге!

Не дирај ми у двориште, ни случајно породицу,
не отимај славски колач ни бабину гибаницу
не дирај ми српско писмо, не отимај ћирилицу,
не дирај ми у наслеђе да ти не бих ја мамицу.

© Зоран Јовановић

Ја сам Зорана Јовановића први пут срео 28.10.2007. године у Београду, на сплаву *ОЛИМПИК*, када су се догодили Први сусрети песника *ПОЕЗИЈАСЦГ*. У срдачној атмосфери песници, који су се до тада знали само виртуелно, на интернету, закорачили су у стваран живот и провели незаборавне тренутке од 8.00 до 17.00 часова у дружењу, читању поезије и ћаскању, а било је и ића и пића. И од тад се дружимо много и често, било у Лесковцу (уз чувени роштиљ) било у Крушевцу уз неке копије тог чувеног лесковачког, или у Етно кући Слободана Стојановића у Жабару уз пасуљ, па све до Трстеника, видећемо уз шта... А једно је сигурно, уз Зоранову поезију свакако.

Заиста је Зоран Јовановић свестран, пише и афоризме, и каже да му то добро иде, чак и боље од поезије... А пише (и прича) и бајке. Једну сам ја прочитао, а колико ли је тек испричао лепим госпођицама и госпођама...

И шта да Вам још ја говорим? О квалитету Зоранове поезије у књизи НАДА? О темама о којима пише? О метафорама које користи? Не, нема потребе. Лепо рече Проф. Др Миливој Вулић из Љубљане у коментару на једну Зоранову песму: *Уф, Илић Војислав. Довољно за критику. Све јасно кристално, не уврће ми мождане вијуге разумем ли, или не. Знам шта каже, знам за чим тугује. (13.10.2016. године).

Ево, да поновим и ја оно моје чувено, што су уклапа и у Зоранов филинг, шта има да се пише о песмама и о томе шта је песник хтео да каже, поезија сама о себи најбоље говори. А уз то Зоран није ни платио да га ја у овом приказу хвалим. Нека га хвали његова поезија.

Ако ми верујете на реч, исхвалиће га довољно, да му ни сад, а ни убудуће не требају никакви критичари. Довољно је да Ви песме прочитате, или да их чујете у казивању Наде Новаковић и Зоран је на коњу, са хватаљкама, за лет у славног песника!

Љубодраг Обрадовић

ПРКОСИМ ВЕТРОВИМА - Мимица Костић, Лесковац

ХИМНА ЉУБАВИ

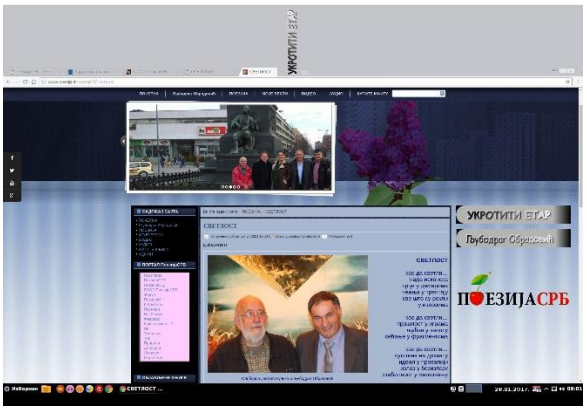
Опет о љубави певам,
испијам ту чашу заноса,
опијам се соковима
и сластима чаробног напитка.
Летим на облацима,
корачам цветним пољима,
роним морским дубинама.
Опет о љубави певам!
Пољупцима купаш моје тело,
додиром нежности будиш
заспале женске страсти,
шапатом ми душу милујеш.
Погледом ме скидаш,
лагано косе ми мрсиш,
узимаш, предајем се,
нестајемо у свету снова.
Плаштом страсти
прекриваш моје тело.
Пловимо бистрим
изворима усхићења,
узаврели вулкан буди лавину,
пламен и ватру.
Буди се у нама
дах и мирис пролећа.
Опет о љубави певам!
Сада живим
и више не сневам!

ЈЕДНА ЉУБАВНА

Написаћу једну љубавну,
док ме буде кишне капи,
гугутање голуба
и цвркут птица.
Суморно и свеже јутро,
кишом окупана
банатска равница.
Написаћу љубавну
док је још узбуркана страст
у заносу тела,
док осећам твој мирис
у постељи,
твоје вреле пољупце
на уснама,
миловања по коси,
додир нежности и усхићења.
Написаћу једну љубавну
баш овог светог јутра.
Нека остане траг
у лавиринту живота,
после ноћи без сна,
са кораком наде
и душом пуном љубави
у нови дан кренућу, Ја!

ПЕСМА О НАМА

Хтедох испевати песму
о нежним пољупцима,
о топлом загрљају.
Песму о миловању по коси,
о пољупцу за добро јутро.
Хтедох песму о дану
испуњеном музиком и смехом,
о шетњи и држању за руке.
Песму о срећи док ме љубиш
за лаку ноћ,
о заносу.
Хтедох испевати песму
о љубави и о теби.
А испевах песму о себи.

УКРОТИТИ ЕТАР – Љубодраг Обардовић

УКРОТИТИ ЕТАР - Културна повесница крушевачког краја, др Велибор Лазаревић

Др Велибор Лазаревић - идејни творац многих манифестација, али и песничке манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК која се сваке године одржава у Белој Води, на скели, укотвљеној на средини Мораве уз светлост Месеца и бакљи, и уз музику која тече заједно са реком.

Може се рећи: увек када је реч о некој књизи, реч је о човеку. У овом случају, без обзира ком жанру приписали ову књигу, у њој можемо читати о духовном лику аутора Љубодрага Обрадовића. Пред нама је једна импресивна збирка записа, приказа књига, културних догађања, рецензија..., УКРОТИТИ ЕТАР из пера Љубодрага Љубе Обрадовића, оснивача, иницијатора, саучесника бројних манифестација и културних акција у крушевачком крају, али и шире од тога. Човека који је деценијама био на извориштy, у матици културе књижевности и стваралштва уопште.

Он је својим преданим радом укидао провинцију и усправљао културне светионике у Крушевцу, Треботину, Жабару, Белој Води, Макрешану, Коњуху, Трбуњу и сам Бог зна где још. Носталгично је годинама чувао памћење на људе и догађаје, као директор Културног центра Крушевац, али и изван те функције. Успостављао је међународну културну сарадњу Крушевца са Хасковом у Бугарској, Сан Бартоломеом у Италији, Плевљима у Црној Гори.

Иако није из те струке, основао је сопствени интернет сајт на коме је промовисао мале-велике људе из провинције, за које се иначе не би ни чуло. Само на том плану уздигао је величанствену духовну вертикалу. Од оснивања 2005. до 2017. године било је 14.409.769 прегледаних страница сајта. Сада се на његовом сајту ПоезијаСРБ налази преко 12.000 објављених песама, а око 600 песника на њему објављује своју поезију. Из свега поменутог проистекло је и оснивање Удружења песника Србије - ПоезијаСРБ, које је под његовим руковођењем организовало бројне песничке сусрете, али и богату издавачку делатност, која је изнедрила и објединила српске песнике са свих континената.

Оно што је Љубодраг Обрадовић годинама стрпљиво исписивао на интернету, сада се нашло међу корицама ове књиге, како каже етар је сада укроћен. Око 40 књижевних стваралаца и културних прегалаца и 7 поетских зборника преплетено је и сплело се у једну питку приповест о тежњи једне генерације да садржајно и стваралачки живи и траје упркос разним недаћама. Пред нама се као на филмском платну смењују драги ликови наше културе и уметности, виде се и препознају њихова вредна дела и једно време.

Ово дело је зато својеврсна културна повесница крушевачког краја и шире од тога.

И зато, хвала Љуби Обрадовићу, што нас је све скупа и појединачно, овековечио у свом стваралачки надахнутом, пријатељском и добронамерном албуму. Хвала и на времеплову који ће остати иза нас.

Др Велибор Лазаревић

АЛФАБЕТ ЗВЕЗДА Слободана Јевтића Пулике

У организацији Културног центра Крушевац, 17. новембра 2010. године у галерији Милића од Мачве у Крушевцу - Цара Лазара 8 у 19:00 часова, одржана је изложба слика *АЛФАБЕТ ЗВЕЗДА* Слободана Јевтића Пулике из Француске. На изложби су поред аутора говорили и Љубиша Бата Ђидић - председник савета галерије (који је и уговорио и приредио изложбу) и Љубодраг Обрадовић - директор Културног центра Крушевац. Да атмосфера на изложби буде опуштена и угодна побринуо се својом музиком и ТРИО ЏЕЗМО.

Ево шта је Љубодраг Обрадовић (десно) изговорио као своју поздравну реч Слободану Јевтићу Пулики (у средини је Љубиша Бата Ђидић)

"Поштовани посетиоци, пријатељи културе и посебно сликарства... Част ми је да Вас поздравим у своје и у име Културног центра Крушевац и да пожелим да вечерас сви уживамо у изложеним сликама. Посебно поздрављам нашег госта, сликара Слободана Јевтића Пулику и желим му да после ове изложбе под називом *АЛФАБЕТ ЗВЕЗДА*, собом понесу лепе утиске о Крушевцу и галерији Милића од Мачве...

Гледајући изложене слике, ја сам још једном спознао истину да је нит која спаја поезију, музику и сликарство у тајну настанка света, тако јасна у изложеним сликама и пожелео сам да за добродошлицу Слободану Јевтићу прочитам једну моју песму, као знак мале пажње за његово велико дело које зрачи изворним тајнама..."

СВЕТЛОСТ

као да светли…
нада исконска
срце у дамарима
чежња у трептају
све што су рекли
у излозима
као да светли…
прошлост у играма
љубав у заносу
сећање у фрагментима

као да светли…
суштина на дохвату
идеал у провалији
излаз у безизлазу
стабилност у магновењу

као да светли…
космос паралелних светова
сјајем вечности
у трену пролазном
и душу окачену
на струји ветрова
боде иглама немира
који односе у бесмисао
трње столетних глогова
забаданих
у срце чемерно

као да живим
очекивано пропадање
сенке из разбијеног огледала
док скупљам шарени
калеидоскоп
исцурелог детињства…

а светли …
љубав у сећању
срећа у изгледима…

ипак светли…
испод облака
и свест и светове обасјава
светлост од стихова
и музике у сликама

ДОШЛА САМ ТЕБИ - Мирослава Смиљанић, Сталаћ

ДОШЛА САМ ТЕБИ

Дошла сам теби
Ко што река иде мору
Жртвовала сам ток
и своје путеве

Због тебе сам напустила
Све своје најмилије
Ти владаш мојим осећањима
Док нежно пловим морима
И чекам да ме ветар понесе
Твојим бродовима

И кад твој брод заплови
На стотине и хиљаде миља
Сети се да је у твом животу
Постојала нека
Из Град Сталаћа Мира

КУЋО МОЈА

Кућа моја стара
окречена у бело
ту је моје детињство
ту је моја душа
ту је моје тело

Лампа светли
гори гас
дођи драги вечерас

Камичком удари у пенџере
дођи после вечере
Сви тада спавају
да ти корак не чују

Ја ћу пенџер отворити
обе руке раширити
тебе драги загрлити
и у белу постељу те одвести

Постеља, као душа мека,
тебе мој вољени, чека
На сточићу букет
црвених ружа у вази мирише
моје срце за тобом уздише
На јастуку ћу ти шапутати нежне
речи
дођи драги, па ми душу лечи

Дођи када тама пада
немој срце да се џабе нада
моја тело само теби припада

ПЛАМЕН

На све стране пламен гори
ствара се буктиња права
као вулкан кад рије земљу
па тече пламена лава.

Тугу и чежњу бескрајно не волим
ја се нађох у том пламену
па стално горим,
па стално горим.

НОВОКОМПОНОВАНЕ МИСЛИ – Драган Матејић

Приказ књиге и избор афоризама
Љубодраг Обрадовић

У овој својој (већ) дванаестој књизи под називом НОВОКОМПОНОВАНЕ МИСЛИ, Драган Матејић је афоризмима исписао у ствари роман актуелног живота који нас окружује и који није баш ружичаст. Ево сижеа тог романа, како сам га ја ишчитао из ове књиге афоризама.

Одувек је сваки човек, самом себи на првом месту и жели да у животу успе. Да би преживео у суровом окружењу обавезно мора бити члан неке странке и позиционирати се у самом врху. Тако ће најбоље бринути о себи и земљи Србији.

Тај животни пут трновит је и пун кривина, али ту је култура која ће све кривине испеглати и животу дати смисао. У животу увек треба бити паметан и промућуран и све креирати себи у прилог. Ако се у томе не успе, остаје алкохол као утеха да се забораве проблеми у животу, јер не дај Боже да се дође у ситуацију да се мора код лекара. Боље је да се свако окрене природи и раду у пољопривреди, прво - природа је нетакнута, а друго - пољопривреда лековита, јер рад оплемењује и јача тело и душу и обезбеђује храну да се преживи. Ту је и љубав која ће спасити свет од политике и политичара. Али на крају остаје нам сазнање да је све у животу пролазно и да увек дође дан кад неумитно идеш у аут. Никад не знаш кад ће да куцне тај час, кад ће да ти одзвони и да мораш коначно у (Ев)рупу. Ако се надаш да ћеш се од те пропасти спасити писањем, нада ти је узалудна**. Илити...**

АФОРИЗМИ

- Дуго сам био поштен,
скоро до подне.

- Власт оплемењује душу и џеп.

- Дрина је крива јер су на њеним обалама са обе стране Срби.

- Простаклук више не пролази. Остаје.

- Напустила ме памет.
Нисам хтео да је слушам.

- Рок трајања шљивовице - до дна.

- Не да тај хирург оперише,
него пељеши.

- Пољопривреда је наша шанса
- пропуштена.

- Реч љубав, оловка најчешће пише сломљеним срцем.

- Зашто да нам деца иду у школу
кад могу у политичаре.

- Он је као фудбал.
Мало, мало, па га шутну у аут.

- Мобилни телефон је као смрт.
Никад не знаш кад ће да зазвони.

- Сви наши путеви воде у (Ев)рупу.

- Не крије се иза својих афоризама.
Слаб вам је заклон!

ШТО МЕ БУДИ - Биљана Станисављевић (екс Бабанић), Параћин

У четвртак, 20.07.2017. године у 20:00 сати у Клубу КЦК у Крушевцу, одржана је промоција књиге *ШТО МЕ БУДИ* Биљане Станисављевић. На промоцији је ауторка показала сву лепоту своје поезије. А испричали смо и причу како то да је књигу написала Биљана Бабанић, а промовише је Биљана Станисављевић. Наиме Биљана Бабанић се на првој промоцији своје књиге у Народној библиотеци у Параћину венчала са својим супругом Дејаном Станисављевићем, узела његово презиме и тако је у Крушевцу књигу промовисала као Биљана Станисављевић. Као гости у програму наступили су и Дејан Станисављевић, Мирослав Живановић, Љубодраг Обрадовић, а технички је програм реализовао Бранко Симић из Културног центра Крушевац...

Ево како је Љубодраг Обрадовић најавио промоцију у Крушевцу.

Поштовани пријатељи поезије, културе… Добро вече и добро дошли на вечерашњу промоцију књиге поезије *ШТО МЕ БУДИ* коју је написала Биљана Бабанић, а промовише је Биљана Станисављевић. Како је до тога дошло, сазнаћете у току промоције, од саме ауторке. Мени је посебно драго да је Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу у прилици да барем малчице допринесе да ова врсна песникиња своје стихове изговори у предвечерје овог топлог јулског дана у башти Културног центра Крушевац, који је и суорганизатор и реализатор ове промоције. Ја сам одувек мислио да о својој поезији најбоље говори сам песник својом поезијом, а да је то тачно уверићете се вечерас и сами, али дозволите ми да да вам ипак прочитам делић од оног шта су написали рецензенти књиге.

Песме снене и ватрене – Мирослав Димитријевић

"У текућој књижевној продукцији у Србији нисам скоро наишао на страственију и емотивнију љубавну лирику од ове коју потписује Биљана Бабанић, позната и призната песникиња из Параћина, у својој најновијој књизи „Што ме буди". То је поезија даме, у пуној животној снази и искуству, лирика искрена и отворена, слободна, без трунке лицемерја и лажног (мало)грађанског морала. Бибине песме су искрено вреле, чак ужарене дотле да успаљују машту и буде либидо. Песме изазовне у сваком погледу, пуне неспутане еротике и чежње. А истовремено, њени стихови ни једног тренутка не носе ласцивне и још мање вулгарне асоцијације, нису бизарни, већ, напротив, имају достојанство и отменост дамске руке која их је писала." (Мирослав Димитријевић)

Раскошна до расипништва - Слободан Ристовић

"Поезија је наша покривка од светлости и мириса, јато крила које тражи птице. У овој поезији, стиснутој корицама ко змијска светлица коленима, стрепња и зебња чине кланац, кроз који се провлачи мамкање. То је она Морава у жени, којом се излућује Овчар и Каблар, оједен медом до костију, па се беласа жешће од девојачких вулкана под кошуљом. Терет је бити присојкиња себи. То јој је прасак бича над њиском омице у дамарима. Она је мука себи, коју ни на једном небу неће преболети... Ова поезија од нас ништа не тражи, чак ни да је волимо, и да нам буде присна. Она је ту да буде сестра лепоти...Искрено, Слободан Ристовић"

Наравно, ја ћу, пре него што микрофон уступим Биљани, да нас поведе у раскошни врт њене поезије, за Биљану изговорити моју песму Богиња, јер је Биљана Бабанић, сада Станисављевић, одувек била и остала Богиња која својом поезијом узноси у ковитлац снова, страсти и лепоте… (Љ. Обрадовић)

ШТО МЕ БУДИ

Што ме буди усред ноћи
што ме љуби слатко нежно
Што ме црта покретима
у галопу и полако
што ме боји уздасима
што је ватру дланом так'о
Узбуркао реке вреле
на копља ми груди беле
порушио бране чврсте
отпустио све уставе
Што ме буди усред ноћи
кад сам мирна и кад спавам
Па јуриша с таквим жаром
к'о ратнике све да свети
исукао бритку сабљу
па шенлучи
као да ме од свих крије
Са бутина жеље капљу
посек'о ме так'о није

ШТО МЕ ПИТАШ

Што ме питаш
да л сам оне ноћи меке,
кад смо драги поред реке,
призивали звезде сјајне
откривали давне тајне,
пожелела да сам твоја?

Што ме питаш
да л сам оне ноћи благе,
док су твоје очи драге,
сипале по мени месец,
пожелела да сам твоја?

Што ме питаш
да л сам оне ноћи вреле,
док су твоје усне зреле,
слагале по мени немир,
пожелела да сам твоја?

Нисам могла да се сетим,
шта ми се те ноћи свети
а шта буди, где то лети,
нисам се ни макла
кад ме је дотакла
жеља твојих очију.

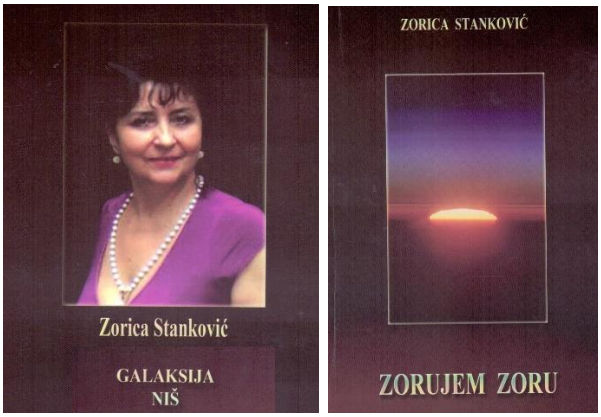
РАЈСКА ВРАТА

(посвећено песми **Можда**, Дејана Станисављевића - Месеца)

Ја никада нећу отићи
да покуцам на рајска врата
мој живот се у рај уселио
оне вечери кад су твоје песме
покуцале на врата мог срца
помиловао си ме погледом
загрлио ме осмехом
и душом угрејао
Ти не смеш отићи пре мене
јер ја ти никада нећу махати
како да машем некоме
у чијим ципелама ходам
Добродошао си увек
овако и овде
Ја никада нећу отићи
да покуцам на рајска врата
добровољно се нудим паклу
што те раније нисам срела
Ако ми упорно (а ти друкчије не умеш)
будеш махао
гарантујем овог пута ћу издржати
и сигурно ти нећу махати
нећу ни ако научиш да звиждиш
Када се ми једном
не будемо држали за руке
држаће се наше песме
зато ја никада нећу отићи
да покуцам на рајска врата.

МОЖЕ ЛИ

Може ли неки
други тренутак
да отопи
наш тренутак?
Може ли неки
други кутак
да замени
наш скривени кутак
начне белутак
да окрзне сећање
на осушени маслачак
и весели зрачак
што ми се са твоје
слике смеши?

ЗОРУЈЕМ ЗОРУ - Зорица Станковић, Ниш

ЗОРНА ТИХОВАЊА - Радивоје Пацко Миладиновић

Зорицу Станковић, као поетесу, упознао сам на једној од "ПОЕТСКИХ ПОЗОРНИЦА" у Ћуприји. Збунила ме је својим неформално-парадоксалним стиховима, у којима на специфичан, непосредан начин исказује своја осећања, сводећи их на метафору.

Зорица је поетеса са аутентичним сензибилитетом и емотивним набојем, Концизност стиха помаже јој да слике слаже у јединствене пејзаже душе, сложених расположења, младалачких размишљања, у слатке и горке сањарије, које читаоца воде кроз смисао и бесмисао живота.

Ова збирка песама, прожета је снажним емоцијама, које као плимски талас плене топлином и носе набој лаке еротике која голица машту.

Рефлексија која из њих исијава, само је у њој знаној смислености и поетичности. Препознатљиво је то у песмама "МИРИС ЈОРГОВАНА", "СИМФОНИЈА ЉУБАВИ", "БОЛ", "ЧЕЖЊА" и др.

"Љубавници оковани жудњом
маме набрекле,
сочне јабуке из недара.
Долином се разлежу
уздаси на месечини."
(Песма "Мирис јоргована ")

"Оживљавам старе слике,
како си, од нарциса моје косе,
начинио густе свежње.
Одгризао набубреле чауре од мака!"
(Песма "Симфонија љубави").

Конструкција стиха јој је телеграфски брза, скоро без ритмике, са лаком мелодијском подршком, што је чини више постмодернистичком, него класичном, али по емоционалности спада у ред лирских остварења.

Парадокс је њена основна преокопуција, без стабилне конструкције. Рефлексивна је само у појединим песмама, па се стиче утисак да јој је рефлексија само повод у реализацији композиције. Њена поезија подсећа на рад телеграфа, јер телеграфске брзе мисли, сликовите метафоре, као и ефектни блъескови, подсећају на флешеве, водећи читаоца сигурном руком од првог до последњег стиха који је најчешће поента песме.

"Убери ме,
да те опијем.
Када зажмуриш, понећу те".
(У песми "Песма беле светлости").

или у следећим стиховима:

"У трагању за срећом,
направила сам грешку.
Умрло без сведока"
(Песма- "Нерођеном")

Њен неспокој душе смењује се са радошћу живљења, љубављу натопљеном постељом, расцветалим пољупцима, топлином звука који враћа време, док чежњиво гори од несанице уместо мириса. Њега дише, а песма док на уснама навире, њега казује.

Све ове асоцијације, стиховези у души Зоричиној, осликавају стање њеног духа и осећања. Збирка је по томе јасно подељена на циклусе. Један који је љубавни и други кога, углавном, чине посвете. И остали циклуси у суштини носе префикс љубави. Било да се ради о љубави према најмилијима (оцу Владимиру Николићу, њеном Александру, деди Добривоју Костићу) било према отаџбини и родољубима који су храбро пали за спас Србије. Или пак према свом суграђанину и принцу поезије, Бранку Миљковићу. Ту је и љубав према Богу. Све је то у ствари љубав.

Топло препоручујем ову збирку поезије у дубоком уверењу да ће се у њој наћи за свакога понешто, а за некога и све. Очекујем да ће врло брзо бити још оваквих збирки и још бољих наравно.

Ћуприја, 2010. године
Радивоје Пацко Миладиновић

БРАНКУ МИЉКОВИЋУ

Нејаким травама,
поноћни осмех.

Невином белином,
миришу облаци.

Љубав му велика,
из српа усијаног ока.

Вечерње туге,
избијају шапатом.

Сетне песме неба,
Бранкове самоће.

МОЛИТВА

Светлости!
Пред твојом Иконом,
клањам се блистава чела.
Молитва,
на усне ми наврла.

Нека престане
проклетство српско!
0, свевишњи, Боже наш.

Нека престане крв и патња.
нек сјај твој, нас све обасја.
Благослови и чувај
семе доброте твоје.
Посеј га међ' народе твоје,
нека клија и нека се никада,
никада не затре.

Нек сја,
Нек све нас обасја
и нека се никада,
никада не затре.
О, свевишњи,
Боже наш
МОЛИМ ТИ С ЈА!

ЗОРУЈЕМ ЗОРУ

У постељи нашој,
на свиленој месечини,
време убире данак,
док песмом ЗОРУЈЕМ ЗОРУ.

Осећам мирис пролећног цвећа
у сену.
Дођи!
Дођи априлским стазама,
оним што ивицом забрана воде.
Понеси кондир вина у рукама
страсти.
Запали ми душу
уклетим цветом,
нека гори.

Срмом ме посрми,
дарuj ме босиоком,
мој несуђени.
Чежњом те чекам
и горим несаницом.

УЗАЛУД БЕЖИШ

Узалуд бежиш кад
линије истине по папиру,
исписују странице наше историје.
Застајем на углу сећања.
Туга ме убија.
Чујем је и у твојим венама.
Зеници пресахлој
без суза.
Души голој као пустиња,
гладном, распуклом срцу на пола.

Знам да су те половине
лако спојиве са мојим.
Јер једна без друге,
не спавају,
не певају,
не виде,
не дишу,
не живе.

Као
ни моје име!

Драгослав Граочанкић, Београд

НЕЗНАНИ ДИМИТРИЈЕ ТЕКЕРИШКИ

Нико не зна за Димитрија,
оног што је код Текериша
међ првима пао,

који пође самоиницијативно
и бесно у рат,
јер су га сви позиви
мимоишли.

Било је код њега неких околности
(и компликација)
те га ни у редовни кадар
нису били звали.

Али, овај самопозив
био је јачи од свих
евиденција
и у Димитријевој глави
ала,

а и његов незнатни ратни учинак
и борбена невичност
учинили су да би га пожелела и
Авала.

Београд, 25. 7.2016.

РИДАЊЕ ПЕСНИКА КОМЕ СЕ ПЕСМА ЗАУСТАВИЛА

Ни макац!
Довде је некако ишло,
сада одједном - тајац.

Лако је кад иде,
кад једну реч
сустиже друга,
кад је од њих
несносна хука,
кад неко други
пише, јавља
руку води
преко сваког јаза
и баука.

Хајд' сад,
кад је све стало
и онемоћало,
кад нема ниједне
птице,
макар једнокриле,
а некмоли виле.

Шта сам и коме згрешио?!
Увек сам други образ
окретао,
кога све нисам гађао
хлебом!

Ниједног лепета,
ниједног шапата,
ничије руке,
ни прста,
нема оног који све то
разврста.

Из ока не копни
воденични точак
непомичан,
паучинасти млаз млива
и суро дно нађви
што га ништа
не покрива.

Па и неки снег ноћни
пао.
Нико на њему трагове
не оставља,
нико се из њега
не избавља!

Је л' ово све пролазно,
лечи ли се само од себе,
може ли излечени
да настави -
као да ништа
није било?!

Да лије ичег било?!

Мај, 2017.

Милка Ижогин, Ћуприја

ШТА

Много пута Си одлазио… Бежао…
А желела сам Те! Ти оде?

Оде из мог видокруга,
Из срца мог, из љубави моје,
Из ЗАГРЉАЈА!

Одлазиш, не окрећеш се!
Кораци су кратки, тихи!
Шта Осећаш? Да л' тако треба?

ЗА ТОБОМ ГЛЕДАМ,
СТОЈИМ, КАМЕНИМ СЕ,
СТОЈИМ, КАМЕНИМ СЕ,
И ПИТАМ ШТА, ШТА, ШТА?!

КАД ЉУДИ ПЛАЧУ ЗА РОДНИМ КРАЈЕМ

Некад људи заплачу, а некад баш плачу
За својим родним крајем
За својим огњиштем
Плачу кад се сете родне куће
Ил' баште и воћњака, ил' бунара и ђерма
Ил' винове лозе крај куће
Кад се сете прашњавог пута
Ил' родитеља где су их родили и задојили
Сете се сеоског славља
Сете се мале слике и оквира прозора
Тад људи плачу за родним крајем
Па кад крену и животом се боре
Кад зажеле да причају о детињству
Кад се сећају своје младости
Па се сретну са својим успоменама
Рођацима старим и младим
Рођацима које чак и не познају
Тад људи заплачу за својим крајем
За својим Завичајем

БРАНКУ МИЉКОВИЋУ

Где ти је Песниче
Била последња промоција?
Твојих лепих, дугих, кратких песама
У Београду, Загребу, Нишу?

Да ли то Ми сад знамо или не
Замишљам Твоју младост
Твоју лепоту и занос
Поезијом и само Поезијом!

Ко говори о Теби
Твоја другарица Злата
Или друг по Перу Радослав?

Ти срећан, радостан, поносан
А младост Те обузела
Живиш у нама, ПЕСНИЧЕ,
И данас СИ међу нама!

Злата Живадиновић пише
У свом роману о Теби
А Радослав Стојановић
На радио таласима прича о Теби!

Буди шетач у сну
БРАНКО МИЉКОВИЋУ, ПЕСНИЧЕ
Песниче, Ти си са нама
Ти си ЖИВ !!!

25 јуни 2017 године

НЕКАД БИЛО САД СЕ ЗАБОРАВИЛО

Никодију Спасићу

Ако си заборавио
Да си ме волео
А волео си много
ДОЂИ И ВОЛИ МЕ ОПЕТ!

ЧЕКАМ, ЧЕКАМ И НАДАМ СЕ
ДОЂИ ЋЕШ У ЗАГРЉАЈ
А ТЕБЕ НЕМА, НЕМА, НЕМА…
И НЕ ДОЛАЗИШ МИ?

ШТА ДА МИСЛИМ,
ШТА ДА ОЧЕКУЈЕМ,
ШТА ТИ СЕ ДЕСИЛО,
А ДЕСИЛО СЕ СИГУРНО НЕШТО?
КАКО СЕ ОСЕЋАМ НЕ ЗНАШ…
ИЗ СРЦА СИ ИЗАШАО,
А ГОДИНЕ СУ ЗА НАМА,
ЗАБОРАВИТИ НЕ МОГУ
И ТИ НЕ МОЖЕШ!

Драгош Павић, Велика Градишка

ПУПИНУ ИДВОРСКОМ

("Материнска љубав и љубав према мајци
су најлепше поруке божанства људима
на Земљи", Пупин)

Логферлоу:
"Тамо у праскозорју таман и блед
лежи он беживотан али леп,
а озго с неба ведрог и високог
чу се глас " паде као звезда " Ексцелзиор"

Сунце које разгони јутарњу
маглу испред очију било је
на Истоку а Он окренут
његовом изласку, гледао
перјем украшену кацигу предака
учећи од сатира певање птица,
зујање буба и слушање гусала,
песму чобана свога Идвора.

Жељан је био да скује први беочуг
у ланцу који повезује пупољке,
који је био људима златни вео
када су мисли окренуте сновима
чија је светлост већ бледела.

Крећући од Идвора
преко океана и мора
до богова који су управљали
људима, а мисли лутале на хиљаде
година, када је Хомер певао
а богови освајали врхове Олимпа.

Његове очи подстичу смртнике
ка небеским висинама
али се морало из блата
да би се Милтонова филозофија,
пуна скрупула и мелодија,
медених сладости леута Аполона,
легенди наших гајди и гусалаћ
уткала у срчаник наших извора.

Поздравља нас са божанских
врхова
а ми са добродошлицом
Демостена,
Софокла, говоримо језиком
богова,
и сећамо се као на пашњацима
великог одјека гласа природе
како се
учи кроз Прокистела и Фидију,
не умирати већ живот обновити
испод високог свода престола
Бога.

Када је златни таласић његовог
ума
кроз далекозор трајања
пратио његова свитања,
срчани канали мућом прекаљени
пунили су се надом у опстајање
и упорним радом кроз трајање.

Пречесто је слику свести опседао
соко на гранама творећи замах
Сунцу и даљинама
у коме се кукурузна стабла злате
његових предака, учећи Пиндара,
Фидију, Платона који су
говорили језиком богова.

Знао је да легенде умом
растерују магле јутарње
које ће нас успавати ако нисмо
кроз наук бистротечни
или нисмо сасвим будни.
Зато је споне ковао да Исток
са Западом повезује
и људима света науку дарује.

ПУТЕВИ СРЕДОКРАЋЕ

Узалуд злуради неумник крчи и хули,
Темељи су моји укопани дубоко,
За слеме и олтар повезани.
Још чујем глас Јефимије
И клетву Лазареву,
Коме да запев њихов пренесем
Иако хлебим хлеб пред исконом
И корим лажне свеце пред творцем.

То што грбача од бола шкрипи,
Сјатили су се
да гуле као стрвину црви
А народ срећан као на распећу
Мисле да нема срце у грудима
Јер смо свој понос даровали људима
И у небеса да се винемо
И звезде за све нас скинемо.

Примисмо писмо злогуко
Пуно вукова, помињу се времена
Вечна и истрајна али насрћу
На нас крвникова жвала
Због мржње
што нећемо њихово хвала.
Хоћемо писмо наше, ћирилично,
Док у глави звони јаросно опело,
Покојник се не помиње помно
Мисле шкрто да нам је семе затрто,
Па нека им је лака земља,
Само даље од нашег поднебља.

Нећете више због анархије крвопролића
Да издајнички качите
прапорце саможиво
Јер тако свету шаљете питање
Зашто постоје ове голотиње.

А кад смо под њим певали оде
Све је било хаљина од свиле
Али се лепршала на месечини
Па кад његов ореол за Месец зађе
Претвори се радост у безнађе.
Била је празнина голема
И пиштала као судбина недосањана.
Мислили смо да смо јастребово племе,
Али нема стричева ни браће
Да пређе путеве кроз средокраће.
Ако се питам шта ми је у души
Онда ће све постати лош дан,
Јер сам им рекао све што знам.
Нећу да досипам со на рану
Још незараслу, начињену у
глувом времену.

РОКАДА

Добар стратег на шаховској табли
подмеће пешаке да носе ознаке
жртвене
а иза њих су дозвољене и мале и
велике
рокаде да одабране не задесе ратне
ране.

Плејаде заштићених без ризика
гурају
мале гегаве пешаке у ратном строју
да се гомилају и сами смрти спасу.
Морају напред корак по корак,
ни лево ни десно, оглав о врату,
па ране и смрт долазе сами
као у правом рату.

Коњ заскочи из мрака а официр
снајперски циља иза заклона
па главе скида без крста и икона.

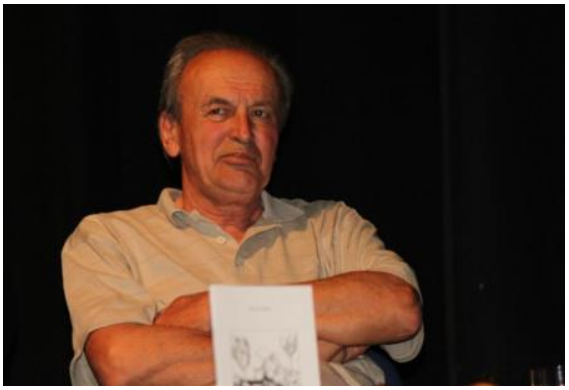
Краљ и краљица поделили еполете,
а она ни краљу се не клања
већ јуриша по пољима без срама
и борбу води по узвисинама
док се краљ крије без стида
јер она влада и наређује
када ће на ред доћи маневар и
рокада.

Сваки из задњег реда у ешалону
даје свој живот сизерену
јер она све тајне знаде
биле велике ил’ мале рокаде.

Зато је елита маршала прокрчила пут
за пешака само да трагом дође
до крајњег циља јер се у рату хита
време је скупо,
хировито и неповратно
јер краљ пасти не сме без тешких
јада.

Државу за коња дајем.

Мора бити спаса кад се војска
ратнички гласа јер то је задња нада
да се изврши мала ил’ велика рокада.

Милан Пађен, Београд

МАРИЈА КНИНСКА

Ни Марија Огњена
ни Марија света
ни Марија винска
већ обична Марија Книнска

Да ли је обична
пита се песник
кад јој душу чуо
и журно се забринуо

петог августа рођена
у престоном Книну
Крајишкој Сорбони
Осамнаести рођендан Славка
у избегличкој колони

Зорила си Марија збегом
кад бол залаже легом
и ништа ниси знала
кад си пунолетна избежала

Уздаси и плач пратили колону
истина Крајишка умирала
у неком Европском Фургону
а лаж стасавала у региону

Маријо обична Книнска
снажна к`о пожуда винска
бистра к`о вода без пене
да ли ћеш познати себе

Сваки ти рођендан
заврши бегом
друговима не јављаш ништа
и даље корачаш под стегом
шта сниваш сновима својим новим
данима душом чаробном
и новим мегданима

Маријо обична Книнска
што сунцу постајеш блиска
и светлиш даном и ноћи
будућност света ће доћи

Једино Бог даде ти моћ
да глумом кажеш шта ће доћи
из далека света и неба
истина стварна нам треба

Ближи се Марија
пети август
поуздан као клин
да се вратиш у свој родни Книн

Никола Корица, Београд

ПОД ИКОНОМ

И била и бдила
борила се и бодрила
прсте у страху ломила
бога молила за децу
плакала растакала
у ледено руке умакала
мицала и стицала
чекала тепала
носила пркосила
тукла
у обе руке вукла
копала брала
и прала
за децу
маштала праштала
испаштала млатила
(рука јој се позлатила)

Враћала плаћала
па је трчала
па се згрчила
сузе ронила гонила
паре за нас крила
шила
прекрајала разбрајала
умиривала даривала
децу
јадовала гладовала
радовала певала
прела и плела
самовала страховала
ишчекивала застајкивала
па се снебивала
а онда опет пропитивала
за децу
испод иконе Светог Николе
руке склапала
и плакала и плакала
тако и скапала у бризи
за децу

И још јој се дивим
што ми писала опширна писма
рукописом кривим
муком у журби
дрхтавом руком
о свему
и да се крава отелила
и тетка Сејка преселила
да у крумпиру има пуно буба
и да опет има упалу зуба
цветале руже...

Искористи папир до самога крајка
а у углу, укосо, још стисне:
ЉУБИ ТЕ МАЈКА!

Вељко Стамболија, Крушевац

ЗАНЕЋАЛО И ЗАОЂАЛО

Ко је растао уз Не
Тога је зарана
Занећало
Тај је брзо
Занемогао
Посивио
Отежао
Намргодио се
На оба ока
Зажмурио
Оглувио
Језик му завезало
Леђа му повило
Ноге му саплело
На кољена пао
И клекнуо
Клекнуо

Ко је растао уз Да
Тога је баш
Заођало
Зарана се усправио
Крила раширио
Снажно замахнуо
И полетио
Полетио

ПОЗИВ

Дођи Ти нама
Онако из навике, без најаве
И немој се, молим те, извињавати

Дођи Ти нама
Зато што Ти се долази
Пало Ти напамет па си дошао

Дођи Ти нама
Не звони, не куцај
Капије су Ти широм отворене

Дођи Ти нама
И једном кад дођеш
Немој престајати да долазиш

Дођи Ти нама
Одавно нам нико долазио није
Са лијепим осмијехом на лицу

Дођи Ти нама
Не тражи, не захтјевај
Даћемо Ти колико имамо

Дођи Ти нама
А ми ћемо усхићено објавити
И нама је, напокон, неко дошао

Дођи Ти нама
Не скрећи нигдје
Сви знају гдје смо

Само Ти дођи
Лако ћеш нас наћи
Кућа нам је на сред пута

Монолог Пеце Скобаљевића, моравског сељака из Јасичког сокака – В. Стамболија

Кажу ми да сам дивљи, да сам груб, да опанке носим и да смрдим. Кажу ми да се свађам, да се често бијем и да много и неумерено пијем. Кажу ми да сам носио браду, да сам носио кокарду, па и звезду, да сам ратовао и пуцао на фину господу. Кажу ми да сам неверник, да псујем Бога и да у цркву не идем. Кажу ми да једем масно, да много солим храну, да подригујем и да редовно не одржавам хигијену. Кажу ми да не пратим моду и да се у грубо сукно облачим. Кажу ми да сам шизматик, ортодокс, ваљда му то у слободном преводу значи православац, и да немам фине манире као они на Тргу светог Петра. Кажу ми да оно што је вековима било моје, више није моје. Кажу они мени много тога, и више од тога, него не могу се свега сетити. Ко да им попамти све те господске и фине речи којима ме вековима часте.

Оцрнише ми образ да црњи бити не може. И ти све то, Пецо, мораш да слушаш, срећан што те тако фино и бираним речима нагрдише, и да ћутиш климаш главом и одобраваш. Ако је и од њих, много је, превише. Све три Мораве ме опрати не могу. Чудо да и оне, поред нас оваквих, пристадоше да остану у нашем комшилуку. Чудо да имамо пролеће, лето, јесен и зиму и да је сунце пристало да нас греје. Чудо да птице са југа слећу на наше кужне кровове и да славуји у гајевима певају. Чудо да ми, уопште, постојимо, да нас још нешто и има. Ваљда нас држе да могу на некога свој ''праведни'' гнев и бес излити. Можда нас још увек држе из чистог милосрђа, па нам шаљу и милосрдног анђела, не би ли нас спасили од нас самих. А можда нас држе да имају некога подучавати. Па ми тако кажу да не умем пећи ракију, да нехумано на ражањ набијам разне домаће животиње, да су ми пољопривредни производи лоши, измислили су некакву реч – чини ми се бренд, и да зато нису конкурентни на њиховом тржишту.

Ево, ја Пецо Скобаљевић, из моравског села Јасике, признајем. Крив сам. Господо белосветска, одредите казну, пресудите, да знам на чему сам. Пристајем да ми судите без адвоката и да ме казните онако од ока, колико ви у својој племенитости одредите. Спреман сам да платим све своје грехове, и не само своје већ и својих предака уназад неколико векова. Нећу се бунити, прихватићу је као јагње нож. Казните ме као што досад никога казнили нисте. Немојте случајно да вам буде непријатно па да тако оптеретите своју милосрдну савест. Што се тиче нечисте савести то препустите мени, мада не знам где сам је упрљао, ту сам ја на домаћем терену. Осудите ме на сто, двесто, хиљаду година, свеједно, издржао сам ја и теже казне, јер ваши затвори су бољи од слободе коју ја, Пеца из Јасике, неправедно уживам.

Кад издржим казну, коју сте ми ви у својој доброти ребнули, да се ми лепо рукујемо и да свако својим путем крене. Ви мене више не дирајте, ја сам своје одслужио, а ја с вама више посла нећу имати. Слушаћу олују и славује, пецати рибе на Морави, зором раном устајати и росу са траве скидати. Кукурузово и пшенично зрно длановима миловати. Али једно вас моли Пецо, у госте ми не долазите и у госте ме не зовите. Не умијем ја више да будем гостољубив, а и ражањ ми је труо и напукао са кога сте тако сласно печење јели. Такође, на хлеб и со заборавите да не испадне да сам вам пресолио гостопримство. И као што рекох, ни ви мене у госте не зовите. Бојим се кад угошћујете са том вашом предивном незасољеном и блутавом храном да, нешто, опет нисам крив.

Вељко Стамболија

Звездана Милосављевић Пржић - Ћуприја

КО ПОСЕЧЕ ТРЕШЊУ У ЦВАТУ

Застаде јутро, задрхта,
и казаљке на старом сату,
зором је неко посекао,
распуклу трешњу у цвату.
Гране јој полегле, расуте,
ко девојци расплете косе,
још титра по њима жал,
у последњим капима росе.

Зар никог било није,
у час тај злокобни рани,
да повиче! Да загрми!
"Бездушни грешниче, Стани!"
Зар ниси дечак био?
Несташан сласти јој крао?
Под крошњом јој кочоперном,
прве, драгој пољупце дао?

И где ће славуј сада,
расплести песму своју,
кад јутро измили младо,
са Истока кад расплине боју?
Знаш ли, незнанче, грех је,
посећи воћку у цвету!
Како ти не задрхта рука,
у бездушном замаху, лету?

Заплака јутро, загрца,
и казаљке на старом сату,
зором је грешник посекао,
распуклу трешњу у цвату.

КРОЗ ПРОЗОР СЕЋАЊА

Где је онај дечак, ех, да ми је знати,
што ми је кроз шапат говорио Превера,
ту на једној клупи, на Калемегдану,
док остатке дана помрачина тера?
И кроз прозор сећања у очи га гледам,
у косу ми ставља украдени цвет.
Па ме пита "Кажи!" говори ми "Тражи!"
Дађу ти све звезде, небо, читав свет.

Где је онај дечак са сетом се питам,
читајући писма, пожутела, дуга,
кад слутили нисмо како живот чека,
нашој крхкој младости, слатко да се руга.
А како смо само плесали на киши,
испод кипа Победника,
устрептали, "луди".
Смејали се тако да нас Свемир чује,
док збуњено гледали нас,
непознати људи.

Где је онај дечак? Тражи ли ме икад?
Тамо где нам давно разишли се пути?
Зна ли како чезнем, кроз јесен живота,
Да још једном само....
Кроз шапат Превера.....Ех, да ми је чути?!

ЉУБАВ ЈЕ ЏЕЛАТ МОЈ

Љубави! Била си мој џелат!
Мој грех и моја казна.
у лавиринту, путања безизлазна....
И ноћ моја звездана,
покопана у нитима,
у суноврату бездана.
Љубави! Била си мој Пилат!
Крст мој и моје бреме.....
Сад сакупљам комадиће
сећања на тебе, на "ЈЕДНОМ"...
кад је умрло и време.

Љубави! Више од љубави,
ја сам те љубила!
Зар је то разлог? Зла моја коб?
Зар си ме убила? Љубави! Лиру свог
постојања, тобом сам штимала...
И не жалим... Не жалим... Џелату мој!
БАР САМ ТЕ ИМАЛА...

Матилда Јанковић, Ћуприја

ЉУБАВ РАСТЕ

Ти си ми лек за тело и душу
Ниси ни Богомоља ни Бог
Ал мозаик жеље, вере и наде
Целиваш ми чело као икону
Снагу ми дајеш и гледаш да тмурне облаке отераш
Анђеле, чувару мој, једини препознајеш миомирис душе моје
На Божанском путу само је истина љубав а љубав истина
Ниси ми ни Богомоља ни светилиште
Али си светлост коју ми Бог даде
Кад немир превлада мир у себи тражим
Опрештај, опраштам себи
Све ће баш онако како мора
Мир у души ће полако доћи

БЕСМРТНА ЈЕ ЉУБЉВ

Бог је са нама
Док тугујем у себи и игром се браним
Сећања ме ране, успомене -слике у ожиљак скривам
Мислима ти руку стежем и шапућем
Ништа није изгубљено
Не бој се
Љубав расте.

СРЕЋА ЈЕ КАД ВОЛИШ

Кад неког волиш, бодриш га, осоколиш
некад га болиш, чекаш, молиш јер га волиш
-чежњиве сенке кроз полутаму
крик птице, цвиљење пса
хладно јутро
твоје мило лице на мом јастуку усрећује ме
жељу будим у зеницама твојим
твоје усне на уснама мојим.

НЕОСТВАРЕНИ САН

Доћи ћу ти у сан кад мирно усниш
Распалићу ти чежњу да пољупцима мојим
Ослободим жељу, твоју и моју
Да ноћ нас споји загрљене
Додирнућу те погледом
Успламтеће ти зенице
При сусрету са мојим
Остаће неугасли жар у песми...
Јер у песми није грех
И кад нас, како ти кажеш
Дели погрешно време
И кад се заборављеност пробуди из сна
Схвати да на јави све се мења
Грле ме твоје мисли
Очекујем миле речи
да дођеш и нежно
Дираш ми косу...

ДЕДА МИЛУТИНОВ ХЛЕБ

Сва моја радост си. Ваљда знаш да си мој.
Желим ти добро јутро увек.
Миришеш на хлеб јутрос,
на ђевреке које је мој деда Милутин
пекао у смедеревцу и делио
буреке из алуминијумских тепсија
целом комшилуку.
Шаке клизаве од масти и теста лепе се за моју кожу. Плетенице ми твоје руке уплићу се са мном целом. Кифлу од мене обликујеш док ме савијеш. Вајаш ме као пересце и правиш од мене оно што нисам.
Уролај ме као јуфкицу, гужвај као гужвару, изгрицкај као загорели окрајак векне премазане машћу са алевом паприком, сети се укуса детињства…
Миришеш ми на босиљак док те гледам како спаваш и како лако задремаш кад се спустиш на стари кауч
уморан од песничког бдења.
О, како ме подсећаш на детињство и деда Милутина, пекара… Деда уморан од ноћног мешења хлеба... кад дрема, кад му није време за спавање…
...Мирис тек испеченог хлеба
на деду и тебе ме подсећа

САВЕТ

Подели бол с кишом
Побегни од жеље
Мисли на тишину
Баци камен према хоризонту
Трчи испред себе
Покушај да на крају наставиш почетак

ОБИЧНА ПРИЧА

Једном је демон покушао да отме анђелу ореол и сломи му крила. Анђелу је засветлео јаче ореол и засузиле плаве очи. Од суза је престао да види али му је ореол и даље осветљавао пут. И од тада анђео није опростио демону.

Постоји љубав, али је нема за демона, али је нема за слепца. Љубав је око њих. И свет је свуда са анђелима , са демонима...

ПРЕДСКАЗАЊЕ

Једне ноћи у осветљеној соби посматрала сам паука како се креће по невидљивом кругу на белом равном плафону око сијалице. Мелодија без текста, ћутање неколико вршњака и изненадни смех, из даљине... Будна сам док сви спавају. Сећала сам се свежине ваздуха и мириса траве из тврђаве. Хтела сам да док о томе размишљам плачем за одлуталим временом. Сузе су ми биле пресушиле. Знала сам да ми је дата задња шанса да посматрам паука како се врти у круг.

Круг је у животу непостојан. Или само халуцинирам. Да, да, сећам се паука - ко зна шта је сада са њим?

НАНИ

Преживех дан плавих зумбула. Прстенаста корона облака тоне у небо. Преображено јутро ми оставља своју душу на длану. Дрхтим, тражим зрак сунца и детелину с 4 листа. Невидљива песмо моја, привијаш се уз мене. Понешто исто се деси. Истина обојена у плаво, увек. Живот дуга. Бесконачна снага којом сам спремна да те чувам. Боје се стапају као ми једна у другу и трепери ново јутро.

Само дан плавих зумбула не постоји више.

ЖЕЉА

Хоћу да ме оно време које ми је донело срећу врати опет њој.

Софија Ивановић, Крагујевац

ПОГОДИ МЕ

Погоди ме Аморовом стрелом,
да не живим више овај бедан живот
усијан тугом и плачем.

Ватра у мени без топлоте гори,
нема њега да ме воли.
Пођи ћу за њим у бунар без воде
и дна, пођи ћу за њим овог часа.

Погоди ме Аморовом стрелом,
погоди за сва времена! Не вади
је из срца, нека је ту.
Нека ме подсети
због кога сам на све спремна.

Очи моје сјаје без сјаја.
Можда су то само сузе издајице,
бујице које се мрзну и на сто
степени.

Погоди ме љубави, погоди
Аморовом стрелом.
Биће ми лакше да поднесем
крај снова о нама.

АНЂЕО ЧУВАР

Анђео кад пада, значи да превише,
неиздржљиво боли.
Кад склопи своја лепа крила,
тад гине!

Безгласно изговара речи предаје,
спушта своје бело лице на хладну
земљу. Моли се Створитељу своме
да ту земљу учини плодном.
Моли Га за добро,
иако му је учињено зло.

Све у њему умире. Издаја чини његова
крила
црним, претвара га
у немоћно тело коме је милост
неопходна
да би преживело.

Кад Анђео чувар падне, тад
је сведок неверства равнога греху.
Тад нема кога да чува,
да му милује лице док спава.
Нема коме да зацељује ране и
чије молитве да преноси
Створитељу своме.

Кад Анђелу крила поцрне,
он нестаје, претвара се у пепео.
Нема га више, нити тада може
да се издигне као Феникс.

ИРЕАЛНА ПЕСМА

Газим по закрвављеној води успомена.
Тренуци са тобом нису требали да постану
сећања. У белој хаљини, као да сам пошла
на сопствено венчање, држим црвену ружу
коју си ми поклонио пре само два минута
и рекао ми због.

Ове усне, које су до пре два минута
биле прелепе, од којих си тражио да
се смеју и кад им није до смеха,
остале су неме. И даље су лепе, црвене и
вреле.
Само, питам се за кога? За кога
кад ни један није као ти?

Држим ружу, гледам у воду,
стежем срце да не заплачем.
Ако не могу њега, задржаћу бар
достојанство.

Изгледа да не могу ни то. Видим
како ружа у мојим рукама полако
вене, а свежа је. Сузе капљу на њене латице
које под њиховом тежином подрхтавају.
Затим, пред мојим очима нешто ирealно.
Сузе су се обојиле ружином бојом!
А ја се питам зашто је вода
тако црвена. Црвена као крв.

Иза мене су моји снови претворени
у маглу. Свраке креште, у води плута
неко срце. Поглед бацам ка небу,
кад тамо, облак попримио облик Анђела.

Весна Радовић, Београд

ТАЈНА ЋИЛИБАРСКЕ СОБЕ

Кћери моја, црноока,
принцезо моја Грузијска,
сањиви цвете,
што се стидљиво отвараш,
и ширш танане ручице,
којим би свет да загрлиш!
Куда си кренула, детенце моје мило,
када је још рано,
петлови спавају, шакали спавају,
брезе и јабланови спавају?
Спава и старац бескућник,
крај препуног контејнера,
а своју територију,
оградио је,
празним флашама Тројка вотке,
које су му једино грејање.

Запамти, детенце моје,
њему сам дала триста рубаља,
зове се Никита,
из Владивостока је,
у глави има неколико зуба,
дугачку сиву браду,
неплаћене дугове,
и диплому из рударства!
Пре много година,
жену и децу су му убили,
у сибирском гулагу,
а тиме су убили и све у њему,
од тада је његов живот,
један огроман бувљак,
на коме је све на распродају.

Кћери моја, црноока,
принцезо моја Грузијска,
русалко нежна,
напречац изникла,
што си зачарала,
младог косца Василија!

Куда си кренула, детенце моје мило,
у сурови свет,
где млади ђаволи царују,
а непослушне људе вежу за дрво,
и ожиљке им наносе,
по хладноћи која никоме не смета?
Ево, открићу ти тајну ћилибарске собе,
мада осећам неспокој,
силазећи клизавом низбрдицом,
неочишћеном од јучерашњег снега!

Твој отац је Грузин,
из околине Тбилисија,
тачније са обронака Кавказа,
и као студент био је осуђен,
на десет месеци затвора,
јер није волео комунисте.
Умео је да слије литар вотке,
у суво грло,
а да му се не примети,
и сањао је да му народ,
једном подигне статуу у бронзи,
у самом центру града.

Кћери моја, црноока,
принцезо моја Грузијска,
што би реку да препливаш,
обале њене осмехом да премостиш,
што би све и одмах!
Куда си кренула, детенце моје мило,
када још није свануло,
мрак је и не назире се крај пута,
не видим трага дуги?
Једино видим кишу,
заробљену у временској капсули,
и пљусак осећам,
на голој кожи.
Свуда наоколо су вештачка језера,
и лепо уређени паркови,
згодне оазе за прогонство,
оних који са тугом другују,
и сањају мирисне букете лаванде.

Јер твој отац је Грузин,
и он се увек прекрсти,
када прође крај цркве,
макар и са друге стране улице,
на којој бакице на картонским тезгама,
продају семенке на чашу,
и свашта-нешто још,
а девојке из Казахстана нуде своје тело,
улазећи у скупе аутомобиле,
тамних стакала,
а ноћу плешу за џепарац,
не слутећи да су погођене фазанке,
које су упале у затровани извор,
напудерисаних "владара Истока".

ВЕЧЕРИ ПОЕЗИЈЕ У МОСКВИ

Андреју Вознесенском

И ове јесени, све исто је,
једна за другом,
одлазе генерације бунтовника,
који су волели Русију, у добру и злу,
а чије су очи гледале на Исток,
мада окренуте Западу,
и када није било помоћи,
јер понекад је помагање,
само големо одмагање,
у лажном времену,
поезија је у ћорсокаку,
али само на кратко,
упамти, бабушка мој,
да није било Пушкина,
не бисмо волели своје жене,
онако како то данас чинимо,
обећавам ти,
пред светом, убићу се,
моја сентиментална куцо,
ако се претвориш,
у компјутер без срца!

Боже, подари нама слабима и малима,
неку нову песничку авангарду,
као што си подарио,
"генерацију шездесетих" Москви,
Вазнесењског, Јевтушенка,
Ахмадулину, подари!
Принеси свежег цвећа за Русију,
Јер мојој земљи прети глад,
продавнице се празне,
несташице су хлеба, меса, млека,
и сви чекамо
у редовима за мало наде!

Боже, нахрани нас и оне,
које на улицама нико,
не препознаје и не зауставља,
и који због болести гласних жица,
говоре тешком муком,
а чије руке видно дрхте!
Боже, никада нас не препуштај руљи,
простацима и преварантима света,
уместо шећера,
Боже, подари мало соли,
нама што смо навршили педесет лета!

Иако знам да ове јесени,
све исто је,
и све више времена проводим у дачи,
на периферији великог града,
из које тек понекад излетим,
као бубамара без крила,
што се упутила
на вечери поезије у Москви,
као некада давне 1968.,
када су се наглас читале песме,
и понека тајна писма,
а срце болело
као кости пред промену времена,
не, верујете ми, драги пријатељу,
као што ни ја,
не верујем да је Земља плава лопта,
охоло одмахујући руком,
на све заблуде младог Бајрона,
и ове јесени,
као разграната дивља ловорика,
позивам срце за сведока,
да, "поштена крв је најраспеванија!"

ЉУБЕ МОЈА!

Љубе моја,
ноћас ми је хладно,
не греју ме више твоје руке,
чисте сузе и пругасти снови,
остали су на дрвеној клупи,
где сам хтео,
љубе, да те грлим,
да ти скинем мараму од свиле,
и постељу меку да ти прострем,
да постидим Сирене и Виле!

Љубе моја,
хтео сам ти рећи,
нисам жењен, нисам ни обећан,
ал' ме љубе,
нешто у том спречи,
тога часа да не будем срећан!
Отишла си, љубе,
Крив сам био,
Зато данас слепо сунце гледам,
И уместо вином да те дочекујем,
сам ко старац на троножац седам!

Ђурђија Перуничић, Пожега

СНАГА

Потражи меру нове снаге
на стазама ведрим,
сваки минут застајемо
да видимо наше сећање.

Твоја незаинтересованост
прожета је вољом самоће.
сасушено плаво мастило
не може да повреди белину хартије.

Пламен не упаљене свеће,
непомичан траг брзине,
јавља се као превиђено благо
-храброст ли је то?

Недостижна висина,
бескрај без сна,
време поноћи сада је
-завршетак
песме.

ТРАЈНОСТ

Вратила се изгубљена идеја,
сама од себе,
одлепљена од понора.

На листу папира отисак
осликан мами поглед-
прошла је бура,
само она зна куда.

Заборавило се све неважно,
памтимо само оно лепо,
такве успомене имају трајност,
део тога ти поклањам.

Дар има тежину светлости
која разгони таму,
сећање је пуноћа
трајност значи.

ТЕЖЊА

Тамо далеко видећеш
сазвежђе измаглице.
Боже, каква је то
реченица?!

Стани, тише ми говори
док се скупља
поцепана светлост
месечева.

Ни празнина нема мир,
а ништа не постоји у њој.
Давно су отишле
ласте ове ноћи.

Тишина је снага
која нас подсећа
на тежњу од које се
уздржавамо.

Мила Марковић, Параћин

СТАНИШТЕ

Веже се душа ето тако... за цвет.
За онај што цвета у исто време,
на истом месту, ето баш ту
наслоњен на стару чесму.
Веже се душа за жубор.
Тај баршунасти жамор,
живота брујa и дамар.
За зрно, што птица га стисла
ту иза куће,
А оно се не да, у земљу бежи,
ето баш ту би хтело да дише
и да заврежи.
Веже се душа за сунчев зрак.
За онај што увек у исто време
уцакли пешчани врбак,
и ону из зрна клицу,
што се умива и протеже,
док јој се златна нит око струка веже.
Веже се душа за душу твоју,
ту, док седимо испред старе куће.
И док нам се руке овлаш додирују,
и док слушамо љубав,
ветар што шапуће.

ЖАЛ

Маглени сутон се увлачи под скуте
шетачу крај реке, док сања песму,
и животне битке љуте, и стару чесму,
како из ње ледна вода лије.
Тај шапат и жубор, до била,
од некуд му допири, са ветром
прамен на челу залепрша,
из реке талас у душу му завири.
Да л' оста нешто од душе му крша,
да л' још драга на чесми
лепо лице мије.
Време, тај сурови такмац,
односи снове, и све му те битке љуте,
нек' враг однесе ветар и стару чесму,
маглено вече зацвили под скуте,
кад све је однео, нек носи и песму,
до песме му више није.
Ни песма за њега да чује неће,
магла у реци своје прсте мије,
и одлази некуд да замагли пролеће,
да опет у жалу песник сузе лије.

ЈА ТО ОНАКО

Не, не пишем ја песму због вас.
Ни да вас због нечега ганем.
Ја то од себе затражим спас,
кад хоћу чврсто уз себе да станем.
А, то што се понекад залелујам,
па реч ми дође к'о од Сунца зрак,
то је кад животу затражим ујам,
док ми у очима модро црни облак.
Не, не пишем ја песму због вас,
нити хоћу у срце да вам дирам.
Ја хоћу црном да прикачим штрас,
да уз мало светла из тунела вирнем.
То, што се понекад затетурам,
а реч ми дође друг и ослонац,
то ја камен уз планину гурам,
питајући небо, да л' велики сам борац.
Не, не пишем ја песму због вас,
нити хоћу да ме разумете.
Ја то из далека чујем неки глас,
звездама близак, са друге планете.

ОПЕТ ТИ

Не одлази!
Ни води не дај да те понесе.
Пут њен је вијугав, и понире.
А тек Месец, та звер жута
Што потеже те леђо.
Не одлази друмом.
Тамо су стопала већ исцртана.
Тешка су надања, а смисао
трепери у бесмислу.
Не одлази кроз векове.
Шаптаји се разлежу немо,
као дете расула јече ветрови.
Мрке се ткају мисли, поткама.
Не одлази светлом замисли.
Многи су лептири
до поднева клонули.
Бљесак, осмуђеног вида,
и смислу даје привид.
Не одлази мојим путем.
Потонула већ је далека визија.
Затечен бесмислен и слеп,
топићеш се опет изнова у мени.

Слободан Јевремовић, Београд

ЈА НИКАД ТИ НИСАМ РЕКАО ЗБОГОМ

"Пођеш ли кад,
понеси све
и живот мој"

Тешки се облаци надвили градом,
киша се спрема, ветар је јак,
ја даха немам и знања немам,
ја ништа не знам ни где си ни шта си,
а везе нема, нигде да сазнам
шта се догађа толико време
сада пре кише, сада док дишем
и стрепим и чекам на тебе ја.
Далека моја, мислим и стрепим
за тебе веома бринем сад ја.

И прође киша, облака нема,
сунце те донело назад ка мени,
веза је дошла и све сада ради,
и пуно смо рекли о мени и теби,
објаснили тежине и сва не сазнања,
обећали да то од јуче није ни било,
да оно о киши само се снило,
да боље ће бити, увек ће бити,
да још мало чекам на тебе ја.

Сад бришем тежине са свога лица
и враћам радост у своје биће
и јутрос сунчани дан већ свиће
и враћа љубав далеку за нас.

А теби сад кажем и увек ћу рећи,
ни јуче ни сада, ни данас ни сутра,
ја никад ти нисам рекао због
ни мислио јесам, ни рекао јесам,
и никад од мене нећеш ни чути
да љубав ми ниси, да живот ми ниси,
ни због да кажем,
теби да кажем,
никада ја.

Никада теби, љубави моја,
нећу ја због,
нити отићи,
никада ја.

(Бгд, 02. мај 2017)

ДОДИРИ ДУШЕ

Онда
када су нам дани били
најдужи од неке најдуже године,
у ћутању чули одјеке гласне планине,
снивали смехом будни, снивали
радосно снени,
бубњени цвркутом зова малене сенице,
покривени жељама оних лепота
и тражења опет нађених места
где су нам тајне понекад биле
нестало изгубљене али са надом
неком
да се једном поново нађу,
са нама, заједно, код оних ћутања,
искрене љубави и гласних шапата,
и снова оних највише наших,
тамо, сећаш се,
то су нам били и опет ће бити,
прави и искрени,
додири душе…

(Бгд, 15. авг.2017.)

Вук Ђ Тодоровић / В.Т.Чхеву, Београд

ПОГЛЕД У ПРАЗНО

Добро је знам са великог одмора,
брисала је нос о рукаве!
Док сам на терену јурио за флашом,
ужином је хранила голубове.

Када ме види данас окрене главу,
из супротног правца кад долазим.
Пређе улицу на другу страну,
моли Бога да се не јавим.

Добро је знам са великог одмора,
смејала се мојим глупостима.
Волела је да седи са мном,
када јој није ту другарица.

Нанео јој зло нисам никад,
штавише били смо увек супер.
Плакала је на крају основне ко никад,
као да се растаје од душе.

Старији сад смо ал' неки...
Ето, тако ко да су други.
Слика се ту прошлости губи,
и уз тај поглед у празно
хеј ја сам онај... можда бих и реко...
да се не види... да је касно.

ПАМТИ МЕ ПАМТИ

Баш уз тај свети наклон кроз књигу.
У једну заповест сам стао.
Уз кафански дим на њеном прагу
још једну зору дочекао.
Проживео сам још једну причу,
по обичају све лоше извукао.
Свирали су ми ону исту,
којом сам себе претукао.

Када се помрачи ум, срце пукне у тај мах.
Неће се ни чути бум,
нити ударац бити плах.
Чека се страшни суд, без грча и стрепње.
Топао је знам Божији студ,
не веје већ греје.

Поповска се душа на то смеје.
Заруменело ми се румом срце.
Увис подигох веђе,
откуд ти ђаволе из међе?

У моје коморе шећеш,
па мојим ходом крећеш.
У биртији ме нећеш?

На коленима ти ме видиш,
нудиш капи за које вапим.
Тек он ће мени,
ево вина да те сравни.
Јеси сила света овог
ал' ретко чија дика.
Ја и без песме и вина
имам врлина.
Терај ме, ја нећу ићи,
тамо где си, никад нећу стићи

Њега са златним крстом,
шаљеш да ме јади!
Мој помрачен ум те слади.
Прича набеђеног верника ме гади.
Грешке понавља
вољом слободном се вади.

Мислиш да имаш ме у шаци.
Колико ме не знаш, Анђеле мали!
Ја од Божије љубави пламтим!
Ти осећаји с тобом нису пали?

Можда за мном вапиш.
Јер светло сневам, на јави те чекам
Можда зато претиш, да ћеш да се вратиш.
Понизно кажем, памти ме памти.

СОНЕТ ЈАДА

Прелепа је док ме чека
иако престане не нестаје
У мени је лепота вечна
и њених везова драж
Вали на Итаки рефлектују искре
сребрних суза из ока
сви добро знају да је моја
ал знају да је и сама
На мору бучном од вала
тишина у чвор ме везује
мислим на сонете јада
и како љубав умире
љубав престаје
јер не напушта стихове
свака суза њена мене јача
заклињем себе никад више сама
Рађа се у епу и песми
без ње пловим кроз свет
Моје ће речи приближити њу
као ветар мирисан цвет
Назире ме из далека
као привиђење као ја њу
она везе тако ме сећа
ја пишем као да је ту
На мору бучном од вала
тишина у чвор ме везује
мислим на сонете јада
и како љубав умире
љубав престаје
јер не напушта стихове
свака суза њена мене јача
заклињем себе никад више сама

ЗА ОЧИ ВАШЕ

Много тога вам не могу рећи
ал’ и без мог причања срце вам зна
само кад вас не желим
не то нисам ја
много тога говорим
погледима неспретним
и кад вас волим и кад вас желим
за очи ваше ја сам несретник
око мене лете разни профили
намера сумњивих осмеха чудних
као да су још увек нефили
део тог осећаја блудног
свом душом гласно вичем
ниси ти за глупе приче
једно топло вече ти и ја
под звездом без икога
а у срцу шта све имам
то мисле да знају сви
ја се са срцем играм
кад га оптеретите ви
зашто тако причам
шта имам толико против вас
нисам љут него киван
што не слушате мој глас
само за вашу песму знам
већ откад мој сте храм
и мислим довео вас враг
и желим ваше ватре плам

ШТА ЋЕ МИ ВЕЋА КАЗНА

За тебе се мајко молим

Док ме небо гута

Проклео ме нико није

Не желех да слушам

Чујем твоје срце куца

Питам се док са својим лутам

Да ли је откуцај неки

Некад давно био намењен мени

Срџба што нада мном влада

Судбина није оно што гони

Напојио сам себе страхом

Који ме годинама води

Сузе су неке намењено лиле

Али не за скитницу ову

Већ за ране што ти гњиле

Прљаве руке не додирују свиле

Ако ме икад псујеш мајко

Знај да жалићу вечно!

Што попих све што је дато

Пустих да ветар оте ми злато

Шта ће ми већа казна мајко?

Иван Гаћина, Задар, Хрватска

ПОЕЗИЈА ВОДЕ

У ријеци жеља тражим очи плаве,
ко у некој бајци чудотворјем дишем,
из привидних снова гласови се јаве,
обузет милином занесено пишем.

Слапови љепоте жуборе у уму
док по води хода миљеница муза,
одговоре тражим у мистичном шуму
уз жалосни јецај поезије суза.

Загонетна бића колоплете нижу,
у мјехуру воде купају се слова,
записане тајне преко слапа стижу
док дубина гута замке стихолова.

Бисери из шкољки као сунце сјаје
док далека жеља недодирно хлапи,
хармонија воде јечну наду даје
проткана љепотом поезије капи.

Златокоса дјева према дворцу плива
стазама од зоре које брише пјена,
у воденом стиху порука се скрива
шаљући у вјечност минула времена.

Рибару кроз снове заплели су мрежу
валови живота што судбином броде,
Гордијевим чвором вилењаци вежу
божанствену риму поезије воде.

ПОЕЗИЈА ОСЕКЕ И ПЛИМЕ

Поезију пишем још од раних дана,
стихописе њишу осеке и плиме,
пловим малом барком преко оцеана
док на прамцу снова љета носе зиме.

Понекад се сјетим срцоболних рана
кад понори смрти гутају ми име,
на пјешчаној плажи иза стихобрана
од љепоте градим поезију риме.

Хармонија душе хитро испловљава,
небоумљем једри и неправду слама
ширећи у срцу љубав цватног стиха.

У мислима тече мудра Стихослава,
плодове живота шири обалама
док их тамо чека твоја душа тиха.

МОЈА ПЈЕСМА

Изњедрили снови мелодију красну,
мамила је душу као млада зора,
разоткрило небо снохватицу јасну,
зајутрила пјесмом дјева Леонора.

Као нека вила у привидноме сну,
очију љепоте модроплавог мора,
варницама које бујају и гасну
будила је воде од шумског извора.

Невиној љепоти душа се дивила,
у луцидноме сну тихо сам дисао
очаран милином лепршавих боја.

Чаробним штапићем дозвала је вила
непојавно јутро кроз стварну мисао
шапућући срцу да си пјесма моја.

БАЈКОВИТА МИЛИНА

Расула ливада раскошну љепоту,
мирисним цвијећем шарају лептири,
пој скривених птица даљином се шири
док природа цвате уз Божју доброту.

Упијају очи бескрајну дивоту,
недосежно сунце кроз облаке вири,
разиграни вјетар благорадо пири,
пролетна је радост смисао животу.

Анђели и виле пјевају у кору,
раштркане боје у дуги цвјетају
ко ливада бујна проткана свјежином.

Полетјеле душе небеској збору
да тајне живота на небу причају
сањарећи свијет што дише милином.

Радмила Милојевић, Параћин

ТАНКА НИТ

Сунце је залазило изнад зелених гора
када смо се срели.
Ливадом саткане тканице, боје све...
Април је просуо пољупце своје.
Сребрило небо с првим киткама звезда.
Друговали смо - срећа није трајала дуго.
У моме скривеном - увек-ти.
Одбегоше од нас дани - срећом-грљени.
У тишини која нестаје као трен.
На побеснелом таласу мисли, слике…
Изроните из изгубљених сећања,
година многих…
Одједном, из ума, уздижу се.
Све је записано у времену и простору.
Пламен из ока видим.
Срећу сад видим у сну.
Прати ме ко сенка твоја
која зачарано клизи и нестаје.
Као зрак сунца на заласку.
Кроз душевну олују
ко мућом удара из времена давна.
Моћ немам да вратим прошле дане.
Чежњиво сећања из младости врате се.
Чвор у грлу веже говор.
Једна звезда и даље зрачи по
пространству на прагу новог дана.
Трепери ко привиђење кроз магле
тајанства… Само су сати у пролазу,
све се врти у круг...
Стално у временском покрету.
Танка нит нас раздваја од снова.
Налик лутајућем огњу
комета пролази иза пуног месеца.

ИЗ ТРЕНА У ТРЕН

Дивно пролећно вече,
дувао је благи поветарац,
пун месец је излазио.
У чарима сам паукове мреже.
Кроз прозор душе моје
гуши ме осећај и грешака трен.
Откуцава поноћни сат,
немуште разговоре с мислима водим...
Душа твоја неверна
ко зна куда те је однела...
На трен претрнем па се отргнем.
Скупићу остатке живота, наставити даље.
У срцу знам, повратка на старо нема.
Све што се збило нестаће.
Напољу играју сенке,
заносна цврчкова песма не престаје.
Луна златни прах свој просипа,
златом звезде опијене.
У небеској ливади коло воде.
Тишину ноћну разбија снени зов
птица пролећа рујног.
И трну звезде из трена у трен.
Кроз врата ноћи јутро доноси сјај,
хиљаде порука златних, кроз плавет
недогледну, с црвених ружа мајских
бубамара шири крила, спрема за лет...

УДАРЦИ ГОНГА

Минут је до дванаест,
само још један откуцај сата.
Ослушкујем ударце гонга,
стојим на раскршћу времена.
Осећам ненадане ударе.
Или то срце, ветар куца?
Или броји јаде невремена?
Буром туче махнитога ветра.
Једри јесењи Месец.
Сјајем заклања трептаје звезда.
Шуштање лишћа било би идила...
Себе питам: „Згасне ли пламен љубави
међу људима“?
Мисли се роје, разум се мути.
Ко нам у животе унесе немире и голготе?
Донесе оловне дане.
Разори огњишта, остави угарке.
Црне попут крила гавранова.
Заувек затвори врата домова,
угаси многе дане...
За трен угаси ока сјај,
створи ране дубоке.
Од којих мисао се леди.
Човечанству намећу живот у тами.
И људи - нељуди
утиру сјај дугиних боја.
Мисли се роје...
После ударца поноћног гонга
осећам да стојим
на раскршћу камених времена.

Срећко Алексић, Београд

УЗБУЂЕЊЕ...

На твојим грудима помолио се
вечерас месец.
-дамар радозналих брадавица
шапућу усне да ме више не воле.

Оживљавам те, поновним узбуђењем.

У пожуди страсти,
док ветар говори другачије.

Купио сам ти шарени цвет
без помисли на слепи додир.

Док море одгонета тајну
узбуђење и даље траје.
Док жеља гори по страни
згужване постеље и мириса

-месец се окупао у роси.

На твојој плавој коси
шарени лептир носи успомену
да сам ти некад био драг на уснама.

Узбуђење и даље траје у мислима
само што ветар ноге босе
пере у песку бисерних шкољки
и успомена.

-месец се окупао у наручју
док је талас говорио другачије.

Без помисли на слепи додир нежности
остајем присутан, да само теби
искрено свим срцем припадам.

ПОРУКЕ ПРОШЛОСТИ

Мене занима
Само љубавни дах
Некадашњег доба
Порука давног
Свенулог цвета
Тихи пријатни вољ
Одболоване прошлости
У пространствима љубави
Само погледи прошли
Залутали пољупци
Гасе усахлу ватру
У речима чисте пажње
Изговорене на правом
Месту снова и заборава
Одболоване празнине
И откуцаји старога сата
У времену без казне
Сулудог невиног греха
На хоризонту од среће
Недостижног од надања.

ПОРУШЕНИ СНОВИ

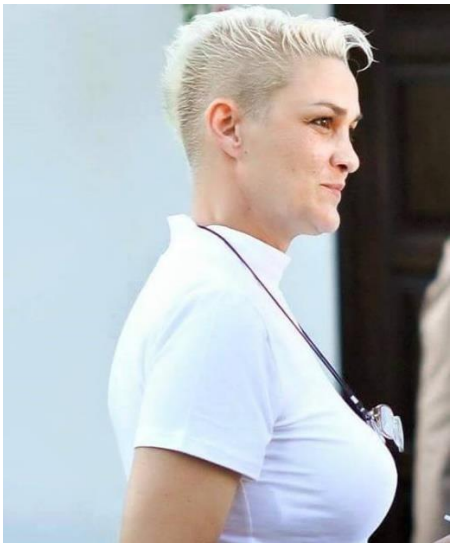
Шапућу усне
да ме више искрено не воле
Миришу пољупци
на пролећну кишу
Све тише сањам
покисле облаке
Што на застору собе
носе слепог миша.
Отворен прозор
плавичастог ваздуха
мемљива соба
опушак за комарце
сећање на тебе
са корицом хлеба
за мале мраве
у рупи од бушне саксије.
Кога срце искрено зове?
када мост на реци тоне
а ти ме заносиш у празно
да пустим глинене голубове
са погледом у једној тачки
где очи разумеју патњу
искреног бола у потаји
са мердевинама на небу
пролећне кише плешу валцер
затежем љубомору на две стране
док ветар болно плаче на врата.

Михајло Ћирковић, Крушевац

АФОРИЗМИ

- Желео сам да њено око буде сочиво а не огледало.
- Најтеже је кад глава и образ нису једно.
- Ко ли то уби самоубицу?
- За доброг коња не треба ни мамузе ни узде.
- Децу више гану мајчине сузе него очева крв.
- Моћ се огледа у праву на чињење, а и у праву на нечињење.
- Највећу победу сам извојевао када ме је разум поразио.
- Свежа рана је за спољашњу употребу, а ожиљак за унутрашњу.
- Болесник више верује излеченом болеснику него лекару.
- Није страшно умрети. Страшно је умирати.
- Колико бих био срећнији да сам имао родитеље мога брата.
- Преварен човек никада није имао пријатеља. Био је пријатељ.
- Беседа је добра ако размишљање траје дуже од слушања.
- Народ ће веровати у цркву ако у оснивачу види проповедника и верника.
- Највернији чувари домовине су гробља.
- Диогене, упали свећу нека прво тебе осветли!
- Исход ратова не зависи од богова ратника, већ од вере тих ратника.
- Пекле су ме њене сузе док их нисам разблажио својим.
- Ако слеп прогледа, више не трепне.
- Да ли се отаџбина у туђини простире само до дна гробова?

Аријана Хинић, Крушевац

ОГЛЕДАЛО МОЈЕ

Залуд се скриваш
бјежиш у тмину
ја и тамо видим себе
ОГЛЕДАЛО СИ МОЈЕ.
Кад пред собом огољена стојим
к'о да гледам тебе,
све је посве исто
ОГЛЕДАЛО СИ МОЈЕ.
Можеш и да шутиш,
јер шта су ријечи
могу и ја
ево сам нијема,
и очи склопи опет мене видиш
ОГЛЕДАЛО СИ МОЈЕ.
Потисни слободно што дубље
сваки дах жеље и сјете,
опет ћеш видјети исто
ОГЛЕДАЛО СИ МОЈЕ.
Закључај снове, уништи машту,
избриши, заборави, уклони
свеједно је, јер
ОГЛЕДАЛО СИ МОЈЕ.
Знам тај осјећај страха
не признајем
да Нарцис се огледа у води.
Знам ону жељу да неком требаш,
А онда у себе не даш.
Знам те као и себе саму, знам те
ТИ СИ ОГЛЕДАЛО МОЈЕ.

Крушевац, 14.2.2011.

Н

Незадовољна
незахвална
непостојана
неприкосновена
немоћна
нестварна
непоколебљива
непобједива
неосвојива
нестручна
неписмена
некултурна
нехумана
нефлексибилна
неуротична
неваспитана
ненадмашна
недостижна
неодољива
недодирљива
немогућа
невољена
недовољна
несретна
нисам, ни најмање, нисам.
некад.

ЗНАМ ДА УМЕШ

Ћутање рађа мрачне мисли
а бедеми ти горди стоје,
пусти да уђем на трен само
и нешто твоје да буде моје.
Шапни ми нежно, знам да умеш,
пожели ме и бићу крај тебе,
бар један титрај срца свога
поклони моме, да не зебе.
Не клони сада кад сам спремна
ко птица селити твоме југу
и свити гнездо поред тебе,
заборавити на сву тугу.
Шапни ми нежно, знам да умеш,
Одређи ћу се царске круне,
долетећу у дворе твоје,
где ветар с хладне реке дуне.
И бићу ти песма, бићу ти дуга,
непресушна страст и жеља,
само ми шапни, онако нежно,
знам, знам да умеш.

Тамара Бабић, Крушевац

МАЛИНА

Стајала је у правилном реду,
Благо нагнута ка Сунцу,
Таласала се као на брду,
Вредела је злата унцу.

Црвена попут рубина,
У облику срца,
Стајала је једна малина.

Слатка као мед.
И једна пчела на њој .
Мамила је мој поглед.

Стајала су два реда,
У зеленом жбуњу,
Начичкана пуна грозда,
Сакривена у трњу.

ЛОТОС

Пупољак се отвара,
Шири своја крила,
Спреман да загрли Сунце,
Бео и мек као свила.

Из воде израња зелени лист
Не испрљан, окупан сјајем,
Од свих прљавштина чист.

Чистотом својом
Небо додирује,
Далеко изнад облака
Он често путује.

Ушушкан у мочвару,
Поносно вековима чува тајну,
О свом великом дару,
Да он додирује звезду стварну.

ЧЕКАЈУЋИ

Померао си завесе
Задимљених кафанских прозора,
Чекао си њу,
Да осмех свој донесе.

Дрхтало је твоје тело
Одјекујући у самоћи,
Шапутао си у себи,
Она мора доћи.

Ноћас је Месец,
Твој добри друг,
Поздраве пренео,
Осмех њен ти донео.

Чекајући слушао си баладу,
Осмехе за себе чувао,
Да их други не украду.

Живота Трифуновић, Кобиље

НАЈЛЕПШЕ ЈЕ У МОМ ЗАВИЧАЈУ

Миришу шарене, бујне пољане,
зелене се шуме, воћњаци цветају.
Од свих места на свету,
најлепше је у мом завичају.

Ту су се родили мој деда, отац,
мој син, ћерка, унуке…
Живот ми је пун лепота и среће,
а из проблема извукао сам поуке.

Никад ме није привлачила туђина,
ни њихове велике метрополе.
Зашто да изграђујем њихову земљу,
кад они дошљаке никада не воле.

Мој завичај ми је на првом месту…
Породица, комшије, другари…
Како да се одрекнем тог богатства
и како да све то оставим?

Како да живим под туђим небом,
поздрављам оне што не познајем?
Да квасим зној њихове оранице,
и сваког дана у души да се кајем.

Не, никако то поднети не могу.
Тај живот, пун чежње, ми не треба.
Остаћу заувек у свом завичају
и овде зарадити своје парче хлеба.

Миришу шарене, бујне пољане,
зелене се шуме, воћњаци цветају.
Свако јутро које сване,
најлепше је у мом завичају.

ОСТАЛА СУ СЕЋАЊА

Била ја то позна јесен,
магла се спустила густа.
Држао сам те врелу у наручју,
и љубио твоја румена уста.

Коврџава, дуга, плава коса,
лепршала је и низ леђа ти пала.
Док си узвраћала пољупце,
као уплашена птица си дрхтала.

И тако припијени једно уз друго,
ко да смо на седмом небу били.
Увело жуто лишће падало је са грана,
а ми смо се пожудно грлили и љубили.

Осећао се мирис зрелог грожђа,
на самом крају бербе винограда.
Ја сам био срећан и весео,
а и ти насмејана, лепа и млада.

Доста је времена већ прошло,
судбина се између нас умешала.
Од наших жеља и маштања,
само су сећања остала...

ТИ СИ МОЈА СРЕЋА

Ти си најлепша песма,
не испевана до краја.
Ти си сунчеви зрачак,
што греје моје срце
и осветљава му пут до раја.

Успео сам да уберем,
најлепши цвет у врту земаљском!
Увек ћу га пазити и чувати,
љубављу неговати
и ником га нећу дати.

Некад сам те сањао,
а сада крај себе имам.
И никада не желим
и не покушавам ништа,
од тебе да скривам.

Ако си и ти крај мене,
срећна као са тобом ја,
никакве препреке неће бити,
бићеш само моја
и нико нас никад неће раставити.

А ако те друге мисли море,
слободно на рамену ми кажи.
Нема среће у грозоти љубоморе,
вечно се не може живети
у мору неповерења и лажи.

Миладиновић Сандра Мајра, Мајдево

НЕПОКОРНА

И постојим
бивам, снивам,
ја сам ватра валовита,
и пелцер сам што се прима,
посред крша стеновита...

И говорим.
док роморим,
ја сам сила невидљива,
и онај сам нож сред срца,
заробљена, а свадљива...

И застанем,
мада дишем,
ја на изглед беспрекорна,
опрости ми нисам биће,
врим ко вечност непокорна!

И затајим,
мада певам,
понекад и немилице,
док сви мисле да ме нема,
тајну знају ретке птице!

ЕТАР

О ви не знате лепоту сванућа,
не спознајете тишину мог села,
нити пак знате величину плућа
и колико ја бих да удахнем хтела?!

Спутају ме неке чудне струје,
а то су љупке неме марионете,
док туђим гласом о слободи зборе,
душа се дели и немири лете!

И онда запнем тек из петних жила,
да са облацима проговорим опет,
како је бајна та кршна планина,
кад крик се орла из притаје отме!!

Усахле жеље надолазе реком,
буја растиње светога семења,
и брује бубањ улицама оним
где је још чудом остало кремења!

И ватромет се сред пећине шири,
као ореол Исусовог лика,
и васкрсава ниоткуда ветар,
мирише тамјан док трепери слика!

Тад спустим шаке где највише бије,
о жива ли сам или догоревам,
да л’ трошни пањ сам или оморика,
о љубав ова куд ме је понела?!

Да ли ћу сада са вама да пијем,
или ћу негде изнова да цветам,
на којој грани к’о лептир из лутке,
ја тајну скрићу од себе у етар!?

КАКО САМ УПОЗНАЛА ВЕТАР

Давно међу брестовима упознадох ветар,
мрсио ми је косе и шибао најдуже,
од тад га не сретох, нити бејах срећна,
а мазили су ме зраци и цветале су руже!

Тих часа опсовах живот... па и себе,
крих се иза стабала пред страшним налетима
била сам сувише млада док ми је вијао крила,
похотно грлећи љубав, мислила да је имам!

Хтела сам да је зграбим и грубо заробим себи,
а наивно испустих је да тече попут реке,
просух је као благо најређе и најлепше,
а мора није било, ни ушћа да је сретне!

И тако одлута светом негде у непознато,
међ' лађе и поноре, водопаде и мореузе,
и као рањену птицу до сржи болело је,
док су је други испијали и губили уз сузе!

А ја сам постала једна примабалерина,
јер учила сам од туге и среће о знамењу,
и схватих да је ветар шибао највише онда
када сам најмање знала, а највише о свему!

У јутро озарена отворих намах прозор,
а завијутак празнине прохуја крај мене,
у очима беше му небо и таласи океана,
у вечност су се клели ту испред нежне жене!

Било је вредно труда, било је вредно крви,
сваки трен се самоће засветле као ореол..
Ех, када би човек знао коју стазу да следи,
и знакове крај пута... лажном би одолео!

А СЕБЕ ОСТАВЉАМ!

Ја себе остављам саму,
одлазим да не знам куда,
хоћу да свуда се тражим,
својски, мучно, без заслуга!

И не желим да се сретнем,
тако брзо, изненада,
хоћу да дуго трагам,
и претрнем сва од страха!

Желим у све да посумњам,
ватре страшне да ме пеку,
нек заборав као магла,
учини од мене реку!

Нека љубав дуго ме куша,
иако се у њу кунем,
хоћу да будем јој слуга,
несвесна колико разумем!

Хоћу да друштво јој правим,
несрећна и занесена,
и док се у греху давим,
нек помислим да је нема!

Залуд нек су сви мостови,
залуд Сунце што изгара,
нека јутро мој је прекор,
а ноћ нек моја је слава!

Ја остављам себе саму,
да пронађем једног дана,
ону бољу и насмејану,
што нисам јој била равна!

У судњи час нек је сусрет,
нек задњи бол је оштар,
и док срце тихо гасне,
коначно сазнаћу ко сам!

Богдан Јефтић, Крушевац

ТВОЈА УЛИЦА

Сви путокази моји воде ка улици твојој.
Руке раширене, спремне,
за загрљаје искрене.
Застајао сам испод твојих прозора,
и отвореног балкона, да ослушнем
мелодију твога гласа,
која ми душу таласа.
Свесно и несвесно твојом улицом
пролазим често.
Она је права магија, љубав за тобом
ме опија.
Омамљеног мирисом липе,
испод твог прозора пробуди ме зора.
Остају трагови моје љубави
у твојој близини.
Питам се да ли лепота улице твоје
прихвата снове моје.

ЉУБАВНИ ЛЕТ

Зашто је толико лепа?
Та лепота памети ми смета,
душа је моја њоме обузета.

Љубав ме диже у облаке,
летим, а чујем кораке.
Према мени хода, пролећу ми
сва годишња доба.
Сваки њен додир узимам у обзир.
Топи ме нежност и снага, моја драга.

У очима се љубав види,
само њој душа се диви.
Док је гледам уживам,
лепоту њену упијам,
када није у близини ја је снивам.

Да се захвалим Богу желим,
љубав само са њом делим,
своје срце не могу код друге да селим.

КИШНИ ДАН

Стајао сам на станици
градског превоза,
испод кишобрана,
да се одвезем до стана.
Полако је девојка ходала,
није јој сметало
што је киша падала.
Одећа сва натопљена,
она је киши пркосила,
док јој се капи сливале са лица.
Понос је био привид споља,
душа повређена до бола.
Поглед изгубљен у даљину,
нешто јој је променило судбину.
Понудио сам кишобран као спас,
мислио сам, није
регистровала мој глас.
Застала је и љубазно рекла „Хвала,
киша ми је тугу сprала".
Осети се флуид обострани,
чудни су кишобрани и кишни дани,
постају понекад сјајни.
Заједно смо шетали испод дуге,
на њеном лицу више није било туге.

МИЛО МОЈЕ

Крадеш ми сан, ноћима не спавам,
крадеш ми и дан а још сам сам,
љубави тебе чекам.

Дани су светлији
на небу звезде бројније
јави се, мило моје.

Где си сада ти, искрена љубави,
не могу те у бајци само тражити.
Ја сам увек ту као путник на перону,
чекајући вољену.

Дани су светлији,
на небу звезде бројније
Волим те, мило моје.

Хајде, осмели се, према мени крени,
направи корак, два,
за тебе живим ја.
Стрпљиво те чекам
да се појавиш из сна.

Драгојло Јовић, Крушевац

ПЛАЧЕМ НОЋАС КАО ВИОЛИНА

Ноћас лутам по сањивом граду,
Прошлост своју ко на длану видим,
Питам Месец, мог другара старог,
Да ли имам чега да се стидим.

И заплачем онда гласом виолине,
Сузе су ми покидане жице,
Што несташе моје жеље силне,
У моравске ледене дубине.

Зарад коре хлеба, ја сам овде стао,
Илузије младости ту сам жаром дао,
Сад подвлачим црту у моравском песку,
И сабирам шта сам лудо проћердао.

Одсањани снови вратити ме неће,
У времена прошла, ех да беше среће,
Да Мораву, само млађан прођем,
И да неком, другом царству дођем.

Под месечевим зраком Лазаревог града,
Ко магију, вреле усне нађох,
Па не схватих кад ми живот прође,
А тај исти Месец још ми дане глође.

На моравском песку оставићу стопе,
Да их вода тихо негде к мору носи,
А нек Месец жути, та лопужа стара,
Неке нове клинце крај Мораве вара.

КУЋО МОЈА НА БАЛКАНСКОМ БРДУ

Кућо моја на Балканском брду,
Гордо стојиш времену се не даш,
Твог оџака плави дим се вије,
У свет носи причу, српске трагедије.

Кад силници пре осамнаест лета,
На тебе ми подигоше хајку,
Само с једном вековном жељом,
Да убију моју српску мајку.

Изручише све отрове своје,
Нечовештва свуда им се виде,
Док је људи и док Света буде,
Требали би себе да се стиде.

Убише ми нерођену децу,
Руком зла су у корен ми такли,
Сем оружја које за смрт нуде,
Ништа друго немају за људе.

Још ми земља на барут задише,
Што бедници бацаше с висина,
Сад су гробља од градова већа,
Не дај ми се, кућо, окреће се срећа.

Кући мојој врата и прозори,
Ка Истоку окренути вазда,
Кући мојој сваки гост је мио,
Што не жели да јој буде газда.

Кућо моја, на Балканском брду,
Причај ветру нека у Свет носи,
Да Србија још није прћија,
Крст на Цркви православној сија.

НЕ ТУГУЈ ВИШЕ

Не тугуј драга више,
Одавно светла се гасе,
Док завеса тихо паде,
Други те одведе за се.

Већ давно слике су жуте,
Тишина по њима пала,
Од тебе само ми оста,
Мирис косе и зимског шала.

Ни у снове не свраћаш више,
Да по њима наслутим дан,
Док седе власи гледам,
Знам да сам бескрајно сам.

А тако бих волео да чујем,
Да макар једном ми кажу,
Да живиш срећним животом,
И да те осећања више не лажу.

Опрости за моје грехе,
Што млађан повредих тебе,
Јер тада схватио нисам,
Да волиш ме више од себе.

Времена минуше многа,
Сад видим да је касно,
Ал’ опет бих желео још једном,
Да љубим усне ти страсно.

А онда нек склопим очи,
И нек те не видим више,
Да суза не кане ни једна,
Тужна ко јесење кише.

Обриши прашњаве слике,
Унуцима причај бајку лагану,
О нама само им кажи,
Како боле љубави на Балкану.

ГОДИНА ЗА ГОДИНОМ

Како која година се ниже,
Нестајемо све смо крају ближе,
Пролазност нам гаси надахнуће,
Па желимо још једно свануће.

И да жито зрело жањемо по хладу,
Да ни једно зрно птице не украду,
И кад длан нам од жуљева пуца,
Помељара стара да весело куца.

Али зоре, сад су неке друге,
Остарелог лица, с погледом од туге,
Чуде се што њиве обрађују старци,
Куд нестаде младост и сунчеви зраци.

Више међа нема, све је у корову,
На јабуку крушка наслонила тугу,
Издала је снага сад је јашу вране,
Ни за гнездо нису осушене гране.

Некад зоре будиле су мене,
Сад свануће будне очи траже,
Од истине тешке су ми ноћи,
Нарасло је пруће не виде се куће.

Даница Рајковић, Крушевац

ДА САМ ТВОЈА ЗВЕЗДА МАЛА

Да сам твоја звезда мала,
И усидрена снујем на небу плавом,
Да ти пружим осмех златни,
И вечност проведемо шетајући
сплавом.

Дрхти ми рука док бога молим,
Да постанем звезда мала,
Да слетим у трошној кући,
На избледелом раму светлост пала.

Нека бродоломи оду далеко,
И немир напусти твој сан,
Да те будим у свитању зоре
Док звезде плове у мирисни дан.

Да сам твоја звезда мала,
И сваки минут у љубав претворим,
Да погледом отопим лед
И сећање на тебе у срцу створим.

УЧИЛА САМ ДА ЖИВИМ

Поред тебе сам упознала живот,
И лагано почела да живим,
Певушио си ми песме моје,
У линији живота само тебе видим.

Са тобом су светла горела,
Распеване стазе пуне шаренила,
А сада је постало све ледено,
У скривеном гнезду сломила се крила.

Све је блистало надом,
Свака светиљка имала свој сјај,
У себи носила нешто твоје,
А када си отишао, нестао је мај.

Мој град окован ледом,
У тајнама се бол слива,
Нестаје сјај у блиставим очима,
Само се сенка испод облака скрива.

ДРЖИ МЕ ЗА РУКУ

Чврсто ме држи за руку,
Да осетим радост и топлину,
Причао си ми да јесени нема
Стигло је пролеће, свитање се вину.

Не плачи срце моје,
У дубини не можеш да слетиш,
Човек пада и тоне,
И опроштаја да се сетиш.

И магла би се постидела,
Да ме кошмар буди,
Чврсто ме држи за руку,
Јер смо само људи.

Братислав Костадинов

АФОРИЗМИ

- Србијо, на Парове разбројс!
- У свету постоји једно царство, а у Србији царство једнога.
- Србија је земља великих лопова, малих плата и средње жалости.
- Сецикеса је напредовао. Сада пресеца свечане врпце.
- Тајкунима гори под ногама. На врелом песку егзотичних плажа.
- Власт не зна како народ живи, а ни народ не зна шта је то живот.
- Он је домаћи издајник и страни плаћеник. Што кажу – наш човек.
- Тајкун не би ни мрава згазио. Потребна му је та јефтина радна снага.
- У леглу криминала и корупције нема беле куге.
- Политика није за осетљиве. Превише се осећа.
- У Јапану постоје фабрике без иједног радника. Исто као и у Србији.
- Стално смо на ивици ножа. То је оно што нас коље.
- Што се тиче брдовитог Балкана, ту је све сравњено.
- Европо, вежи Србију где Америка каже!
- Србија се сваке године смањи за један град. Ето колико се краде.
- Газди није лако да отпусти радника. Изгуби се ту читав минут.
- Последња реч технике у Србији су суперсонични прелетачи.
- Србија је у каменом добу демократије. Воде је пећински људи.
- Народ се облачи слојевито. Закрпа преко закрпе.
- Сви смо за чврсту руку. Бију ко неће.
- Проклета је Америка и уранијум што сја!
- Многи Срби имају натприродне моћи. Лете с посла.
- Странцима је Србија страва. Нама је ужас.
- Европа има лигу шампиона, а Србија љигав шампионат.
- Можда и нисмо настали од мајмуна, али не треба се тиме бусати у груди.

Зорица Шошић Максимовић, Крушевац

ВУКАШИН ЈОКАНОВИЋ

У подножју Шар-планине,
било једно село мало, Грмово се звало.
Родила Српкиња сина,
Јокановић Вукашина,
својим млеком задојила, у аманет
оставила, Косово је дедовина твоја.
То немој заборавити, Вукашине, сине,
биле су и биће разне силе,
отимаће ти земљу свету,
јер имају душу проклету.
Али, ти не заборави ко си!
За отаџбину бајрак носи!
Вукашин своју мајку послушао,
на бранику своје дедовине стао.
Одупрети се непријатељима знао,
српске цркве обновио.
Мајчине речи погазио није,
бранио је Космет све до Албаније.
Ал' окупатори бомбама завладаше,
кућу Јокановића запалише.
Нову цркву порушише,
српска гробља похараше
и све Србе протераше.
За владаре дођоше плаћеници страни,
да разруше што су Срби вековима зидали.
Срби многи у српство се клеше,
на власт, дођоше.
Па се Српства одрекоше,
хероје у Хаг изручише.
Србе са Косова изневерише,
патриоту Вукашина склонише,
његова три сина у тамницу бацише.
Невине их годинама држаше,
Због неправде које им нанеше
Добрилино срце да издржи не могаше.
Вукашин без вољене жене,
његова деца без мајке осташе.
Вукашина, сломити не могаше.
Он се из пепела диже, јер за Србију
дише, док јуначке сузе са лица брише.
У Хагу је истину и председника бранио,
злим душманима се тада замерио.
Нека гори, ви непријатељи клети.
Не може Српство због вас умрети!
Продајете корене своје,
за шаку власти, Косово поље.
Ал' Бог зна да издаја то је,
душа нема мира, бескрајне су муке,
што Косово паде у крваве руке.
Сањам Грмово, моју Шару, мајку стару.
Знам да Србин опет биће, на Газиместану.
Дедовину увек у срцу и глави носи
Свуд по свету Србијом се поноси.
Српкиње! Мајке! Поносно рађајте синове,
наследнике наших славних предака.
Јунаштву их учите од малих ногу,
дедовину да носе у срцу и души, Косово
да бране до задње своје српске крви,
своје славне претке не смеју да забораве,
славног кнеза Лазара, Обилића, Југовића,
патриоте новога доба, међу њима
Косовског сина Јокановић Вукашина

К М Е Т О В Ц Е

КМЕТОВЦЕ, РОДНО МОЈЕ,
У СНУ СЕ ТЕБИ СТАЛНО ВРАЋАМ.
ТЕМЕЉЕ РОДНЕ КУЋЕ ТРАЖИМ.
ИЗ ОГЊИШТА КОРОВ И БАГРЕМ РАСТЕ,
ЊИВЕ РОДНЕ САД ДУШМАН ОРЕ,
БАШТЕ ПОРЕД РЕКЕ САДЕ.
НА ПЛОТОВИМА И СОКАЦИМА,
НЕМА НАШЕ ДЕЦЕ,
НИ СТАРИХ КОМШИЈА ДА ПРИЧЕ ЗБОРЕ,
НИТ МЛАДИХ ИМА ДА КОЛО ЗАОРЕ.
КАД ТАМО ПРОЂЕМ, ТУЂИНИ НЕКИ,
НЕПОЗНАТА ЛИЦА. КРУПНЕ МИ СУЗЕ ПОТЕКУ
СА ЛИЦА, ПИТАМ СЕБЕ, О БОЖЕ СВЕТИ,
ДА ЛИ САМ ОВДЕ ЖИВЕО
ИЛИ САМ САМО СКИТНИЦА.
НА ВРХУ БРДА, ИЗНАД РОДНОГ СЕЛА,
РУШНЕ ЗИДИНЕ СВЕ У РАНАМА МАНАСТИРА,
СИЛНОГ НАМ ЦАРА ДУШАНА. НЕМО СТОЈЕ,
СВЕДОЧЕ О КОРЕНИМА И ПОРЕКЛУ.
У ДАЉИНИ СВЕТИЊА ГЛЕДА,
ГОДИНАМА ЧЕКА, ДА СЕ ВРАТИМО ИЗ ДАЛЕКА
ДА РАНЕ ЛЕЧИМО,
ШТО НАМ ТУЂИНЦИ ЗАДАДОШЕ,
КАД НАС ОД НАШЕ ПОСТОЈБИНЕ ПРОТЕРАШЕ.
ДУШМАНИ СВЕТИЊУ НАШУ СРУШИШЕ.
ТРАГ ДА НАМ УТРУ, ДА СЕ ИЗГУБИ.
КРСТ СВЕТИ ДА НЕМА КО ДА ЉУБИ.
СУЗАМА СЕ У СНУ УВЕК ПРОБУДИМ,
БОГУ СЕ МОЛИМ
ДА ПРАГ КУЋНИ ОПЕТ ПОЉУБИМ.

Живомир Миленковић, Крушевац

ЛИБИЈА

Подигоше авионе, бомбе и ракете
Проклети крвници гађају мете
Страдају цивили руши се благо
Либију да поробе то им је драго.

Плаче Либија треште бомбардери
Носе страшну мућу и небеску ватру
Недужни гину, упалили нафту,
Африку померају све би да сатру.

Докле тако више Творче васељене?
Баци им казну, громове и стене
Уништи тај отпад те зликовце љуте
Премного је мрака доста више рата.

ДОЋИ ЋЕ НОВО ВРЕМЕ

Доћи ће ново време.
Време слободе и мира,
Правде и благостања.

Победиће поштење и лепота.
Сва земаљска красота.
За човека срећа и дивота.

Доћи ће срећно време.
Однеће ратно бреме.
Проклијаће ново семе.

Доћи ће ново време.
Љубав, вера и нада.
Победиће народна влада.

Доћи ће ново време.
Свако ће живети од рада.
Без ропства, ко некада.

Доћи ће ново време.
Свако ће остварити сан.
Свануће нови дан.

ОЈ МЛАДОСТИ

Косе тршаве
Чарне и сјајне
Ноге газеле
Сочне и босе
Срце ми скаче
Због тих груди једрих
Због младости једне

Зуби сребрни
Ко бисера ниска
Осмех широки
Заразу шири
Воду и ватру
Може да смири
Уснице црвене
Ко праве смоквице
Образи рујни
Ох, младости, бурна

Чедност на цени
Разум у сени
Љубавна тајна
За живот цели
Много смо хтели
А нисмо знали
Путеви разни
Притоке чудне
Ох, младости бурна.

ВЕРУЈЕМ У ЖИВОТ

Верујем у живот верујем у чуда
Лебдим кроз свемир лутам од некуда
За Србију живим у слободи сањам
Спасу и препороду великом се надам

Верујем у живот верујем у љубав
За мир се борим мора да процвета
Љубав је мера и опстанак света
Од слоге и среће певаће планета

Верујем у живот верујем у наду
Не смемо дозволити да нам је украду
Животни је принцип последња умире
Помилуј помози и спаси нас Боже

Верујем у живот, живот ми је вера
Рад, знање и успех вредносна је мера
Чуда нису слога, ни вера ни нада
Љубав је спас и судбина света.

Весна Михајловић, Крушевац

ДЕДА И УНУК

Ново време, нови обичаји,
о старим се само приповеда,
а кад унук хоће да га слуша
о томе му радо прича деда.

Како су се они забављали
док чували на ливади краве
и јурили девојчурке лепе,
умиљате, румене и здраве.

А кад дође време за женидбу,
слушали су своје родитеље.
Они децу нису ни питали
за мишљење и њихове жеље.

Да л' имају симпатију неку
и у срцу већ се љубав скрива?
Бирали су родитељи сами
због богатства, ливада и њива.

Слуша унук и мало се чуди,
јер сад млади никог не питају -
сами траже момке и девојке
док се ноћу по граду скитају.

Мада и сад богатство се гледа,
ко мерцедес ил' ауди вози,
ко стан има у великом граду
и ко живи на високој нози.

Избирљиви па свадби све мање,
завладала права бела куга,
па се деда много забринуо
да л` ће унук наћи брачног друга.

СЕЛО МОЈЕ У СРБИЈИ

Подно брда сместило се село.
Куће лепе, још лепше авлије,
иза штале, обори, `ајати -
лепота је то моје Србије.

Петлови се распевали зором,
из димњака густи дим се вије,
хлеб мирише, сељани се буде -
и ово је лепота Србије.

У долини оранице плодне,
над мотиком сељак се савија,
зној са чела отире рукавом -
тешка мука, ал' лепа Србија.

Густе шуме, зелене ливаде
и воћњаци окићени родом,
покрај села плаховита река
што обале мије мутном водом.

Преко реке прелази се скелом,
скелеџија полако је мота,
клизи она и таласе сече -
у Србији сва ова лепота.

Око школе трчкарају деца,
а на крову роде гнездо свиле,
деца су нам највеће богатство
и будућност Србије нам миле.

Звоне звона цркве Свете Петке,
за почетак литургије зову,
народ хрли срца устрепталог
да упије сву лепоту ову.

Лепота је где год поглед сеже,
цвеће цвета, а птичице поје,
лепше земље нема од Србије,
а најлепше у њој село моје.

Стефан Кнежевић, Крушевац

ДОДИР НЕБА

Ко сјајна звезда на небу
моја љубав обасјава свет
само некад осетим потребу
да летим са неким овај свој лет

Као песма што се сад тихо пише
као душа која тад миром одише
тако мене риме сада носе
сваку бригу лако ми односе

Као птица кад високо полети
кад крилима додир неба осети
тако и ја руке су ми крила
многе тајне душа би открила

Као човек храбар и сада јак
носи мене тада сваки стих лак
поносан сам на строфу сваку
јер рекох сад једну жељу јаку

ГЛЕДАМ

Гледам како дани суморно пролазе
како срећа и туга заједно некуд одлазе
гледам тако и мислим често у себи
да ли овај живот сада иоле вреди

Гледам на сатове што односе време
личим ли ја да носим ово тешко бреме
гледам и надам се нечему вредном
да ће и мене да крене у животу једном

Гледам на људе што их у граду сретнем
да ли могу и са једним некуд да кренем
макар дружење не тражим ништа више
да ми срце некад нову страну тихо пише

Гледам како су неки тужни а неки срећни
неки пак имају онај осмех вечни
ја гледам како да се изборим са бригама
и овим снажним и новим животним играма

ЗБОГ ТЕБЕ

Због тебе бих по ватри ходао
отров из твојих руку пробао
све бих за тебе драга учинио
не би ли твоје срце лако опчинио

Због тебе звезде бих скинуо
најлепши цвет теби бих убрао
драгуљ свој из недра бих украо
твоју лепоту као на длану чувао

Због тебе драга верујем у бајке
ка теби ме вуку неке чини јаке
због тебе, срећо, пољубићу вилу
која управо седи ту на мојем крилу

Због тебе сад у љубави летим
па ти тихо тада на раме слетим
због тебе постојим и за тебе сам рођен
твојом лепотом слепо заувек сам вођен

НИЈЕ МОЈЕ

Није моје да ти сада причам
да твоју лепоту стихом величам
није моје да ти се дивим тихо
да моју чежњу тад не види нико

Није моје да те држим за руку
да пољупцем једним скратим муку
није моје да ти сада судим
али ја бих крај тебе да се будим

Није моје да заљубљен будем
нити да залутам у срцу туђем
није моје да се сада бринем
нити звезде да ти с неба скинем

Није моје да те загрлим у мраку
нити да тражим сад неку жељу јаку
моје је само да те снажно волим
и да се за нашу љубав Богу молим

Градимир Карајовић, Крушевац

ОПШТИ ЖИВОТ

Ни ја не волим зима да мине,
јер пролеће је болесно дете.
Место да сиђу с плаве висине,
тамничке латице с мене полете.

И обузе ме страх да клин може
пре судњег трена крст да сруши.
Па куд ћу онда, куда, Боже,
у руљу, да пушим на луши.

Безбрижни старац, ком стопе
склизнуше у јарак зелен.
И као глисте, кише кад шкропе
да гутам сплачине помодреле.

Није за мене вриска што сине,
срећа гомиле, на грби бунда.
Због које у шуми суре орлушине
не чују глас медведа брундав.

Негде би тамо, где просто кућа
заблуделог сина чека, с петлом.
А дани, ноћи и сванућа,
исти, кад рече, и би - светлост.

ВОЉЕНОЈ ЖЕНИ

Када поред себе имаш
жену коју волиш
знај, да ти у трену имаш
драгуљ природе,
од свих драгуља света
најдражи, најлепши и најскупљи.

Тај драгуљ што се зове жена
треба с поштовањем чувати
као дијамант без цене
теби дат на дар од Сунца
Земље и Неба звезданог

Грли је и љуби је
и испијај сласт и лепоту њену
Заједно испите на искап
чаше пуне среће и радости
и нека осмех цветом облије
образе ваше
Похвале јој саопштити пољупцем,
и нека све протекне у загрљају
песми игри и смеху
нека ехо смеха одјекне далеко
и обиђе цео свет
и да осмех на оба лица цвета

Осмех осмехом поздрави
и чувај је и пази, негуј као цвеће
јер насмејано лице жене је лепше
од свих лица света

Осмех је лек једини
од искона, кап по кап
само људима дариван
од њега бољег лека под Сунцем
нашим нема и никада га неће бити

Смеши се жено вољена
и осмеха ми дај више
нека очи, усне и лице твоје
росом осмеха мирише,
мирисом само теби богом
дат, да ме њиме увек милујеш.

Боривоје Видојковић, Ћићевац

ЦИГА И ЈА

У ОЧИМА ТИХНЕ ПЛАМ
СТАРИ ЦИГА ВЕЋ УМОРАН.
У ЋОШКУ СТАРЕ КАФАНЕ
ВИНОМ ЗАЦЕЉУЈЕМ РАНЕ.

ИЗА НАС СУ ДУГИ САТИ
ДРАГА НЕЋЕ ДА СЕ ВРАТИ
ИСПРЕД, ЕВО, ПРАЗНО СВЕ ЈЕ
НИКО НЕ ЗНА ОНА ГДЕ ЈЕ.

ДРХТИ ЦИГА, ЦОКО СУЗИ
ЛАКИ ЗВУЦИ СВЕ ТУЖНИЈИ
У ДАЉИНУ ПОГЛЕД ЛУТА
И ОН ИСТУ СУДБУ ИМА.

ИДИ КУЋИ, ЦИГО СТАРИ,
БИЋУ ЗАДЊИ У КАФАНИ
ВИНОМ ДУШУ ОТРОВАЋУ
САМ СА СОБОМ НЕ ЗНАМ ШТА ЋУ.

ОДЕ КУЋИ ЦИГА СТАРИ
САД САМ ЗАДЊИ У КАФАНИ
ИСПРАТИХ И ТРЕЋУ СМЕНУ
АЛ НЕ ВИДЕХ КОСУ ЊЕНУ.

КАФАНА У ТУЂИНИ

Тешка туђина узе ми младост,
разори душу а сакри радост.
У њој остах година много,
а доживех радости мало.

Једину утеху кафана ми пружа.
у њој Мирјана румена ко ружа.
Српска кафана нежно ме прима,
свија у крило изгубљеног сина.

Кафана ми Шумадија, Левач и Гружа,
сестра и мајка што руке пружа.
Нишава ми и Топлица бистра,
Морава дуга и Расина чиста.

Кафана ми бразда у орању прва,
први нарамак нацепаних дрва.
Први прекор из очевих уста,
Ej, туђино, остала им пуста.

ДОСТА ЈЕ БИЛО

Кидасте нам земљу најбољу на свету
Парче по парче, стопу по стопу.
Дирнусте тамо где свето је наше
Стигосте дотле, да л’ је то ваше?

Трпесмо, гинусмо,
селисмо се, смејасте се.
Леђа наша ко класја се свише.
Молисмо вас скромно: Немојте више,
Доста је било и никуд више.

Жацка, жацка,
та виљушка и кашика златна,
Оданост витешка и круна царска.
И љубав од вас боље водимо,
Станите, можемо да се нагодимо.

Криви смо што векова имамо више,
Што Тесла из наших недара изниче.
За Колубару, Цер и Дрину смо криви
И што градисмо цркве на својој њиви.
Нека нама опанак остане наш,
А вама ПРАИД и бонтон ваш.

Црвене божуре не газите
-миришу вековима.
Воде наше не мутите и вама затребаће.
Децу нашу не дирајте, волите вашу.
Нека нас, умећемо и без вас.

Праштамо вам сузу исплакану сваку
У Девичу, Самодрежи
и стотину река још.
Не дирајте Поље наше, свето и широко:
Одступите лагано, заћосте дубоко.
И опет скромно молимо вас само:
Па докле, бре, више,
зар и то да вам дамо!

Не плачи Земљо Света, Србијо тугуј
И понос свој држи, издржи.
Уморна Стара Фрајло, главу сагни,
У лажи својој срамоту сакри.
Ма, нећемо вам дати ни педаљ више,
Доста је било, е, нема више.

Мирко Стојадиновић, Макрешане

МОЛИТВА НА ЗДЕНЦУ

Не дозволи, Господе, да неправда запрља душу моју и руке моје.
Нека безазленост, правда и добро, нахрани најмањи лист стабла Твог,
И суди ми и огневи се да неправда не буде у рукама мојим.
Јер си Ти, Господе, и пут, и правда, и нада, и штит живота мог.

Не дозволи да распињем безбожничку стрелу, и оштрим крвави мач.
А ако се деси, Ти Господе, распни самртну стрелу и утри, погану душу моју.
И зло моје, обрати на главу моју, и у ископану јаму сатри главу,
Што слеп оста, посумња и ослаби и изгуби веру Твоју.

Мрав сам, Господе, који следи пут Твој, до бескраја и не сме да се умори и посустане.
Опомена Твоја је искушење, којим ме држиш и провераваш,
И снагу мериш моју. Јесам ли достојан пута и имена да ти поменем.
Учини ме кротитељем звериња ђаволова, која ме гањају стрампутицом да кренем.

Срцем својим певам, кличем и веселим се, имену Твојему, Господе.
Јер си Ти на престолу судије праведнога, и утиреш сво зло неверника.
Утиреш сваки траг њихов, и сваки спомен њихов, по правди судиш,
Моја си утеха и уточиште и гнездо у стаблу Твоме и не даш ме у руке грешника.

Не дозволи да се посилим, но да ме као помазаника Твога штитиш,
Јер ја Те зовем и тражим, а знам Господе да оне који те траже Ти не остављаш.
Ти који седиш на Сиону, и свевид си, чујеш и слушаш глас мене убога.
И не остављаш ме у немилости непријатељима мојим и мени се јављаш.

Не дозволи, Господе, да пути моји буду криви, и да заборавим судове Твоје.
Да са безбожничком охолошћу мучим убоге и у објести својој заборавим Тебе.
Да уста моја препуна буду поганих речи, превара, увреда и горчине.
Под језиком крв, мука, погибељ, посрнуће и пакао у души мојој.

Господе, ја ништа сам и сироти невољник у царству Твоме.
Молим ти се, утврди срце моје и ухо моје у вери Твојој.
Јер се ја убоги и сироти молитвеник, Теби предајем довека,
И не заборави мене невољника, јер си Ти извориште моје кога Твоје увирје чека.

Правдољубив си, Господе, и суду свом приводиш безбожнике,
Што лук натежу и раскопавају темеље престола Твога.
Господе, у Тебе се уздам, што ме закрили крилима својим.
И што ми дозволи да правдом Твојом оденем богообразје лица свога.

Не дозволи, Господе, мени ништом и невољном да на језику ојачам,
Но ми опери уста, језик лажљиви и не дозволи дволичност срца мога.
И суди ми, Господе, ако злобим некога и страх ако сејем и ако лакомим верником бити.
Ил' ме одбрани и сачувај нечастивих, неверних, лицемерних, празноверних дела Твога.

Господе, не дозволи посрнуће моје да се узвеселе непријатељи моји,
Но одврати их од мене, и не остављај ме у немилости њиховој.
Услиши моленија моја и просветли очи моје.
Да се радујем и певам Теби и слави Твојој.

МОРАВО

Мораво, ја ти не пишем песму,
Јер си ти песма над песмама.
Мало је речи да те у песму ставе.
Ти си све, мати, сестра и невеста и све си у нама.

Мораво прамајко, дојиљо, хранисавко.
Благославље си, завет и нада наша.
Крепост си, лек, оздрављење и жеља честа.
Векови ти на плећима а ти увек ко невеста.

Мораво благодарко, богодарко и хришћанко,
Чуварко, чобанице, срећодавко, славославко.
Неограничена доброто и лепото неописива,
Слободо неукротива.

Мораво љубославко, родославко и радославко,
Неуморна богињо, тромајко и све у нама.
Мораво, ја ти не пишем песму.
Јер си ти песма над песмама.

Живојин Манојловић, Крушевац

МОБА

Срп реско звучи
Рукохват жита
Па још један
Док се сноп направи

Ритмички се појави шамиче
Као да тоне у том злату
Секући покретом према себи

Лагани шешир
Ткане аљине, пртене
На мушком телу беласају
Лагано повијени
С косом у жуљевитим рукама
Трсе пред собом

Сирови хлеб се збира
Од муке сељачке зрно набубрело
Суво
Сламка витка
За простирку спремна

Веште руке је уврћу
Везују сноп, одлажу.

Воловска запрега
Прежива у хладовини
Крај Мораве
И чека јарам да повуче
Кола дрвених точкова и
Срченице руком тесане
Од јаког дрвета.

Брус извађен из тоболца
Бруси оштрицу
Брзим покретима одозго
И одоздо сечиво косе.

Тестију шета старије дете
Међу жетеоцима
Жеђ да утоле и грло сперу

Млађарија још млађе пази
Тамо око стоке
И хладан бостан
Испод врежа откинут
Комата свима једнако.
Морава утишава
Сунце већ сутон прави
Кола напуњена
Не виде се испод бремена
Као кућа висок
Увезан конопцима

И само чујеш ајде, ојс, ојс
Без прута запрега креће
Клатећи лево и десно

Жетеоци у колони прате
И тек по неки завије дуван
Снаше отресају прашину са рекла
Деца око њих трчкарају
Гонећи крмачу са прасићима
Набрекли од опалих дудиња.

Први мрак и лагани ветар
Честитке моби шаље
Док домаћин за совру зове

Добро је понело године ове

Ратко Тодосијевић Бађо, Крушевац

ЗАР ВЕЋ

Ја никуда више из себе,
Нити одавде нећу.
Јер куда?
Јер сам отишао овде.
Нека се к'о дворска луда,
Смеју њихова јутра.
Ја ћу се држати за капију,
Што на шаркама једва стоји.
За капију, мога ума и разума.
Мога јутра.
У некој глави исписаће се,
Јутра нова,
Али знана са поруком.
Ко ватре гаси у својој глави,
Да се сачува од спаљивања,
тај себе, себе, никад
дочекати неће.
У мени је ћутање од смрти,
Бити или не бити је реч.
Зар већ, зар већ...

ТИ КОЈА СВЕ ЗНАШ

Зашиљио сам плајваз,
И сва писаћа помагала,
И кренуо кораком,
Брзим кораком

Кораком по прашини,
Прашњавог, не калдрмисаног
Сокачета
Мога детињства.

Кораци, нечујно одзвањају.
Иза комшијских капија
Истрчавају
Давне успомене.

Сећања додирнула
И мој рај и пакао.
Чула си све
Док сам ти шапатом ока

Причао о пољупцу,
Сунца и месеца.
У моменту када
Тишина завришти.

Ти која све знаш
Осим једне, оне моје.
Дрхтиш,
Пред незнаним, а знаним.

Твоје збуњено око
Утапа се у мом осмеху
И схватању, да не губим.

Ко год да је поражен,
У овој игри је
У игри без победника.

То ја своје постојање
Правдам својим и вашим
Успоменама, док бројим,
Свој седамдесет и други фебруар.

ВИЛЕ, ТИ И ЈА

Молих виле саноносице,
Сан у сан да ти дарују.
Јутарњим осмехом,
Да те покрију.
А ја да будем,
Жртва им принета,
За твоје сањање.
Виле већале и извећале.
Жртву ми прихватиле.
Снове ти дариваше.
Жену без лика,
А сан ти колом,
Животну игру учинише.
А тешке море сан терале.
Упиташ ли се понекад
Зашто ти у снове
Више не долазим?
И зашто ти виле
Сањање узеше?
А и њима, теби и мени,
Све лепо и све потаман беше...

ТИ КОЈА ЧЕКАШ

Ти која чекаш,
Да телом ти топлину дам.
И уснама заспалим,
Међ' чокотима жупским,
Песму љубави подарим.
Постеља од сена твоја,
А машта моја,
Срицана, знана,
У сумрак дана,
Сласт к'о вино
Са усана.
О како те осећам.
Боје палете луде,
Љубав сликарско уље бива,
Док се на платну,
Сеоска идила рађа.
У наручју чокота жупских,
Зар признати нећеш,
Да се да се
Наша љубав рађа.

ВИНО И ЉУБАВ

Боли ме мисао
Да сам ти пријатељ,
Само у кафани.
И бисер на срцу.

Јер си ми тајна предана,
Док други те,
С љубављу испијају,
Од вечности удвоје.

Увек на истој страни.
До срца рањеног.
И остављеног.
До бола.

Не додирнусмо се.
Само тајне размењујемо.
Ја у диму кафане.
Ти на дну чаше.

Остаде туга,
Жал, тишина,
И песма изађи из моје чаше,
Изађи из моје душе...

Боли ме помисао,
Да ћу бити само друг.
Други ће уз чашу црног вина
Брати ловорике.

Дарко Колар, Шид

ПОЛАРНО

Долазим
из прозе тајфуна,
из света лепоте
малих вилењака.

Долазим
у земљу мистике,
што поново исплива
истинским додиром
међу људе.

Поново долазим
онако сложен,
а био сам бачен,
пажљиво сабијен
кроз традиције,
критички осветљен
дуготрајним немиром
изоловане станице.

Само пролазим,
као путник
кроз погледе
без егзотике,
идеалима поштења,
тугом и срећом
помало сморен,
и даље пливам
плавим морем...

SAIKEI DYNIA

Замисли само
колико је малена,
толико красна
и блиставог лика,
здрава и снажна
као биљка,
обична мрвица,
кроз погледе
мајчиног осмеха.

Светлост је
животна снага,
покреће све њене
функције живота,
што је више светла
то је већа снага,
ал' ништа без мајке
и топлога наручја.

МОЈЕ СУ МИСЛИ

И док сам седео
помало гледао
све око себе
у нади са пуно снаге
пожелео мало
а добио мање
сањајући мир
у немиру
спајајући све
потргано у малом
тражећи слободу
добијајући светлост
неку снагу
знао сам
добро је
желећи мало снаге
из срца у мисли.

Моје су капи
стигле далеко
моје је време
однео неко
моји су снови
у нити свиле
моје су мисли
отишле, нестале.

Драган Тодосијевић, Треботин

КОЛО

Још се сећам оног дана...
И фрулаша што му прсти трепере,
к'о лист јавора на ветру...
И хармоникаша што вешто
по клавијатури шара,
к'о сликар кичицом по платну.
Била си једна од најлепших девојака,
сваки цвет би се тебе постидео.
Образа румених к'о ружа
и витког стаса као витка јела..
Заносних облина,
као врхови планинских масива.
О како си предивна била..
А ја... Док сам играо у колу,
потајно сам прижељкивао
тебе поред себе,
и гле чуда, Бог је услишио молитву моју,
на мах осетих на мојој руци руку твоју..
Хладан зној ме по челу обли,
нога ниједна не хтеде да ме слуша,
О Драгане, па и она је жива душа само!
Брзо се прибрах, ухватих корак,
ал' она везе поред мене ножицама
к'о да је ветар носи.
Планове брзо почех да правим
и нови корак сам себи измамих.
Ал' ту нови проблеми настадоше,
дланови се зноје,
само што јој руку не испустих танану.
О руке моје па куд сад зној вас обли
кад лепота ова за њу се држи.
О громе, сад ме спржи,
само да руку не испустим њену.
Подигнем главу горе,
а тамо један облачак,
око њега све као море,
као да плаче, поруку ми шаље:
"Стисни је! Стисни је јаче!"
Рука ми сама у стисак крену,
осмех приметих на лицу њеном,
присно ме за руку зграби,
о Боже, шта ми то ради?!
Хармоникаш видевши шта је у колу,
одмах бржи ритам даје,
са осмехом довикује:
"Не може да се стаје!"
Топлина њена до мене се проби,
хладан зној ме поново обли.
Не дај се Гано, повиках себи,
за ову лепоту потрудити се вреди!
На небу месец одавно већ сија
и ово коло дође до краја,
а руке наше чудно се уплеше,
очи нам први шљивик загледаше,
и док месец просипа зраке своје,
за тили час на њеном телу
нађоше се руке моје…

ЕХ, КАД БИ ЛУТКЕ МОГЛЕ

Када богат лутке има
Он размишља шта би с њима
Његове су, баш га брига
Може лако да их скида
До голе коже
То су лутке, шта му може
Може и кожу да им гули
Па и нокте да им вади
Лутке ко лутке, нису свесне
Шта им то све ради
Оној што има косу плаву
Сукњицу ће да навуче на главу
Да гола испред њега стоји
Његова је, он то може
Он постоји
А она је лутка само
И труди се да преживи
Сви то знамо
Гиљотина разних има
Оде глава од костима
Да и лутка душу има
Ни мало га не занима
За дебелог оног малог
Он осмишља начин нови
Међуножје у менгеле да му стави
Па нека се после хвали
Ех, када би лутке могле

Саша Милетић, Крушевац

КРИВЦИ

За наш неуспех
Крива је једна длака
Што се нашла у јајету
Крив је и мак
Што је на концу
Крива је и Дрина
Што не тече право
И круна је крива
Што спада са главе
Крива је и слика
На кривоме зиду
Крива је нога лева
Што прва устаје
Крив је и датум
Када смо се срели
Крива је и мајка
И родбина цела
Криво је и вино
Кад прелије се чаша...

НЕ БРОЈИМ

Више не бројим поразе
Ни победе
Ни овце пред сан
Ни рођендане

Не бројим чаше вина
И љубави у њих потопљене

Не бројим осмехе
Ни писма, ни уздахе
Ни километре
Између нас
Ни било шта друго

Јер бројати никад нисам знао

ГЛАДНА ГОДИНА

Грожђе слабо родило
Уби га пламењача
И кајсије однео мраз
Ораси кргави и шупљи
Шљиве од суше попадале
И крушке без рода

Ни тебе нема
Већ годину
А уста ми пуна
Жеље

НЕБУ

Као тихи лахор милујем ти косу
Нешто ми је око срца слатко
Од јутрос ти набубрела недра
Немој само да останеш кратко

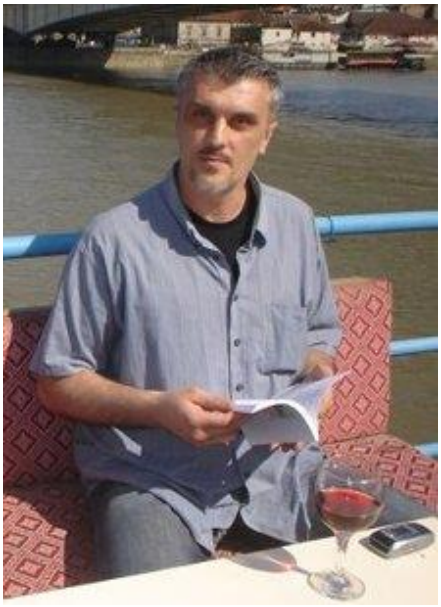
Од поноћи па до ситних сати
Бије светлост кроз постељу врелу
Клечим, молим да дан не закасни
Само један за годину целу

Ма зашто те ноћи нису мало дуже
Где су оне зиме, ледени брегови
Срце да ти згрејем, да ти не замрзне
Да окопнимо ко лањски снегови

Ма зашто и зора не остане пуста
Не би ли јутру бранила да сване
Да заборавим кад си оно дошла
И крајичком ока гледам натенане

Молио сам казаљке на сату
И петлове прве јутром да окасне
Молио и сунце да промени страну
Да у мраку љубим твоје усне страсне

Као тихи лахор милујем ти косу
И опет ми нешто око срца слатко
Од јутрос ти набубрела недра
Немој само да останеш кратко

Спасоје Ж. Миловановић, Крушевац

КОЈОЈ ГОД МОЈОЈ ЖЕНИ

како ти мени измамиш осмех
очас посла
без икаквог разлога заправо
тек тако просто речено
озарим се

то је промисао у тебе једну
љубав сведена реч

хајде да је растворимо
у парампарчад разложимо
и натенане разгледамо
шта има све ту

цветуљак један задивљен свакако
небитно који
и један воз тик
дечији најлепши стих
и пре и после одаклегод
од најфинијег стакла
стаклена ћуд

не заноси тако и све
на тој ивици речи
на тој ивици твоје коже
одзвањам тобом далеко

далеко далеко
румене боје
на крилу паперја меког

ЈА, СПАСОЈЕ, КРОЗ ЕВОЛУЦИЈУ
илити
ЈАО, СПАСОЈЕ, ЦРНИ СПАСОЈЕ

Могао сам ја, да будем мрав,
рецимо, па да се будим рано,
и цео дан нешто да радим, рецимо,
њиву да садим.

Али дође птица, што зна да лети,
са погледом оштрим, а кљуном још горим,
рецимо. Како са њом да се борим,
где тако јак штит да нађем,
какав мач да измислим, копље високо,
рецимо. Нису више ни птице глупе,
да се страшила плаше, рецимо.

Ни чврчак више нисам, ако сам некад
могао и то да будем, рецимо.
Прсти ми утрнули, стомак се слепио,
слух ослабио, а и не видим више баш
најбоље, рецимо.

Па шта сам онда, рецимо?

Да сам могао да будем човек,
морао бих прво да будем мајмун.
Како да будем мајмун,
у огледалу да се гледам,
деца да ми се смеју, рецимо.

Шта сам онда, кад у бајци нисам,
а мајмун нећу да будем
и у бога баш не верујем,
а револуције ме појеле?

Шта сам онда, брате рођени,
брате Србине, ако умеш и знаш
кажи ми, рецимо.

'ЛАДНО ПИВО

Кренимо сада
Нек тама
Што испред нас влада
Постане житно поље
Од његове светлости
Да видимо боље
Куда даље да га садимо

Крените тада
Да сејаче умор не савлада
Да њива не стоји необрана

Мирослав Живановић, Крушевац

СТРЕПЊА

Чини ми се ноћ је поранила црна
од које се бежи и вечито стрепи
кад умире љубав ко рањена срна
и једно за друго постајемо слепи.

Истерао ђаво из дубине пакла
као живе ране са давних бојишта
да разбију срце ко да је од стакла
и да нам од свега не остане ништа.

Па некако стрепња своје место нађе
и испуни груди осећањем страве
а сумње не дају срећи да се снађе
у чудном кошмару од снова и јаве.

И неспокој данак себично узима
не да да уживам у данима овим
па ко уклет лутам с тобом у мислима
тражим изгубљено у песмама новим.

И сањам тренутак да ми опет кажеш
као што си увек умела и знала
како ме је само уплашило време
а ти она иста заувек остала

БАЛАДА О ДРУГОМ

Ја сам увек био други,
никада и нигде први,
и када сам случајно био први,
било је боље други пут.

Два пута сам се женио истом женом
па ми је ова друга боља,
иако је два пута старија
од оне прве исте.

Други је у ствари фора
другом се наздравља
другоме се прети
другоме се копа јама…

И увек ти је други нешто крив
други више има и везе нема
и шта би реко други
други би овако или онако
други је свако други
и други и стоти…

Другима држе говоре
и плету ловоре
са другим се другује
другом се склањаш
иза другог заклањаш.

И шта бисмо без другог
коме би били други
и како би били први
да није другог.

МАЛО ПРЕВАРЕ

Преда мном,
све саме даме ко за бал,
и превари ме тај склад,
ко да сам још млад,
па ми се учини да би пред
сваком на колена.

А онда дође хладан туш
усудим се и прођем,
после пар предивних балада,
на широк осмех наиђем,
а музичка жеља
Отвор прозор цурице малена
или Мала жена

О, па ми смо стари знанци,
Видим како сам само погрешио,
помало се постидим,
хтео сам да те преварим
а преварио сам себе,
хоћу да побегнем, да испарим,
да пронађем тебе,
да ми помогнеш да остарим,
као човек да се покајем,
да не певам, да залајем.

Укорим себе, климнем главом,
и кажем може,
а помислим, Боже,
зар сав тај јад да прекрије
то мало фирмираног сјаја,
чак и од старог лисца,
а опет, можда
и није лоше мало очаја,
да пробуди писца,
да ти поново ко некад
од срца поклони стих.

Светлана Ђурђевић, Крушевац

ПОЗИТИВНА

Сва ми је душа потопљена болом
Док живим имитацију живота
Ја за љубав одавно не хајем
И стојим пред том истином голом
Као да ми тече година стота
Јер одавно немам шта да дајем

Не тражи не очекуј да те волим
Јер нећеш наићи
на милошту и нежност
Нити жар у очима када ми дођеш
Свакога се јутра још за једно молим
Да нас у недоходе
не поведе ова слабост
И не окрећи се кад од мене пођеш

И знај да те ја издати нећу
Чему сведочи и песма ова
Истина је једино што нам треба
И не сањај измаштану срећу
Не замишљај
и не тражи обећања нова
Довољан је сунчан дан
и плаветнило неба

ИЗАЗОВ

Хеј, Ти! Ти, да, баш ти.
Шта хоћеш?
Желиш ли можда
спутати променљивост
избрисати заблуде и
скинути Јустицији повез
са очију?

Стварно то мислиш?...

Хеј, Ти! Ти, да, баш ти.
Куда ћеш?
Зар се време може
прескочити
једним бунтовним погледом?

Утреће те трава мртвила.

Ти, стварно замишљаш
да је вечност створена
због Тебе?

ТРАГОВИ

Смираја нема
док месечина
буди немире
кад се дуга проспе
после летње олује
и лахор заћарлија

Спокоја нема
док срце
искуцава неспокој
кад се кожа најежи
од додира случајног
и свемир занеми

Заборава нема
док душа
дише незаборав
кад се јесен сневесели
од заласка сунца
и остану трагови

И остану трагови
од заласка сунца
кад се јесен сневесели
дише незаборав
док душа
заборава нема

И свемир занеми
од додира случајног
кад се кожа најежи
искуцава неспокој
док срце
спокоја нема

И лахор заћарлија
после летње олује
кад се душа проспе
буди немире
док месечина
смираја нема

Љубодраг Обрадовић, Крушевац

ЦРВЕНО ИЛИ ЦРНО

Јовану Дашићу

Ново је доба,
све се тако брзо мења!
Зашто и ти полетео не би?
Тај рулет, црвено или црно,
окреће се и у теби.

Срце своје зато осети.
Ту искру за животом новим, запали!
Нек брод са роботима одлети
у свој виртуелни свет мали.

Погледај у душу,
шта то, ти, стварно желиш?
Да ли вечно лутање у магли,
или да те љубав развесели?

Ошишај се зато на нулу
и зажмури…
Живот ти и онако
из дана у дан
неосетно цури.

Обриј главу,
снове потисни.
Урежи крст на чело
и слободно врисни!

Нек урлик заледи васиону,
нек пукне зора.
Ти ниси још на том броду,
али укрцати се мораш.

Обуј чизме црне,
обуци кожно одело
и кад ти срце утрне,
гас стисни смело.

Harley Davidson Cosmic Starship
нек се пропне,
провалије нек избледе.
Судбину кроте они
који своје срце следе.

Окрени се око себе,
са сновима пустим
живот ти у тачку измиче.
Зато смело у будућност крени…
Спокој кад жудиш,
друго те и не дотиче.

Нека ти девојка
руке око паса обавије,
додир дојки нек ти страст пробуди.
Да са њом љубав откријеш,
одјезди у космос, далеко од људи.

Да се осетиш величанствено,
у пустињи нађеш своје зрно!
Црно или црвено,
црвено или црно?…

Јован Дашић

САДРЖАЈ

УМЕСТО УВОДА – Љубодраг Обрадовић 3

Теодора Тода Матић-Медић - Сиднеј, Аустралија 4

ДВОЈЕ 4

ВИЛА НА ДНУ ЈЕЗЕРА 4

ЉУБАВНА ПЕСМА 5

АПОКАЛИПСА 5

ВЕНЧАЊЕ МОЈИХ СЛОВА 5

ОТИШЛА СИ 5

ОТАЏБИНА 6

НАД СРЕБРЕНОМ РЕКОМ 6

УСТАНИ МАЈКО 6

КУЋА МОЈИХ ПРЕДАКА 7

БОГИЊА ПРАВДЕ 7

ЋУТЕЋИ ПЕВАМ 7

Елеонора Лутхандер, Шведска 8

ПУТ У ДАМАСК 8

КРУШЕВАЦ 8

АЛО БРЕ, ЈАВИ СЕ! 8

КРИЛА ЛЕПТИРОВА 8

НОВАЦ ЈЕ ЉУБАВ 9

ОБАВЕЗНА ЛЕКТИРА 9

САРМА 9

МАЈАКОВСКАЈА 9

Слободан Ценц, Крушевац 10

КОРАЛНИ СПРУД 10

Слободан Станковић, Ћуприја 10

СТАБЛО 10

Љубиша Бата Ђидић, Крушевац 11

ЈЕДНО ПИСМО И ДВЕ КЊИГЕ: „ВРЕМЕ ЗМИЈА“ И „МИРИС ПРОЛЕЋА 1999.“ 11

Гордана Влаховић, Крушевац 15

Од Ђидића и о Ђидићу 15

КРУШЕВАЧКА КЊИЖЕВНА СЦЕНА – Вељко Стамболија 17

Зорица Арсић Мандарић, Београд 18

ДАМА У РИТАМА 18

СЈАЈ МИСЛИ 19

ТО ВРЕМЕ 19
ЈАГЊАД 19
ЈА НЕ ЗНАМ ДА ПУЦАМ 19
ПИСМО КЋЕРИ У ТУЂИНИ 20
ВАНЗЕМАЉЦИ 20
ПУНЕ МИ ОЧИ 20
Др Милован Гочманац - «Лауреат мисаоне поетике» - Ж. Миленковић 21
КЊИЖЕВНА КРИТИКА ДЕЛА ЗОРИЦЕ АРСИЋ МАНДАРИЋ 21
Виолета Јовић, Ниш 22
САМИЦА 22
СТРПЉЕЊА 22
НЕ ЗНАШ ТИ 22
БЕСКУЋНИК 23
О СЛОБОДИ 23
НЕ ЗНАЈУ РЕЧИ НИШТА О СРЕЋИ 23
(или НИШАВО ТЕЦИ) 23
СУПЕС – Сусрети песника у Треботину - Жабару, Љ. Обрадовић 24
Милош Милошевић Шика, Трстеник 25
ПЛАНИНСКЕ БРАЗДЕ 25
Ана Вучетић, Модрица 25
ЈЕДНО МОДРИЧКО ЈУТРО 25
Милан Петковић, Велики Шиљеговац 25
НЕЋУ РЕЋИ ИМЕ 25
СЛАВОМИР ГВОЗДЕНОВИЋ, Темишвар 26
ОПРОСТ, МАНАСТИРУ ЗЛАТИЧКОМ 26
Братислав Спасојевић, Коњух 26
СУША 26
Милосав Мића Ивановић, Треботин 26
КАТАРИНА 26
Посебно ћемо Вам представити “СУПЕС 2017” 27
Борисав Бора Благојевић 28
МОЈА БРАЋА 29
Марина Адамовић, Ниш 29
ПОЕТО 29
ФОТОГРАФИЈЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ СУПЕСА 30
Милован Петровић, Шведска 32

СЛУШАЈ МЕ НОЋАС 32
ОПЕТ САМ ТУ 32
ОВА ПЕСМА СВОГ ПЕСНИКА НЕМА 32
Латинка Ђорђевић, Швајцарска 33
НА СУНЧЕВОМ ЗРАКУ 33
*Пре или касније 33
СУСРЕТ 33
Лепа Симић, Швајцарска 34
ДОТРАЈАЛО ПЕРО 34
БЕЗГЛАСЈЕ 34
МЕСЕЧИНА ИЗНАД ЦИРИХА 34
ИМЕ ТИ НЕ СПОМИЊЕМ 34
ИСТРАЈНА 34
КРИЛА ЛАСТАВИЧЈА 34
СВИТАЦ 34
Милена Вукоје Стаменковић, Берн - Швајцарска 35
Промоција стваралаштва у Крушевцу 35
ХОДОЧАСНИК ПРИРОДЕ 36
ПЕСМЕ 36
АТЛАНТИДА 35
СТИХ 36
Сања Петровић, Нови Сад 37
ОТКРИВАЈУЋИ СЕБЕ 37
МАКАР ДЕО ПУТА 37
НЕ ТРАЖИ МЕ ВИШЕ... 37
Александра Лутхандер, Шведска 38
ГРАМ СРЕЋЕ 38
ПЕЛЕНЕ 38
РУПЕ 38
ОГЛАС 38
ХОЋУ ДА ЗАЛУТАМ 38
Снежана Милановић, Црљенац – Мало Црниће 39
БЕЛА ЦИГАНКА 39
ВЕНЧАШЕ МЕ… 39
НА ПЕНЏЕРУ ДУШЕ 39
Милисав Ђурић, Швајцарска 40
ДОКЛЕ? 40

МИЛА... 40
ЖЕНО... 40
ОГРЛИЦА... 40
Сава Илић, Швајцарска ...41
ИСКУШЕЊЕ ... 41
СЕТНА ПЕСМА ... 41
ВЕРУЈЕМ ... 41
Иван Милановић, Јасика ...42
НЕКТАР СУНЦА... 42
И ТО ЋЕ ПРОЋИ ... 42
ТРАЈАЊЕ... 42
Радивоје Миладиновић Пацко, Ћуприја ...43
МОЈ ЖИВОТ ... 43
НА МОМ ПЕПЕЛИШТУ ... 43
МОЛИТВА ЗА УПОКОЈЕНУ ЉУБАВ... 43
ЈЕДАН ЈОВАН У ЈЕДНОЈ НОЋИ ... 44
ПРОТЕСТНА ПЕСМА ОСТАРЕЛОГ ПЕСНИКА ... 44
И МОЈЕ БИ ПА ПРОЂЕ ... 44
Ђорђе Петковић, Параћин ...45
Пацко Месец згацк'о ... 45
ПРИСТУП КЊИЖЕВНОМ ДЕЛУ РАДИВОЈА МИЛАДИНОВИЋА ПАЦКА ... 45
ОСВРТ НА ПАЦКОВО КЊИЖЕВНО ДЕЛО ... 47
ПАЦКУ У ЧАСТ... 52
ГЛОСНИ ПОМЕН У АКРОСТИХУ ... 52
ГЛОСНИ ПОМЕН У АКРОСТИХУ II ... 52
АКТУЕЛНИ НАСРТАЈИ НА ВИДОВДАН ... 53
ПРИЛОГ: ВИДОВДАНСКЕ УМЕТНИЧКЕ ПЕСМЕ ... 67
НА ВИДОВДАН - Лукијан Мушицки (1777-1837.)... 67
СРБИНУ НА НОВУ ГОДИНУ 1889. - Јован Јовановић Змај (1833-1904.)... 67
СПОМЕН ВИДОВА ДАНА - Јован Стерија Поповић (1806-1856.) ... 67
СЛОБОДИЈАДА - Петар II Петровић Његош (1813-1851.)... 67
СПОМЕН ПРИНЦИПУ - Милош Црњански (1893-1977.) ... 68
СТАРИ НАРОДНИ ПРАЗНИК - Десанка Максимовић (1898-1993.) ... 68
СТАРАЦ МИЛИЈА НА КОСОВУ - Драгомир Брајковић (1947-2009.)... 68
ДВА ЦАРА - Бранко В. Радичевић (1926-2001.) ... 68
ЦРВЕНЕ ВОДЕ - Милорад Ђурић (1937-2013.) ... 69
КО СМО (XXIX) - Зоран Костић (1948-) ... 69

БИОГРАФИЈА - ЂОРЂЕ ПЕТКОВИЋ..... 69
Ђорђе Петковић, покретач Културолошког пројекта „Јухорско око“ у Својнову 71
ТРОСТРУКИ ЈУБИЛЕЈ ВЕЛИКОГ КУЛТУРНОГ ПОСЛЕНИКА – Ж. Миленковић 71
Слободан Јовановић, Крушевац (1929.- 1985.).....74
*Рекох јој 74
*Било је..... 74
*Оловка 74
*Имао сам 74
НЕМА ДРУГЕ 74
*О, како волим..... 74
Слободан Јовановић, патриота, председник општине и песник – Јелена Ђорђевић..... 75
Изводи из књиге *АГОНИЈА ПРОСЛАВЕ* Миодрага Бате Јовановића 77
Беседа Слободана Јовановића приликом откривања споменика кнезу Лазару 77
Реч о Слободану Јовановићу - Радојко Илчић 80
Секулић Драгомир – Драган, Лепосавић 82
ОЈ, МОРАВО..... 82
ПРЕДСТАВЉАМО КЊИГЕ 83
ТАЈ ПОГЛЕД ТВОЈИХ ОЧИЈУ - Борисав Благојевић, Ћуприја 83
AMAMI 83
ВОЛИ МЕ..... 83
ШУМА САВИЈЕНОГ ДРВЕЋА - Дане Стојиљковић, Прокупље.....84
ПУТ У ДУБОВО 84
УРНЕБЕСНО И УЗБУДЉИВО ПРОЗНО ДЕЛО - Мићо Цвијетић 86
Сенка љубави и песме понеке – Спасоје Ж. Миловановић, Крушевац89
О ЉУБАВИ, И ПОНЕЧЕМУ ЈОШ - Гордана Влаховић..... 89
ИГРА СЕНКИ - Јелена Протић-Петронијевић..... 91
НАДА - Зоран Јовановић, Лесковац 92
ЗАИГРАМ СЕ ПЕСМОМ..... 92
Опустело село 92
Уморном од свега..... 92
НАДА ПОСЛЕДЊА УМИРЕ 92
На коњу са хватаљкама... Љ. Обрадовић..... 93
ПРКОСИМ ВЕТРОВИМА - Мимица Костић, Лесковац.....95
ХИМНА ЉУБАВИ 95
ЈЕДНА ЉУБАВНА 95
ПЕСМА О НАМА..... 95

УКРОТИТИ ЕТАР – Љубодраг Обардовић 96
УКРОТИТИ ЕТАР - Културна повесница крушевачког краја, др Велибор Лазаревић 96
АЛФАБЕТ ЗВЕЗДА Слободана Јевтића Пулике 97
СВЕТЛОСТ 97
ДОШЛА САМ ТЕБИ - Мирослава Смиљанић, Сталаћ 98
ДОШЛА САМ ТЕБИ 98
КУЋО МОЈА 98
ПЛАМЕН 98
НОВОКОМПОНОВАНЕ МИСЛИ – Драган Матејић 99
Приказ књиге и избор афоризама Љубодраг Обрадовић 99
АФОРИЗМИ 99
ШТО МЕ БУДИ - Биљана Станисављевић (екс Бабанић), Параћин 100
Ево како је Љубодраг Обрадовић најавио промоцију у Крушевцу. 100
Песме снене и ватрене – Мирослав Димитријевић 100
Раскошна до расипништва - Слободан Ристовић 100
ШТО МЕ БУДИ 101
ШТО МЕ ПИТАШ 101
РАЈСКА ВРАТА 101
МОЖЕ ЛИ 101
ЗОРУЈЕМ ЗОРУ - Зорица Станковић, Ниш 102
ЗОРНА ТИХОВАЊА - Радивоје Пацко Миладиновић 102
БРАНКУ МИЉКОВИЋУ 103
МОЛИТВА 103
ЗОРУЈЕМ ЗОРУ 103
УЗАЛУД БЕЖИШ 103
Драгослав Граочанкић, Београд 104
НЕЗНАНИ ДИМИТРИЈЕ ТЕКЕРИШКИ 104
РИДАЊЕ ПЕСНИКА КОМЕ СЕ ПЕСМА ЗАУСТАВИЛА 104
Милка Ижогин, Ћуприја 105
ШТА 105
КАД ЉУДИ ПЛАЧУ ЗА РОДНИМ КРАЈЕМ 105
БРАНКУ МИЉКОВИЋУ 105
НЕКАД БИЛО САД СЕ ЗАБОРАВИЛО 105
Драгош Павић, Велика Градишка 106
ПУПИНУ ИДВОРСКОМ 106
ПУТЕВИ СРЕДОКРАЋЕ 107
РОКАДА 107

Милан Пађен, Београд....108
МАРИЈА КНИНСКА.... 108
Никола Корица, Београд....109
ПОД ИКОНОМ 109
Вељко Стамболија, Крушевац....110
ЗАНЕЋАЛО И ЗАОЋАЛО 110
ПОЗИВ 110
Монолог Пеце Скобаљевића, моравског сељака из Јасичког сокака – В. Стамболија.... 111
Звездана Милосављевић Пржић - Ћуприја....112
КО ПОСЕЧЕ ТРЕШЊУ У ЦВАТУ 112
КРОЗ ПРОЗОР СЕЋАЊА 112
ЉУБАВ ЈЕ ЏЕЛАТ МОЈ 112
Матилда Јанковић, Ћуприја....113
ЉУБАВ РАСТЕ 113
БЕСМРТНА ЈЕ ЉУБЉВ 113
СРЕЋА ЈЕ КАД ВОЛИШ 113
НЕОСТВАРЕНИ САН 113
ДЕДА МИЛУТИНОВ ХЛЕБ 113
САВЕТ 113
ОБИЧНА ПРИЧА 114
ПРЕДСКАЗАЊЕ.... 114
НАНИ 114
ЖЕЉА 114
Софија Ивановић, Крагујевац....115
ПОГОДИ МЕ 115
АНЂЕО ЧУВАР 115
ИРЕАЛНА ПЕСМА.... 115
Весна Радовић, Београд 116
ТАЈНА ЋИЛИБАРСКЕ СОБЕ 116
ВЕЧЕРИ ПОЕЗИЈЕ У МОСКВИ 117
ЉУБЕ МОЈА! 117
Ђурђија Перуничић, Пожега....118
СНАГА 118
ТРАЈНОСТ 118
ТЕЖЊА 118
Мила Марковић, Параћин....119
СТАНИШТЕ 119

ЖАЛ 119
ЈА ТО ОНАКО 119
ОПЕТ ТИ 119
Слободан Јевремовић, Београд 120
ЈА НИКАД ТИ НИСАМ РЕКАО ЗБОГОМ 120
ДОДИРИ ДУШЕ 120
Вук Ђ Тодоровић / В.Т.Чхеву, Београд 121
ПОГЛЕД У ПРАЗНО 121
ПАМТИ МЕ ПАМТИ 121
СОНЕТ ЈАДА 122
ЗА ОЧИ ВАШЕ 122
ШТА ЋЕ МИ ВЕЋА КАЗНА 122
Иван Гаћина, Задар, Хрватска 123
ПОЕЗИЈА ВОДЕ 123
ПОЕЗИЈА ОСЕКЕ И ПЛИМЕ 123
МОЈА ПЈЕСМА 123
БАЈКОВИТА МИЛИНА 123
Радмила Милојевић, Параћин 124
ТАНКА НИТ 124
ИЗ ТРЕНА У ТРЕН 124
УДАРЦИ ГОНГА 124
Срећко Алексић, Београд 125
УЗБУЂЕЊЕ 125
ПОРУКЕ ПРОШЛОСТИ 125
ПОРУШЕНИ СНОВИ 125
Михајло Ћирковић, Крушевац 126
АФОРИЗМИ 126
Аријана Хинић, Крушевац 127
ОГЛЕДАЛО МОЈЕ 127
Н 127
ЗНАМ ДА УМЕШ 127
Тамара Бабић, Крушевац 128
МАЛИНА 128
ЛОТОС 128
ЧЕКАЈУЋИ 128
Живота Трифуновић, Кобиље 129
НАЈЛЕПШЕ ЈЕ У МОМ ЗАВИЧАЈУ 129

ОСТАЛА СУ СЕЋАЊА 129
ТИ СИ МОЈА СРЕЋА 129
Миладиновић Сандра Мајра, Мајдево 130
НЕПОКОРНА..... 130
ЕТАР..... 130
КАКО САМ УПОЗНАЛА ВЕТАР 131
А СЕБЕ ОСТАВЉАМ! 131
Богдан Јефтић, Крушевац 132
ТВОЈА УЛИЦА..... 132
ЉУБАВНИ ЛЕТ 132
КИШНИ ДАН 132
МИЛО МОЈЕ..... 132
Драгојло Јовић, Крушевац 133
ПЛАЧЕМ НОЋАС КАО ВИОЛИНА 133
КУЋО МОЈА НА БАЛКАНСКОМ БРДУ 133
НЕ ТУГУЈ ВИШЕ 134
ГОДИНА ЗА ГОДИНОМ..... 134
Даница Рајковић, Крушевац.....135
ДА САМ ТВОЈА ЗВЕЗДА МАЛА 135
УЧИЛА САМ ДА ЖИВИМ 135
ДРЖИ МЕ ЗА РУКУ..... 135
Братислав Костадинов 136
АФОРИЗМИ..... 136
Зорица Шошић Максимовић, Крушевац.....137
ВУКАШИН ЈОКАНОВИЋ 137
К М Е Т О В Ц Е..... 137
Живомир Миленковић, Крушевац.....138
ЛИБИЈА..... 138
ДОЋИ ЋЕ НОВО ВРЕМЕ 138
ОЈ МЛАДОСТИ 138
ВЕРУЈЕМ У ЖИВОТ..... 138
Весна Михајловић, Крушевац 139
ДЕДА И УНУК 139
СЕЛО МОЈЕ У СРБИЈИ 139
Стефан Кнежевић, Крушевац 140
ДОДИР НЕБА..... 140
ГЛЕДАМ 140

ЗБОГ ТЕБЕ 140
НИЈЕ МОЈЕ 140
Градимир Карајовић, Крушевац 141
ОПШТИ ЖИВОТ 141
ВОЉЕНОЈ ЖЕНИ 141
Боривоје Видојковић, Ћићевац 142
ЦИГА И ЈА 142
КАФАНА У ТУЂИНИ 142
ДОСТА ЈЕ БИЛО 142
Мирко Стојадиновић, Макрешане 143
МОЛИТВА НА ЗДЕНЦУ 143
МОРАВО 144
Живојин Манојловић, Крушевац 145
МОБА 145
Ратко Тодосијевић Бађо, Крушевац 146
ЗАР ВЕЋ 146
ТИ КОЈА СВЕ ЗНАШ 146
ВИЛЕ, ТИ И ЈА 147
ТИ КОЈА ЧЕКАШ 147
ВИНО И ЉУБАВ 147
Дарко Колар, Шид 148
ПОЛАРНО 148
SAIKEI DYNIA 148
МОЈЕ СУ МИСЛИ 148
Драган Тодосијевић, Треботин 149
КОЛО 149
ЕХ, КАД БИ ЛУТКЕ МОГЛЕ 149
Саша Милетић, Крушевац 150
КРИВЦИ 150
НЕ БРОЈИМ 150
ГЛАДНА ГОДИНА 150
НЕБУ 150
Спасоје Ж. Миловановић, Крушевац 151
КОЈОЈ ГОД МОЈОЈ ЖЕНИ 151
ЈА, СПАСОЈЕ, КРОЗ ЕВОЛУЦИЈУ 151
'ЛАДНО ПИВО 151

Мирослав Живановић, Крушевац.....152
СТРЕПЊА..... 152
БАЛАДА О ДРУГОМ..... 152
МАЛО ПРЕВАРЕ..... 152
Светлана Ђурђевић, Крушевац.....153
ПОЗИТИВНА..... 153
ИЗАЗОВ..... 153
ТРАГОВИ..... 153
Љубодраг Обрадовић, Крушевац.....154
ЦРВЕНО ИЛИ ЦРНО..... 154

ЗА ИЗДАВАЧА:

Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ
Крушевац, Цара Лазара 142
Уредник часописа: Љубодраг Обрадовић

Редакција часописа:
Љубодраг Обрадовић; Дарко Колар; Светлана Ђурђевић;
Мирослав Мића Живановић; Спасоје Ж. Миловановић;
Латинка Ђорђевић; Лепа Симић; Живомир Миленковић;
Зоран Јовановић; Вељко Стамболија и Драгојло Јовић

Лектор: Вељко Стамболија

Уводна реч: Љубодраг Обрадовић

Дизајн корица: Јелена Ивановић

Дизајн знака *ПоезијаСРБ*: Зорица Бркић

Припрема за штампу: Љубодраг Обрадовић

Штампа: СаТЦИП - Врњачка Бања

Тираж: 100 примерака

Часопис излази два пута годишње

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

82

ПОЕЗИЈА СРБ : часопис за поезију
/ уредник Љубодраг Обрадовић.
– 2014, бр. 1 (март)-.
– Крушевац :
Удружење песника Србије
Поезија СРБ,
2014- (Врњачка Бања : СаТЦИП).
– 29 cm

Два пута годишње
ISSN 2335–0105 = Поезија СРБ
COBISS. SR-ID 205696012

Ауторски хонорар за објављивање у часопису нисмо у ситуацији да платимо!
Ако сте са тим сагласни пошаљите нам свој рад на мејл: pesnik@poezija.rs